

*1920. évi
Kézbenyái József
Kanonok úrnak*

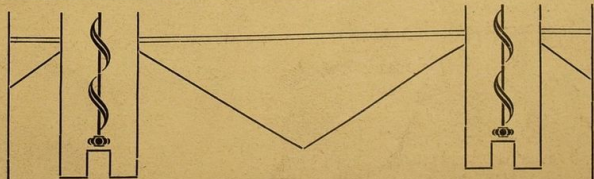
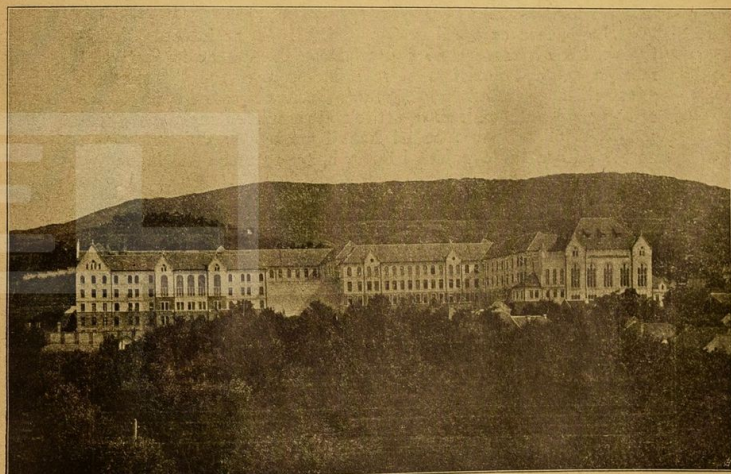
1920.

ELSŐ SZÁM.

JULIUS.

MECSEK ALJÁN

A PÉCSI PIUS-KOLLÉGIUM LAPJA

PÉCSETT.

TAIZS JÓZSEF KÖNYVNYOMDÁJA

1920.

MECSEK ALJÁN

a pécsi Pius-kollégium lapja.

Megjelenik évenként kétszer: július és február havában. E kis lapocska első sorban a Pius-kollégium *eltávozott növendékeinek* a lapja. Ezáltal kapcsolódnak majd össze az életben; ezáltal szerezhetnek egymásról hírt az élet viharában egymástól gyakran oly távolra elsodort jóbarátok; ez fűzi majd őket ide is ehhez az intézethez, melyre a legtöbben mint nevelő édes anyára szeretettel fognak mindenkor gondolni.

Ez a lap továbbá a Pius-kollégium *tényleges diákjainak* a lapja nemcsak azért, mert ez uton érintkezhetnek az eltávozott öregebb jóbarátokkal, hanem azért is, mert a cikkeket első sorban ők fogják írni.

Lapja lesz ez végül a t. szülőknek és az intézet jóbarátainak, kik oly megtisztelő érdeklődéssel kísérik az intézeti élet minden megnyilvánulását, akik e lapokon olvashatják kedves gyermekük, szeretett pártfogoltjuk szellemi szárnypróbálgatásait; bepillanthatnak abba a titokzatos miliőbe, melyben gyermekük távol a kedves szülői háztól mozog, él, dolgozik, örül.

Ezekhez fog évenként kétszer bekapogtatni e kis lapocska.

Előfizetési ára

külön nincs megszabva. A lapot fenntartja olvasóközönségének aranyos jó szive. Tájékoztatásul közöljük, hogy a lapnak vannak

1. *alapító tagjai*, kik legalább 200 K-t ajánlanak fel a lap biztosítására. Ezért életfogytiglan küldjük a lapot.

2. *jótevő tagjai*, kik legalább 100 K-t ajánlanak fel; ezeknek addig küldjük a lapot, míg gyermekük itt jár a Piusban.

3. *pártoló tagjai*, kik 100 K-nál kevesebbel járulnak a lap költségeihez. Ezek az adomány arányában fogják a lapot kapni.

Az *eltávozó növendékek*, ha egyszer s mindenkorra 150 K-t tesznek le, egész életükön keresztül kapják a lapot.

Levelezés

az intézeti lap minden ügyében e címre küldendő:

„Mecsek alján“ szerkesztősége

Pécs

Pius-Kollégium.

A lakásváltozás bejelentését — különösen az eltávozott növendékeink részéről — is ide kérjük.

A következő szám február hó végén jelenik meg.

Mecsek Alján

A pécsi Pius-kollégium lapja.

1920.

Első szám.

Julius.

ZICHY GYULA GR., KEGYELMES PÜSPÖK ATYÁNK

A PIUS-KOLLÉGIUM ALAPÍTÓJA

Kegyelmes Püspök Atyánk!

Huszonöt éves papi jubileumod alkalmából a Te áldásodat esdi e kis lap, intézetednek első levelkéje.

A Te imád bívott ide, a Te jóságod virraszt felettünk, a Te áldásod szenteli meg minden munkánkat.

Mint erős végvár áll a Mecsek alján e büszke kolosszus és lakói lehajtott fővel gondolnak az elmúlt nyolc évre.

Az ifjak százai, kiket most ajánlottál fel Jézus szent-séges Szívének, lelkesen zengik feléd: Áldott vagy, mert az Úr nevében jöttél közénk!

Hódolatunk szól a buzgó Főpapnak, tiszteletünk a nagy embernek, szeretetünk Alapítónknak.

Szállj ki lapocska, te tavaszt jelentő fecske, palotája felé, vidd el száz és száz szívo üdvözlését feléje, aki szeretettel gondol a Piusra és szeretettel tekint fejedelmi alkotásának fejlődésére.

Fiaim,

a nevelőnőya bucsucsókjával tiszta homlokotokon indultok az életbe; nyolc hosszú éven át voltam második anyátok, szeretettel irányítottalak azon a rózsás-tövíses uton, mely az élet forgatagába vezet. Ti vagytok az elsők, kik küszöbömet, a Pius-kollégium küszöbét, átléptek, s én az ajtófélfához támaszkodva nézem, mint ballag a vén deák — messze, messze második édes otthonától. Míg így a bucsuzás könnyes pillanataim elmerengek, oly jól esik sajtó szívemnek, hogy az élet széles útjáról oly gyakran vissza-vissza tekintetek, s a nap sugaránál is melegebb pillantásunk összetalálkozik... És mikor majd a ködös látóhatáron is túl fogjátok róni az élet útját, szemünk nem, de lelkünk meg fogja egymást keresni, s találkozni fogunk újból e kis lapocska oldalain. E meghitt, bizalmas helyen elmondom majd nektek, mint van a Pius új nemzedéke, kik foglalták el a ti megárvult helyeiteket, mivé fejlődött utódaitok alatt, amit ti kezdeményeztetek, micsoda új huncutságon jár a mostani ifjuság esze. Szóval mesélek nektek majd mindenről, ami kedves diákéveitekben érdeklődések középpontjában foglalt helyet. Irti fogom mindezt ebben a szerény Pius-lapban, mely ime most először lép elétek és a nagy világ elé.

Tudom, szeretettel fogadjátok új otthonotokban is. Hisz oly édes a visszaemlékezés a gondatlanul eltöltött aranyos ifjú évekre! A vidáman csicsérgő fecskemadár puha fészke volt ez, melybe oly örömmel száll ismét vissza a legtávolabbi vidékről is a zordon tél után. Ha az élet hideg szele meggémberesztí magasba törő szárnyaitokat, ha az új környezetetek fagypontra süllyedt erkölcsi felfogása már-már a ti ideálistmustokat is megdermesztí, szálljatok csak vissza egy kis éltető melegségért a Piusba.

Kölcsönös szeretetünk póstája lesz ez a kis lap. De nemcsak ez lesz. Ti fiaim valamennyien, konviktorok és externisták, e nyolc év alatt, mit itt töltöttetek oly szorosan összeforrtatok. Összeforrasztott benneteket a közös cél, a közös öröm és szenvedés, összeforrasztott az a zöld asztal, amely előtt az obsitot megkaptátok a középiskolától. Bármerre vezet is ben-

néteket az isteni Gondviselés, bármekkora időköz vagy távolság válasszon is el egymástól, szívetek egy húrja mindenkor azokért rezeg, kikkel gyermek- és ifjúkori örömöketek, búána-totokat megosztották. Szívetekben mindig visszhangra fog találni egy szerény hír arról, hogy társaitok merre keresik az életben a boldogulást, ki mennyire jutott az érvényesülés meredek lét-ráján. Fiaim, ez a mi Mecsekalkjai lapunk az eltávozottak összekötő kapcsa is lesz. Ez uton nyertek egymásról hírt, ezuton érintkezhetek ti is egymással. Keressétek fel e célből minél többször kedves lapunk szerkesztőségét.

Hozzátok is, kedves gyermekeim, kik még itt maradtok a Pius-Kollégium védő szárnyai alatt, van egy röpke szavam. E lapocska nemcsak az öregeké, hanem a titek is. Itt örökíthetitek meg a piusi diákélet tarka élményeit, itt üzenhettek öreg bányáitoknak, kik megértő szeretettel és figyelemmel kísérik ott a borús távolban a ti derűs élteteket. Titek ezek a sorok, mert a nagyvakációban e lapokat fogom felhasználni én is arra, hogy veletek érintkezzem és üzeneteimet közvetítem. Minden sort az őszinte szeretet fog tollba mondani, s tudom, hogy szavam szívetekben jó termőföldre fog találni és meg is termi zamatos gyümölcsét. Ez a programja a Pius-Kollégium lapjának.

Isten bőséges áldása kísérjen éltetek útján.

Igaz szeretettel

Pius-Kollégium.

Az intézet felajánlása Jézus sz. Szívének.

Június 11.-e emlékezetes, sőt tán legemlékezetesebb napja lesz a Pius főgimnáziumnak. Ekkor ajánlotta ugyanis fel nagy ünnepeket keretében nagyméltóságú Püspök urunk az egész intézetet Jézus szentéges Szívének. És épen mivel oly emlékezetes, nem mulaszthatjuk el, hogy most, lapunk ezen első számában meg ne emlékezzünk róla. Nem az ünnepély külső lefolyásáról akarok részletes tudósítást írni, hanem inkább annak belső tartalmát és jelentőségét szándékozom vázolni.

Soha nem éltünk át oly nehéz viszonyokat, mint ezen bizonytalan időkben és azért soha sem volt annyira szükségünk isteni kegyelemre.

Igy már maga a helyzet szomorú volta is időszertüvé teszi a Jézus szíve ajtatosságát, hisz már IX. Pius pápa hangoztatta: „A egyháznak és a társadalomnak nincs többé más reménye, mint Jézus szentéges Szíve”. A legszebb és legmélyebb jelen-

tőségű ajtatosság a *felajánlás* és így méltán mondhatjuk a legidőszzerűbbnek is, annál is inkább, mivelhogy szentséges Atyánk XV. Benedek pápa ez ajtatosságot nagyon ajánlja a családoknak, egyesületeknek és intézeteknek.

Jézus Szive uralkodni akar; ezt kivehetjük szavaiból. Pilátusnak szemébe mondta, hogy Ő király, sőt mennybemenelele előtt ezeket mondta apostolainak: „Adatott nekem minden hatalom a mennyben és a földön.”

Ő természetesen nem az elemi erőkön, viharokon, tengeren akar uralkodni, hisz azok úgyis mindenkor főnnhatósága alá vannak rendelve; sem pedig rabszolgákon, ami ellenkezőnek az Ő végzetlen szeretetével, hanem önkénteseken, azaz azok, kik teljesen szabad elhatározásukból, önként fölajánlják neki magukat. Ezen szándéka kiviláglik azon ígéréteiből, miket azoknak tett, kik magukat szentséges Szívének fölajánlják. Hogy pedig épen szíveink fölött akar uralkodni, azt kifejezi ezen szinte parancsként hangzó óhajában: „Fiam, add nekem a szivedet.”

Mit tesz az tulajképen, hogy mi felajánljuk magunkat?

Elismerjük uralmát felettünk, ami mindenesetre kötelességünk is, de ha a fölajánlás ünnepi keretek közt folyik le, Isten nagyobb dicsőségére is szolgálhat.

A fölajánlással önkéntesen elismerjük a jogát, hogy uralkodjék *értelmünk felett*. Ha nem ő uralkodik értelmünkön, birtokába veszi azt a tévely. Bizony az isteni kegyelmet nélkülözö lélek oly könnyen eltéved és belekerül a tudatlanság és vergődő bizonytalanság labirintusába. És megnyugtatóbb-e ez a lelki állapot, mintha az ő megdönthetetlen szavai és elvei mindig vezércsillagokként állhatnak előttünk?

Ha ő nem királya értelmünknek, zsarnoka lesz előbb-utóbb az emberi gőg.

És mire vezet ez? Istentagadásra, minden természetes és természetfölötti tekintély megtagadására, embertársaink iránti gyűlöletre. Ilyen uralomból azonban mi nem kérünk.

Uralkodjék Jézus szentséges Szive *hit* egyszerűsége által fölöttünk! Igen, Jézus Szive, mi minden tanítástodat elfogadjuk minden habozás, ingadozás, kételkedés nélkül, mert értelmünket Neked ajánlottuk fel.

A felajánlás által továbbá elismerjük Jézus Szive uralmát *szívünk, érzelmeink fölött*.

Ha valahol, hát itt igazán rászorulunk biztos vezetésre, szakavatott útmutatásra.

Helyette uralkodhatnék a szenvedély, mely a porba ránt és az erkölcsstelenség legbűzősebb posványába sodorja követőt, mely az átkozott aranyborjuhoz, az értéktelen anyaghoz köt minket.

Uralkodhatnék az irigység, kapzsiság . . . a világ minden hiúsága, dicsőségvágy . . . ; de nem!

Mi azt akarjuk, hogy az iránta való szeretet uralkodjék bennünk, mely felelem, tisztít és boldoggá tesz. „Nyugtalan az ember szíve, míg Istenben meg nem nyugszik.” A tiszta, minden salaktól ment érzellem éltesse szívünket!

Ezt az uralmat ismerjük el a fölajánlásban és ezt az uralmat ismerte el a Pius főgimnázium tanári kara és diáksága, midőn 1920. évi június 11-én délelőtt az ünnepélyes táborigmise után elmondta fölajánló imáját.

És mi nem akarjuk, hogy e szeretet lelohadjon bennünk, ellenkezőleg éleszteni akarjuk azon eszköz által, melyet az Úr Jézus és az egyház e célra leghatásosabbként ajánl: a gyakori szent-áldozás által.

Szívünk minden dobbanása legyen tehát Jézus Szívéé; legyen szívünkbelől számúzva a világ szelleme, mely annyira ellenkezik az Ő szellemével; az Ő szíve legyen az az eszmény, amelyhez egyre hasonlóbbakká lenni törekszünk.

Hogy mily oltalmat nyújthat nekünk az élet tengerén járóknak a felajánlás, azt bizonyítja az alábbi történet is.

1917.-ben történt. Február 3.-án a génuai öbölben egy hatalmas hajó a „Warda” készült tengeri útjára. Az időjárás azonban a lehető legkedvezőtlenebb volt egy induló hajóra nézve. A köd sűrűn feküdt a tengerre, hogy 5 lépésnyiről sem lehetett a tárgyakat tisztán kivenni; a szürke felhőkbelől dermesztő havas eső hullott alá és a hullámverés a viharos szél következtében szokatlanul erős volt. Ilyen időben készült a Warda hosszú tengeri útjára. Azonban mielőtt a hajó elindult volna, a kapitány két urinőt hoz még a hajóra és annak nagytermébe összehívatta a tisztet és a legénységet. A két nő ajtatatosan letérdel és hangos szóval előimádkozta a felajánlási imát és a tisztet, sőt a durva matrózok is meghatottan nyitják ajkukat az imára. Az ünnepély után a parancsnok az egész tisztikar és legénység nevében meleg szavakkal köszönetet mond a hölgyeknek ezen fáradozásukért és ünnepélyesen megígéri a jelenlévők előtt, hogy Jézus Szive képét mindenkor tisztelni fogja és tetteivel méltónak fogja magát mutatni az igért kegyelmekre.

A hajó elindult és nemsokára vissza is tért Génuai öblébe a veszedelmes és bizonytalan útjáról.

Tegyük mi is úgy. Életünk törékeny hajócskáját ne a szenvedélyek, hanem az isteni vezető kormányzására bizzuk és bármily ködös időben indulunk, a hullámok bármint is csapkodják hajónkat, az ő kezének biztos vezetése mellett eljutunk majd a mennyei révbé, ahol nincs vihar, hullámverés, hanem csak verőfény és boldogság

Reisz Elemér, VI. o. t.

A felajánlás napja.

A Pius-gimnázium ifjusága ez évet, midőn először volt együtt nyolc osztály, midőn először tettek le intézetünkben érettségi vizsgálatot, Jézus sz. Szívének felajánlva, az Ő szeretetével egyesülve fejezte be.

Erre az ünnepre már napokkal előbb nagy előkészületek folytak. Serény konviktorok a kedves nővérek vezetése mellett felállították a székesegyházból kapott tábóri oltárt; *Cižek László* erdőmester úr két nagy kocsira való tölgyfa ágat s lombot bocsátott rendelkezésünkre; az összes fellelhető zászlók és zászlócskák ott lengedeztek a második játszótér kerítésén és fáin; gyönyörűen sikerült a diadalkapu, melynek remek virág-feliratát: *Éljen Jézus Szive! Weifert Károly VII. o. t. készítette.*

Azokban nem csak külsőleg készültünk, hanem már egész éven keresztül belsőleg is. Ugyanis Jézus sz. Szive tisztelétére már október havában elkezdtük a nagy novénát, amelyet a nagypéntek félbeszakított ugyan, de a melyet — reméljük — az ifjuság július havában be fog fejezni.

Az ünnep előtt közös novénát tartottunk. A felajánlás előtt való napon közös sz. gyónás volt. Másnap az idő is sok esőzés után kedvezőnek ígérkezett. Annak a sok tiszta, ártatlan szivből a jó időért fakadt imának megvolt az eredménye. A gyönyörű, tiszta kék égen haladól nap kíváncsian nézett a játszótéren zajló sürgés-forgásra, s csak néha-néha takarta el kíváncsi szeme elől egy-egy felhő a lent történő dolgokat. A Mecsekéről édes illat szállt a serénykedő tanulókra, akik a szabadban felállított oltáriszéken végezték hajnali 1/3-tól kezdve az utolsó rendezkedést. A gyári gépek bűgésébe belevegyült a szállodgáló madarak éneke s a döngicselő bogarak zűmmögése.

Miután az ifjuság és az érettségizett növendékek a sz. áldozást elvégezték, kivonultak a játszótérre, honnan a kegyelmes püspök urunk fogadására mentünk a gimnázium folyóira. A konviktus mint diszszázad vonult ki.

A püspök úr ezután tábóri misét mondott, amelyen az ifjuság és a szülőkön kívül gr. *Zichy Lujza* ömeltósága és nagyszámú közönség is megjelent. A zenét a konviktus zenekara szolgáltatta, amelyhez az ifjuság énekel nagy buzgósággal. A tábóri mise végétével a püspök úr buzdító beszédet intézett az ifjusághoz, melyben megemlékezett a sz. Szivből áradó bőséges kegyelmekről és a sérelmekről, amelyekkel a sz. Szívet illetik. Végül buzdította az ifjuságot a sz. Szív tisztelétére s tisztelétének terjesztésére. A beszéd után elmondta a felajánló imát, amelyet az igazgatóság a felajánlás emlékére kinyomatott és szétosztott a tanulók között jóakaró tanácsokkal. Végezetül az ifjuság elénekelt a „Fel magyar . . .” című éneket a fuvózenekar kísérete mellett.

Ezután körmenetben elvitték Jézus sz. Szívének a képét a gimnázium lépcsőházába. A képet *Khayatt Ince* és *Mihálovics*

László érettségizett tanulók vitték a körmenet élén. Ezeket követették a kültanulók, akik után jött a diszszázad *Sey Lajos* érettségizett tanuló vezetésével; a fuvózenekar *Kotzián Emil* VII. oszt. tan. vezetésével; a kegyelmes püspök úr és a közönség. A képhez érve a püspök úr pár percig imádkozott az intézetért, amit a jelenlevők is követtek.

A jelenvoltak és a tanuló ifjuság ekkor szétoszlott, hogy rövid idő múlva a diszteremben újra összegyűljenek. A felajánlás emlékére ugyanis ünnepélyt rendeztünk, amelyben a zene- és énekszámokkal szavalatok és felolvasások váltakoztak. Különösen meglepő ügyességgel szavalta *Petz Ádám* Rosty Kálmán „Rózsaszál . . .” című költeményét. Az ünnepélyt a „Szent Szív . . .” c. énekkel nyitotta meg s a „Fel magyar . . .” c. énekkel fejezte be az énekar a fuvózenekar kíséretével. Ertekezéseket és tanulmányokat olvastak fel *Reisz Elemér* VI. o. t.; *Szabó Ferenc* VI. o. t.; a remekül sikerült ünnepi beszédet pedig *Szabó Pál* VII. o. t. mondotta. *P. Hörl Gyulának* és *M. Nagy Miklósnak* külön ezen alkalomra írt költeményét szavalta *Vargha János* VII. o. t. és *Speiser Győző* III. o. t.

Délután szentségimádás volt, amely osztályonként 1/4—1/4 óráig tartott s buzgó szívvvel adtunk hálát a legméltóságosabb Oltáriszentség előtt az Úr Jézusnak az elmúlt iskolaévben tapasztalt jóságáért és kegyelmét kértük a következő évre.

A végzett növendékeink is saját kérelmükre egy negyed-óráig imádták az Oltáriszentségben értünk dobogó Jézus sz. Szívet.

Ily emlékezetes keretek közt folyt le a felajánlás ünnepsége. Legyen Jézus Szive napja ünnep egész életünkben s ezen, bárhol leszünk is, visszaemlékezve e gyönyörű napra, megújítjuk felajánlásunkat Jézus sz. Szívének.

Takács Béla, IV. o. t.

Nyolc év után.

A zene mámore szállongott a levegőben. Igaz — hiszen a mi zenészeink játszik a bucszót az öregeknek, kik az élet előtt állanak. Még ez utolsó este a baráti körben . . . Sirtak a hurok, felzokogott a nóta a szép magyar mulatságon . . . az ablaknál merengtem . . . mögöttem a kis fiuk egyenletes lélegzetvétele.

Az élet virágos kapuja ime tárva, nyitva — ez új ifju regiment áll ujjongó lélekkel balkonja alatt és hozsannás büszke daluk ércesen cseng fel elhagyott, néma intézetünk felé.

Úgy szeretttük volna itt tartani őket, de ők dacosan mondták és ifjú önbizalommal: „Megyünk, az éj bár pusztulást lehel! Megyünk, mert vonz egy messze hely! Az élet hív, az élet, menni kell!”

Mint kis, rövid nadrágos, szép álom-kergető gyermek jön be ide aranyzóke hajjal és most ifjusága erejében bizva, könnyelmű bátorsággal veszi kezébe a vándorbotot. Pedig ott az életuton, ifju álmaik felett, kedves szülőföldjük házainak pernyéje szállong. Felperzselt házak néznek majd utánuk kiégett ablak-szeműkkel és Kárpátok lejtőin a magyar halottak siri hekatombái kísértének egy szörnyű múlt emlékeivel.

Lenn hangzik bús, de büszke daluk „Ő nem lehet már! Nincs többé megállás! Megyünk, megyünk az éjszakába!” Istenem! nincs megállás! évről-évre újabb csapat tolul az étellel szemben győzni, vagy meghalni. Újjongó szárnyaikat a sors szele tépdési, érces hangjuk mindinkább halkul . . .

Mennek az éjszakába! — Kinézek a sötét éjbe, mely gyúnyosan nevet az ifjak dalára. Hányszor hallotta ő már ezt az önbizó bátor dallamot, mely az évek multával halk sírásba olvadt . . .

Valaki megmozdult mögöttem a hálóban, az egyik gyermek arrább hajtja szőkefürtös fejét. Talán most ért el épen aranylő, ártatlan álmainak országában a zengő kerthez, mert ajka édesen mosolygott. — Istenem és még sincs megállás! Nem tudjuk az órák rohanó futását megkötni, hogy ilyen ártatlanok maradjanak és felettük az élet csak halk szimfóniát játsszék, hogy elzárt kis dalos lelkükbe ne süvitsen be az élet.

A csillagok hidegen közömbösen villognak, amint a könynyes szép zene feléjük szűrődik. Ha tudnák, mily szikrázó dalos lélekkel lépik majd át az élet első stációját s felettük lázasan csapong a tiszta zászló, mialatt titkos odukból titkon utánuk erednek a hiéna-lelkek lest vetni . . .

„A vándorbot kezünkben s némán állunk, mert csaták tüzén szívünk tán elvérez.” Lelkem imája sir fel az éjszakába: Ne engedj, hogy elsodort reményeik romhalmazan lelkük szárnyaló himnuszai panaszos elégiává fakuljanak. Ha tán elleneink győzelmének riadó diadalzenéje is veri lelkük boltozatát, ne feszítse keresztre bizó reményüket a csüggedés. Legyen lelkük erős viharfogó, amelyen keresztül, mint a komoly tölgyverdőn át, a tomboló vihar zenéje komoly imává magasztosul. Alkossanak az élet zászlaja alatt egységes brigádost s e csapongó diadalmos zászló lobogása süvöltse lelkükbe a tiszta harc mámorát. — Legyen velük az Isten, az erők Ura! S ha a bűnös életorkán könnyörtelen dobálja őket, a tengerek tiszta csillaga ragyogjon le hajójukra . . .

Ott száll ki egymásután hajójuk e szent öbölből, felénk hangzik még távozó, halkuló daluk, büszkén állanak a fedélzeten és feszülten dagadnak a fehér vitorlák . . . pedig majd künn a tengeren csüggedten fekszik a kormányon a kéz, és a szétépett fehér vitorlákat szívük vérebe verik a sorsszeg . . . Ott állanak a tört kormánynak dölve, régi gyermekimáik busan szállongják körül fáradt lelküket, s a messzeségből rabló kalóz-

hajók szirénája süvölti borzasztó jelét, míg a remény befátyolozva bolyong a tört árbocú hajók mellett . . .

Az égen halkan vonulnak a fehér felhők a hold után — lenn felsír az utolsó dal: „Ez ut hazámba visszavisz” . . . A kis harmadikos felébredt mögöttem — tiszta szeme csodálkozva nézi az előtte merengő sötét alakot, majd fehér párnáira hajlik tovább álmodni szép gyermekálmait . . . Pedig őt is tovaragadja öntudatlanul az ifuság ellenállhatatlan rohama, ő is az élet kapujához ér majd és szomorosan fog majd hátrahézni gyermekora kis pástortüzeire . . .

A búcsu könnyes perce sirja lenn: . . . tovább . . . tovább . . . fel bucsucsókra cimborák . . .

Viator.

Mikor én még szecska voltam!

Bizony, ha hiszitek, ha nem, én is voltam szecska. Nem ugyan itt ebben az óriási épületben, mi ugyanis szerényebben kezdtük. De ha elmész, nyájas szecsakarátom, a József-utca 19. előtt, akkor vedd le pántlikás sapkádat, mert mi ott nevelkedtünk nagyokká.

Hol volt, hol nem volt, talán az óperencián tul, hogy egy szecskat kiragadott a sors az Úr 1912-ik esztendejében a családi tűzhely melegéből. Sírt a gyerek nyári záporként, de bizony az édes anya csókjának hamvával — no meg könyvtől piros szemekkel oda kellett állani két jószágos papbácsi elé (P. Jablonkay és P. Thalhammer), akik besorozták katonának a Piusba. A sorozás rövid volt. Az igazgató bácsi megkérdezte, nem vagyok-e finnyás, én erre egy bizonytalan, halk nemet mondtam, titokban az útalatos káposztás galuskára gondolva. Az öregebb bácsi azt mondta, hogy ő lesz a természetrajz tanárom és kérdezte: „Tudod-e milyen hosszú a macska farka?” Erre elkezdtem nevetni és kezdtem kibékülni sorsommal.

Első évben, annak is első hónapjában, míg a Szemináriumban laktunk, bizony össze kellett bujnunk. P. Jablonkay volt a rektor, igazgató, tanár, konv. főfelügyelő, néha magiszter és az építő Pius árgusszemű öre egy személyben. P. Thalhammer volt a tanári kar szintén egy személyben. És M. Resch a konviktus felügyelői kara ugyancsak egy példányban.

Együtt étkeztünk a tanári karral. Akkor még (!) tömték belénk a fánkot. Ha nem volt ott a cseléd, a páterek szolgáltak ki és Fr. Eichhorn túrós palacsintái megédesítették első diákévünket.

A játszótér egy skatulya forma kövezett udvar volt, melyen csakis engedéllyel lehetett elesni, mivel könnyen baj eshetett volna. A szomszédok sokat panszkodtak, hogy nagyon zajosak vagyunk. Séta mindennap volt és sokszor kirándultunk csodalni az építő Pius.

De nem volt az olyan anyámasszony élet, hanem kuruc kommandóra ment minden. Aki pl. a sötétben félt (mint pl. .) a sötétben járatták egymagában. Iskolában is előszedtek bennünket alaposan. De volt is annyi kis matrózsapkánk alatt, hogy év végén latinul tereferéltünk az ünnepélyen a közönség nagy ámulatára.

Az iskolával szemben lakott három életrevaló urfi, kik most a Pius tekintélyes és tevékeny tagjai. A legkisebb eleven volt mint a gyergyói csik és P. Thalhammernek kellett néha az utcán átkiabálni, hogy csend legyen odaát!

Ha a második évben P. Schäfer feltűnt a folyosón, rögtön körülvettük hízkelve:

„Tiszt. ur adjon egy kis tubákot!” És boldogan prűszögtünk . . .

Sokat lehetne még jót, kedveset mesélni, de most menjek aludni. Az idő eljárt. Felettetek is eltűnnek e kedves évek és csak egy pár emlék fog kísérni ez erdős-völgyes szép vidéknek nagy intézetéből.

Romeisz Gyula, érettségis P. i.

Kalandosok.

Vigjáték átdolgozta: Cséfalvay Nándor S. J.

Carneval úr ömeltősága 1920. febr. 17-én délután 5 óra-kor fényes kíséretével egyetemben szerencsésen megérkezett intézetünkbe. Kíséretében tartózkodtak Fejsze és Balta. Geier Tóni, Morogoró, Grün Izidor és más egyéb farsangi előkelőségek, akikkel alább személyesen is meg fogunk ismerkedni.

De hogy rendet tartsak, hát sorba veszem kis multságunk igen ügyesen összeállított és kacagtatóan előadott programját, melyet P. Cséfalvay Nándor dolgozott át és rendezett. Az első szám egy rövid kis színjáték az „Iskolamester” volt. A tanító bácsi — Kollár Gyula, VII. o. t. — és kis nebulói ügyesen énekeltek el egy iskolai jelenetet. Azután egy farsangi darab a „Kalandosok” következett, tele finom szellemes humorral, vidám jelenetekkel. Az első felv. a Baranyakáposztási hadapródiskola betegtermében játszódik le. Fejsze Feri és Balta Pali hadapródok betegség ürügyével felkerültek a betegterembe a relációk elől, ahol a sovány koszt mellett kijavítatlan szekundákról ábrándoznak. Sanyaru helyzetüket még az ezredes ur szigorú büntetése is súlyosbítja s emiatt végképen elkeseredve elhatározzák, hogy elszöknek Afrikába. A 2-ik felv. egy trieszti kocsmában játszódik le. A két megszökött exhadapród egy szélhámos — Geier Tóni — hálójába kerül, aki két társával, akik May Károlynak és Verne Gyulának adják ki magukat — együtt utazik a diákokkal Afrikába. A 3-ik felv. színe Afrika. A két hadapród már napok óta bolyong — Geier Tónitól, és két

cimborájától kalauzolja — a rengetegben. Végre a három jómadár reá rohan a kalandvagyó diákokra és megfosztva őket pénzüktől és élelmüktől, otthagyják szegényeket az őserdőben, összekötözve. Ekkor meg emberevő szerecsenek kezébe kerülnek, kik a zsákmányt rögtön felakarják falni. Balta Pali — aki hegedűjével még a szerecseneket is táncra perditette Morogoró „fejedelmükkel” együtt — Morogoró kegyéből megörzi életét, s bekerül az udvari zenekarba. Azonban Fejszére kimondatott a végzetes ítélet, hogy levágja és megsüti Morogoró pecsenyéje legyen. A véletlen jön segítségükre, ugyanis Bagolyváry ezredes parancsnokuk, aki oroszánvadászatra jött Afrikába, reájuk bukkan és megmenti életüket. A fiuk belátják tévedésüket és visszatérnek hűtelenül elhagyott intézetükbe.

Amint a darab vázlatából láthatjuk igazi, farsangi diákdarab. Mindenki azt a tanulságot meritheti belőle, hogy a kalandvagyó sohasem vezet jóra.

A szereplők kítőnően játszottak. Különösen a két diák: Schneider (Fejsze), Milla (Balta). Igen sikerült kiejtése miatt, mellyel élethűen utánozta a cigány katonát, nagyon élveztük Krómert (Gázi). Legügyesebben játszott Cimber (Geier Tóni) és két társa Ollé (Máj Károly) és Gurka (Verne Gyula). Reisz (Grün Izidor zsidó utazó) hosszú szakálával és bevett cilinderével jól adta a számító, önző, gyáva, de a veszély multával hősködő árdrágitót. Kiválóan alakította Szabó Pál a korcsmáros szerepét. De az emberevők is kitettek magukért különösen dicső királyuk Morogoró — Bérdi — és főszakácsa Schultz.

A felvonások közt az orchester és a banda játszott. Precizen előadott számaik kellemes élvezetet nyújtottak. Így a „Magyar dalegyveleg” Patótól, „Éljen a haza” Faulwettertől. „A kakas koncert”, a „Recece” induló — ezzel lépett a fuvózenekar először a nagy közönség elé — és a „Fráter nóták” szintén általános tetszést arattak. Meg kell még dicsérnünk bohócunkat Gebauert, ki elmésen töltötte ki a felvonás közöket kacagtató magyarzataival.

gr. Sztáray Antal, érettségis P. i.

„Légy hű!”

Dráma négy felvonásban, írta: Nagy Miklós S. J.

Vannak napok az ember életében, amelyeknek ragyogó öröme egész életünkre mosolygó derűt sugároz. Ily örömteli, fényderítő nap volt ápr. 18 is, mely napon az intézet ifjusága Nagyméltóságú és főtisztelendő gr. Zichy Gyula püspök ur, jószágos Alapítónk tiszteletére ünnepélyt rendezett, hogy jóindulatában és szeretetében határán nem ismerő Pártfogójához való őszinte gyermeki ragaszkodását némiképp is tolmácsolja.

Az ünnepély fényes sikere főképen a fáradhatatlan és kiváló írói tehetséggel megáldott Főtisztelendő *Nagy Miklós* S. J. magiszternek köszönhető, aki az ünnepély fénypontját képező „Légy hű!” című igen sikerült drámát írta és rendezte.

A dráma alapeszméje már a címben is ki van fejezve „Légy hű”. Tárnya egy nemesi családnak megható küzdelme és ragaszkodása a drága, ősi rőghöz, mely küzdelem diadallal végződik.

Az igen sikerült darabnak megfelelően a darab előadása is reményen felül sikerült. Őszinte elismeréssel kell adoznunk a szereplőknek, kik nemcsak fennakadás nélkül betanulták és remekül eljátszották, hanem teljesen át is érezték szerepüket, Legelső helyen kell említenem mint főszereplőt *Varga Jánost*, ki Pekry Lőrinc nehéz szerepét játszotta hű természetességgel és méltósággal. Különösen pedig a 3-ik felv.-ban remekelt, midőn a büszke nemes és a szerető atya lelki tusáját játszotta megdöbbenő drámai erővel. Külön dicséretet érdemel *Kotzián Emil*, ki az első felvonásban a régi magyar hajdu szerepében meglepő biztonsággal játszott, hasonló kiválósággal és hű természetességgel alakította a többi felvonásokban Pöcörnye bácsit, a furfangos magyar paraszt — olykor tulságosan is mókázó — rokonszenves szerepét is. Mindvégig ura volt szerepének, csak gratulálni lehet istenadta tehetségéhez. *Czimer József* Pekry Géza szerepében csillogtatta fényes tehetségét. Csak ahol busulni kellett vagy gyengédebb érzelmeket tolmácsolni, ott kissé mesterkélt volt, hanem annál jobban tudott lelkesedni s a sziv tomboló érzelmeit festeni; itt tökéleteset adott, sőt a lelkesedést a robbanásig fel tudta tüzelni. Teljesen beleélté magát *Jäger Antal* Mehmed bég, *Ratkovics Ferenc* pedig Ibrahim szerepébe. Sőt a 4-ik felv. utolsó jelenetét szinte mesterien adták. Úgyesen játszotta *Khayatt* a renegát Mulej szerepét, *Ladányi, Belloncsik, Molnár* a bujdosó, a hazát csak éltető, de érte dolgozni nem akaró kurta nemesekét. A már megszokott kedvességgel alakította *Speiser Győző* Ali szerepét, bár hanghordozása kissé nyújtott volt. *Német Gyula* Pöcörnye fiacskája és *Budimácz Imre*, a kulacsot nagy előszeretettel kortyogató babonás török kapuőr sikerültek voltak.

Az ének és zeneszámok sikerei főtisztelendő *Kolb Ede* S. J. atyának ritka művészi vezetésére vallanak. Az „Üdvözlő éneket” éneklő alsósok kedves hatást értek el. A darabban két énekszám volt beleillesztve mindkettőt *Székely Mihály* zenetanár úr zenésítette. Az egyiket *Dóczy Ernő* énekelte; a fiatal, tisztán csengő szoprán gyermekhang, mely a legkisebb finomságot is plasztikusan és nagy könnyedséggel domborította ki, általános csodálkozást és számos tapsot aratott. Szintén igen szép tehetségről tanuskodott *Weifert Károly* énekszám, melyben volt valami férfias erősség, behizelgő lágyssággal párosulva. A zenészek 5 zeneszámot adtak elő szép készütséggel, és finom előadással. Különösen megnyerte a közönség tetszését két igen

szép és nehéz zenedarab u. m. „A magyar vígjáték nyitány” *Kéler Belától* és „Ünnep a Serailban” *Prychistál Józseftől*.

Mégegyszer végig tekintve a műsoron, csak dicsérettel és köszönettel adózhatunk az összes szereplőknek, kik egyrészt az egész intézet nevében halánkat tolmácsolták szeretett Atyánknak, másrészt pedig mindnyájunkat egy boldog nap emlékezetével gazdagítottak.

Lukács Andor VI. o. t.

Az arany érdemkereszt.

Ketten voltak messze, túl a tengereken, valahol a szabad Amerikában, ketten voltak egyformán erősek és bátrak, egyformán okosak és jó viseletűek a St. Mauriceban konviktorok. A quintába jártak. Az egyik kék szemű, szőke volt, a Rajna mellől vándorolhattak be ősei, a másik barna hajú, bogár szemű, nagyapjának bölcsőjét a Tisza ringatta a hátán. A hatalmas méretű játszóterén küzdöttek most egymás ellen, mindegyik a saját pártjának az élén. Hajuk vígan lobogott a szélben, arcuk kipirult a lelkesedéstől. Hej, nem játszhatnak már sokáig, maholnap itt az év vége, mikor megtelik majd a díszterem elegáns hölgyekkel, magas állású urakkal, hogy örömmel szemléljék, mint repeszi gyermekeik keblét a verejtékbe került, a megérdemelt érdemkereszt.

Csöngették. Majd hogy a labda is megállt a levegőben, oly gyorsan hagyták abba a játékot a fiúk. Egy-kettő meg volt a sor, fűtyszó még s te tágas tanterem már vártad őket világos ablakaiddal, latin grammatikákkal és számtani példákkal, hogy tele tömjed azt a kis szegény, buksi diákfejet.

„Már én meg vagyok győződve, hogy az én kapitányom, Jim, a base-ball bajnok, fogja elvinni az arany érdemkeresztet”, lelkendezett egy kis puók gyerek a játszóterén. A labdákat és az ütöket kellett összeszednie és elraknia.

„No, Frank, majd még meglátjuk, mert, hogy a mienknek sárgea a haja, azért ember ám a talpán. Hipp, hipp hurrá, George! lesz az érdemkereszt”, mondotta a másik párt játékbiztosa. S mivel elkészültek, megindultak felfelé.

A P. Prefektus szobája előtt állt és mikor a kettőt a lépcsőn feljönni látta, magához intette a kis puók Frankot. „Te Frank”, kérdezte, „elbirsz te két levelet?” „Igen”, felelte Frank és szégyenlősen szemlélte kipárnázott lábszárait. „No, itt van, ezt Jimnek, ezt meg Georgenak fogod odaadni, most hozta a posta.” Frank elvette a levelet, bedugta a blúzába, meghajította magát és tovább állt.

Egyszer csak gyanus mosoly jelenik meg a telihold ábrázaton. Megáll egy keveset, tűnődik magában, majd az elhatározást követi a tett. Előszedi a két levelet, felcseréli a tartal-

mukat és a legártatlanabb pofával vonult be a tanterembe, pedig alig tudta visszafojtani a nevetést. A két levelet átadta a magiszternek és helyére menet vígan dörzsölte puha kacsóit, mely pompás is lesz a negyedórában szemlélni majd a két becsapott levélolvasót.

Hat óra előtt öt perc. Georgeot kihívják a teremből.

Hat óra. Ektelen zaj, a présbeszorzult nyelvek működni kezdenek, mert hát tanulás közben pihenni is kell egy keveset. A magiszter átadta Jimnek a levelét, Georgeét pedig egy fiúval a pulpitusára tétette. Frank az egyik sarokból leste a hatást, feszülten figyelt Jim arcára. Jim izgatottan szedte ki a borítékból a levelet és olvasni kezdte. Szép, barna arcán nem hagyott még nyomott a gond, csillogó szemét nem tette még zavarossá mohón hajszolt élvezet. Derült homlokát lassan redőbe vonta, azután összehajította a levelet és kimért léptekkel megindult a katedra felé. Frank a sarokban boszusan csettintett a kezével. Valami nevetséges, kacagató dologra számított s ime Jim arcából nem tudott semmit sem kiolvasni, mert az nyugodt maradt, mint a bronzszobor.

Pedig, pedig ha beláthatott volna a szív mélységeibe, ha megfigyelhette volna, mi ment végbe abban a kis kozmoszban, amelyet úgy hívunk, hogy lélek, de másképp ítélt volna.

„Tiszteendő úr kérem, a P. Prefektus úgy látszik felcsérelte a leveleket, mert ez nem nekem, hanem Georgenak szól”, mondotta Jim és átnyújtotta a levelet a magiszternek.

A magiszter mosolygott, visszakérette George levelét a pulpitusáról és összehasonlította őket. „Tényleg”, mondotta és átadta Jimnek az igazi levelet. Jim pedig mint jött, szép csendben vissza tért a helyére, közben, igaz, egy gáncsot vetni akarót oldalba boxolt. Frank valósággal toporzékölt a sarokban a méregtől, hogy csinye csak így sikerült.

Egy negyed hét. A tanulás újra megkezdődött, de Jimnek sehogyan sem akart menni. Ujra, meg újra az a levél jutott az eszébe. Hogy is szólt:

Edes fiam!

Multkori leved, melyben írod, hogy talán megkapod az arany érdemkeresztet, nagyon megörvendeztetett. Tanulj csak szorgalmasan fiam és viselkedjél jól. Légy szelid és engedelmes. Nem is hiszed, hogy beteg anyádnak micsoda nagy öröme lenne, ha elnyernéd. Mindig erről beszél. Mondogatja, hogy majd meggyógyul és a vakációban együtt mentek a templomba és a te melleden ott lesz az aranykereszt . . .

Eddig olvasta, tovább már tiltotta a becsület. De hátha ő nyeri el? Mi is lenne akkor? Apja, a varróépgyáros megígérte, ha az arany érdemkereszttel a mellén jön haza, elviszi Európába. S akkor megláthatja majd azt a földet, amelyről a nagymama neki olyan sokat beszélt, azt a délibábos rónát, aranykalászos tengert, a lenyugvó naptól bearanyozott szöke Tiszahátat. Láttá magát a hatalmas óceánjáró fődélzetén, mint vizit,

fujja köpönyegét a szél és süvítí bele a fülebe: őseid sírját meggyünk felkeresni. Azután nem látott semmit. Arcát kezébe temette és úgy gondolkodott. Most meg George szülei jutottak eszébe. Az az egyszerű falusi tanító, messze valamelyik farmon, a durván épült kis lakóház s benne George anyja, betegán, láztól égve. Megcsendül a kapuban a csengő, vígan ugát a Hektor, az ajtó kitarul s belép rajta George. Az anya szeme csak azt keresi és tényleg, ott csillog a mellén. „Jöjj ide fiam, egyetlen gyermekem” s egy forró csók, egy hosszú ölelés, a nap meg fáradtan hunyja be szemét, elég mécsesnek a kis szobában az öröm, a diadal érzet, a viszontlátás.

„Nem! Lemondok róla”, szölt Jim magában és kis keze ökölbe szorult, „teszek majd valami bolondot és ezért majd nem nekem, hanem neki adják.”

Lehajtotta fejét a könyvére és két könnyecpp csillogott szemén, az áldozat két gyönyörű gyöngycseppje. Nem látta senki, de mégis Valaki, aki nem felejtí el mindörökre . . .

Kotzián Emil, P. i., VII. o. t.

A lugas lombjai alatt.

Üres a fészek, nincs lakója már . . . A zsigongó zaj helyett mély csönd parancsol a termekben. Lakói már odahonn kergetik a szép vakációi emlékek játszi pilléit . . . Jó így nézni a robogó vonat után, míg lassan az alkony homálya fődí be a tájat . . .

Egy alak lép elém nesztelenül az esti homályból. Felriadok merengésemből. Sohasem láttam. Megszólal: „Mit merengsz utánuk?! Elmentek. Örömmel hagyták el e konviktus falait, hol elnyomták őket. Odahaza várja a csapongó öröm, a fekezetlen szabadság vígsága. Mindent emészto árja sodorja őket felém és én gyözök felettük.”

Csöndesen ingattam a fejem, de szomoruan gondoltam: talán mégis, talán igaza van, talán némelyek szívét elhódítja . . .

Az árny folytatta: „Erdemes volt ennyit küzködni értük, hisz ellejítik, amire tanítottátok. Az én mosolyomra utánam jönnek és megvetnek titeket, kik a hit és erkölcs láncait csörgetitek.”

Nedves szemekkel néztem magam elé és halkan mondtam: „Ha csak egy nem feledte el, hogy Jézus az ő gyermekségének legjobb barátja, ha csak egy hajtja tisztáfürtös fejét bizalmasan az Ő keblére, akkor e fáradság minden pillanatát áldom . . .”

Hívós szellő borzongott a lugas lombjain. Felrettentem. Az árnyalak eltűnt. Vagy talán nem is volt előttem. Csak vívődő lelkeimmel folytattam reménytelen tusát.

Viator.

Levél a messzeségből.

Elmentem akkor büszke ifjúsággal,
Már nem vagyok csak elnyomott diák.
Mosolyg az élet s én utjára léptem
Utamban nyilik százezer virág.

Pár napja volt s az első állomásra
Már elfáradva búsan értem én
Az esti szellő fonnyadt rózsaszirmot:
Egy sóhajos imát hozott felém.

S egy álom árnya lebbent bús agyamban
Mecsek tövén egy csendes hely felé,
Hol gesztenyések lombja halk susogva
Szívem utószor még megbüvölé.

Egy oltár meghiűt képét láttam akkor
Előtte száz meg száz kicsiny diák
Imádkozott oly édes tiszta hittel
S oly boldogan. — S künt zűgött a világ.

S egy nyalka század büszke öntudattal
Dobbanva lépdelt s hamvas arcokon
A nagy világ szemé bűmulva csűngött
S harsány éljen fakadt az ajkakon.

A Sűlyom-indulóra büszkén mentek
Sapkájuk mellett rűzsa s cserfalomb
Az emberek susogtak: Jaj de szépek!
S léptűk zajára a föld büszkén kong.

Hej én is ott haladtam akkor sorban
S vigadtam büszkén, ó Pius, veled.
El nem feledlek, bármi sors is hány-vet.
Csak egyszer ott lehetnék köztetek.

Konviktor.

Éljenek

a Pius-gimnázium első érettségizűi!

Jelesen érettek:

Bellontsik Aladár
Breitung Jűzsef
Cűzek Antal
Czigler Antal
Khayatt Ince
Mihálovics Lászlű
Sztáray Antal gr.
Sey Lajos
Tombi Ferenc.

Jűl érettek:

Bérdi Jűzsef
Budimácű Imre
Dokupil Dezsű
Jűger Antal
Kalina István
Molnár Géza
Pál Lajos
Polgár András
Romeisz Gyula.

Éljenek!

Az első érettségi vizsgálat tehát igen szép eredménnyel végzűdött. Husz tanulűnk jelentkezett a vizsgálatra: 9 konviktor, 6 externista és 5 J. t. papnűvendék. Közűlűk Ruzsinszky Lászlű nem jelenhetett meg; Kaposváron teti érettségűt; egy pedig két hó mulva javítűvizsgálatot tehet.

Az első raj a kűvetkezű életpályát választotta: Bellontsik Aladár (orvosi), Bérdi Jűzsef (jűgi), Budimácű Imre (gyűgűgszerűsi), Cűzek Antal (erdűmèrnűki), Dokupil Dezsű (orvosi), Jűger Antal (erdűmèrnűki), Khayatt Ince (kereskedelmi), Mihálovics Lászlű (jűgi), Molnár Géza (katonai), Romeisz Gyula (gèpèsz-mèrnűki), Sey Lajos (vegyèszmèrnűki), Sztáray Antal gr. (gaz-dászi), Tombi Ferenc (kűlturmèrnűki).

Diszszázadunk ünnepe.

Hej de megpödörtem a bajszomat — jogom van hozzá — mikor megláttam, hogy mit cselekvének ezek a fikomadta fiuk. Katonai parádé és pedig milyen fájtos. — Micsoda hadsereg nőtt itt egy karból és ez a kard mekkora ordréba exercirozta ezt a tüzes fiatalságot. De ne tessenek félre érteni; mind a kétszer az Úr Jézusnak állottak diszörséget. — Mi, öregek, nagy lelki appetitussal néztük végig e büszkén lépdelő daliás századon.

Megjött az ordré, Urnapra kivonulnak. Már kora hajnalban felmásztak egypáran a közeli hegyekbe cserfalombért. Kiki felszerelte sapkáját rózsával és cserfaággal szép kackiásan. A trombita-hívó harsogására csapatokban állottak és utána imára bűgött fel a kürt. Majd dagadó önérzettel, dobbanó léptekkel tartottak a nagy templom felé.

Harsogtak a trombiták, peregtek a dobok, csattogott a cintányér, bűgött a klarinett és a jökevő rohamcsapatainak rengő ütemes léptei verték hozzá a katonás taktust.

Büszke, öntudatos elegáns bandánk fölülmulta önmagát. Remekül játszott a körmeneten is; a szentségi énekek, Körner imadala igazi himnusz volt az alázatos erőnek és bűgő akkordjai a fönséges hitnek.

Mint szép álom mult el az impozáns körmenet. Az emberek meghatva állottak látván a régi körmenetek fényét földeregni és suttogták egymásnak: Mily szépek! Mily fiatalok! Mily kedvesek! Bizonyára az Úr Jézus is szeretettel nézett reátok.

Utána a mi Atyánk, a püspök úr előtt tisztelgett a század és azután hajrá. Harsog az utca, a nóta pattog vígan, az emberek tömege veszi körül az ifjú csapatokat. Virággal akarták őket behinteni; de nem kellett, ott virított hamvas arcukon az egészség rózsája. Léptük acélos üteme fegyelmezett ifjú üdeségük erejét mutatta.

A banda a lábak alá fújta a bizsergő magyar nótákat és ök sarkuk után dobva a fáradtságot tartottak haza felé.

A szemekben felgyűl a lelkesedés lángja. Ünneplő civisek, gubás falusiak, urak és úrnők siettek utánuk, anyák vitték szaladva gyermekeiket, hogy azok lássák, mivé kell majd lenniük.

Tűz és erő lebegett a lankadatlan csapatok felett, mikor az intézet előtt megállva felharsant a kürt imára . . .

Mit dicsérjek itt: a vas fegyelmüket, pompás lelkesedésüket, a fáradtságot nem ismerő erőt? — A lelküket dicsérem, mely hajtotta őket ez álomszerű órákra.

Csak tovább ezen az uton: a fegyelem, az üde erő ezen utján, mely acélos jellemeket képez.

Már nem élvezhetem többé a szép ünnepeket itt, a katonai ordré engem is másfelé szólít. Ti megértitek azt, hisz katonák vagytok, vagy mi. — De ha élet-utam valaha erre visz, akkor ilyen jó kedvben, erőben lássam a Pius nagyszerű katonáit.

Riporter.

Clongowes Wood College.

Egy ír konviktor levele.

A magiszter tisztelendő úr felszólított, hogy írjak az itteni életről. Szívesen írok, mert tőle már sokat hallottam a magyar fiúkról, hogy jószívűek és szeretnek sportolni és azóta nekem szörnyen imponálnak és roppant szimpatikusak. A mi konviktusunk szép park mellett áll gyönyörű kilátással Dublin felé a hegyekre. Velünk szemben áll egy ősrégi, évszázados kastély, melyben a tanárok és magiszterek laknak. Tisztelettel lépünk az ódon épület komoly boltzatai alá. Legkedvesebb ételünket, a pogácsát is (Pécsett is olyan jóízú?) kastélyzemlyének hívjuk. Napirendünk változatos. Reggel $\frac{1}{3}$ 7 után kelünk. A csengetésre mindenki fölvesz egy szellős ruhát és a második jelre örült iramban rohan mindenki az uszodába fürödni. Ez frissít fel igazán. Más minden rendes. A könnyű reggeli: tea, vajaskenyér, hideg felvágott és sör az öregeknek. Utána játék, studium és előadás váltakoznak. $\frac{1}{3}$ 10-kor van a lunch vagyis tizórai. $\frac{1}{4}$ 4-kor van az ebéd. $\frac{1}{3}$ 8-kor a vacsora rendszeren csak tea és vajaskenyér, hogy jól aludhassunk. $\frac{1}{2}$ 9-kor a kicsiknek $\frac{1}{2}$ 10-kor a nagyoknak takarodó.

Játék van bőven. Vannak téli fedett és nyári nyílt játszótérek. Telen főleg footballt és hockeyt, nyáron bricket és teniszt játszunk kedvvel. A ródlizás is kedvelt sport. A nagy parkban a domboldalon kellemes sétahelyek vannak. Készülünk az országos játékversenyekre, ahol győzni nagy dicsősége az intézetnek. Magisztereink és tanáraink is velünk játszanak és ők a legjobb footballisták és tenniszezők. Az a jó, hogy a magiszter 6—8 évig velünk marad és ő tanítja egyúttal a főbb tantárgyakat. Évente többször rendezünk versenyeket 3 kilométernyire a konviktustól, amelyre a közeli intézetek, sőt a kerületek és grófságok urai is megjelennek versenyezni. Ha aztán hallják az intézet különös diadalordítását, akkor tudják a házban, hogy mi győztünk.

De nem csak játékban igyekezünk túltenni másokon, hanem a tanulásban is. Tanulni itt is kell (és Pécsett?) Aki rosszul felel vagy viselkedik, az kap egy cédulát, melyre ez van írva: kérek N.-nek 6. Ami azt jelenti, hogy a nádika hatszor jön az illetővel bensőbb érintkezésbe. Hetente felolvassák a jegyeket és merentit osztanak. A mi iskoláink úgy vannak berendezve, hogy a latint és görögöt nem kell tanulni, de azért majdnem mindenki tanulja, mert sok életpályára nem veszik fel az embert e nélkül. Szeretjük az Úr Jézust is, mert nagyon sokan jönnek naponta a szent áldozáshoz. Minden hónap első napján mindenki huz egy cédulát, amelyen egy szent neve van, akit aztán egész hónapon át tisztel és segítségül hív. Van a kicsiknek „órangyalról”, a középsőknek „Oltáriszentségről” nevezett társulata. A nagyok kiváltsága a Mária-kongregáció, a

melybe bejutni nagy dicsőség, mert alaposan válogatják az embereket.

Az év nagyon változatos és jól érezzük magunkat. Te Deum után 100—150 szekér és kocsis áll a ház előtt, hogy a fővárosba röptsen, az állomásra vagy szüleinkhez. Ilyenkor tanárainkat és magisztereinket megéljenezve, kendőt lobogtatva vágat a 150 kocsis el a kedves háztól a még kedvesebb szülői ház felé. S vígan dalolva köszöntjük a nagy vakációt.

Finn Dániel, ir konviktor.

Mecsek aljáról.

*Mint drága emlék szállatok tova
Üdén kacagva lakotok felé
S e termék, melyek eddig óva védték,
Döbbsenve búsan néztek tífélétek,
Mig ajkatok a bucsut éneklé.*

*Utánatok osont e röpke dal,
Hogy lászon tűzhely enyhe melegén,
Osonjon be és látva kedvetek
Szállongja körül tiszta lelketek
Szülőházatok árnyas rejtekén.*

*Legyen tiétek jókedv s csengő dal
Legyen órátok minden perce tiszta!
Csak azt nem! — hogy a bűnök gyönyörén
Aléljon lelketek kincsét elvesztvén
És sirva jöjjetek majd ide vissza.*

*Az üres termék mindig ide várnak,
Hogy vig zajotok verje újra fel.
Talán a régi arcok szerteszállnak
De legyetek öröme ezen háznak
S legyen védőtök ez a drága hely!*

Emlékezés!

Hangulatos nyári alkonyat volt. A nap lenyugvóban, rózsás sugarai élesen villanak meg a Pius üde zöld fasorain. Elgondolkodva sétálgatok a hegyoldalban, és lelkekre megnevezhetetlen szürke fájdalom, kétség száll — mint az őszi kód, a szomorú síkságokra.

Istenem, mily nyugodt és boldog most lelkem, mily nyugodt gyermekséggel nézek a zúgó-zakatozó élet zavaros szemébe, és mily nyugtalan, örökké háborgó lesz e lélek nemsokára, ha kilépve eme fehér falak közül, én is belevetem magam a lét szennyes hullámaiba, amelyen annyi lélek fuldokol, de még több uszik örökre csendesén . . . S e szomorú fátyol mindjobban átszövi borongó lelkeket. Komor gondolataimat — mint a fekete felhők között diadalmasan átszillanó napsugár — egy csodás ifju megjelenése akasztja meg. Alakja délcég és egész valójáról lesugárzik az örökéletű lélek, acélos kezeiben a kereszt s a könyv, s csodás szemében az ideális ifju lelkület szent tüze csillog. Szemei szemeimbe mélyednek s hangja mint a harang, vagy a bugó orgona.

Ugy-e nem ismeresz? — mondá — pedig én ismerlek, szeretlek téged s társaidat, mert én a Pius vezérlő szelleme, szerető testvéretek vagyok. Szivem megérezte kebled háborgását s azért siettem hozzád testvérem, hogy kinyissam szemeid. Tudom mit féltesz s mitől remegsz. Félted az ifju, rajongó lelked tiszta fényét az élet virághervasztó miazmás lehelletétől. Aggaszt az élet, a vadul, megállás nélkül rohanó élet s azt hiszed, hogy amíg hajlékban élsz, védnek eme hófehér falak. Igazad van, védnek, védnek mert köztük a krisztusi szellem diadalmaskodik s a szellem óvja lelkeket . . . Testvér! ha élni akarsz az életben, vidd, vidd magaddal innen az örök Krisztus szellemét, vidd s érezze át vágódó lelked a krisztusi eszmék fenségét s szived vérenek minden közönyös, lázadó cseppje tisztuljon meg a krisztusi elvek életadó tisztaságra, kitartó küzdelemre tüzelő kohójában . . . S akkor nem félhetsz az élettől, ha hullámai még oly szennyesek is, hanem szent Györgyként fogod végigharcolni diadalmármoros harcaidat . . . Az élet vár reád, nem azért hogy elrútitson téged, hanem, hogy megszüpítse az életedet . . . Most pedig Isten veled, szavaim ne feledd el soha s akkor szép lesz a munkás férfi kor s a világ romlott életét tiszta hab-lelked küzdelme tisztítja meg . . .

A városból felém hangzott a kormos-füstös gyárak szíren bugása s a zürzavaros lármája, a játszóterekről pedig gondtalanul mosolygó társaim vidám kacaja . . .

Lukács Andor VI. o. t.

Viator.

Séta évezredes köveken.

Egy alpesi hotel étkezőjében ismerkedtünk meg, mikor a kontinens legsoványabb csirkéjéhez ettem a szomorú uborkát. Annnyit tudtam róla, hogy amerikai fiu, konviktor és dugzagdag atyai erszény felett rendelkezik.

Különbben mosolygó nagy gyermekszeméi mindig csodálkóztak, kérdeztek és hállalkodtak; mintha déli napfény fűrés-

tene két nagyon tiszta mély tengerszemet. Kora hajnalban hegyi tűrára indultunk, mikor még a ködök álmodnak az alvó erdők felett. A fák a holdfényes erdőben mint rombadólt görög templom bús ivoszlopai állottak a tó partján szorgaszomorúsággal, némelyiknek heverő árnyéka bebukott a tiszta átlátszó víz fenekére. Mintha a világteremtés hajnalának csöndje volna és a ködből lefoszló pihepuhaságu csöndatomok tömnék be lelkünk pórusait. Gondolataink is szeliden, puhán szállingóznak szét a derengésbe. Ez a hajnali imádság órája, mikor a tegnapok ránkvető-dött kérégt leveti a lélek és gyermekded imába lágyul el.

A homály befutott az erdőbe, a hegycsucok kezdtek lassan legőngyöliteni hálósapkájukat és a környező hegyóriások mint aranypárában rózsálló szigetek usztak a ködtenger felett. Még színes szép bárányfelhők lebegtek át táncoló ritmikával az ég szinpadán, mikor megjelent a színekkel pazarló, dús gazdag Nap. Néztem Vilit — arany lett ruhája a napfénytől, aranyló haja, kis szája csodálattól kinyitva. Bámulta a völgyet, mely mint óriási aranyserleg tele lett fényvel és színnel. Mert kacagott a rétek zöldje, a bitorló hegyormok, az erdő lágybarna mélye s a kis házikók mint pirosáru bogarak fürödnek és hunyorgatnak kigyult ablakszemükkel.

Az idegek zsongító játéka e hajnalnyílásban, mikor életviszonyaink roszdás kötelékei lepatantnak, a kellemetlenségek főzög zaja elhal; a lélek csöndesen levetheti a fölösleges kultúrafrangokat és ott áll naiv kitért szemmel a napfénytől bitorral beporzott ruhájában, ő a természet száműzött, de viszatért királya.

Csak tovább-tovább, dalolta a kis Vili egyenletes lépése. Patak szegődött mellénk és vígan görgette a kövecskéket maga előtt. Az erdőben hús hajnali parfüm fogadott és a madárkák hajnali imája. Először egy pintyöke, utána a többi erdei énekes kezdett hangolni. Az ágak kuszabogái voltak a kották és elbájoslóan ég felé csucsorítva szájukat adták elő legszebb áriáikat. Egy kakuk kiált utánunk incselkedve; két kecses őzike állt karsu testüket kifeszítve és fényes nagy szemükkel utánunk bámultak.

Most már egészen hatalmába ejtett az erdő vendégszeretével; mintha otthon lennénk, az etiquette csörgő aranylancait az erdőszélen hagyjuk, panyókára vetkőzünk, a madarak örülnek, hogy jöttünk és versenyt fűtyörészünk velük. A fák árnyékból, fényből és levelekből pázsitos szőnyeget raknak elénk, mely sarkunk körül elissza lépteink zaját, ha lépteink leválnak lábainkról a lágy tülevelekben.

Csak még a völgyek harangszava és kolompbugás imbolg fel fáradtan hozzánk, hogy hús források homályos ölen elaludjon.

Fent legelő havasi tehenek néznek végig rajtunk enyhe sugárzó nagy szemükkel. Mintha kérdeznék: Mit keresel itt te

ideges, mohószemű ember? Csak nyugodtan, nyugodtan! Legelni és kérözni és nem szaladgálni olyan mohón!

E boldog tehénfilozófián elmerengve, követték a kis ösvényt, mely újra lombok hűvöse alá bújtt. Egyszerre kattogva ront egyik alagút szájából a déli gyorsvonat. Mint álom repül végig a völgyön a boldog napfényes Itália felé.

Elnézem a lent fehéren kanyargó nagy történelmi utat. Itt vonultak el szegény felebarátaink: Caesar, Hadrian, Napoleon óriási seregeikkel, mikor Észak és Dél vivta szörnyű csatáit. Itt dübörögtek a büszke római légiók egyenletes léptei és a torzonborz, öserötől duzzadó germánok itt szállottak le az enerált Rómától a világhatalmat átvenni.

Vili csodálva nézett, min merengek: „Vather, mit néz azon az uton oly sokáig? Nem jár rajta senki!”

„De járt rajta Szent Szaniszló!”

Vili felugrott: „Szent Szaniszló?! Az az én főpártfogóm!” — és bugdácsolva, köveken kapaszkodva kezdett lefelé haladni

Nagy szenvedély hajtotta 300 évvel ezelőtt e lengyel herceget Róma felé. Otthagytá a szomorú legyel sikok komor kastélyait és ártatlan zemei révedező istentkereső fényekben gyúltak ki. Nem caesari göggel, hanem hajadonfövel ment ez uton, mert oda volt kötve lelke ez égi emlékekhez, amelyeken a föld felett himbalózott. Az eget csodás nevető hivatgat kertnek nézte égőszemű gyümölcsökkel, melyen csak be kell szaladni kacagva, tapsolva az örökkévalóságba. Lelki életén olyan finom, előkelő és kedves illat vonul át, szíven, e gyönyörű antennán a titkos égi illetek reszkettek át magasztos ujjongással. Fehér arisztokratikus keze lágy alázattal kulcsolódott az ég felé és mint kis konviktornak a tavasz melódiára volt hangolva a szíve. Fiatal életén lehelletszerű gyöngéd léptekkel haladt át és derűt, mosolyt, imákat szórt el utjában. Lelke nem bezárt buja kert, hanem napfénytől kacagó mező volt, melyre jólesőn hullongott a kegyelmek harmatárja. Magyar családokkal volt rokon, Bécsben magyar fiúnak adta át leveleit, Rómában halála előtt legjobb barátjának, szintén magyar fiúnak, adta át utolsó bucsuszavait. — Pillanatról-pillanatra szállt följebb és ha lenézett a földre bizón, csalogatón hangzott le: Quid hoc ad aeternitatem! — Mint vándormadar, ha éri a tavasz első fuvalmát, indult a messze ködös, harcos Északról az örök Róma verőfénye felé. Itt készítette utolsó nagy fölszálását az égbe, amelyhez az alpesi ut világtörténelmi startján olyan lendülettel futott

Csörtető zaj, kapaszkodás zavart fel merengéséből. Kövek indulnak valakinek lábai alatt lefelé gurulva. Vili jön kezében követ tartva. Szeme fénylik, arca kipirult, melle erősen dolgozik, nadrágja elszakadva.

„Hol voltál?”

„Lent az uton! Megcsókoltam a helyet, ahol szent Szaniszló járt és ezt a követ hoztam el emlékébe.”

Néztem merész arcát, fénylő okos szemét és elgondoltam, hogy nemcsak a múlt rajongó lengyel udvarházaiban, hanem az amerikai felhőkarcolókban is fejlődnek Szent Szaniszlók, mert a gyárkérmények füstjén is hull a kegyelem esője 350 évvel Szent Szaniszló halála után.

Viator.

Itt van a vakáció!

*Itt van a, itt van a várva-várt szünidő,
Pajkos vidámságra, vig dalra serkentő,
Örvend a kis diák, hogy haza mehet már,
Hatvan napig sztrájkol a bős szekundagyár.*

*Vége van, vége van a hosszú tanénekn,
Latin nyelutan, számtan nyugovóra térnek.
Viszik a mamuskák jó fiúcskájukat,
Hogy kiönthessen majd otthon ürgelyukat.*

*Hatalmasat sikit a túlsufolt vonat
A sok szekundától alig-alig halad,
Bátorítja magát, füstöl, fűj, szikrát hány,
S ezt a fiúk közül követi akárhány.*

*Haza ér a fiú, itt már nagyon várja
Turbékoló gerle, Bodri kutyuskája,
Ha kimegy a házból és velük eljárnak,
Minden olyan szépnek, ragyogónak látszik.*

Takács Imre P. i. II. o. t.

Ragyogó vakáció.

Ha ború az élet gondja, vihar a küzködés, a napsugár bizonyára a pihenés, a vakáció. Ha szeretik az ifjú életet virágoskerthez hasonlítani, e kert tavasza a vakáció. Ekkor sarjadzanak a legszebb virágok: az erény rózsái, az önuralom liliumai.

Melyik diákszív nem dobog fel e szóra: vakáció? Van-e kedvesebb a hosszú, édes nyugodt vakációnál? Hol az a diák, ki merész célokat nem tűz maga elé e pár hónapra? Midőn messze robot a vonat, s mint a madár fészkébe száll a vándor-diák, elcsendesedik a zsigongó konviktus, akkor ütött a mi óránk — a pécsieké.

Öreg diák vagyok, de mióta csak diák vagyok, kettős az otthonom: az egyik az igazi, a második a Pius. Valami vonz ide és oly jól esik e békéltető érzelem, hisz nálunk a tanár és diák nem ég és föld és az egész oly krisztusi, oly szelid szeretet helé.

Husvét felé járt az idő, midőn megkaptuk a két heti szününket. Első dolgunk volt egy-két vig kirándulást csapni. Jó vezető Pátereinkkel felkerestük az erdő sugaras tisztását; távol a zajos várostól feleedtük a küzködő világot, szemébe neveltünk a komor életnek, halvány ibolyát szakgattunk s dalolva tértünk haza. Otthon bejárógattunk a széles játszótérre egy kis „fülesre“, „métára“, midőn pedig odakin az eső verdeste az ablakot, a könyvtár terme nyílt meg a tudománysozomja ifjuságnak.

A nagyvakációnk egyik legértékesebb gyöngye az önképzőkör. Szellemi felüdülés ez a testi pihenés hónapjaiban. Erőgyűjtés és ismeretszerzés a jövő nagy küzdelmeire. Mivel pedig ezen csak IV.-től felfelé minden diák, lefelé pedig a legjobbak jelenhetnek meg, már egy éve kiegészítettük egy tudományos „egyetemmel“, melyet minden piusista látogathat. Itt természetesen a diákok a „komoly professorok“, kik egy-egy szakból szabad előadásban közlik a hallgatóságnak megfelelő módon ismereteket. Ez évben két „fakultása“ van e híres egyetemnek: *aesthetikai és egészségügyi*. Az *aesthetika*ba tartozik a *paedagógiai* szakosztály, mely a helyes önévelés problémáját fejtegeti, híres férfiak példáján bemutatja; kitér a jellemes viselkedésre és ismerteti a nemes barátkozás kellekeit. Tanára: *Szabó Pál, VIII. o. t.* Egy másik szakosztály az *illetlanti*, ahol *Jambrik Lajos, VI. o. t.* a művelt modor, társalgás szabályait mutatja be. Ide vontuk még a *művészeti* szakosztályt, mely a szépérzék fejlesztését, a lelki finomodást, a természet szeretetét ápolja. Itt három tanár is működik: *Lukács Andor, VII., Tarr Béla VI., és Takács Béla V. o. t.* Kiegészíteti e szakosztályt *Révi Gyula IV. o. t.* „magántanár“ kollégiuma a természet ősi erőiről.

Az egészségügyi facultáson három „tanár“ tart előadást: a sport és a játék egészségtanáról *Barla László VI. o. t.* értekezik; az első segélynyújtást baleseteknél *Schmidt Antal V. o. t.* (új konviktor) mutatja be, míg *Gröbeldinger István VI. o. t.* a józan életmódról, ruházkodásról bölcselkedik.

Bohóságnak tűnik fel az egész, de azért mintegy játszva nagy célokat szolgálunk vele: hozzá szokunk a szabad fellépéshez, figyelmünk igen sok érdekes és értékes kérdésre irányul, s látókörünk egyre tágul. Hetenkint 2–4 ilyen előadást tartunk a Föt. *P. Praefectus*tól kapott források és irányítások alapján. Mindenki tandíjmentességet élvez. Tanári fizetés pedig: a taps és dicsőség, meg a szellemi haszon.

A szellemi munkában kifáradt diáknak legfontosabb a testi üdülés. Ezért oly kedves előttünk a Pius jólevegőjű játszótére. Itt fülesezünk, krokettozunk és sportolunk.

Gyönyörűség az izomfeszítő játék, a sport, az egészséges testnek. Szép dolog ez, de vasárnap délután a legszebb, én leg-alább úgy érzem, midőn virággillatos oltártól, tömjénes litánia után, ha már a nap nem tűz oly bágyasztón, az Isten szabad ege alá megyünk és döngeni kezd a füleslabda s vidám hahotától visszhangoznak a csendes falak. Vannak köztünk, kik ambícióval tornáznak, mily pompás élvezet ezeknek, midőn még nem tikkaszt a hőség, a régi görögök nemes tornáját, az atlétikát felkarolni. A nap heve elől, mint tavaly is, a piusi uszoda nyujt mindennap hús menedéket locsogó habjaival. Rend mindenütt van, hisz nem a kényszer, hanem a jobb, nemesebb utáni törekvés a mi fegyelmözönk; a diáksínyek „gonosztevői” pedig megbűnhődnek a mi „Törvényszékünk” előtt, hová az ifjak közül kerülnek ki a védő és a vádló szónokok, bírák és hajduk. Súlyos büntetések: Kertimunka, a játszótér tisztántartása, könyvkötés a segélyző könyvtár javára stb.

Ezek aranyozzák a mi gyorsan tűnő vakációnk életét a Piusban. A Piuson kívüli életünket kirándulások teszik élvezetessé. Most is és már évek hosszú sora óta jó tanáraink oly szívesen barangolnak velünk az öreg Mecsek rengetegeiben és a nyílt mezők lengő kalászaí közt. Itt csodáljuk a természet szép arcán a legszebb Alkotó vonásait, itt tudunk vígádvá örülni az egészségnek és itt tanuljuk szórakozva is egy-egy leomló rom beszédés köveiből, hogy a régmúlt szebb volt mint a jelen. Tanulmányi kirándulásokat is akartunk tenni, de szerény helyzetünk az elénk gördülő roppant akadályokat leküzdeni nem képes. Egy kis énekkarunk azonban van, mely a szabad természetben dalol, hisz ennek hatalmas szelleme oly szívrható és dalfakasztó és a pacsirta sem kalitkában csattog, hanem a ringó mezők fölött.

Ezek azok a csillagok, melyek ragyogóvá teszik a vakációnk egét, a tények, melyek a vezérlő elveinket: az imát, a munkát, az üdülést oly krisztusian bensőséges harmoniába vonják, melyek pótolják a munkában előrlött erőket és új energiákkal halmoznak el. Ez az a „diáktestvériség”, melynek utópiája ott kint repül már sályomszárnnyon a képzelt jövőben, mely az élet békés, megértő munkájára vezet bennünket, hogy majdan az emberi lét küzdelmeiben szóljunk a feledkezőknek, hogy embernek tartásuk újra az embert és becsüljék, szeressék egymást.

Szabó Pál, VII. o. t.

Játékaink.

Nem valami világrengető eseményekről s fejlődésről akarok én írni, hanem csak azokról a játékokról, amelyek annyi kellemes órát szereztek nekünk externistáknak az első osztálytól kezdve.

Amidőn először állítottunk be az intézetbe nagy bátortalanul s amikor eljött az első játékkóra s összejöttünk a játszóterünkön s kíváncsian lestük, hogy most már mi lesz, a másodikok pedig csak úgy félvállról néztek ránk szécsakára, akik még nemcsak a mensa-t nem tudják ragozni, hanem még majd játszani sem tudnak. Ennek a várakozásnak aztán a vezető tanár úr megjelenése vetett véget, aki a felsősöket elküldötte mé-tázní, mi pedig ott maradtunk és külön játszottunk.

Első játékunk volt „künn a bárány, benn a farkas”, meg hasonló kis gyermekjátékok; ezeket azonban mi akkor nagy kedvvel üztük, hisz nekünk ezek a kis versengések is nagyon tetszettek. Igaz ugyan, hogy néha titokban irigykedve sandítottunk a nagyobbak felé, ha már mi is egyszer mé-tázhatnánk. Egy-két játékkóra után már mi is elkezdtük a *metát*.

Persze ez eleinte nem ment valami simán, mindenki akart labdát kapni s dobni, ennek aztán az lett az eredménye, hogy egyik sem kapta el a labdát s senkit sem tudtak megdobni. Midőn a kezdet nehézségein túl voltunk, igazán sok kellemes órát szerzett ez a játék később; és midőn már elég gyakorlatszer volt, versenyezni próbáltunk a felsősökkel. Az első eredmények nem voltak valami rózsásak, de később már néha sikerült egy-egy játékot megnyerni. Ami azután csak új meg új versenyre ösztönzött. Ez a játék igen sokáig tartotta magát az első helyen, néha ugyan valamilyen más játék egy kis időre kiszorította, de végleg megszüntetnie soha sem sikerült. A meta mellett néha játszottunk *körbendállást* is. Ennek a játéknak, sokszor politikai jellege volt, mert akire úgy közösen haragudtak, azt jól összedobálták olyan csendes bosszuállásképen.

Az egyik vakációban elkezdték az *ököl-labdát*. Ezt a játékot a football-labdával játsszák s a pályán keresztül feszített kötélen kell átútni, ha ez nem sikerül vagy rosszultik, az mindig egy-egy hiba. Ez a játék nem mindig vonzott, mert mindig csak az ügyesebbek játszottak, ha pedig valaki más is a véletlenül kapott labdát elhibázta, akkor a jobb játékosok szép diákifejezésekkel tisztelték meg.

Gesztí Ágost tornatanár ur behozta a *füleslabda* játékot; ennek eleinte nem igen örültek, de később annyira kedvelt játékká lett, hogy már most a felsősök között teljesen kiszorította a *metát*. Ez a játék már kipusztíthatatlan, habár a füleslabdák maguk nem erről tesznek tanúságot, különösen a vakációban, amikor a füleslabda általános közszeretetének örvend, csak az a baj, hogy ilyenkor a szeretet nagy megnyilvánulásaitól hamar elszakad; de hát azért diák a diák, hogy segítsen magán, mind-járt készen állnak a tüvel s a spárgával, hogy ne kelljen messze vinni a suszterhez. Igaz ugyan, hogy azért ez csak úgy diák-alapossággal van megvarrva, de azért így is jó. Ennél a játéknál igen érdekes jelenetek szoktak előfordulni, különösen amikor két igen törekvő játékos kerül össze, akik azonban nem igen sokat értenek a labda elfogásához; például jön egy szép labda,

az egyik el akarja kapni, a másik odakiáltja, hogy „fogom“ mire a gyengébb engedni tovább repülni, de az izgalomtól a másik sem tudja elkapni s így a labda szépen elmegy kettőjük között, amire aztán egy harmadik: a párt szól közbe cifrán biztató szavakkal. Ez évben különösen az *atletika* járja, amit *Csokonay Sándor* tornatanár úr honosított meg. Annak ellenére, hogy csak rövid idő óta gyakoroljuk, mégis szép eredményeket értünk el. Nem arra igyekeztünk, hogy valami nagy rekordot érjünk el, hanem hogy testedző hatását minél jobban kiaknázzuk. A diszkosz-, gerely-, súly-dobás a karra hatottak jótékonyan, de a vele kapcsolatos igen különböző állások és mozdulatok ugyszólván egy porcikát sem hagytak szervezetünkben edzés nélkül; a futás a tüdőt fejlesztette, a rudugrás amellett, hogy erősítette a lábizmokat, még a személyes bátorságot is növelte. Meg kell még említenem az idei tornaversenyünket, amely igen szépen indult, de a közbejött szakadó zápor elmosta. Tornaversenyünk első száma volt: a díszfelvonulás, az oszlopokba való felállás; igen megkapó látványt nyújtott, midőn 300 diák a banda zenéje mellett katonás rendben vonult fel. Aztán következett a négy szabadgyakorlat, szintén banda szóra; majd versenyfutás osztályonként externisták s konviktorok között. Negyedik a gerely-, diszkosz-, súly-dobás, rud-ugrás, közben négykézláb és háromlábu futás; majd az alsósok egy válogatott csapata mutatott be egy rendkívül élénk és mozgalmas szabadgyakorlatot a kakas-induló ütemeire; majd padgyakorlatok, szertornázás gyönyörködtették volna a közönséget, de már akkor elkezdett az eső esni. Így a jól indult verseny szépen vízbe esett.

Ezidén alakult meg az év elején, a fősősök közt a *football klub*, azonban amidőn meg volt a klub, akkor vették észre a buzgó klubtagok, hogy nincsen labda; végre karácsonykor sikerült nagy utániárással egyet szerezni, tavasszal tehát megkezdhették működésüket s hetenkint kétszer gyakorolták magukat. A kicsinyen ezen annyira felbuzdultak, hogy ők is footballoztak nyakra-főre, mindenféle rongyokból készült labdákkal annak ellenére, hogy meg volt nekik tiltva. Sportszenvédelyük oly magasra hágott, hogy már számtani óra alatt is arról leveleztek, hogy ki lesz a kapus, csatár a vakációban. De hát ez a levelezés véletlenül „illetéktelen“ kezekbe került s így a nagy footballszenvédelyt egy időre lehűtötték.

A gimnáziumnak van még egy hagyományos játéka; a *kroket*. Ezt a játékot csakis a vakációban szokták élvezni, mert sokan egyszerre nem szórakozhatnak vele. Oly közkedveltek ezek a játékok, hogy mindegy akármilyen golyóval is játszik valaki, akár „pokolival“, akár „tojással“ vagy a kalapács akármilyen csámpás is, ez a játékkedvet nem lohasztja. No meg aztán egy sereg érdeklődő állja körül a játékosokat s mindenféle megjegyzésekkel buzdítja, boszantja azokat. Különösen érdekes, amikor valakit „a bothoz kennek“ s ezért a játékot újból kezdeheti, de azért az illetőt elhalmozzák szerencsekívánatokkal; to-

vább mikor valakit a jó s nehezen megszerzett „tuli“ (nagyon jó) állásából illetőleg „bélles“-éből kivernek, akkor csak úgy repkednek a szellemes megjegyzések, mint májusban a cserebogarak. Bezzeg ilyenkor felforr aztán egyik-másiknak a „pót-péje“ is; de egy „vakta“ aztán lecsendesíti a kedélyt még akkor is, ha a „zöldbe“ küldték „legelni.“ De újból felforr a pótepe, ha egy szép célzásnál megbabonázzák a golyót, vagy „kajla bajaszt“ rajzolniak eléje vagy „pléhré csuszik“ (félre gurul). Ebben a néhány sorban igyekeztem ismertetni azokat a játékokat, amelyek az externistáknál a legkedveltebbek s a legtöbb kellemes órát szereztek.

Mantuanó József VI. o. 4.

Jégverés Pécssett.

Forró nyári délután volt június 27-én. A nap sugárai izzóvá tették a levegőt és a távol kéklő hegyek körvonalai szinte rezegni látszottak a hőségben. Az ég kékje derülten mosolygott, felhő is alig volt látható. A játékterekről elhallatszott a játszók kiabálása, kik valami teniszféle játékot játszottak és a labdát rakét helyett egy deszkaszállal ütögették.

Én P. Buznával és egy társammal lent sétáltam a kert utján és beszélgettünk az elektromos tüneményekről. A vita közben egyszerre távoli morajlás ütötte meg fülünket, mely lassan veszett el a távolban. Megálltunk. A Mecsek mögött csakosan varázs ott sötétlett egy felleg, melyben időkint cikázó villámok tüntek fel. A dörgés pedig mindig erősbödött.

„Ez alighanem jégfelhő,“ — mondá a páter vészjtőslő hangon, — „a szakadatlan dörgés rendszerint jégeső előjele.“

Néhány perc múlva csakugyan nagy cseppek kezdtek hullani az égből, melyek mindig sürűbbekké lettek s hirtelen hatalmas zápor tört ki.

Ez véget vetett a vitának és mi mindhárman az ajtó felé rohantunk. A játszók pedig, ki egy fülest, ki egy footballt, ki az ütőket ragadva fel menekültek a szakadó eső elől.

Nemsokára dió, — sőt tojás nagyságú jégdarabok is kezdtek az eső közé vegyülni. Mint egy-egy ágyugolyó rohantak az ablak üvegének, minden pillanatban összezúzással fenyegetvén azt. Az udvaron egy kisebbfajta Niagara hullámai omlottak alá és zuhogva estek le a leveztől csatorna rácsán át. Eközben pedig az égen folytonosan dörgés moraja kísért.

A jégeső körülbelül negyed óráig tartott. Az esőcseppek is nemsokára ritkulni kezdtek s lassankint megszűnt a zápor.

Ekkor látván, hogy elmúlt a zivatar, hazafelé indultam. Az ajtón kilépve azonban megdöbbenve állottam meg egy tengernek is beillő pocsoya partján. Szelein itt-ott kis virágok és fűszálak dugták ki fejcsékjüket a vízből és könyörögve néztek

az őket eltemető hatalmas víztömegre. Másnap azonban már csak bokáig érő sár volt a „tenger” helyén. Én pedig megke-rülvén a pocsolját, tovább szaladtam az utcákon. Azonban itt is árvízi kép tárult elém. A víz az utca szélességében, néhol még a járdára is felfolyva zuhogott, tört korszókat, rozsdás kan-nákat hengergetve. Ezek után pedig egy regiment cipő úszott, melyet méltóságteljesen követett egy tulipántos láda. A járdá-kon pedig kiálló emberek rohantak ide-oda és az úszó hol-mikat iparkodtak lapáttal, gereblyével a partra húzni. A víz ugyanis az alacsony házakba befolyt és a holmikat, különösen a cipőket elragadta.

A hegyekről óriási mennyiségű követ és homokot hordott le, melyekből a város utcáin is gyönyörű szigeteket épített. Ki tudja, hány pár csizmát és bakkancsot rejt magában e szigetek iszapja!

Valódi megdöbbenéssel mentem végig az utcákon és a pocsoljakat átugrálva, kénytelen voltam hallani a szerencsétlen lakosok panaszait; kinek asztalát, kinek ruháit, kinek pedig összes holmiját vitte el a felhőszakadás. Néhol az ablakok, mint üres szögödrök meredtek ki a lent folyó árvízre; az üveget sok helyütt porrá zúzta a jégeső. A kaszárnyában csak néhány ablak maradt épen.

A falak iránt sem volt semmiféle kimélettel az árvíz. Az utjában álló kerítéseket, házfalakat kimosta, ledöntötte, össze-zúzta. A Hadapród-iskola fala kb. öt méternyi szélességben beomlott.

Az utcák kövezetét, aszfaltját felszedte, máshol halomra rakta, úgyhogy a közlekedés megakadt.

Az elragadott cipők, ládák stb. után hamarosan megindult a nyomozás. Az állomás felé és a Madarász fürdőnél garmadá-ban állott a mindenféle holmi, melyekhez sokan igen jutányos áron jutottak hozzá. Talán véletlenül is megtörtént, hogy akinek csak itt pár bakkancsát ragadta el az ár, az tizenkilencel a hóna alatt ballagott haza. Másoknál pedig, akiknél a szoba egész butorzatát elvitte, kénytelenek voltak az asztal egyik lábával beérni. De nemcsak a városban tett kárt a ferge-teg, hanem a szőlőkben és gyümölcsösökben is. A Pius-interná-tusi szőlőnek több mint felét tönkretette a szörnyű jégeső. A gyönyörű szőlőfűrtök összeszaggatva hevertek a földön, a ba-rackokat pedig valósággal átfúrták a jégdarabok. Néhol csak a szőlőtöke maradt meg, a fák pedig lombjuktól megfosztva me-redtek az ég felé. A szőlőtulajdonosok kára 20—30 millió ko-rona. Sem ők, sem a pécsi lakosság nem fogja elfelejteni ezt a szörnyű jégzivatart.

Révi Gyula, III. o. t.

Riportok.

Szemfüles riporterünket leküldtük a Pius demokratikus országába belügyeit tanulmányozni. A riporter csüggedten, fá-radtan tért vissza emlegetve holmi szecskanépséget, kamaszná-ciót és tohonya szakaszt. Iratait elénk dobta és ebből a követ-kezőket böngésztük ki.

Belépve ez óriási épület labirintusába messziről dongó lár-mazaj szűrődött felém. Egy ablakhoz léptem, ahonnan egy ke-rítésen belül disznókat láttam heverni. A rácson kívül is hever-tek, de nem disznók. Alighanem a pásztorok, de ez sem való-szinű, mert aranyujtásos ruha volt rajtuk. Később tudtam meg, hogy ez az intézet szemefénye: a III. szakasz. Különb. ebéd utáni emésztési tultengesben szenvednek a sok darástésztától és fejüket csak néha emelik fel, hogy sóvárogva a közeli Pan-ponia gyár felé pislogassanak. Egy avar földhányással fejebb már tevékenyebb élet uralkodik, amennyiben mindnyájan egy a levegőben lebegő tökbe igyekeznek belerugni. — Nemzeti viseletük: lyukas cipő és hasonló állapotban levő harisnya. Ha az ember titkos jelszavukat közibük kiáltja (Omar, Regalítás), akkor egyszerre megáll a játék és mindegyiknek szája össze-csucsorodik a vágytól egy ilyet fogaik közé préselni. Még egy avargyűrűvel följobb óriási hangzavarban szintén egy labdát kergetnek, de ez már testalkatukhoz arányban kisebb.

Egyszerre megszólal a kürt katonai összehívóra. És csoda történik, mert akik eddig vígan játszottak, a lábukhoz kapnak és irgalmatlanul sántítanak a betegterem felé. Hanem ez intézet, úgy látszik, pechben szenved, mert egy szigorú arcu Páter atyai karjai közé sántikálnak, aki visszakergeti őket a katonasorba állani. Ezen legkisebbeknek van egy szem datolyájuk és azt szop-ják közösen. Ha ők végeztek vele, akkor 2—3 koronáért a nagyobbaknak is odaadják.

Riporterünk megfogott egy szecskát, aki mellesleg untaug-lich és próbálta riportozni. A párbeszéd a következőleg fejlő-dött ki:

R: Van-e itt valamely nevelési mód ellen kifogása?

Sz: Igen! A kávé nagyon zaccos és nincs benne cukor.

R: Nem a reggelit értem én.

Sz: Délután meg sok szilvalekvárt kapunk.

R: (megbotránkozva ilyen anyagias felfogáson) Milyen idő-szak tetszik Önnek legjobban?

Sz: A hónap első vasárnapja.

R: (reménykedve) Ah ön ideális lény!

Sz: Hi-hi-hi!

R: És mi vonzza az ön ideális lelkét e szép nap után?

Sz: Mert a mama bejön és elvisz a cukrászdába.

R: (kétségbeesve) Van-e valami kívánsága?

Sz: Kérek egy slukkot!

(Riporter elrohan. Utközben találkozik egy gyomlálógató és morfondírozó emberrel, kinek óriási fapapucsáról ráismer, hogy kertész.)

R: Kérem tetszenek Önnek ezek a fiuk?

K: Úgy közepesen. Mellesleg szólvá mindig azt kívánják tőlem, hogy a saláta mellé pecsenyét is termesszek.

R: Melyik szakasz tetszik Önnek a legjobban?

K: A trombitások. Abból legalább hasznom van.

(Riporter odább áll.)

Fölér egy gépházhoz, hol a sok dolog miatt szóba se akarnak vele állani, végre is azt üzenik, hogy ne aggódjanak a puszisták, mert jövőre még több szén lesz és így fölöslegessé van téve a karácsonyi vakáció. De az uszodát nem fűtik, hanem lesz egy jégtörő gép, ha esetleg valaki befagyna. Végre bemutatott egy elmés szerkezetet, amelyet azon szecskák számára talált fel, akik nem szeretnek mosakodni. Az egyik gépben meggőzölik, a másokban beszappanozza egy repülőhid átöbja a forró vízbe és onnan a negyedik szárítógép átveszi, percenkint megforgatja ezerhétszázhatvankétszer és mint elegáns fiut adja ki.

A konyhából nagy örömmel újságoznak, hogy nagy utánjárással sikerült tízszer annyi lekvárt beszerezni jövőre, úgy hogy felesleges lesz a felhalmozott csirke- és kacsaállomány.

A riporter otfelejtve kopott kalapját, menekül, de előbb sajnos megpumpolják az intézeti lap részére.

gr. Sztáray Antal, érettségis P. i.

Egy számár emlékirataiból.

Mindenekelőtt kijelentem, hogy nem vagyok azonos azzal a kollégámmal, kinek emlékiratait *Segur* grófné bocsátotta a nyilvánosság elé s amit a Pius-internátus francia társalgói oly mohó élvezettel tanulmányoztak P. K. szakavatott magyarázatai alapján. Én csak egy szerény sváb számár vagyok és a tolnamegyei *Pári* községből szakadtam ide a Piusba öt évvel ezelőtt. Ezt a rettentő utat Tolnából Baranyába gyalog tettem meg, de a tudományomomjak akkora volt, hogy még nagyobb áldozattól sem riadtam volna vissza. Óseim közt u. i. — kik Szamáriából származnak — nem egy Nagy Számár találkozik, mint pld. Bálaám számara, ki oly bölesen ordított, mint egy kétlábu ember. Az én keblemet is csak egy nemes ambíció dagasztotta, hogy belőlem is egykor nagy számár váljak. Hogy e magas sztos célt elérjem, már utközben csökönnyös elhatározással feltettem magamban, hogy megfeszítem minden számár izmotat.

Mikor beléptem az intézet vaskapuján, fáradt tagjaimmal tüstént leheveredtem a selymes fübe és csendesen elmélázva, szemlégettem ezt a világhírű intézetet, melyben én vagyok az első számár s amelynek a virágillatos környékén kell napjaimat morzsolgatnom.

Faluról jöttem, persze nem tudtam még, mi a tisztesség, hát bizony nem mutatkoztam be semmiféle elüljáráságnál. S itt kezdődik az én hirnevem, mert gyakran ajkukra vettek a tudós tanárok és kétlábu és rövidebb fülü bajtársokról sokszor emlegették: „Beállított, mint a pári-i számár a Piusba.”

Igen, hogy legalább most bemutassam magamat — lám mennyire civilizálódtam — becses nevem: *Madár*. Nem azért, mintha repülni tudnék, — bár a számarak repülése problémáján nem egy üres órában törtem fejemet — hanem valószínűleg azért, mert amily gyorsan repül a madár, oly lassan szoktam cammogni én a teherrrel a hátamon. S így már nevem is bizonyos szellemességet árul el, mi nem egyszer pattant ki kemény koponyámból a Piusban. Sőt úgy veszem észre, hogy bizonyos költőiséget is rejt a nevem. Mert ha egyszer a fúzia poéták meg akarják zengeni számárságaimat, nem kell sokat rágniok a tollszár végét a rim kedvéért, hisz oly nagyszerűen rimel e két szó: *Madár* — számár!

Hogy mi indított arra, hogy privát naplómát irodalmi közkinccsé tegyem, erről is röviden beszámolok. Mikor a Pius-lapot alapították, csupa jobb tanulóvontak bele a szerkesztés munkájába. Hogy tehát minden pártárnyalat képviselve legyen, egy küldöttség engem is felszólított a közreműködésre. Hevesen dobogott számárszivem e megtisztelő meghívásra s a t. c. szerkesztőség egy csapással eleget tett azon sérelmes mellőzésért, melyben engem tudományos kérdésekben részesített. Most, hogy cikket írhatok s a cikk alá oda kanyaríthatom sajátlábu nevemet, ismét közelebb jutottam ifjúkori álmaim megvalósulásához: hogy nagy számár legyem belőlem.

Közrebocsátom tehát édes-kedves naplómát ez iskolaévről.

Szept. 3. Ötödik éve, hogy a Pius bennlakója vagyok. Akik velem együtt léptek az intézetbe, most javarészt az ötödikbe iratkoztak. Én nem szeretem a gyors munkát, mert sohasem alapos; azért inkább ismétlem az alsó osztályokat.

Szept. 5. Kis kocsimmal este felé kiballagok az állomáshoz; hir szerint fiuk érkeznek, azoknak csomagját hozom be. Meg is jönnek; de különös, hogy annyi ismeretlen arc mosolyog felém! Hol vagytok ti régi játszótársak? Igazán feltűnő, hogy akikkel bizonyos szellemi rokonságban érzem magamat, egymás után elmaradoznak. Vigaszt meritek azonban azon bebizonyítható tapasztalatomból, hogy az új fiuk közt is mindig akad néhány, akikkel szorosabb barátságba léphetek.

Szept. 20. Sokféle munka szakad nap-nap után a nyakamba, de legszívesebben a konviktorokkal hordom a homokot, köveket és salakot a játszótér kiigazítására. Már a vakációban megkezdtem e fáradságos munkát s hordtam számár buzgóssággal a köveket s igazán nem én vagyok a bünös, hogy a serény vakációzó fiuk — különösen három egytestvér — oly buzgón dobálták a koci oldalát, hogy kiszakadt; s arról sem tehetek, hogy behajszoltak egy árokba s eltörött a koci tengelye, minék

következtében néhány napi kellemes szabadsághoz jutottam. Csak azt nem értem, hogy a szamaras bácsi, miért lett olyan haragos s miért cserélt fel engem azokkal a kedves fiukkal s miért nevezte folyton azokat számárnak, mikor az én vagyok.

Október 1. Új szamaras állt mellém. El nem mulaszthatom, hogy előbbi kis gazdámnak egy-két sort ne szenteljek naplóm-ban. *Náci* névre hallgatott s engem nagyon szeretett. Nem egyszer büszkén hangoztatta: No Madár, mi ketten összeillünk. Meg is háláltam jó indulatát s csak ritkán álltam meg a kocsi-val s már a harmadik cifra biztatásnál meg is indultam. Úgy hallottam, hogy bucsuzáskor nagy könyeket hullattak a cseléd-társai s kérve kérték: „Náci ne menj el, ki fogja ezentul a Madárt tolni?” Mire ő egészen meghatva mondta, miközben egy nagy könycsepp gurult le napbarmitotta arcán: „Ugyan ne bőgjenek!” — Azonban úgy értesültem, hogy egy más *Náci* lépett helyette az intézetbe, s így legalább a neve maradt meg a Piusban az én jó gazdámnak.

Okt. 4. Kedves tartózkodási helyem lett a Piusnak belső udvara. A nyáron még zárva tartották a kaput s nem tudtam sehogy se bejutni, pedig már észrevettem, hogy ott nagy változások történtek. Az udvar közepén gyönyörű virágszőnyeget láttam, mindenféle szebbnél-szebb virágok illatoztak. S mondhatom, nagyon szeretem a virágot, hisz tavaly is minden szegfűt lelegettem a kertben. Meg is dicsérték az emberek érte, mert nem egyszer hallottam: „Jaj de nagy számár ez a Madár!”

Okt. 10. Álmatlan éjszakám vannak, napközben is látogat megfemmet, fületem. Már hízta az emberek fentjelzett dicséretétől, hogy nagy számár vagyok s mostanában kénytelen vagyok hallani, hogy még sem vagyok olyan nagy számár! Borzasztó, mily ingadozó az emberek felfogása. De okulásért leírom az egész esetet.

Észrevettem már, hogy a ház előtt gyönyörű, izletes kukorica terem. Egy éjszaka, holdvilág mellett, enyhe szellő zizegése mellett a kukoricásba osontam és elsőrangú fejedelmi lakmározást csaptam. De hiába zizegett a kukoricalevél, hiába csapott zajt a szellő, — észrevettem és nyomban el is kergettek. S erre az esetre mondták: Még se olyan nagy számár a Madár!

Okt. 12. Búbánatomban az udvaron (a szél kidöntötte a kaput s most zavartalanul járhatok ki-be) többször a bandaterem ablakaihoz állok s hallgatom, hallgatom trombiták zugását. Eszembe jut aranyos ifjuságom, mikor társaimmal Páriban koncertet rendeztünk; az is ilyenformán harsogott. Egyszer aztán kedvem kerekedett s gyönyörű stentóri hangommal kontráztam a bandához. Mondhatom, nagy hatást keltem, mert minden ablakban szöske fejek és mosolygó arcok jelentek meg, hogy hallgassák solo-éneket. Lám, mily félreismert zenei tehetség lappang bennem. Legközelebb egy indulót írok a banda javára s lefényképeztetem magamat, ha sokba is kerül.

Okt. 15. Ámbár bátor számár vagyok, titokban — de csak neked, naplóm — mégis bevallom, hogy egytől irtózatosan félek: a kísértetektől. Mintha már is észrevettem volna e gyenge oldalamat a fiuk. Ha pld. virágaim közt járok-kelek s egyik rossz konviktor kalapot tesz egy botra s morogva közeledik felém, biztos, hogy egész az istállóig elszaladok.

Aztán van egy csunya konviktor, az meg komoly arcot vág (egy cseppet sem illik hozzá), legúgól s dörögve kuszik hozzám, mint valami éjeli rém. Ez úgy hat számár idegeimre, hogy tizszeres erő száll inamba s vizsem a rőföt egészen hazáig. Lóversenyen első lennék ily nekiiramodással.

Junius 9. Hogy naplóm hosszabb ideig pihent, annak oka az, hogy kitört belőlem az ősi virtusa a számárvilágnak: a lustaság. De ma, az első érettségi után mégis fel kell jegyeznem, hogy ezek az érett urak egy cseppet sem tetszettek nekem. Eltekintve attól, hogy a fűvemem, pokrócon heveredve tanultak, s tönkre tették legízletesebb falatomat; hogy a tarka pokrócok még ezek a nagy fiuk is egyre ijesztettek — sohasem rokonszenveztem velük, mert sokat magoltak, szorgalmasan tanultak, pedig én ezt ki nem állhatom. Azért örülök is, hogy eltávoztak. Azt mondják: a munka után édes a pihenés, én azonban azt tapasztaltam, hogy a nyugalom után sokkal méze-sebb a pihenés. Aki tehát velem együtt nagy számár akar lenni, az kövesse jó tanácsomat és példámat.

Madár

a Pius legelső szamara.

Naplótörédéek.

Egy szecska papirkosarából.

Szept. 12. Nagy fiuk mindig naplót szoktak csinálni, azért én is csinállok, mert már nagy fiu vagyok, hiszen 12 éves leszek jövőre. De a magiszter azt mondja, hogy ha már csinállok, akkor ne legyen olyan gyerekes és anyagias hanem szellemes, tehát erre vigyázzok.

Szept. 19. Már megint kezdik a régít. Annyi a krumpli a Piusban, mintha azért hozták volna a krumplit Ausztráliából, hogy a puszta teletömjék.

Okt. 10. Van itt egy új fiu, aki mindig henceg, pedig semmihez sem konyit. Ma is engem akart a szekálásért boszúból megsonni, de a magiszter t. ur bírétumát trafálta el. Most meg bőg. Kicsit unalmas ez a naplóírás. Úgy látszik abbahagyom.

Nov. 22. Már abba akartam hagyni, de muszáj írni, mer mérges vagyok. A latin tanár úgy szakál. Fontos dolgok miatt nem készülhettem el és mégis kiszólít, pedig tegnap feleltem és nem is számítottam. Persze bedaciztam.

Nov. 24. A latin tanárral kibékültem. Olyan aranyos. Ma este áthivatom. Azt szereti.

Dec. 6. Ide is eljött a Mikulás, de nem a cipőbe, mint odahaza, hanem a pulpitusba. Ez jobb is, mert oda több fér. De nem a Mikulás jött a pulpitusba, hanem hozott bele mindenféle édességet. Este aztán őmagá jött el egy ágyun, amelyet egy csaci meg egy teve huzott és ez nem szép. Aztán jött két borzasztó terrorkatona korbáccokkal, meg egy gatyás kocsis. A fiuk közül sokan már délután kitömték a nadrágjukat, mert ők már a tavalyról tudták, hogy elverik a rosszakat. Én is megseppentem és az ajtó mellé somfordáltam, hogy ha kell, kiszaladjak. De én nem kaptam. Ajándékokat lőtt a nagy ágyu. A nyolcasoknak egy pint bort, amit azok nagy örömmel fogadtak, a hetesek egy magológépet kaptak, mert nagy biflázók. A hatosok puskát, de nem igazi kapszlis puskát, hanem bicskát vagysis fordítást. Az ötödik egy nagy szívart, de nem volt igazi és ezért mérgelődtek az ötösök. A négyesek már nem tudom, mit kaptak, de megérdemelték volna egy szekér virgácsot, mert mindig szecsakáznak bennünket és orromat fricskásszák. Sokat kellett nevetni, mert a kocsis azt hitte a számárról meg a tevééről, hogy ló és mindig biztatta hogy: Bözsi ne! — Kár hogy vége lett. U. i. a számár nem volt igazi számár, hanem a mi osztályunkból bujt kettő számárbőrbe. És ez sértés az osztályra nézve és ezt nem lehet abbahagyni, mert azt mondták mindjárt, hogy ezeknek jól illett ez a bőr.

Febr. 19. Háromszor volt nálunk farsang és itt a Piusban igazán lehet jókat nevetni, csak az a baj, hogy másnap mindig tanulni kell. Minden szakasz versenyzett, hogy melyik csinál nagyobb boldogságot. Persze a II. szakasz csinálta a legnagyobbat, mert azt mondják, hogy az a legnagyobb t. i. bolond.

Jun. 13. Kedves Naplóm, most én bucsuzom tőled, mert ma volt a prémiumosztás. Én nem kaptam semmi prémiumot, csak egy csókot a mamámtól, mert nem volt hármasom. Egyelőre ez is jó, de jövőre biztos kapok, mert amint látom, nagyon okosodtam ebben az évben.

xyz.

Szellemi sziporkák.

Egy kis sváb leveléből karácsonykor. Hogy folyt le az I. osztályban a koncertáció? „Akor ekztenborála irtunk, akkor a Puskás legyöző a Bence. akkor a Puskás leta Princep és a Pencelet a lekatus, akor megintirtug eztemborali, akor let a Kayser Tribulus, a Novák II. Deguri . . . akor még nem volt a Butter a táborban, akor felmonta lecge, akor beött a tábrban és a S-t kidobdág a dáborbó . . .”

(B. F.)

Hítán. 1. Mózes Isten parancsára keblébe dugván kezét, fehérén huzta azt ki a belpoloskától (belpoklosságtól) J. K. — 2. Jákob a földre feküdvén,

téglát tett a feje fölé. J. K. — 3. Karácsonyi szünet után feleli egy még gondolatban vakációzó IV.-es: „A husvétii ünnepekör főünnepe — karácsony.” (E. A.) — 4. Miért van az evangelisták közt az utolsó helyen sz. János, jól-lehet ő az első valamennyi közt? „Mert a zsidók visszafelé olvasnak.” (A. A.) — 5. Miért nevezik a nagyépítkei misét az előbb szenteltek miséjének? „Mert nagycsütörtökön olajat szentelnek.” (C. J.) — 6. „A házasság szentségének kiszolgálásánál a pap a házasulandók kezét — zsebkendővel köti össze.” (C. O.) — 7. Először ministrált K. E. a Xavérius-kápolnában; a mise végén már annyira összegabalyodott, hogy birétum helyett a mise-ámpolnát nyujtotta P. Pinzgernek.

Magyar. 1. A tanár diktálása után írja egy reményteljes nebuló: „A mondat végén pontot — eszünk” (teszünk) (B.) — 2. „Herodotos görög történetíró volt, Kr. e. az V. században élt. Művei egyszerű, világos, magyaros stílusban vannak írva.” (S. A.) — 3. Pázmányt Pétert Grácba helyezték át előljárói, mert Krakkóban ártott neki a bécsi levegő. (K. A.) — 4. Zrinyi atyja pedig hét éves korában meghalt. (B. V.)

Latin. 1. Cato csak azért tanult jogot hogy ne lássék középkorinak. (Kr. A.) — 2. A rómaiak a nem önállókat, az özvegyeket és árvaakat *fedél alá* helyezték. (S. P.) — 3. A patriciusok kizárták a plebszet a közlegelők élvezetéből. (G. M.) — 4. A clypeus népszógalakú kerek paizs volt. (P. L.) — 5. *Diák:* „A régi rómaiak csak addig bocsátkoztak tárgyalásba az ellenséggel, míg az első ágyú el nem sült.” *Tanár:* vigyázzon, akkor talán még nem volt ágyú! *Tanuló:* [megzavarodva] . . . míg az első faltörő kos el nem dördült . . . azaz (egészen belezavarodva az általános derültség miatt) . . . míg az első kosfej meg nem kondult. (K. D.) — 6. *Tanár:* Bátorabban beszéljen, Cicero bizonyára nem így beszélt volna (nevetés); ne törődjék a többiekkel, képzelje, mintha káposztafejek lennének! *Tanuló:* [szepéguve] „Igen ám, de a káposztafejek nem szoktak nevetni.” (K. F.)

Természettudományok. 1. Szent László lovagias jellem volt: magában egyesítette a vallásosságot, hűbéri tiszteletet és a női hűséget.” (M. J.) — 2. Afrika szigetein miféle ragadozók élnek? D: „Afrika szigetein elvéve kanári madarak is tanyáznak.” (S.) — 3. Mondjon egy pár ázsiai állatot! D: A dalai láma. (S.) — 4. Hogyan kerültek a négerek Amerikába? D: „hajókon.” (K. E.) — 5. „A denevér egéralakú madár” (S.) — 6. „A gyakorlati (tapasztalati) alkhoholmérés a felháztól ered alapján történik.” (K. E.) — 7. Malomkerekék — vannak alulcsapolók és felülcsapolók. (L. A.)

Math.-Geometria. 1. T. Bizonyítsa be, hogy valamely távolságra egy kívül fekvő pontból húzott egyenesek közt legrövidebb a merőleges. D.: azt szabad szemmel is látjuk. T.: Hát nem is néztük mikroszkóppal. — 2. T.: Jaj, maga nagyon keveset tud, oly lassan készül el avval a példával. D.: (jelentkezik a padban) „fel kellene emelni a munkabért, akkor gyorsabban menne.” (V. G.) — 3. Csendes melázásából felriasztja a diákok a tanár felszólítása. Ki se tudja nyitni száját. Négyest kap. Másnap a táblánál felel. Valamit motyog ugyan, de a végeredmény megint csak négyes. Sirásra álló ajka ekkor e pa naszszóra fakad: Tanár úr, kérem, a múlt órán még ennyit sem tudtam, s akkor szives volt beírni egy négyest . . .” (H. F.) — 4. T.: Milyen pontok akkor szives volt beírni egy négyest . . .” (H. F.) — 4. T.: Milyen pontok mértani helye a kör? D.: A kör mindazon mértani pontok helye, amelyek a körön belül foglalnak helyet. — 5. T.: Mit teszünk, ha a hasábot hengerré

akarjuk átváltoztatni? (az oldalakat a végtelenig szaporítjuk.) D.: az oldalakat lereszeliük.

Vegyések. 1. A hazautazási igazolvány számára gyűjtik a személyleírását. „Különös ismertető jeled?” Kérdik egy első szakasztól? „Ha nevetek, akkor két gödröcske támad az arcomon.” (F. Á.) — 2. Jóval a vörös uralom bukása után vörös alapszínű festék az intézet vaskapuját. Arra jön egy öreg néni, s megbotránkozva jegyzi meg: „Nohát már ezek is vörösödnek?” — 3. Kiránduláson volt az ifjuság, s közel jutott a demarkációs vonalhoz. Egy távolabb őrt álló katona hevesen kezdett feléjük kiadálni: demokrácia, demokrácia! Értvén ezalatt a demarkációs vonalat. — 4. Egy bácskai fiú meg ily címzésű levelet kapott: K. M. Pius-internationale (internatus) Pécs, Makár ú. — 5. Rossz fát tett a tűzre egy kis konviktor. Az új praefectus észrevette, de nem tudta még a nevét, nem szólíthatta meg, a bűnös pedig eltűnt mint a kámför. De hogy fel ne ismerje a praefectus a ruhájáról, gyorsan egészen átöltözködik a csintalan. — 6. Más alkalommal azonban rajta kapták, amint a hálóban nyakon öntötte egyik társát. Letérdeltették, mikor az egész szakasz kivonult a hálóból. Faggatni kezdték a társai a reggelineél, hogy hát miért is térdelt? Mire ő így felelt: „Csak az alázatosságot akartam gyakorolni.” — 7. Egy „untauglich” szecska kérdezi az úrnápra kivonult szecska barátját: „Jól fűjt a banda?” *Baka (bűszkén):* Honnan tudjam, hisz a vigyáz lépésben nem láthattam a bandát. — 8. Egyik harmadikos ijedten jelenti, hogy madarakat látott röpködni a hálóban. Miféle madarakat? — Olyan vánkosevő madarakat. (Moly.) — 9. Egy első és egy második nagyban fecsegve tartja a silentiumot a főfelügyelő szobája előtt. „Hej nevezetes helyiség!” sóhajt az öregebb. „Miért? én nem találok benne semmi nevezetést?” „Hát nem láttál bent semmi vékonyat, hosszút, hajlósat?” „Nem én.” „Hm, pedig elkele neked is egy kis kenés.” — 10. Az első szakasz praefectusa kihirdeti az év elején az elsősöknek, hogy írja fel mindenké, mit akar a procuraturából. Egyik ezt írta: „Kérek egy kg. cukrot és egy tábla csokoládét.” — 11. Praemiumosztás után kérdi egyik praefectus a végzett első osztályost: „Mit gondolsz, ki lesz jövőre a hittanár?” — „Én bizony nem tudom.” „Mit szólnál ahhoz, ha én lennék?” „Ó az nem lehet.” „És miért nem?” Azért, mert engem eddig mindig csak kövér tisztelendő úr tanított hittanra, t. úr pedig sovány.” — 12. Egy első egészen komolyan kérdi a reláció-járvány idején az év végén: mikor lesz tornából a reláció?

Krónika,

melynek fonalát a Makár alján álldogáló förtelmesen nagy intézet viselt cselekedeteiről szövögeti a szegény krónikás anno Domini 1919. és 20., mikor az keresztény kurucság visszaszerző szent István királyurunk országot a kommunistáknak nevezett csahos betyároktól.

Ebben az ünnepnapban, mely a magyar végekről néz dél felé az szomorú vándormadarak után, megszólalt az öreg dob, hogy: tra tra . . . tra tra . . . Ezennel kihirdették, hogy egy krónikás tisztas állása betöltötték. Feltételek: egészségös jó lélek, éles szellem, kömény ludtoll, böcsületes kalamárás. No mondok, itt nincs szó az esetleg elővenőd szekundákról, hát neki. Kezdetét veszi tehát ezen tisztességes krónika

2° és 3° die őszelő havában, mikoron is nagy étvágyására a familiától bevonuló diáknak a pános utazóladába rakatiki a spájzból az rőfös kóbász a madárlátta birsalmasajt, a nádmézes sütemény s a kivégzett csirkek zuzája, gigája etc. — Vala aztán nagy sírás-rívás, már bizony nem a csirkek részéről. A jeles reményű deák-discipulus aztán felülteztik a magától haladó füsttől fog csodamódi masinára és beszállították mint szomorú személypodgyás az Piusnak nevezett temetőben épületbe. — Ezen napon peniglen már azzal kezdtek, amivel végezni szokás t. i. vizsgával. Úgy látszik, elfelejtettek tavaly év végén vizsgázni vagy pedig 10 hónapig vakációzás után 2 hónapig tanultak. Melyhöz hasonló lyókat!

4° Ezen a lelkiileg igen esős napon kezdődik az egytől-négyig való arabus és római számok változókegyon pingálása. Ezen a napon előveszi a kalamárist a sok bezárt rab és pengeti-pengeti ájtatos szívvel mondván: Veni Sancte Spiritus! — Mely áldást az szegény krónikás is kívánja. Szálljon az jószágos Szentlélek ezen bujdosó szegény deákokra. Őrizze odahaza portájukat, hogy oskolaévük elmúltával boldogságos szívvel repüljenek kis tanyafészkükre, valamint a vihartól megremült madárka meleg kis fészkebe . . .

5° A szecskaahálóban az időjárás csapadékos. Eltörtött holmi korszó, meg valami láthatatlan egereket itatnak az ujdonsült szecskek és az éj csendjében ártatlan sóhajok szállanak arrafelé, ahol a szülőföld szomorú szép nyárfái búsan sirják:

„Üres a fészek
Nincs lakója már!

7° A kassai vértanuk 300 éves jubileuma . . . Mindjobban belemelegszünk a tintafoltos padokba. A teremburáját! — mondok. A tolnai, meg somogyi, meg pesti ájeros urfiak csak nem jönnek. Holmi leveleket küldöznek, de ők bölcsen otthon maradnak. Az a fránya demokrácia-vonal!

10° Haladunk a korrall! Vagyis általános füstöltgési és tubakolási engedély az öregeknek a cibarak, cigaretták és más cében kezdődő és füstkarikában végződő csodás instrumentumok tekintetében. Ó mennyi titokban megszerzett rinocéruszbrótránzatú tárcza telt meg benső tartalommal, amely tartalom plombirozott fogak közt száll a mulató falára.

15° Paszományos pöcsét alatt jött a kömény parancsolat, amely a lyó P. Adamsktyt és M. Schulzot, a két nyugdíjazva szeretett zeneprefektusunkat, egyszerre elordrérozta. A fenti keresztény üzlet részvényeit P. Németh vette át, a szakadt hurok, nyütt vonók és hamis hangok birodalmában P. Kolbot koronázták meg. Mondják, hogy éjszaka örömlükben a cintányérok összeverődtek és a helikonok járták a cinőbercsárdást.

17° Már minálunk verbuválnak! Százados úr sejhaj! — Tudniillik ezennel kommandóra fordulunk jobbra-balra és kopatjuk a hadicípőket. A század erősen szervezkedik. Eddig egy kard, 7 tiszt és 140 baka, no meg egy akó jókedv, ami a deák-fizimiska szerint lehetőleg hamar elpárolog.

18° Valami újmódi labdajáték-düh kísért az egész vonalon. Football a neve és folyton kiabálják: Hencz! — Az egész játék abból áll, hogy a labdába be kell rugni és erre az ellenfél bokájához kap és sebzett vadkan-ként üvöltve és sántítva elbaktat babáira pihenni. Nohát ez a football. Melyhöz hasonló lyókat! A III. és II. szakasz közt óriási versőny vala belépti. Az eredmény: 17 gáncs, 6 kékfolt és 11 gól, melyből a csalfa sorsdijjal. Az eredmény: 17 gáncs, 6 kékfolt és 11 gól, melyből a csalfa sorsdijjal. Az eredmény: 17 gáncs, 6 kékfolt és 11 gól, melyből a csalfa sorsdijjal. Az eredmény: 17 gáncs, 6 kékfolt és 11 gól, melyből a csalfa sorsdijjal. Az eredmény: 17 gáncs, 6 kékfolt és 11 gól, melyből a csalfa sorsdijjal.

kasznak. A footballdüh két rossz football kisért, melyeket naponta kell folytatni mint Kászem papucsát. Az élelmes II. szakasz mozgósította jóbarátait Bécs, Budapest, Belgrád, Zágráb és Eszék felé, végre is Bors Emil szivessége Pécs rendezetlen utcájú városából szerzett.

20° Szent Kleofás! Milyen karaván! És hozzá mind oláh cigány. Mert kérem a III. szakasz vett egy cimbalmot és ma estére átvedlett frissensült cigányra és verték a csürdüngölőt. A cigányprimás körüljárt tényezőzni, melynek eredménye 73 viharedzett korona és megszámlálhatatlan átlukasztott villamosjegy volt. Különböztet van itt mindenféle zene: macskazene, vonós zene, fuvós zene, vegyes zene és most meg tetejében ez a cigányzene. És mi volnánk maradiak! Főleg mikor ez a sokféle zene egyszerre tör szabad utat az ég felé.

3° octobris. Az idő hogy eljár — cserebogár, sárga cserebogár. Mert ime havi is lesz. Ezt onnan ókumlálja az szegény diák, mert a tavalyi fekete könyv leporoltatott és átvitetett Kohn Feri elébe, hogy újra átvegye a négyfelelészám kétes és nem kétes tömeget.

4° A keresztény magyarság két vértanuját gyászoltuk, Hollósyt és Vermes Gyulát, akít még a vörösök ütöttek agyon az általános emberi szabadság nevében.

11° A házba két viharedzett billiárdasztal érkezett a III. és II. szakasz javára a téli esték felüdítése és dákók eltörése célpontjából, melyben igen szorgalmasak valának. T. i. némelyek vivőkardnak és dárdának nevezték ki e békés szerszámokat.

19° — Közgazdasági tevékenységünk nő t. i. pártoljuk a honi ipart, amennyiben az öregek előtt sörös üvegek állottak sorfalat az ebédnél. Mégis csak jó szomszédságba építették ezt az üternátát; dicséret a tervező mérnök uraknak és tisztelet a sört élvező öregeknek odafönn, akikre azaz inkább az üvegekre megnylt sóvár arcok pislogatának.

20° Hivatalos szüret. Ez olyan jótékony szokása az évnek, hogy Isten éltesse az emberi kor végső határáig. Eredménye 1 (ó mond: egy) pohár must P. Minister szivességéből és böngészés az szőlőben vagyis 150 fű kannibal-üvöltéssel vadászik elmaradt fürtökre, ami hála a munkások jószívűségének elég bőven kamatozik. Sokaknak kamatos kamattal, amennyiben a tele puttonyokat nézik tökékek. Ó mily szórakozottak! No de ne szólj szám, nem fáj fejem! Különböztet már eredményesen böngészünk a négyesekben is, melyek az öreg Homér szerint, . . . valamint nyájas fürtök édes mosolygással csüngenek

22° Száll az ének szájról-szájra, — hogy fűtenek, de azért a fürdőidény javában dühöng az uszodában, amit jelez az uszónadrágok művészi repesztése. — Különböztet szomoruan hajtja le fejét mindenki dédelgetett (?) salátakiadásaira, melyek mint vihartépett hajó lecsingő foszlott vitorláit . . . Felsőbb matézis számitásai folynak titokban és tárgyalások a karácsonyi szénszünet (ó csöndesen csak csöndesen, hogy meg ne hallja a gépész a fűtőházban) mondom a szénszünet mélysége, bősége és hosszúsága tekintetében. Egyik állit, a másik tagad, a harmadik híreket hord és mindegyik buzgógnak számol: 58 nap a szünetig, amelyből levonva ennyi szünet, hozzáadva ennyi latin óra, elosztva, szorozva — ó így, ó úgy! közben pedig a számolást társzekerek dü-

börgése szakítja félbe tele szénnel. Ó megtört szív és hulló remények, melyek a szenet eredeti helyzetükbe a föld középpontja felé kívánják.

1° nov. Hát mi ez — zúg, morog mindenki! Ez kérem, kimenő! Az Pius-kaszárnya kapuja megelevenedik és özönlenek kifelé. Hová, hová ó dicső sereg? Cukrázdába. — És onnan? kinek mi köze hozzá! Ó „Pannoniának” dicső ifjúsága, mely bizonyos „kőbánya” hús cseppet után csengeti hü csehét. A takarodó sajnos 5 óraker van, ami cseppet sem katonás.

2—5 Sa néma légbé nem vegyül csak legkisebbe zaj. Csakugyan akkora csönd van, mint a kut fenékén. Lelki exercirozás. Volt is jobbra át az érzény felé és hátra arc a büntől! De úgy ám! Tiszta, tude erős katonákat akar szállítani ez a kaszárnya. Az Úr Jézus járt-kelt a csendben közöttünk, hogy az ártatlan lelkeket magához édesgesse és a bűnbánókat megvigasztalja.

8° Az I. szakasz játszóterme átvedlett keleti bazárrá. Sorsjáték volt 150 különféle nyereménnyel, de szó ami szó, mégis huncfut a nimőt, amennyiben az nyert a legőbbet, aki az egészet rendezte. A cigányzenekar szintén szerepelt művészi magaslatain elrugdalkozva Dázé halálát.

Nov. utója a kalendárium szerint változatlan szép idő, de nálunk tragikus bő csapadékkal és sok szekundával, mivel havi közeleg. Ilyenkor némelyek szivatgálást kapnak és elnyult fülek, lógó orrok jelentenek valami tragikai feszültséget és ezek az orrok a költő szerint: valamint jégcsapok az eresz alján . . .

3° Hagyományos várakozás. Mire? — Milyen pontosak is azok a diáknoteszek. Sok a ferencnap ünneplője a főtiszt. tanárok közül. Nohát ezért! Aztán csak mondja valaki, hogy mi nem a jogfolytonosság elve alapján állunk, amely szerint több órát kellene elhagyni. Sajnos csak egy maradt el. — Különböztet heves és óriási előkészületek a dec. 8-i ünneplyre a zenekarunk különböző tagjai részéről, amely úgy történik, hogy studium alatt a hamis hangokat addig finomítják és surolják kedvelt zenészeink, míg végre tapsokat arnatnak. Szóval az ember néha ott is arat, ahol nem vetett.

6° „Gyermek vagyok, gyermek lettem ujra!” — zengi azaz bögi kórusban a tenor és basszus ís, csakhogy a Mikulástól kapjon valamit. A rossz közlekedési viszonyok ellenére is hozott Téalap mindenik pulpitusába diák-abrakot a demokrációs vonalról. Adjon Isten neki jövőre ezerannyit, persze mindazt a Piusba szállítsa. Este két délceg paripával is megjelent és meggyenkettesből lödözte kítőnő ajándékait. De már megint huncfut a némőt, mert bizony, úgy látszik, P. Prefektussal beszélhetett ez a fránya Téalap, mert csak jeleseknek célozott az az ágyu.

8° Megint egy mozgalmás mozi-nap piuszi köznvelen. A kongregációk közös nagy napja Pécssett. A domban a kegyelmes Püspök úr celebrálta a szent misét és a mi énekarunk énekelt. Este a katolikus körben ének- és zenekarunk nagyszerű számokat adott elő. No csuda, ami csuda! A piuszisták nemcsak tanulni tudnak, hanem fuvólázni, pikulázni, bögzöni stb. sőt talán ez utóbbiakat még jobban.

12° A tél meggondolá magát és neki komolyodott vagyis kezd igazán tél lenni. — Ellenben délután sovány ebéd után, amikor havazik, neki láttunk a Mecsekben rödlizni. Vitakozni főlöszleges a rödlizás előnyei és hátrányairól, mivel szemmeláthatók felbukfencezés után előnyei a dagadt orron és hátrányai a szakadt nadrágon hátul.

19° Azonfelül behavazott a Havi is. Balladás hangulat, amelyből kiviláglik, hogy az szegény diákok még az ág is huzza. Latiatok feylem szuntukkel, mik vogmuk

20° Ez már okosabb nap, t. i. a vakáció első napja, amit gyengéden megünnepeltünk hazautazással fütellen kocsiiban sötét hajnalon, amely sötét kupét egy gyertya világítja meg s az elaludván, a kupé gyorsan füstölőni kezdett a szecsák oldalán, de szerencsére nem gyuladt ki érhető okokból.

20° jan. 6. Körülbelül harminc bús magyar itt maradt. Úgy látszik, ők bühödik a multat és jövőndöt — persze elég savany arccal. No azért mégis szép karácsonyfát kaptak a Püspök úrtól, akinek jósága mindig tudja, mikor kell közbelépni e sajjó hontalan gyermeki sziveket vigasztalni.

7° Megérkezés összes következményeivel: hosszú orr, igen megdörzsölt szecsaszemek. Fontos számtani műveletek a naptárban a husvétii és a sajnos elröpült karácsonyi vakáció közti ür mennyisége erányában.

11° Este van, este van, kiki nyugalomba! Kivéve az öregebbeket, kik Bánk Bánt élvezték a pécsi nemzeti színházban és ezzel is bizonyítják, hogy az öregek privilégiumokkal jár. Thália tehát újabb tisztelöket requirált Keleuturópában.

Január általában ominózus hónap következő megfontolandó okokból: ebben végződik egy vakáció, ebben lesz a félvii bizonyítvány és ezért nagyon sülyed reményeink tözsedei értéke.

31° Brr! de nem a hideg mián! Kérem én kimondom, ami a bögyömben van — hanem a bizonyítvány mián, amelyben sok olyasfélét bizonyítanak, amit szeretne a diákmasterember a feledékenység ködével lefedni.

1° febr. Derüre boru, azaz borura derü vagysis ez a hónap jól kezdődik, tudniillik kimenő van. A kimenő abban áll, hogy az embernek már két héttel előbb ábrándokba merül el szép szemé világá, napról-napra csinosabbá vikszei magát és végre valahára — elmarad a terv holmi négyesek emlegése miatt.

12° Bolond csütörtök a cimnek megfelelő kedvvel és jobb ebédell. Tömegecs gratulációk sokak javára. Helyeslés a balfenéken! Éljen! De ki?

17° Homéroszi kacajok duplázott viszhangja verte föl ma a disztermet, mikor a kültanulók a farsangot bucsuztatták háromfelvonásos bohózatokkal. Hogy zenekarunk milyen pompásan játszott, mondani sem kell, hiszen azt ők maguk a zenészek tudják a legjobban. Külömben kiváló bandánk van, mert különleges kiváltságai vannak: mikor már unja a szent tudományokat, lemehet kifujni bánatát; akkor fúj a közös próbán, amikor előírják, hamis hangot azonban tetszés szerint. Ha egyszer belejön a banda, akkor ember legyen, aki kihozza őket. Külömben derék állampolgárok, büntetlen előéletűek; a drukk, e diákbetegség, őket is inficiálja, tehát nem magasabb rendű lények. Különös ismertető jelük, hogy fuvások után a szomszéd gyár felé vetnek sóvár pillantásokat.

26° Nagy sétáló kirándulás 2 tojással és más egyebekkel. Az I. szakasz a Tubes világító tornyánál merengett, a II. sz. Jakab hegyét tisztelte meg, a III. sz. kedvenc nyaraló helyére tette át ideiglenes lakását egy kellemes hívős helyzetbe. Ne szólj szám stb. — No majdnem épségben értek haza. Az utólagos tárgyalások 1° hónapig tartottak, melyek lezajlása után az ebédői „diszasztal” környéke benépesült öslakókkal.

27° Sándor napja, amiért is a jó Isten tartson meg az olyan intézetet, melynek ilyen jó atya van, mint ami főt. P. Rectorunk. Szünet is vala, mert úgy látszik Nagy Sándornál is jobban meg lehet oldani némely gordiusi csomót.

Februáriustól általában melegen bucsuztunk, mert az idő is napos volt, no meg hőmentes azaz havimentes időjárás vala.

1° Martii. A tavasznak friss szellője ujdonságokat hozott: A rég pensionált tornaterem ujra aktív állapotba lép. A diszszazad kopogó kemény vezényszavak kíséretében megalakult. Kacsák uszálnak a friss tavaszi légben feleltünk a husvétii vakációról. Végre a térzene is kezdetét vette, amely marathoni futásá fajult két ismeretlen katona megjelenése miatt. Végre is kisült hogy mindkettő igen jámbor fajta, pedig A térzene különben jó, mert van tér is, zene is. A tér valódi, a zene néha nem, de a buzgalom az feltűnő és kitűnő.

21° Fontos nap a világtörténelemben. 1° intővel megtetőzött havi, miért is a hivatalos tavaszi szellő búsan liheg ki és be némelyek ajakán. 2° Banda-uzsonna, melynek csak egy tökéletlensége van t. i. csak egyszer van az évben 3° a proletárdiktatura kikiáltásának vérvörös emléknája. 4° nagy veszőkedés vala a diszteremben előelő publikum előtt. Ennek a becsületes neve: filozófia. T. i. bölcsnek kell mutatkozni.

24° Allélujás hangokat szállit portomentesen a tavaszi szellő Mohács, Pécsvárad, Siklós, Eszék, Bácska és Baranya különféle szögletei felé. Ma van t. i. a tanév legkedveltebb sportja a pakkolás, mikoron is némelyek — rossz nyelvek szerint — mint szükségtelen dolgot, az eszüket is bepakkolták. Utánna aztán illetén állapotban kóborog a folyosókon. A pakkban a lyukas harisnya közeli szomszédja a komoly latin, mely helyett azonban mégis csak a harisnyát koptatja odahonn.

24° — ápr. 6. Végre elszállottak a madarak már t. i. a jómadarak. Ez a vakáció is abban a hibában leledzik mint a többi t. i. rövid. Szerencséjükre az ittmaradtaknak a prefektura környékén óriási pukkanással nagy tervek patantak ki, melynek eredménye két kirándulás lett Patácsi Józsi és Resch szüleihez. Hej nyalták is szájuk után a fikomadták! Az élelmes II. szakasz kezdeményező lépéseire a kővárban lenn szorgalmas burgonya-, szalonna- és kenyéripirítás.

7° A folyosón csoportok verődnek csomagokból és emberekből. A csomagok az ebédő- és háló-, az emberkéek a tantermek közt oszolnak meg bús megadással.

8° No mi az! Tatárhorda rohant itt át?! Nem! Harminc nemes diszterembe tart szabad előadásra kész jókulátoroskodni és babérokat aratni . . .

Amit le is arattak 17 és 18-án. E két napon adták szufolt ház előtt Légy hü c. szindarabot, amelyet a remek színésztrupp lelkesedése a vállára emelt. De meg is kenték utána a kerekét, hogy ne nyikorogjon.

18° Püspök urunk, kegyelmes Atyánk névnapja, midőn mindnyájunk lelkéből a hála imája szállt az ég felé.

19° Hát nincsen párja, de nincsen párja a piusista bakának. Mert édes anyám ha bejön, édes anyám ha bejön a Piusba, ott lát engem . . . gondör hajtam rövidre van levágva. T. i. bévezetődött a birkanyrás, mikor is gyorítottam menben az alsó négy osztályt megfosztják dédelgetett fejdisztétél s azt hinné az ember ezek után, hogy veteményes kertbe kerül Mautner-félé

óriási . . . növényvel. Ezek alkották azt a híres századot, mely Urnapján kivonult.

21° A Pesti Művelt Társalgó kismiska a puszíhoz képest. Mert van itt francia, angol, német, horvát és ó borzalom! latin társalgás is. Van aztán testvéri társalgás, mikor is a családi fa közel álló ágai összehajtják borzas fejtükre (pénpumpolással egybekötve.)

1° máj. A legszebb hónap, melynek minden estéjén Királynőnk trónja előtt terdepelünk. Sok szép szónoklatot is hallottunk; így Varga János, Kotzian Emil, Bors Laci és Gyomlay legjobb szónokaink dicsérték édes Anyánkat.

4° Kirándulások napja. I. és II. sz. Pellérdre vonult Biró urék vendégszerető házához. A III. szakasz pedig szintén a „legjobb részt” választotta prokciós alapon.

6° Ha a sors valaha idehoz, nyájas olvasó, úgy el ne feledd a III. szakasz járszotérén megcsodálni azon ósrégi váromot, melyet valószínűleg ciklopsok hánytak össze művészi öntudattal. Gyönyörű barokk falait naponta célzóvó kódobásokkal rekonstruálják a hatosok; különben a szakasz személfénye e hely. Ezen napon azonban füstölőgni kezdett e művészi építmény. Mindenki rohant oltani, nehogy kárba vessen Európa ez utolsó műalkotása, de odaérve kiderült, hogy ötösök lapultak a falak mögött és nem is a vár füstölgött. No milyen szerencse!

13° A VIII. osztály befejezte deákpályafutását és elbukik a kertben egy egy bokorban, hogy szedegesse a könyvekből a tudományt, mint a méh a virágról a mézet, amely mézet aztán 9–10-én kell lecsurgatni a bizottság előtt. Mások kifeküsznek a napra, hogy érjenek minden oldalról, vagy részlegesen.

22° Az időjárás fűleddt, meleg, vagyis pécsi. Ezért a III. szakasz tanulmányi kirándulást tervezett a Pannonia nevű közkedvelt gyárba, ahol az időjárás hűvösebb, amint mondták.

23° Harmincan béralkoztak. A Szentlélek kegyelme szálljon szép gyermeklelkükre, hogy ifju harcaikat bátran megállják.

30° A III. szakasz vitézi erőncit tovább fejlesztette. A történet rövid tudósításban: Álla egy homályos vivőterem a tornaterem mellett, mely most békésebb kögazdasági célokot szolgál t. i. kukoricát rejt magában. Az egértársadalom ellen indult meg itt az osztályharc a III. szakasz részéről. A fővezérség hivatala hadijelentést adott ki (lévén tisztas távolban a harcstérről). „A támadás frontálisan történt. 5 percre a front át volt törve. Áldozat 4 egér és 7 tyukszem. Müller, Varga, Botor, Papp vitézségi érmet érdemeltek. Utána diadalének közben katonáink uszonnára mentek és a 4 egér holt tetemei eltűntek.”

3° jun. Nohát olyan csöndesen kotyog bennem a lélek, mint a száraz kulacsban a jóféle ősi lé, mikoron megláttam ott az utcán a fikomadta századot masirozni a bandával. No hogy mi is lett egy korból!

4° Ma 4 órakor irták alá a békét és ez ünnepélyes percben elhallgatott mindenki minden parancsszó nélkül imádkozva a népek békéjéért és főleg egy szomorú levert, néma nemzetért.

7° Csingő felhők alatt tornavizsga, míg végre a nemes viadorok nyakon öntve a felhők tartalmával versenyt futottak a közönséggel egyetemben. De nem lehet ezen a huncfut népségen kifogni. A bandateremben rögtön

olyan koncertet rendeztek, hogy előbb a felhők aztán a közönség kezdett menekülni. Így mondták rosszmájú kritikusok, de az én májam jó, a bandánk pedig kitűnő és fénye az intézetnek.

8° 9° Érettségi, amelyből boldogan jönnek az új tekintetes állampolgárok, kiket az ebédelőben a mindig hálás ünneplő közönség harsány eljennel fogad, hogy majdnem torkukon akad a falat, amelynek azonban kimért csekély volta minden szerencsétlenséget kizár. Tehát Eljen!

11° A nagy nap, melyen intézetünk királlyá fogadja legjobb Barájtát, Jézust, aki főséges isteni szívével szállt le közénk. Ő marad mindig itt e fiatal szívek közli! Katonáságunk teljes diszben vonult ki a táborig misére, melyet kegyelmes Atyánk celebrált.

13° Ha ez év kalács, úgy ez a vakáció mazsola rajta, melyet éltessen Isten az emberi kor végső határáig. Lettek hadirokkantak is, kikre az a feladat hárul, hogy cserkészenek és sportoljanak még két hónapig a latin és számtan füzetekben.

Az évnek immáron vége; libáge! Azért tehát üdv az olvasónak! Teljes bünbocsánat a nyelvtanoknak és noteszeknek! A krónikás is peniglen szintyü leteszi pennáját, veszi tarisznyáját, viseltes gunyáját, foltos, rossz subáját, elhagyja hazáját s mondja könyves szemmel: Áldja meg az Isten, az vezérlő Isten, ez nagy kollegiom minden jó diákját.

Köszönetünket nyilvánítjuk Romeisz György urnak, ki sok szíveségen kívül a kollegiumnak a kegyelmes püspök ur plakettjét, a fuvózenekarnak pedig a tambur-botot ajándékozta.

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőség fölkéri a baranyai viharos szeleket, vigye el Pius üdvözlését diákjaihoz a szélrózsa minden irányában a lombos szép lakokba. Friss felüdülést, szép nyári órákat, szabad lelket és a régi jó szívet! A Pius örömmel gondol rátok! És ti?!

Pályázat hirdettetik. Irja le kiki a legjobb vakációi élményét. A legjobb szép jutalomban részesülnek és bekerülnek az intézeti lap jövő számába. A viccpályázat nyertesei: Kotzian E., Bors L. és Füstös Gyuri a díjukat átvehetik holnap délig a szerkesztőségben.

A négyeseket érdeklí: B. E. Vargapusztán lakik Sásd mellett. Minden áron vissza akar jönni. Már kilencszer irt. Hej elkezd erre dobolni sokakban a kisbíró és eredménytelenül a száraz toll után nyulnak.

A négergyerekek dróttalan távirón tegnap estefelé fölkértek pipafüsts szerkesztőségünkben, hogy köszönjük meg az ő nevükben főleg az I. és III. osztálynak, kik közül egyik 700, másik 400 koronát gyűjtött számukra (Pakucs B. és Schmidt!). Kéri a további pártfogást most a vakációban.

Kaposvár: Pöczörnye bányamurannak a többi kaposival egyetemben köllemetes ájeros pihonést kívánok mindközönségesen. Azt a fránya szindarabot a k. ifjak küldöttségileg elkérték, de nem kapták meg bizonyos és bizonytalan okokból. — **Paks:** A szomszéd szobából sóhajok hallatszanak:

Bandisták, az ambazsur!! Tehát kürtösök és szegény flótások! Laci, hogy izlik a Duna vize?

Simontornya. Igaz az, hogy a nyert praemiumokból kiállításat rendeztek egy *datolya* belépődij ellenében? Szerkesztő úr, Béluska hegyezze meg jól a pennát, hogy jövőre is jól fogjon. Üdv. — **Pécsvárad:** Ahonnan Vak Béla szívesen nézett volna a Három Varju felé, mit csinálészku? Bizonyára vaját eszku, mézet eszku, Piust elfeledeszku. — **Siklós:** A kirándulás véges végig kitünő hangulatban haladt és lezáródott Pécssett éjjel $\frac{1}{2}$ 12-kor. Sok üdvözlet. — **D. F.:** Maxi, plurimas salutes omnibus domi! — **Apatin:** A párisi lapok írják, hogy óriási szárazság dühöng nálatok a tintatartó környékén és nagy sáskajárás pusztítja a régi emlékeket. — **Mohács:** Footballbrigád és a szöke Duna mellett árnyas szőlődombokon üdülő fiatalság, üdvözet a Piusból! — **Villány:** Az esős idő nem nagyon kedvez a kedves quartetnek. Vadásztok-e? — **Sz. vár:** A szigeti hősök unokái összejönnek-e néha? — **Vajszló:** Laci, mit csinál a költő? Ugy-e sóhajtozik? — **P.-ostor és B.-vár és erdős-völgyes vidéke:** A cukor és vajgyár cukros fiataljai mit üzennek a pogácsagyár felé? — **Dombóvár:** Az urak minden esőt erre expedálnak bérmentre. Vizonzásul egy köteg üdvözet a tolnai, somogyi és veszpremi uraknak. — **N. Mihály:** Mihály, adja át az északon borongó új méltóságos úr, költőnek stb. sok üdvözetünket. — **Szopje:** Gyuri, a vakáció rohamosan hömpölyög torlokata felé. Üdv a délieknek. — **Hódságh:** L. S. Sikerült-e K-ra jutni június végén? Valamennyien ott voltatok? — **Geier Tóni:** Nincs-e kilátás valami újabb kalandra a személyi tuskés-bokros őserdőben?

E hó első péntekén a főszerkesztő megböki a második szerkesztőt, ez a belső munkatársat s ez viszont a külső munkatársat, ez a kiadót, a kiadó a riportert, a riportert a csomagoló szolgát stb. stb. S mindez könnyen megy azért is, mert az egész két tagból áll. Egymásra néznek tűnődve: Vajon hányan végezték el a kilencedet? . . .

A **többieknek** is nagy csomag ezer üdvözlettel ellopás ellen biztosítja és portómentesen a főt. tanári kar és a két prefektúra részéről.

Az évvégi Értesítőt mindenkinek elküldöttük. Megkaptátok-e?

Érettségít tett 9 konviktorunk és azonkívül még 16 megüresedett helyre következő új növendékeket vettük fel:

Csúcs Pál, Csúcs Károly, Dvorszky György, Pakucs Pál, Auber Arisztid, Károly Imre, Gerber Miklós, Babochay József, Nagy Sándor, Kész Ödön, Margitai Iván, Kándor József, Mahr Emil, Haschmann Frigyes, Fernbach Ferenc, Polcz József, Kerese Kálmán, Bárany László, Lipokáits László, Möhler László, Kalla Kázmér, Helchert József, Schmidt László, Schmidt Antal, Rubint Rezső.

Közhirül adatik minden konviktorunk, akit érdekel, hogy az újra jelentkezés kötelezettségéről senki meg ne feledkezzék, nehogy lekésés esetén valaki helyét veszítse a konviktusban.

Fiúk! Kezdek aggódní, hogy a demokrációs és általában az évvégi vonatok tán kisiklottak s ti szerencsétlenül jártatok, minthogy hazaérkezésetekről semmiféle hír sem jut el hozzánk. — Kellemes üdülést!

Nálunk még minden a régi.

Felügyelő.

FÜGGELÉK

a Pius dalvágyó üdetorku csalóányainak. Időnkint csokorba fűzzük itt a Piusból fölszálló dalokat.

Bucsudal.

Irta: P. Buzna a bucsuzás emlékére.

*Ott a Makárhegy alján szól a pacsrta,
Távozó kis pajtásit búsan siratja,
Harmatos ma a virág, rét, mező, berek,
A Piusban mindenütt bucsuköny rezeg.*

*Isten hozzád, ó Pius, csendes békehely!
Újra százszor zengi ma száz diákközel.
Lassan lépdel a csapat, vissza-visszanéz,
Száz ablakból bucsut int száz baráti kéz.*

*Isten veled, jó pajtás, add a kezedet!
Vizontlátjuk még egymást, Isten hát veled!
Isten áldjon, jó atyák, Isten veletek!
Messze-messze elkísér áldó kezetek!*

*Ott a messze távolban robog a vonat,
Száz ablakból gyermekkéz kendőt lobogtat,
Védjen Isten gyermekem, száll a végfóház,
Eltűnt már a kis csapat, néma lett a ház!*

Vakációi induló.

Irta: P. Kolb a vakációzó ifjúságnak.

*Hej a tanévnek vége, — Deákok szép reménye!
A szél most szerte szórja széles e hazában,
Üres a fészek most már, — Elrepültek haza,
S fiát már várja — Karját kitarva — A drága jó anya.*

*De mig mi messzeszállunk, — Szemedben könnyet látunk
Aggódó fájó szívvel kíséred léptünket.
De gyermekid ne féltsed — A messze távolban,
Visszatekintünk, — Sosem felejtünk — Isten veled, fészünk!*

TARTALOM.

Kegyelmes Atyánkhöz	1
* * * Fiaim	2
Reisz E. Az intézet felajánlása	3
Takács Béla A felajánlás napja	6
Viator Nyolc év után	7
Romeisz Gy. Mikor én még szecska voltam	9
Sztáray A. A kalandosok	10
Lukács A. Légy hű	11
Kotzián E. Az arany érdemkereszt	13
Viator A lugas lombjai alatt	15
Konviktor Levél a messzeségből	16
* * * Első érettségizőink	17
Riporter Diszszázadunk ünnepe	18
Finn D. Clongowes Wood College	19
Viator Mecsek alján	20
Lukács A. Emlékezés	20
Viator Séta évezredes köveken	21
Takács Imre Itt van a vakáció	24
Szabó Pál Ragyogó vakáció	24
Mantuano J. Játékaink	26
Révi Gy. Jégverés Pécssett	29
Sztáray A. Riportok	31
* * * Egy számár emlékirataiból	32
xyz. Naplótöredék	35
* * * Szellemi sziporkák	36
* * * Krónika	38
* * * Szerkesztői üzenetek	45
Függelék	47

*Rezbányai József
Kanonok írta*

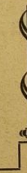
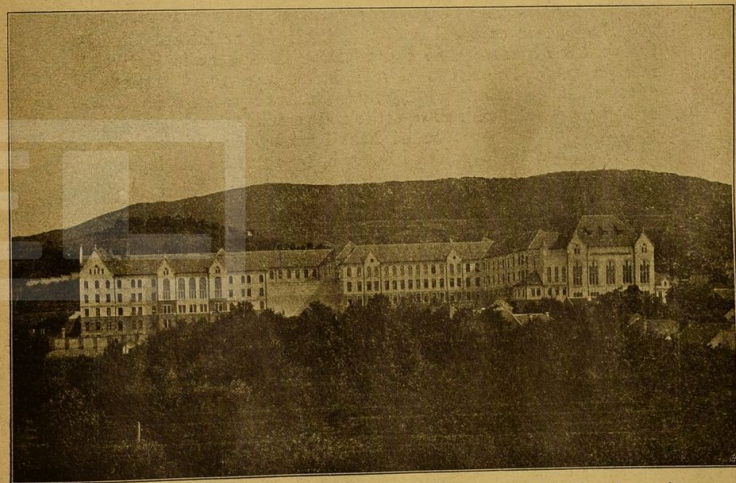
1920.

ELSŐ SZÁM.

JULIUS.

MECSEK ALJÁN

A PÉCSI PIUS-KOLLÉGIUM LAPJA

PÉCSETT.

TAIZS JÓZSEF KÖNYVNYOMDÁJA

1920.

AZ 1920-BAN ÉRETTSÉGIT TETT NÖVENDEKEINK.

*Rezbányai József
Könyvnyomdász*

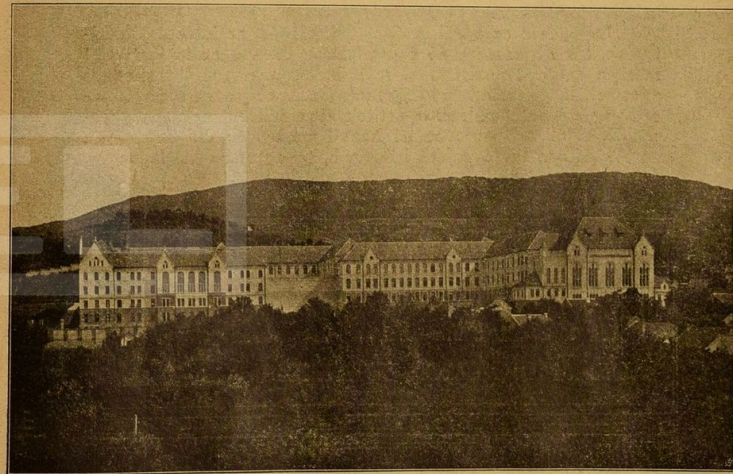
1920.

ELSŐ SZÁM.

JULIUS.

MECSEK ALJÁN

A PÉCSI PIUS-KOLLÉGIUM LAPJA

PÉCSETT.

TAISZ JÓZSEF KÖNYVNYOMDÁJA

1920.

1921

MÁSODIK SZÁM.

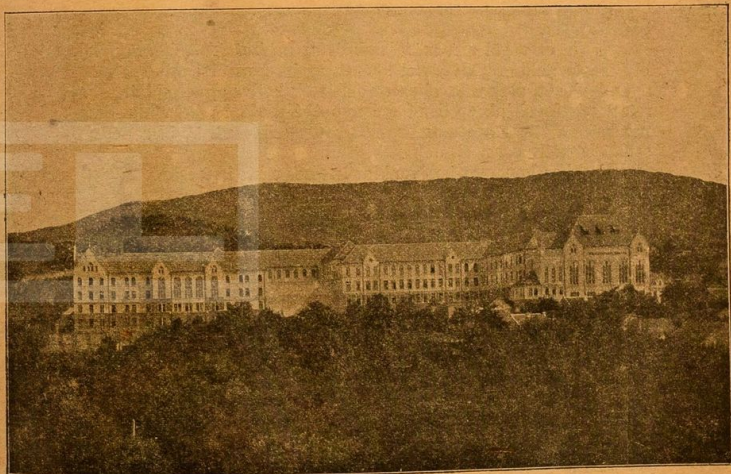
FEBRUÁR.

MECSEK ALJÁN

A PÉCSI PIUS-KOLLEGIUM LAPJA

0000
0000
0000
0000

0000
0000
0000
0000

0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000

0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000

DUNÁNTÚL (WESSELY ÉS HORVÁTH) R.-T., PÉCS.

MECSEK ALJÁN

a pécsi Pius-kollégium lapja.

Megjelenik évenként kétszer: július és február havában. E kis lapocska első sorban a Pius-kollégium *eltávozott növendékeinek* a lapja. Ezáltal kapcsolódnak össze az életben; ezáltal szereznek egymásról hírt az élet viharában egymástól gyakran oly távolra elsodort jóbarátok; ez fűzi őket ide is ehhez az intézethez, melyre a legtöbben mint nevelő édes anyára mindenkori szeretettel gondolnak.

Ez a lap továbbá a Pius-kollégium *tényleges diákjainak* a lapja nemcsak azért, mert ez uton érintkezhetnek az eltávozott öregebb jóbarátokkal, hanem azért is, mert a cikkeket első sorban ők írják.

Lapja ez végül a *t. szülőknek és az intézet jóbarátainak*, kik oly megtisztelő érdeklődéssel kísérik az intézeti élet minden megnyilvánulását, akik e lapokon olvashatják kedves gyermekük, szeretett pártfogoltjuk szellemi szárnypróbálgatásait; bepillanthatnak abba a titokzatos milióbe, melyben gyermekük távol a kedves szülői háztól mozog, él, dolgozik, örül.

Ezekhez kopogtat be évenként kétszer e kis lapocska.

Előfizetési ára

A lapot fenntartja olvasóközönségének aranyos jó szíve. Tájékoztatásul közöljük, hogy a lapnak vannak

1. *alapító tagjai*, kik legalább 30 dinárt, vagy 300 K-t ajánlanak fel a lap biztosítására. Ezért életfogytiglan küldjük a lapot.

2. *jótevő tagjai*, kik legalább 20 dinárt, vagy 200 K-t ajánlanak fel; ezeknek addig küldjük a lapot, míg gyermekük itt jár a Piusban.

3. *pártoló tagjai*, kik 20 dinárnál, vagy 200 K-nál kevesebbel járulnak a lap költségeihez. Ezek az adomány arányában fogják a lapot kapni.

Egyes szám növendékeinknek 15 K, másoknak 20 K.

Levelezés

az intézeti lap minden ügyében e címre küldendő:

„Mecsek alján“ szerkesztősége

Pécs

Pius-Kollégium.

A lakásváltozás bejelentését — különösen az eltávozott növendékeink részéről — is ide kérjük.

A következő szám július hó végén jelenik meg.

MECSEK ALJÁN

A PÉCSI PIUS-KOLLEGIUM LAPJA

1921.

MÁSODIK SZÁM.

FEBRUÁR.

A Szent Vince-egylet intézetünkben.

Sokan talán, olvasóink közül felderült arccal tekintenek fel, mikor lapunkban e címet olvassák, s mint régi ismerőt üdvözlők a „Szent Vincét“, ahogy mi röviden hívjuk, mások előtt pedig egészen ismeretlennek tűnik fel e név. Azért egy-két szóval először be akarom mutatni történetét. A „Szent Vince“ olyan egyesület, mely azt tűzte ki célul, hogy enyhíteni fogja a szegények, a nyomorgók, a proletárok sorsát. A történetéről talán elég annyit megemlítenem, hogy kezdeményezői párisi egyetemi ifjak voltak. Ők alapították meg az első egyesületet, mely azután az egész világon elterjedt s ismertté lett.

Mi hamar beláttuk e nemes cél nagyszertiségét, csak az eszünk közök ejtettek némileg gondolkodóba. Először a nagy nyomor és szegénység közepette igazán nem tudtuk, hova szánjuk a mi fil-léreinket, aztán pedig a pénzforrásunk is csak igen laposnak bizonyult a sok baj enyhítésére. Nevelőink segítségével azonban mindkét akadályt elgördítettük utunkból. Hogy megtudjuk, kik azok, akik a mi kis adományunkra is rászorulnak, *Szabó István* tanár úrral, a Szent Vince egylet titkárával, hetenkint ketten- ketten ellátogattunk a szegény családokhoz. Pénzforrást is hamarosan felfedeztünk. Ugyanis már régóta működik közöttünk, még pedig elég szép sikerrel, a „Missiósgyűjtés“. Azonban, mert valutánk igen rosszul áll s pénzünk a külföldön csekélyértékű, a mi pénzünkben pedig elég nagy összeg gyűlt egybe, tehát elhatároztuk, hogy a pénzzadományokat a „Szent Vincé“-nek adjuk és csak másféle adományokat juttatunk a „Missió“-nak, mint pl.: bélyeget, vagy staniolt. Ily körülmények közt alakult meg intézetünkben az egyesület.

Vannak a „Szent Vince“ védenecsei között szegény munkások, napszámosok, iparosok, szobrászok. Sőt elég nagy számban vannak olyanok is, akik egykor jómóduak voltak, csak valami közbéjött szerencsétlenség miatt, vagy némelykor saját hibájuk és gyarlóságuk miatt jutottak a szegények kínos nyomorára. Az elsőknél, akik már megszokták nyomorult sorsukat, rendesen nagyobb rendet és elhanyagoltságot találunk, mint a volt gazdagoknál, akik

ügyetlenek ez új környezetben s körülmények közt s azért sokkal kesűtöb, nyomasztöb a nyomoruk is. Erdemesnek tartom azonban tüzetesebben ismertetni egy-két ilyen érdekesebb látogatást, mert itt nemcsak a szegénység szót ismerjük meg, hanem annak egész lényegét és súlyát érezhetjük.

Egyik ilyen látogatáskor betértünk a szokásos egyénekhez. Az első állomás egy öreg asszony szobája, mely talán inkább valami odunak felelne meg, bűzös a romlott levegőtől; egy ágy, egy ócska tüzhely van benne. Ez az egész berendezés. Maga a lakója, kit látogatásunkkal megtiszteltünk, egy öreg anyóka. Járni alig tud, siránkozó hangon panaszkodik jüdejéről. „Milyen az ellátása?” kérdezősködünk tőle. „Hát kaptam egy kis krumplit a házbelleiktől, meg kenyeret a cédulámrá”. — t. i. a „Szent Vince” kenyérjegyet bocsát ki — „de tüzelőfém nincsen, mert a Mecsekre már nem tudok felmenni fáért s így éjjelenként nagyon hideg van.” Bizony szomorú a sorsa. De menjünk tovább. A második állomás egy öreg házaspár viskója. A férfi cipész volt a jobb időkh. Bemegyünk a házba és keressük a mi emberünket. Az udvar végébe igazitanak. Egy ablakos, sötét, szűk, udvarra nyíló szobában laknak. Az öreg suszter egy esomé rossz cipő között üldögél s mereven az ablakra bámul. A mi látogatásunk riaszítja fel merengéséből. Felesége beljebb a helyiségben rakosgatja az ehé maradványait: egy kis darab kenyeret, egy nyers káposzta darabot s néhány ócska cintányért. Az öreg majszter panaszkodik. Nem lát jól s ha a nap kissé elbujik, vagy ha a lég homályos, akkor már semmi sem tud dolgozni. Világító szerszámuk egyáltalán nincsen s úgy neki sokkal hosszabb az éjjel, mint a nappal s különösen az bántja, hogy nem tud dolgozni. Vigasztaljuk az öreget, majd átadjuk neki a kenyércédulát és sietve távoznak. Most egy népes vendéglő elé érünk, az udvaron sok a kocsis, szekér s nagy sürgés-forgás. Hátralátaluk meg a mi emberünket, az az öreg olasz szobrást. A szobája egy sötét lyuk. Az ajtón kívül mindenféle gipsz szobrok várják a vevőket, melyeket talán a vízözönkor készített és tett ki, de a szobrok még tartanak. Ő is panaszkodik. Nem tud dolgozni. Hideg van, de fája nincs, mellyel tüzelhetne, mécsese, gyertyája nincs, hogy világíthasson. Csak a „Szent Vince” és a szomszédok kegyelméből él nyomoruságosan. Őt is próbáljuk vigasztalni. Majd egy más házba nyitunk be s itt mindjárt a legrosszabb ajtóhoz mentünk. Itt bizony szomorú látvány tárult szemünk elé. A kis konyhában, — mert ez volt az egész lakás — csak egy rossz tüzhely és egy ágy állott. A levegő szinte fojtó volt, úgyhogy a zsebkendőnkhez nyultunk már. De ez még semmi; a legszomorúbb látványt az odú lakója nyújtja. Egy öreg asszony kuporkodik mezítláb a hidegben az ágyon, melyen nem volt takaró se, csak egy rossz szalmazsák. Kezében egy edényben főtt kukorica, ezt eszi szemeként, mint egyetlen vagyonát. Egy darabka kenyere sincs s a tüzelőt már napok óta nélkülözi, s azért nem is meri kinyitni az ajtót, nehogy megfagyjon. Mi szinte csodálkozunk a nyomor ily nagyságán. Igazán az ember

leikébe markol a nyomor e szomorú látványa. De még nincs vége a kálvária-járásnak. Még egy helyre kell elmennünk. Akihez most megyünk, azok egy nagybirtokos családnak két utolsó, elszegényedett sarjai. Itt is szegénységet találunk, de elütő módon az előzőktől. Itt a szobában mindenféle ócskaság van s meg sem lehet fordulni, ők pedig kétségbeesve rakodnak még nagyobb rendetlenségét csinálva. Semmi élelmességük sincs, csak sopánkodnak, panaszkodnak. Milyen kár, hogy fiatal korukban nem szokták meg a munkát, most nem kellene másra szorulniuk. De az ember nem tud haragudni rájuk, tehetetlenségükért csak sajnálni lehet szegényeket, kik egész idegenszerűen érzik magukat új környezetükben a nyomorban. — Most aztán ily emlékekkel megyünk haza s a látottak fölött nagyon élénk és hasznos eszmecsésért folytatunk. Ilyen látogatások alkalmával azonban a szegénységgel járó hibákat is van alkalmunk tapasztalni. Hogy irigykednek egymásra, hogy törekszenek saját szegénységüket a legnagyobbak feltüntetni másokéval szemben; betegséget szinlelnek, hogy könyöröltre indítsanak; csalástól sem riadnak vissza, hogy kenyeréhez jussanak. De mindezt megbocsájítjuk nekik, mert az igazi szegénység mégis csak ott ütötte fel náluk a tanyáját.

Pénzbeli adományaink a sz. Vince-egylet javára: III. szakasz adott: 346.10 K; II. szakasz: 339 K; I. szakasz: 444 K; ünnepélyünkből 5000 K és egy névtelen 1100 K. Tehát eddig összesen 7229.10 K-t adtunk a szegényeknek.

Szabó Ferenc. P. i. VII. o. t.

Old boy.

Ne ijedj meg jámbor olvasóm, mert az én angol tudásom se terjed tovább e két szónál: Old boy. A Pallas Lexikon szerint old = öreg, boy = fiú s a keftő együttvéve rendezen holmi heptükás agglagényék gyülekezete, kik a spriccert dupla szódával iszszak s nyakszirtjük köré szállkendőt csavarnak, a cügtől való félelmükben. De hol itt a logika? Kérdi a jámbor olvasó. Mi köze annak a szegényes gyülekezetnek a „Mecsek aljánhoz”. Hja kérem „Nagy idők, nagy emberek” mondta már az öreg Vass Gereren. Nálunk is megalakult az Old boy. Igaz, hogy heptika és szódavíz nélkül, de kellő lelkesedéssel. Sőt mint tetszik tudni agglagények sem vagyunk. Mert a gömbháromszögtannal meg a Mattyasovszky-féle fizikával léptünk — hál’ Istennek — nem örök frigyre.

Minden okozatnak megvan a maga elegendő oka, mondja a filozófia, — ne gondolják kérem, hogy mi ahhoz nem értünk, boldondja vagyunk mi a filozófiának, mint a cigány a hidegviznek. Az Old boy megalakulásának is megvan az oka és esete, mint a dorozsmai kántálásnak, nem termett az sem, mint a subagallér.

Igy történt... A Piusban egy sajátságos járvány kezdett felépni. Szavahiheő tanu jelek: 1. A tanári noteszek lapjain beálló nagyszabású dagály. 2. A folyosó árkdájai alatt járókelő cipőragadt arcok, kék folttal foltozott úri emberek bigegő járása: fel lépett a football-láz. Hogy mi ennek az oka, a jó Isten tudja. A diákság vérében rejlik, vagy a levegőben, nem tudni. Közgazdasági haszna a suszterek, cipészek és más egyéb lábbelit foltozó és haditalp fabrikáló atyafiak kenyeréhez juttatása. A játék maga érdekes, sőt lehet mondani szellemes. Egy a levegőben repülő gömb sokszor tojás alakú felületnek precíz eltalálása olyanképen, hogy az ellenfél lábikrája, avagy bokaszára se maradjon érintetlenül. A játékban huszonkét szereplő és egy passzív szereplő vesz részt. A passzív szereplőre (bíró) nézve nagyon hasznos, valószínűség áldás, hogyha vak avagy süketnéma, mert amugy is sok különféle optikai szereket, u. m. pápaszemet, szemüveget, cvikkert ajánlanak neki. De nem akarok én most okoskodást tartani a footballjátékról, megtették azt előttem sokkal okosabb emberek, megszerkesztve a football családfáját egészen a marhahőlyagig szabadon Darwin után.

Hogy mi idézte föl azt a lángot, mely ma már oly magasra csapott fel, mint a zsír ára, arra rögtön rátérek. Földrajzi pontossággal meghatározva Pécs város egy kies részében a disznóhizlalda, zsidótemető és a pellérdi országtúll természetesen határolva terül el Pécs város büszkesége: a lövénysétér. Ezen „tehenektől legelő gyászterén“ történt meg az a nevezetes esemény mint indító erő az „Old boy“ eredetét megalkotta. Meccs volt a III. szakasz pipás nemes emberei és a II. szakasz filiszterei között. Az urak fölényes eleganciával, de meglehetősen rosszul játszottak, löni lőttek ugyan, de nem gölt, hanem bakot, s így a II. szakasz nyert, s mint Bertók a csikben, megdézsmálta a dicsőség kelyhét 2 : 0 arányban.

Aligha hiszem, hogy mikor az a fránya malaji herceg megúszta a 100 m. startját oly felháborodást keltett volna, mint ez olympiai botránynak is beillő váratlan eredmény. „De mit tesz az Isten“ mondja a zsidó közmondás, a vereség posványából nem a gyalázat fája, hanem a fejedelmi tölg hajított ki, az uj parvenü az *Old boy*.

A nyolcadik osztályt ugyanis a matura gondjainál is jobban bántotta ez a vereség, száraz korty volt ez az ő nyolc keményhátú év szekundának derével ellepett fejöknek. Tanácskozást tartottak mint a cigánykaraván, ha ludat akar lopni, s végre nagy tette határozták el magukat. Ők football-csapatot alakítanak. Hja, hja, de csak 10-en vagyunk szóltak a mindenben tamáskodók. Ut a bökkenő: Hie Rhodus, hie salta. De hasonlóan az ókori drámák deus ex machináihoz, megjelent a váratlan segítség Magister Raile képeben, ki vállalkozott a kapus szerepének betöltésére. Nosza kitört erre a lelkesedés; a Raile-féle purzicsánt slukkoló keblekből kitört az éljen. Felzúgott az Od boyok lélekemelő himnusza, hogy hej — „Az úszógi esárdába jecet ég a lámpába“.

S a pipatórium dohányfüsttel bevont, nikotintól megbarnult falai hallgatták a dalt némán, csendesen, mint az eljövendő szebb idők muzsikáját, melynek akkordjaiban a jövő boldog nemzedék reménye rózsaszinlik. De már mint látom szentimentális kezdek lenni, mint a tehénbögés, s ha tovább folytatom még könnyeket is hullatok, amitől pedig mindenképen meg akarom óvni kedves olvasóimat... Megdörtént a tisztikar megválasztása. Itt rövid volt a vita, mint a magyar jósándék. Mindenkinek jutott tisztesség. Szertárunk, mely még a holdban várja a jobb idők eljövetelet, hű posztot kapott: úgyszintén pénztárunknak pénz hiján pénztárossal adakoztunk.

De most már igazán itt van az idő, hogy a sok babérról, mellyel egy jóképességű szakácsné hét hónapon keresztül tudna krumpli esuszpászt kászolitani, mint mondtam az old boy babérajáról beszéljek. Mivel egy tudatlan játékos a csapatban olyan, mint az üres hordó a pincében, tehát mindenekelőtt tréningezni kellett, mit a VII. és VI. osztály embereivel eszközöltünk. A nagy nyilvánosság előtt is többször szereplünk a külteleki lövénysétérnek titulózt tehénleglőn. Voltak barátságos és barátságtalan és bajnoki mérkőzések is. Első mérkőzésünket a VII. és VI. osztálylyal tartottuk. A játék eredménye 1 : 0 az old boy javára, továbbá egy esomó kék folt, mérhetetlen mennyiségű bokarugás (műszávan: csánkolás) s az orvostanilag eddig el nem nevezett csokány-nak megtapogatása a cipőorrall. A csapatban kiváló volt M. Raile, ki életében először védte a kaput, s a hátvédek jóakaratóból meg csak bele sem rugott a labdába egész játék alatt. Egyéb mérkőzéseink közül kiválnak a II. szakasz kombinált legényeivel megjátszott 1 : 0-os győzelmünk. E játékról különben hozzájáró emberek megállapították, hogy a 20-ik század esodája s a football históriában korszakalkotó esemény, mert az autoknak oly megszámlálhatatlan tömegére még a legőregebb sportsmanok sem emlékeznek. VII. és VI. osztálylyal vívott bajnoki mérkőzésen 2 : 0-os játékban remekeltünk. (Papp Lexi ez alkalommal külön szakált is növesztett.) E győzelemmel feljutottunk az uborkafa létejére, honnan mint az intézet bajnokcsapata nézhetjük le a jámbor amatőröket...

A szezonnak vége lett, az old boyok is eltűntek a szürke hétköznapi homályában. Közeledett Vergilius után „iam proximum ardet“ a „Khon Feri“, mely előtt a legmerészebb athléta is ósszerezzen, valgmint Odiseusz térdei, s a szigorított szabadrugásnál is jobban bántja a kérdőjel: kapok-e intőt? S e kemény kérdés világánál eltörpül a football s kiválik a sötét háttérből az apai pipaszár, mint pedagógiai hatalom. De meg vagyon írva:

A derék nem fél az idők mohától
Koporsóból kitör s eget kér.

Az old boyt sem temette el öökre a kripták doha. Közeledett Mikulás ünnepe. Az intézeti élet atmoszférája ilyenkor igen feszült. A kis szecsák kíváncsian dugják össze buksi fejüket. Leez-e az

idén Mikulás? „Jó lesz kitönni a lábszarakat” — szól közbe egy rapaszlatokban megöregedett atyafi.

Az idei Mikulás rendezését az Old boy vállalta el. Összeültek a füzfaopóétták s az iskolakönyvekben szereplő aranymondások névtelen írói a versfaragó céh főmesterei, s fölülve a Pegasus gerbeyle hátú csikájára egy nagy trafik elszívása után készen voltak a versek, melyek még a túrós csuszák és mákos csikok jeles megéneklőjének Hazafi Verai Jánosnak is dicsőségére vállalhatnának. Eseményi magyar nóták rigmusaiban valának megszerkesztve s minden a football terminológiában.

Egy kb. két m. átnerőjü footballból adogatta ki a Mikulás hí oselédje a jó fiúknak az ajándékokat, míg a rosszak ügyét két szalás *old boy* virgácsa látta el.

Elmúlt a Mikulás. Az apró-cseprő tragédiák, a bokarugások s gölok névtelen hőseinek nem sokára az élet kezébe nyomja a görösös vándorbotot. Kemény mérkőzésre lépünk az élettel, mely nem egyszer nagyon is durva ellenfelünk lesz. De hiszem, hogy bárhova is állitson bennünket a nagy Bíró keze, mint old bankáro-
rok, tyúk prókátorok vagy boy mérnökök is tapossuk az élet pályáját, boldogan fogunk megemlékezni az *old boy* körében töltött deris percekről.

Kotzián Emil, P. é. VIII. o. t.

Kongregációnk.

Evek jöttek és repültek tova lomha szárnyalással; reájuk borult a feledés szürke fátyla, ködbe veszett a mult. De tán mégsem: olykor visszazáll kísérelni búbájával, álomba ringatja a lelkemet és álmodik: fény és tömjénfüst összeborul, glóriát fon hét szelíd gyermek fölé, arcukon imádságos áhítat, ajkukról ima lebben: „megváltadk ma asszonyomnak, szószólómnak és anyámnak”. Ilyenkor felszakad a mult és jelen aranykapuja, lágy fuvalom játszik szivem húrjain, igéző dallamot muzsikál, halk zsongás tölti be lelkem szentélyét, megnépesül imbolgó emlékekkel, s aranybincsekkel fonódik össze a jelen és a mult...

Kongregánistává avatásom napjának képe rajzolódott be lelkem szentélyébe oltárképnek...

A mi kis kongregációnk csendben, a Pius számára élt csak, de most már jogot kér a nagy nyilvánosság előtt is, mikor gyenge tollamra bizza multját és jelenét.

1914. október 6. Bimbó hasadt a Pius virágos kertjében. Igénytelen kis virág, semmi illat, semmi báj. Ma kezdett éni a mi kongregációnk, fáradt pihegéssel indult nagy útjára. Mai nap születésnapja, mikor beiktalták Rómában az anyakongregációba. Multja nincs, de van reményteljes jövője... Nem volt kised kongregációnk élete teddide-teddéla tengődés, bár eseményekbe sem volt gazdag.

Tevékenysége korántsem merült ki a Mária-kultusz és önevelés amugy is tág terén. Kelebelből két szakosztályt szakasztott ki, az áldozási és missziós szakosztályt. Míg az elsőt a tudatos önevelés főfőgyamolának tekintjük a gyakori, önkéntes szentségvétel által, addig ez utóbbi már szociális térén fejt ki munkálkodást; gyakorolja az irgalmasság testi jócselekedeteit a messze országok vadjaival szemben, kiknek lelkében csak most érlelődnek a krisztusi magvak. Gyűjtött kongregációnk támogatásukra pénzt, staniolt, bélyeget, szivarvéget, mindmegannyi jelentéktelen és mégis hatalmas tényezőt a szociális tevékenység terén.

Howy pedig tájékozódást szerezzen a kongregáció a pogány, már művelődő népek sajátos világáról a „Négergyermek” számaival gyarapította alakuló könyvtárát.

Anyánk, patrónánk tisztelétét nem sablonszerűleg végeztük. Ó a szerető lélek sok-sok eszközt talal szeretetének kifejezésére. Így a kedves Mária hónapban minden gyüleseink keretébe vonzó ünnepes szint vittünk. Kis koszorúval járultunk a Szűz képe elé, melyet szavalaotkból, beszédekből, felolvasásokból fontunk keresetlen változattal.

Csak tovább, mit rejtenek még a kongregáció lapjai a ködös multból? Sok drágagyöngy rejlik még ott, melyek pazar ragyogást szórnak kongregációnkra, ne maradjanak rejtve, ellepve a mult porától.

A hódoló szeretet legfelelemelőbb tanújele a keresztüti ajtatosság, melyet nagybójt idején végeztünk, hogy megmutassuk Anyánknak, mikép osztjuk meg vele fájaldunkat. A Golgotára épügy elkísérjük Ót, mint a glóriás bellehemi jászolhoz.

Az iskolaév multán mint madárka elröppen a diákember is a túntapecsétes padokból, szebb, kedvesebb vidékre, haza... Megy, búcsucsókot hint, vigan távozik... A kongregáció is örömmel bocsátja útjára gyermekeit. Megérő a boldogságot, hogyne hisz esábosabb a kedves otthon képe, mint a mathézis fázós képlet-labirintja, avagy a latin „silva” fás nyelvtanszabályai. De mégis öröme öröm, öröme sima tengerét növekvő fodrok ráncolják. A vándorbot mellé odanyomja kezükbe intő szózatát is. Programuot ad a vakációra, nehogy mint éji lepke a játszi láng, úgy az ó gyermekei a szabadság búvkörében szárnytépően alábukjanak. Fülöke sügja: Emlékezzél réám.

Mária-Gyűdre zárandokolt 1917 nyarán a kongregáció töredéke. Egy lánczem a kongregáció és tagjai között. Tehát tovább is: Ne feledjük egymást. Ohó, első szárnypóbálgatás?! A nap-sugár illatot esalt a virágocska kelyhéből. A hó első vasárnapján lat kongreganista megy az Oltárszentség imádsására; e mozgalomba a pécsi Urak kongregációja vonta a Mária-ermes piuszestákat. Mi örömmel, büszkén mentünk...

Bim-bam, harangbúgás, ragyogó tavaszi napsütés, ünneplő emberek. 1917 március 25-ét irtuk akkor. Mi van ma? Nagy napja a világ összes kongregációinak. A pécsi összes kongregációk, így mi is a domban közös misén az Ur asztalához járultunk. Békénap.

legalább is a mi lelkiünkben. A hágai Urak kongregációja világszerzte mozgalmat kezdeményezett a béke elősegítésére hő ima által. Hol minden segély elenyész, segít az Isten.

Oly szép számban növekedett a kis család, hogy meglepetés-szerűleg 1919 őszén különvált a kongregáció kis és nagy kongregációra. Ezentúl már két testvér kongregáció működik.

Eddigi vezérfonalamat megszakítom s újat veszek fel. Változik történetem színtere.

A nagy kongregáció már fejlettebb működést fejt ki, energikusabb fellépés jellemzi. Kilép önmagából. Újat is szöhetnek történetemben. Ezentúl csak a nagy kongregáció eseményeit vázolom, a kicsi marad úgy is a régiben.

Igy minden harmadik hetigyűlés vitauléssé alakult. Életrevalóságot, friss gondolkodást, találékonyt plántált belénk a kongregáció. Meg tudjuk védeni a magunk igazát.

Komoly világmozgató témák képezik vitakozási tárgyunkat. A missziós szakosztály a sz. Vince egyetbe olvadt. Megosztjuk erőnköz képest a pécsi Szent Vince egyletnek azt a széles körű fáradozást, mely felkarolja a társadalom hajótöröttjeinek inséges állapotát.

Ünnepé volt 1919 december 8-ika egész Pécsnek s főleg az összes ifjúsági kongregációknak.

A nagy közönség előtt arattuk első diadalunkat. Oly változatos, sikeres számok alkották a műsoros délután programját, hogy a kongregációk örök emléket hagytak a díszes közönség körében.

Mégsem oly maradiak a kongregánisták!?

Am a szeplőtelen fogantatás ünnepét már két év óta közös szentáldozással ülik meg a pécsi kongregációk; erről tehát mi sem hiányoztunk. Az ünnepi misét kegyelmes Püspök Urunk mutatta be papi segédlettel mindannyiszor. Ehelyütt meg kell említenem azt a rokonszenvet, mellyel püspök Urunk viseltetik a kongregációk, mint a Mária-kultusz főapolóival szemben. Tanuljélét adta ennek akkor is, mikor kongregációkat avval tisztelte meg, hogy ünnepélyes tagfelavatást és heiktatást tartott egy izben káptornánkban.

Ezidén a lelkigyakorlatok folyamára, melyre iskolai törvényeink köteleznek, önkéntes gárdát szerveztünk e napok példás, buzgó eltöltésére.

Evközben, bár roppant nehézségeket okoz. kirándulásokat tervezünk és tetűnk is. Jól mondja a közmondás ép testben ép lélek. Könnyebb a szellemi munka is, ha tude, rugékony, kitarító a test.

Egy futó pillantást vetettünk zsenge kongregációnk történetére. Világgraszoló eseményt még nem jegyzett fel a krónikása. De hiszen nem is az a célja. Feladatunk, hogy a máriás jellemet önmagunkban, s amennyire lehet másokban is kialakítsuk. S e célra mindig becsülettel törekedtünk.

Vargha János, P. i. VIII. o. t.

Emléketek.

*Mint régi emlék büszke, szép zenéje
Fülembe cseng még búcsudalotok,
S e bús hangokkal járom a mezőket,
Hol minden virág egy élet reménye.
... S a virágokból nem szakíthatok.*

*Dalolva, vigan hagytam ott a házat;
[S búsan néztek a tágas csarnokok.]
En azt hittem, hogy mind enyém a rózsza,
Mit oly soká tápláltak ifjú vágyak.
... S a virágokból nem szakíthatok.*

*Úgy hívott akkor, csábított az élet
Mint ködbe burkolt búvós éjtszaka,
— S az orgona még búcsuuldást zúgott,
Már örömem, s az élet harci zaja
Egy bús dallamba összeolvada.*

*Döbbenve állok most az új küszöbnél,
A bűnök dala hozsammát kiált, —
S kik némán hívnak, oly kevesen vannak!
— Fülembe csendül régi búcsudalotok,
S eszembe jutnak a gyermekimák.*

Sey Lajos, gyógyszer. gyakornok.

Gyüdi kirándulásunk.

Vége a vakációnak! S most az év folyamán, midőn ismét átgondolom vakációmnak egész tarkaságát, sok-sok kedves emlék jut eszembe. De mindannyi közül is legszivesebben egy egész napos kirándulásra emlékezem vissza, amelyet a Pius ifjúsága rendezett és amely nagyszerűen sikerült. Ennek a kirándulásnak a történetét szeretném itt leírni.

Julius 13-án, már hajnali 4 óraker gyülekeztünk az állomás előtti téren s vártuk a vonat indulását. Csakhamar mind egvűtt voltunk s együtt örültünk a felhőtlen derüs égneke, amely nagyszerű idővel biztatott bennünket. Ezután egypár tolakodó idegen zenézt kiszállítva külön kocsinkból, melyet az állomásfőnök szivességéből kaptunk, felszálltunk a vonatra.

A vonat indulása után per perere alkalmunk volt gyönyörködni balról az ébredező város képében, jobbról pedig a mindent megelevenítő nap felkeltében.

A nap gyorsan gördült az azurkék égen s mire a siklósvokányi állomásra értünk már jó magasán járt s kutatva keresett bennünket a Gyüdre vezető úton az erdőben.

Mi pedig gyorsan haladtunk előre örülve a jó időnek. Annak a sok-sok imának, amit a jó időért mondtunk, meg volt az eredménye, s mi hálából, hogy imánkat meghallgatta az Úr, a gyűdi uton a csicsérgő madárkakkal versenyt trilláztunk és elmondtuk a rózsafüzért a B. Szűz tiszteletére. Utunk gyönyörű tájékon vitt keresztül bennünket: közvetlen alattunk s a szomszédos hegyeken jól megművelt szőlők, szántóföldek, zöldelő rétek, virágos mezők és lombos erdők feküdtek tarka összevisszaságban, melyek közt a pirosfedelű fehér házak, mint apró szemek néztek ránk a hegyoldalban. A távolban a Harsányi hegy kéklött, mely a körülötte fekvő hegyeken uralkodik. A völgyben sűrű kőd gomolygott, hullámzó tengerként eltakarva szemekink elől az alatt fekvő mozgalmas életet. Mi énekelve folytattuk utunkat a ragadós sártól marasztalva, mely az előbbi napokon dühöngő vihamak volt luskos maradványa.

Gyűdre érve misét hallgattunk, utána pihentünk és jóízűen falatoztunk.

Eközben kinyíltak a mindenféle csece-beesét és gyűdi emléket eladó bódék és sátrak s néhány társunk lesieledt, hogy valami emléket vegyen magának, ha mindjárt méregdrágán is.

Pihenés után megtekintettük a templomot közelebről és elindultunk Harkány felé. A tájék itt is érdekes volt. Egy óriási síkság, mely minden oldalról hegyekkel van körülveve; amelyen legelők, erdők, mezők, szántóföldek, nádasok és mocsarak váltakoznak; amelynek majdnem a közepén emelkedik ki Siklós ósrégi várával, mely messze környéken az egyedüli kiemelkedő pont. És emellett milyen változatos ez az unalmasnak látszó sík terület.

Az erdőben ezernyi-ezer madár vigan csicseregve dicsőíti a Mindenek Alkotóját. A mezőn a számtalan tücsök cripelése egyhangú zsongásnak hallik s ebbe a zsongásba belevegyül a mocsárban brekögő békák kurutyolása, a nádasban békászó gólya korepelése, a távoli jegenyéken üldögélő varjú káromgása, a távolban legelésző tehéncsorda elhaló bögése s a levegőben röpdős, virágról-virágra szálló rovarok zümmögése. S ekkor ebbe zűr-zavaros hang-chaosba egy új hang vegyül. Fejzecsapások zaja. A zaj egypár embertől eredt, kik a rét közepén egy gémeskútat állítottak fel.

Ezen az úton nem sokat énekeltünk, mert a nap égetően tüdőzt le ránk a tiszta kék derült égből.

Délfelé azonban már Harkányba értünk s itt az árnyas erdőnek hűse fogadott bennünket.

Félórai pihenés után megtekintettük a parkot, a templomot, a hűtőt, a forrást, ahol mindannyian ittunk a híres harkányi vízből, mely még hűtve is forró és záptojás ízű volt.

Ezután megöbédeltünk s ekkor teljesen átérezteük a költő szavait:

„Árnyas erdőben szeretnék élni nyáron át.
Mert nekem az árnyas erdő vidám kedvet ad.”

Igen, igen, vidám kedvet ad, mert mi is pompásan éreztük magunkat. S miközben szalonnát és burgonyát sütöttünk, néhány Harkányon időző urnak előadtunk egy-két vidám éneket.

Három óra tájban elindultunk Siklós felé. Az országyuton négyes sorba állva és vidáman énekelve jutottunk tovább.

Az utal mindenütt kiszáradt jegenyék szegélyezték, amelyeknek a gyökereit a forró víz teljesen megfőzte. Az út mellett pedig zödes mocsár nyújtzkodott lomhán, mely csak Siklós közelében változott át termékeny földde.

Siklóra érve a várba igyekeztünk, amelyet a gróf úr engedélyével belülről is megtekintettünk.

A vezető először is a bőrtönökre vezetett bennünket s míg a komor falak közt jártunk, elképzeltem a várban folyó életet pár száz évvel ezelőtt s lelki szemeim előtt elvonult egy-egy jelenet a régmúlt időből.

Láttam a vad jancisárok és tüzes magyar vitézek összetűzését; láttam, mint tantorodik vissza a bevehetetlen vár sziklafalától bezúzott fejjel az ellenség. Látom Zsigmond királyt, akit e vár egyik szobájában őriztek rab kenyéren. Majd a feneketlen sötét börtön éjszakájából hallom a kétségbeesett foglyok üvöltését...

Merengésemből a parancs ráz fel: induljunk! S útra keltünk a várból az uszodába, hol a langyos víz jól esett fáradt tagjainknak.

A fürdés után elhagytuk Siklóst s énekelve folytattuk utunkat zöldelő, mezők, erdők, szántóföldek és rétek közt.

Egy kútnal megpihentünk és uzonnáztunk, hogy új erővel folytassuk utunkat.

Több, mint 2 órai gyaloglás után végre ismét Siklós-Vökányon voltunk, hol újra vonatra ültünk.

De jökdévünk még most sem csappant s vidám énekekkel, tréfás mókákkal rövidítettük meg vasuti utunkat.

Vége berobog a vonal az állomásra, ahol szüleink és rokonaink vártak ránk, hogy hazakisérjenek bennünket s mi egy szép nap emlékével gazdagodva boldogan térünk nyugovóra.

Takács Béla, V. o. t.

Fel a Jakabhegyre!

A rendes időszámítás szerint még csak háromnegyed hét volt, amikor szép számmal voltunk együtt a Pius hátsó vaskapujánál. Az égen még egy denyérinyi felhő sem volt látható és a nap mosolyogva nézett le ránk a derűs égből. A fiúk pedig folyton feacsogtak meg beszéltek s a zaj a csoport növekedésével mindig hangosabb és hangosabb lett úgy, hogy igazi lármának is beillt volna. Körülbelül hét óra tájban már mindannyian, szám szerint harminchatsan, összegyűleltünk, csak még a vezetőt hiányoztat.

Azonban nemsokára megjelentek azok is. Mire elindultunk, a legkedvesebb kiránduló helyünk felé, a Jakabhegyre.

Fürgén menetelve egy félóra mulva már az ürögi réten voltunk, melynek zöld pázsitját a kegyetlen kaszások már javában irtották. A falut megkerülve csakhamar az erdőbe értünk, hol a mindig följebb és följebb kuszó nap sugarai már nem értek bennünket. Itt folytattuk utunkat a hús erdei úton a csaesógó márdárkák énekében gyönyörködve, melyeknek énekét csak néha szakította meg az egyik fiúnál lévő kis réztrombita recsegő hangja a kisebbek nagy gyönyörűségére és az öregek bosszankodása ellenére is. Az úde, friss erdei levegőt teli tüdővel szívjuk magunkba és a fáradság legcsekélyebb jele nélkül mentünk tovább, pedig utunknak már majdnem felét megtettük. Nemsokára egy kis erdei gyalogútra értünk, amely az úgynevezett Amazon patak partján kigyózik föl célunk felé. Útközben több forrást is találtunk, hol aztán egy kicsit lehűtöttük magunkat a hideg vízből, ami a gyors menelés után ugyancsak jól esett. Majd kiértünk egy szabadabb területre, amely telides-tele volt szederbokrokkal, amelyekről az érett fekete szeder oly hivatogáon nézett ránk, mintha csak mondta volna: „Jer! szakíts le és egyél meg!” Nem is kórttük magunkat soká, hanem hozzáláttunk derekasan az evéshez. Nemsokára itt is, ott is, egy-egy fekete szááj, maszatos arcú esemete tünt elő, akik már jócsomó szedret tüntettek el az ilyesmit annyira kedvelő hasacsakájukban. Egyszerre azonban ideges mutogatások, suttogások keletkeznek: hát hognye, mikor megmutatták, hogy ott a demarkációs vonal és a kisebb csodálkozva látták, hogy még csak egy jóra való deszkakerítés sincs ott húzva! Mikor már eleget ettünk, folytattuk utunkat, melyből már csak negyed-rész volt vissza. Csakugyan! Negyedóra mulva megláttuk a régi kolostor falát, melyből egy kevés még mindig megvan. Végre megérkeztünk a vadászlakhoz is, hol Fructus, a ház kutyája, csaholva fogadott bennünket, valószínűleg már előre örvendve a jó ebédnek, melyet a diákok jóságából kapni fog. Itt megtízozaitunk, azután a hideg vízeről híres kúthoz mentünk, hogy a velünk hozott húst és burgonyát megtisztítsuk és belőle jó magyaros gulyást főzzünk. Gyorsan hozzáláttunk és el is végeztük a pater, illetőleg most már a főszakács által parancsolt munkát. Egyszerre azonban hangos kiabálás, szitkozódás üti meg a fülünket. Mi rohanna szaladunk, hogy megnézzük a nagy lárna okát, de nem kellett messze futnunk, mert látjuk ám, hogy Fructus egy szép darab borjuszellel a szájában vígan szalad az erdő felé s egy csomó gyerek követi folyton kiabálva: Fogják meg! Fogják meg! Persze hogy senkiesen fogta meg és Fructus kényelmesen megehetette a loppott húst, ha ugyan nem tudott a mi nyelvünkön, mert mi annyi, változatokban gazdag szót szórtunk feléje, hogy egy becsületes kutya meg sem ette volna azt a húst. Ezek után, még mindig bosszankodva ugyan, de beleraktuk a megtisztított krumplit és húst a velünk hozott óriási méretű lábasba, hogy azt a Remete barlanghoz szállítsuk. A kisebb-nagyobb edényekbe,

kulacsokba pedig vízet töltöttünk, hogy majd a leendő gulyást vele főleresszük. Neki is inultunk és tíz perc alatt oda értünk. Legelőször is leraktuk a terhet, aztán a sziklába vájt lépcsőkön lementünk, egy kiálló, meredek sziklacsúshoz, a Zsongorkőhöz, melyet vaskorlát vesz körül. Már számtalanszor láttuk ugyan, de mégis megnéztük azt a szép tájat, amely szemünk elé tárult. Fölöttünk a nap augusztusi forrósággal sütött le az azurkék égről. Alattunk meredek, köves hegyoldal, mely csillogott a nap hevétől. Körülöttünk rengeteg tölgyes, melyet csak itt-ott szakít meg egy-egy szirtfok, melynek a tetején sasok tanyáznak. Majd felszállnak a magasba és szárnylebbentés nélkül keringenek a levegő óceánban, mindig lejjebb és mindig szűkebb körben, míg végre mint a tüzes villám csapnak le a megpillantott prédára. A meredek hegyoldal után pedig hirtelen egy nagy síkság következik, melyet kigyózza hasitanak keresztül-kasul a fával szegélyezett országutak, el-eltűnve egy-egy faluban, míg nem a látóhatár szélén, a szlavóniai hegyek kéklő messzeségében és a Dráva esillogó vizében teljesen el nem enyésznek. A kürt bűgő hangja riasztott föl merengésünkől, hogy az ebéd készítéséhez fogjunk. Hamar felszaladtunk és neki láttunk a tűzhely készítésének, amely néhány perc alatt erre való kövekből össze is volt állítva. Csakhamar vígan lobogott a tűz csak még a lábast kellett ráhelyeznünk. Mikor végre ez is megvolt, akkor aztán hozzáláttunk a gulyásfőzéshez, a gulyást nem főzők gúnyolódása ellenére is, kik váltig azt hangoztatták, hogy nem ér az semmi. Nemsokára már inyesiklandozóan fortyogott a piros lé a lábasban, melyet nagy élvezettel kavargattunk és nagy előszeretettel kóstoltgattunk a főzőkanállal, mely terjedelemre nézve bizony jókora volt. Néme-lyek meg is járták a kuktaságot. Így az egyiknek belement a paprika a szemébe, aki aztán öklömmel könnyekel hullatva panaszkodott, hogy nagyon ég a szeme. A gulyás pedig ezalatt rotyogott folyton és minden újabb fűszer beletevése után inyesiklandozóbb és főlségesebb lett a szaga, a gúnyolódók nagy bosszúságára. Végre a főszakács kijelentette, hogy a gulyás élvezhető. Lett erre izgatottság, mindenki az edényéért szaladt, hogy gulyást kapjon. Csakhamar úgy körülállták a lábast, hogy a kóstolt majd megfulladt. Mikor aztán mindenki megkapta a részét és jóllakott és még mindig maradt a gulyásból elég, akkor felszóltottak a többiek, hogy ők is részt vehetnek a lakomából és így kimutattuk előttük, hogy mi mily nagylelkűek vagyunk. Erre aztán az előbbi gúnyolódók is mind odaszállingóztak a lábas köré úgy, hogy nemsokára a lábas alja szégyenkezett felénk. A gulyás elfogyasztása után aztán kiderült, hogy nem csak hogy nem ért semmit, hanem ellenkezőleg nagyon is jól ízlett. A főszakács fáradságát pedig azzal háláltuk meg, hogy számtalanszor éljenezve dicsértük a gulyás sikerült voltát. Ebéd után mindenki a készítése szerint eselekedhetett. A legtöbben leültek pihenni. Mikor már mindenki kipihente magát, a magiszter kijelentette, hogy mindenki játszani fog és pedig az úgynevezett számjátékot. A játékot nagy élvezet-

tel játszottuk egészen hat óráig. Ekkor mindent összepakolva elindultunk hazafelé. Vig dalokat énekelve masiroztunk el a kedves helyről, hol annyi kellemes órát töltöttünk. Utközben még egy szeder területre érkeztünk, de itt csak kevés időre állapodtunk meg, mert a trombíta hangja a hazatérésre figyelmeztetett bennünket. Gyors meneteléssel nemskóra a gimnázium falai között voltunk, hol páter Praefectus jóvoltából megfürdöttünk, s így testben, lélekben fölülülve mentünk haza, hogy az ut fátalalmait kipihenjük.

Tarr Béla, VI. o. t.

Első halottunk.

E rettenetes idők felhői alatt hozzászoktunk már az elváláshoz. Szomoruan nézünk szét, ahol már csak a messziségből búcsút intő drága kezét látunk könnyeinkben keresztül. De ez a halál-hír nagyon fáj. Istenem! Az első konviktor intatt haldokolva búcsút felénk, mielőtt fölszállt volna.

Nem közöttünk halt meg. Bizonytalan sorsunk elüldözte innen, hogy a messze távolban nézzen a kis hontalan a halál rejtelmes szemébe. A kalocsai konviktusban hajtotta le megadóan gyermek-fejét egy szomorú őszi hajnalon.

Milyen döbbenő erővel kapott szívünkbe ez a szálló hír.

Hiszén egyike volt a legjobb, legkedvesebb konviktoroknak. Az volt, amit az ember csöndes visszaemlékező óráiban elképzelt: igazi szívvel-lélekkel igazi piusista.

Valamikor ott lehetett látni élénk alakját, ott a Mecsek alján és mindig ott, ahol legjobban szállott a labda kis fehér kezéből, ahol legesengőbb volt a vidám gyermekkacaj zenéje.

A Dunántúl egy községében nyaralt egyszer. Jókor reggel már a 4 km.-nyire fekvő templomba sietett, hogy szentmisét hallgasson és a szent áldozásban részesüljön. Nagyon szeretett ministrálni. Kis hugának és a gyermekeknek szívesen és örömmel faragott játékokat. A nemesszivűségnek mily kedves megnyilatkozása ez egy gyermekben; egyszer meg mikor egy vak koldust látott az út tulsó felén, ki a közlekedő szekerektől nem tudott átjönni az úton, átszaladt hozzá és kézen fogva átvezette. És ez oly kedves és természetes volt nála.

Egyre nagyobb örömmel tanult. Félév alatt eisajátította a német nyelvet és a gyorsírást. Ez iskolaévben pedig a 12 éves gyermek angolul kezdett tanulni. E több irányú mellékfoglalkozása mellett legutolsó havi értesítője egy jó híjján tiszta jeles volt.

Busulni nem láttam. — De igen, néha. — Magam előtt látom még, amint a kathedra elé áll lesütött szemekkel és bocsánatot kér. Pedig nem volt, miért. Könyv reszketett szemén: szép lelkének csillogása, finoman őrző gyermek-bánatának tanuja...

Fegyelem!... Nagy intézetek szükséges katonai edző szabályai, melyek ellen egyszer az ő élénk osztálya egy vidám csinnnyel kis rést akart útni. A vége persze általános büntetés lett. Eszembe jutott, hogy hiszen Pista nem is olyan hibás. Odamentem hozzá:

— Pista te fölkelhetsz, a többi térdelve marad.

— Nem, tisztelendő ur, hadd térdeljek. Megérdemlem.

Es olyan meggyőző erővel sugta akkor valami: ilyen nemes gyermeklélekért kell dolgozni fáradhatatlanul, kiknek szeméből oly megható szépséggel sugárzik a tiszta jóság fénye.

A gyermeklélek... nincs benne hamisság. Az üde arcon csak az öntudatlan tisztaság dereng s ha felhő száll rajta át, az is csak aranyfelhő. Az ártatlan szemben a lélekek folyton csodálkozó, hálálkodó enyhe derüje. A beszédes ajkakon kis bohó kópéságok peregnék. A szív egészséges meleg vérral színezi a lélek állandó fehérségét. És este a friss játékokban pihegő lélek gondtalanul szunnyad el napsugaras álmaiban, hogy reggel felfrissülve kutasson félbemaradt játécai után.

A jó Isten előtte a szó igazi és rég elfeledt értelmében: jó. És így is van. Ha villámot is kerget fölöttünk borzasztó szemvillanása, ilyen lélekre nézve elmosolyodik és kéri: Engedjétek ezeket hozzám jönni.

És ő?... Hogy ment ő a prágai Jézuska szobra elé imádkozni iskolába menet előtt. Előadások után pedig odaállt többed magával kis kört képezve, hogy meghálálják segítségét, vagy hogy bocsánatot kérjenek, ha rossz jegyet hoztak haza.

Élénken áll emlékemben az a gyönyörű szokás a Piusban, mikor a fiúk iskolából jövet betérnek az utba eső kápolnába. Be-bementem megnézni ezt az előttem oly felejthetetlen szép látványt. Láttam, mint tette le őt órai előadás után fáradtan nagy könyvesomóját és a többiekkel együtt lehajtott fővel beszélt az Úr Jézussal.

Mit tudott beszélni nap-nap után az a kis gyermeklélek? — Nem tudom. — En csak egyet tudtam ilyenkor imádkozni: Áldja meg őket a tabernaculumban rejtőző nagy Gyermekbarát. Őntse telisden-tele jóságával e kis gyermeklelkeket, hogy ha majd megnőnek...

... Pedig messze a kalocsai temető egy sírkövén már ez áll: *Loewel István, élt 12 évet.*

Milyen meghatóan kevés, korai ez a szám.

De aki sértetlen lelkét oly nemes tisztasággal, megadó alázattal viszi az Úr Jézus elé: „Uram, itt van. Visszaadom, amit adtál: tisztán, ahogy adtad” — az a Szentlélek szavai szerint: Kéves esztendőket élven sok időt töltött be.

Igy szállott ő föl egy októberi hajnalon. Ránk, hálásan rá emlékező barátaira szép emlékeit hagyta. Kedves jelentéktelen apróságok ezek, de felejthetetlenek, mert telve volt mindez tette fényével és melegséggel.

Nem tudott megbántani senkit és ez az, ami ezeknek a meleg családi fészkekből összetereitelt gyermekeknek egymásközi életét oly széppé változtatja. Ha őt valaki megbántotta, meglepődve nézett rá, mintha enyhe tekintete kérdezné: Hát' lehet valakinek a lelkét megbántani? — Ki gondolt volna akkor ilyen kedves apróságokra, mikor olyan egyszerű igénytelenséggel járt-kelt, játszott közöttük. A visszaemlékezés most elhozza mindezt a múltból a régi szép napokon merengő lelkünk elé. Azokon a vig dalogató sétákon a Meesek erdőinek tavaszi ösvényein ránéztem a vigan törtető, daloló Pistára és tudtam: rendben van, mert Pista vezet a vidámságban. Ha valaki a hőségben levetette a kabátját, olyankor ott volt ő. Mindjárt vállalta cipelni.

Mit vár mást az ember egy gyermektől? — Nagy világforgató hőstettek! — Nem, csak ezt, hogy telve legyen lelke ujjongó örömmel és gyermek-jósággal. Az óvét pedig át és átjárta ez az öröklött szép nemessége, ami megnyugtató derüt és jóságot sugárzott szét környezetére.

Kalocsán átutazva ősszel, az első volt, ki hozzám szaladt. Es láttam egy volt konviktor mély ragaszkodását a Piushoz. Hogy elkérdezősködött mindenféléről: hogy ragyogott élenk szeme, mikor a jó páterekről hallott. Felsőhajtott: „Ha én még egyszer meglátom a Pius! —

Nem látta meg többet.

Négy hétre rá lázban égő testében érezte ez a szép haldokló lélek: mennie kell. Fölbredve lázas önkivületi álmából édes anyjához simul a kis haldokló:

— Az Úr Jézus megmulatta a memyországban a helyet, ahova mennem kell. Az ártatlan látó hitnek milyen szépségét tárta föl már-már szálló lelkéből. A Pius első kis halottja megtudatta, hogyan kell az utolsó percek rejtelseiben visszanézni a tünő életre és föltekinteni az örök országba vezető égi utunkra.

Az ilyen szép halált csodálni tudjuk és oly jóleső örömmel gondolunk rá, hogy utolsó napjaiban legnagyobb örömeit újságotla vigan a haldokló mellett síró édesanyjának: Fölvettek rendes tagnak a Mária-kongregációba...

Szeretnők megvizsgáztalni a busongó szülőket, de nem tudjuk. Csak rámutatunk némán az utolsó percekre, melyben a halál rombolni nem tudott, csak fölvinni egy szép ártatlan lelket az Örökkévaló trónja elé.

Ő fönt van. Fölülről néz reánk, kik néma döbbenéssel állotunk a titkos bezárt kapu előtt, mely mögött eltűnt az őszi lázak bús zivatarján. Mily örömmel szólana le ráenlékező szomorú esztéinken és látva a szemünkben csillogó könnyeket, mint vigasztalna: Találkozunk ott fönn!

Igen, találkozunk, kis Pista, ott fönn a ragyogó örök mezőkön, ahol fénylő örökifjú arccal sietsz a fénybe vezető utakon fogadni a vándort, ha élte csónakja összeütődik az öröklét partjával.

Nagy Miklós, S. J.

Tévutakon.

A szerető jótékonyág gyűjtött össze bennünket december 5.-ikének délutánján dísztermünk barátságos, fehér falai közé. Ezen a locs-pocsos késő, téli délutánra a Pius legkisebb diákjai — az első szakasz — adott elő egy kedves, megkapó karácsonyi mesejátékot, amelynek találó címe „Tévutakon“. A színművet, *Strigl Antal S. J.* nyomán *Prohászka Adorján S. J.* írta meg, az ott jellemző érdekes és fordulatos meseszövevél, pazar színésszel. Maga a tartalom, a mesés körülmények közü mozgó élenk naiv történelkeretében a jó és a rossz harcát, a szeretet, a zokogó bűnbánat és a karácsonyi Kisdéd általi megváltás hatalmas gondolatát jelenítette meg. A szerző eleget nem dicsérhető érdeme a gyönyörű előadás is; mert az első szakasszal ily, minden reményen felül sikerült előadás! rendezni sok munkát és még több szeretetet, türelmet igényel. Pedig a kis színészek bátor fellépésükkel, nyugodt előadásukkal, derekas játékukkal ugyancsak kitétek magukért.

A legnagyobb dicséret *Rausch Ede I. o. t.* illeti meg, aki a színmű főhősének Imrének tapasztalatlan, ártatlan, vonzó szerepét adta. Játéka mindvégig természetes és szerepéhez hű volt, sőt, midőn a 2-ik felvonásban a hibáját keservesen megbánó, gyermeki, tiszta bizalommal imádkozó kis fiút alakította, megható volt. Érett érzéssel élte meg magát *Szily Adám II. o. t.* az elvetemült, Istengyűlölő Armánynak — a manók királyának — sok komolyságot igénylő szerepébe. Az egyes főbb jeleneteiben szinte a drámaiasságig sikerült előadását fokozni. Dicséretes közvetlenséggel jelenítette meg *Pump Béla I. o. t.* a rokonszenves, jóindulatu szegény fiú alakját. *Fernbach Ferenc I. o. t.* és *Szombathy László I. o. t.* mint Imre bátor, szókimondó barátai, Sanyi és Bandi igen jól megállították helyüket. A tetőtől-talpig feketébe bujtatott, őszszakállú, mindenestre tisztos koru manók meglepő könnyedséggel jelenítették meg hálás szerepüket. Bátor fellépésükkel és rátermettségükkel kiváltak Vasból *Novák János II. o. t.* és Pók *Lipkatic László I. o. t.* Elég ügyesen játszotta *Röhmer Zoltán* Nyilas fordulatos szerepét, de sokkal jobbet adott a hallgatóság-nak a második felvonásbeli szólójával. Hangja tiszta volt és csengő éneke biztos és bátor. Igen nagy tetszéssel találkoztak és föltűnés! keltettek a manóknak a második felvonásba beillesztett táncai. A táncoknak bohókás, groteszk figurái a csodás lényekkel tarka meséi világát varázsolták élenk. A táncot kísérő változatos, kifejező ének és zene behelzélő, könnyed, játszi, művészi dalmat *Székely Mihály* zenetanár úr írta ritka zeneköltői érzéssel. Teljesen megfeleltek a várakozásnak *Jézuska — Keresse Kálmán I. o. t.* — a tündérkirály s a tündérek is, akik finom, hajlékony táncukat lendülettel táncolták el.

A szép szindarab által fényessé tett énnepély sikerét még a páratlan összjátékkal előadott remekszép zeneművek is emelték.

A vegyeszenekar *Schneider József* „Pygmalion” című nyitányát; a híres fuvós zenekar *Cibulka*knak „Dal” című művét adták elő. Biztos könnyed játékok, szorgalmas készülségük és alapos tanultságuk csak eddigi sikereiket növelték. *Rézbányai Dezső* VI. o. t., *Majeros János* VII. o. t. *Abt Ferenc* a híres „Rózsa halála” című szárnykürt-kürtösét játszották el. A meleg, érzelmes zeneművet szép technikával, tiszta, stilszerű játékkal adták elő. Számos és számtalan taps lett a jutalmuk.

Befejezésül hálás köszönetet kell adnunk a meleg szívű közönségnek, kik megértve, törekvésünket, bőkezű adományokat adóztak a szegény, elfeledett nyomoróknak.

Lukács Andor, VII. o. t.

Hogyan szöktem meg a Piusból?

En mint harmadik kerültem a konviktusba. Addig otthon tanultam. Már nem emlékszem rá, hogy miért, de a berukkolásnál mindjárt két napot késtem. Ez nagy baj volt, mert kezdve a P. Reklortól le az utolsó cipőtisztítóg mind, mind olyan haragosan néztek rám, hogy bizony nagyon rosszul éreztem magam. Másnap reggel nagyobb lett a bátorságom, vígan ugrottam ki az ágyból és sietve felhúztam a vadonatúj uniformist. Büszkén mentem a fiúkhoz, biztosra vettem, hogy valamennyien meg fognak esodálni. Képzeltetik meglepődésemet, mikor a sorbaálláshoz harsogó hahotával fogadnak és majd felfordulnak a nevetéstől.

De hogy is ne, mikor a nagy sietségben civil ruhám mellényét ráhúztam az uniformis kabátomra.

Vörös lettem, mint a paprika és visszaszaladtam hálófülkémbe. Úgy kellett onnan egy fél óra múltán leparancsolni a többiek közé.

Déli játék idején egyedül ügyvelegtem a játszótéren, mert még mindig ségyletem magam a mellény miatt a fiúk előtt. Nagyon rossz kedvű voltam. Egyszer csak egy konviktor futott oda hozzám és így szólt: „A Magiszter azt üzeni, ne lógasd fejedet, mint egy vak ló, hanem eredj a fiúkhoz játszani.”

Amúgy is levert voltam, de ez meg fel is dühösített, úgy hogy igazán nem tudom, mi volt nagyobb a haragom-e, vagy a szomorúságom.

Délután séta volt. A többi fiú vígan beszélgetett, nevetgél, tréfálkozott, én azonban nem is figyeltem rájuk, lehorgaszott fejfel, zsebvágógéppel kezekkel mentem velük.

Egyszerre szép tölgyfaerdőbe értünk, ahol a fiúk énekelni kezdtek és a magiszter is velük énekel. Csak úgy zengett a csengő gyermekhangoktól az erdő. Kezdem irigyelni a jó kedvüket és már szívesen közéjük álltam volna, de az a mellény hisztória még mindig visszatartott. Eppen valami ropogós konviktor-

nótát énekeltek, mikor ritkulni kezdtek a fák és az út kanyarodása után üde zöld, pázsitos tisztás nevetett felénk, mint egy molyogós gyermekfej a fenyő léckereiből.

Hurrá, hurrá, — kiabáltak a fiúk és gyors iramban futni kezdtek. A gyepen azután gurultak, bukfenceztek, tótágast álltak, cigánykereket vettek, birkóztak, mind esinált valamit, csak én álltam ott a gyeper szélén szomorúan.

Éh — gondoltam magamban — nem állok én itt egyedül — és alkalmas pillanatban beugrottam a bokrok közé, pedig már tudtam, hogy engedély nélkül nem szabad a többieket elhagyni. Alig tettem husz-huszonöt lépést, halk sugdolódzó hangok ütöttek meg a fülemet. Lassan, óvatosan megindultam abban az irányban. Nemsokára két konviktor láttam, amint egy fa törvében zsebkészükkel ássák a földet és nyugtalanul tekintenek körül. Elbujtam egy jó vastag fa mögé, kíváncsi voltam, hogy mi lesz.

Vadöllő testvérem biztosan tudja, hogy itt ásta el a békepípát? — kérdezte a nagyobbik.

Oly biztosan, mint a puskám kezelem Chinkaugook, — felelte a kisebbik.

Akkor csak forgassa jól testvérem a bowie kését.

Már nemsokára megtaláljuk.

Itt van valami kemény.

Az lesz az.

A földből egy jókora pléhdobozt szedtek ki és kinyitották a födét. Viaszkos vászonba csavart kis csomag volt benne. Lezsédtek a burkot és előkerült a békepipa, meg egy pakli dohány és egy skatulya gyufa. Törökülésben letelepedtek a földre és komoly arccal fújták a füstöt a négy világrész felé. Eppen a kisebbik veté a szájába a pipát, mikor nagyot recsent a lábam alatt egy ág. Gyorsan felugrottak a földről és hozzám rohantak.

Mit akarsz itt? — rivalt rám a nagyobbik nekem ugorva.

Ne bántsd — vetette közbe magát a kisebbik, nem látod, hogy csak az a mellényes, mélabús téhen.

Hogy kerültél ide? — kérdezte újra.

A lábamon — feletem.

A magiszter küldött ugy-e, vagy azért jöttél, hogy bespiclizz minket?

Tökéletesen azért — mondottam nevetve, mert mulattam zavaron. — Ide azt a pipát!

Azzal kivettem a kezéből és nagyot szívtam belőle. Javában eregettem a füstöt a számon meg az orromon, mikor mögöttünk szétnyílt a bokor és megjelent a magiszter néhány fiúval a háta mögött. Kínos csend következett. A magiszter nagyon szomorúnak látszott. Csendes, halk hangon csak ennyit mondott:

Fiúk, odahaza majd elmentek a P. Prefektushoz.

Azzal sarkon fordult és megindult vissza. Mint a kiöntött ürgék, úgy követők. Nekem egész úton hazafelé azon járt az

eszem, hogy most mi lesz velem. Nem mondhatom, hogy nagyon féltem a kicsapástól, csak szégyeltem a dolgot. Amint közel értünk a városhoz, támadt egy tervem: hazaszököm.

Ötthon a P. Prefektushoz kellett mennünk. Szigorú arccal fogadott, kivallatott minket. En elmondtam neki őszintén mindent. Azt is, hogy haragszom a magiszterre, mert igazságátalanul összeszidott és a fiúk is csúfolnak a mellény miatt.

Majd holnap megtudjátok büntetéseket — mondotta és azzal el voltunk bocsátva.

Mikor kiléptünk az ajtón megkérdeztem a Vadölő név viselőjét:

Mi lesz velünk?

Megbúbolnak — felelte könnyedén.

Elpirultam, mert ki nem állhattam a verést és csak megerősödtem elhatározásomban: elszököm akárhová, csak itt nem maradok.

Az esti studium alatt kikészítettem könyveimet, papírt, tollat és nagy szorgalommal hozzáfogtam nem a tanuláshoz, hanem a búcsulevélíráshoz. Javában körmöltem és észre sem vettem, hogy a magiszter elment mellettem. Ugy látszik meg lehetett elégedve a szorgalmammal, mert mosolyogva nézett rám. Akkor még nem tudtam, hogy milyen éles szeme van. Végre elkészültem a levéllel, amelyben felsoroltam az összes okokat, melyek a távozásomra készítettek és aláírtam: de félreismernt növendéke mindent elfelejt.

Vacsoránál, esti játék idején a fiúk bizonyos tisztelettel néztek rám, mint olyanra, aki már első nap hivatalos a P. Prefektushoz. Nem törődtem velük, csak szökésemre járt az eszem szüntelen.

Este a hálóban, mikor már gondoltam, hogy mindenki alszik, óvatosan kibujtam az ágyból, civilruhám még ott volt, gyorsan felhúztam. A cipőt a karomra akasztottam, nem vettem fel, mert kopogott volna. Lassan, lábujjhegyen megindultam a magiszter cellája felé. Megálltam. Nem volt semmi nesz, csak a fiúk szabályos lélegzete hallatszott. Alszik, — gondoltam magamban, — és kiszöktem.

Már elértem a kőfalat, de magas volt, csak nagy nehezen sikerült rá feljutnom, éppen le akartam ugorni, mikor két vasmarok kapja meg a lábam és leránt a faláról. Megütöttem volna magam, ha az illető meg nem fog.

Rettenetesen mérges voltam. Felemelt ököllel rohantam neki az ismeretlennek, de még mielőtt megütöttem volna, kibújt a hold a felhők mögül és én megismertem magiszteremet. A szitok elhalt az ajkamon, karom erőlenül lehanyatlott. Megadtam magamat.

A magiszter csak ennyit mondott: Olvastam a leveled, csillapodjál fiam.

Mikor ezt hallottam, úgy megijedtem, hogy alig bírtam a lábamon állni. A magiszter észrevéve gyöngeségemet, felvit a hálóba, lefektetett és ott maradt mellettem, míg el nem aludtam.

Almomban folytattam a szökésem és láttam apámat a küszöbön állva, mint elkergetett engem: Mars, nem vagy fiam, nekem nem kell szökött diák. Anyám sírva állt a háta megett. Én pedig megindultam fázva, éhesen a sáros, lueskos országuton és nem tudtam hová menjek.

Boldogan lélegzettem fel, mikor másnap reggel fehér, kis ágyamban felébredtem. De azután mindinkább kezdtem visszaemlékezni a tegnap történetekre és nagyon féltem. Felültem az ágyamban, a fiúk még mind aludtak. Oh, hogy szerettem volna én már bocsánatot kérni a magisztertől: késő, késő jutott az eszembe és sírni kezdtem. Ugy látszik zokogásomra figyelmes lett a magiszter, mert egyszer csak ott volt az ágyam mellett.

Tisztelendő úr kérem bocsássa meg — nyögtem ki halkan — hogy ezt a levelet írtam.

A magiszter mosolygott és így felelt:

Máskor fiam, ha azt hiszed, hogy igazságtalanul bántak veled, jöjj hozzám és mondj meg szerényen, de őszintén. Azután keresztet csinált homlokomra és elment, én pedig szörnyen csodálkoztam azon, hogy nem szidott össze.

Büntetést szökésem miatt nem is kaptam, sőt még a fiúk sem tudták meg, csak a pipázásért kellett egy napig hallgatnom. De azután meg is embereltem magam, én leitem a magiszterünk legbűségesebb növendéke. Ev végén nekem adta a második keresztet.

György.

Levél a Piuszhoz.

*Messze tájon, túl a zord Mecseknek ormán
Tombolva, bömbölve, vadul dúl az orkán.
Télet idő van! Ne menjen ki senki!
Jobb a tűzhely mellett nyugodtan pihenni.*

*Ezt gondolta otthon egy kis piuszista,
Ki bú — s bánatában keservét elsírta,
Képelete ekkor a Piuszra szökken
Papírt, tollat ragad a kezébe menten.*

*„Oh te kedves Piusz! Látod néked írok,
Tán csodálkozol, hogy keseregve sírok?
Hiszen elhagyott már az utolsó remény,
Hogy még viszontlátlak az élet tengerén.*

*Mióta eljöttem, — nem volt az oly régen —
Rád gondolok nappal, s majdan minden éjjelen
Te rólad álmodom! Vissza mennék én már,
Csak ne állna zordan utamba száz határ.*

*Szeretem anyámat, azt az édest, drágát,
Azt, aki gondozta éltém zsenge fáját,
Azt, aki ringatta kicsinyke bölcsőmet
Szeretve felnevelt s készíté jövőmet.*

*Szeretem atyámat neki köszönhetem,
Hogy a te körödben, Piusz, bejöhöttem.
— Mikor lesz az ismét, hogy nálad lehetek?
Mily bizonytalanok e napok és hetek!*

*Szeretlek téged is Piusz, régi lakom,
A te hű körödben oly szívesen lakom,
Apám s anyám helyett örökölöd felettem,
Te jó anyám lettél, én hű fiad lettem!*

*Még most nem jöhetek, de egyszer csak talán.
Foszló reményemnek szürkülő alkonyán,
Felvirrad a csillag! — Ó sohasem feled
Távolból is szeret... A jó Isten veled!"*

Paks, 1920. október 4.

Bors László, P. i. V. o. t.

Böngészés Szentmiklóson.

Gyönyörű őszi reggel van október 7.-én. A fiúk kint üdülnek a játszó téren. Hancuroznak, beszélgetnek és gyönyörködnek az őszi nap szépségében. A nap még alig van a látóhatár felett. Bihorszint kölcsönöz a gyönyörű természetnek. A harmatcseppek, mint millió és millió gyémántszemecske csillognak az üde fűszálakon. A nap iszonyú gyorsasággal rohan tova az azürkék égen. A melegség egyre fokozódik, mialatt leveti bíbor palástját és arany köntösét veszi fel.

Ezalatt vígan folyik mindenféle a szüretelés. A munkások éneke belevegyül a fiúk lármájába, kik találgatják, hogy mi lesz ma az a meglepetés, amit a Magiszter Tisztelendő Úr mondott. Egyik azt mondja: szünet lesz, vagy csak tiziz lesz előadás, mások azt hangoztatják, hogy ma érkeznek meg a demarkáción túli fiúk. Ez bizony nagy meglepetés volna. A III. osztályosok remegnek leginkább attól a meglepetéstől, hogy az I. szakaszba kerülnek mind. Ismét mások a prózának élők egy elsőrangú ebédrel is meg volnának elégedve. Az igazit azonban senki sem találta ki.

Alig tudtuk kívárni már az ebéd idejét. Nagyon furta az oldalunkat, vajjon mi lehet az. Végre megtudtuk a nagy titkot. P. Cséfalvay kihirdette, hogy kegyelmes Püspök Urunk meghívta az intézeti ifjúságot böngészni a káptalani szőlőbe. Örömrivalgásba törtek erre ki a fiúk. Lármáztak, kiabáltak, alig bírták tomboló örömeiket magukba fojtani. P. Praefectus csengője azonban elnémította a fiúkat olyannyira, hogy ki tudta még azt is

hirdetni, hogy az elindulás előtt lesz még egy ½ óra studium, ami aztán nem nagyon jól esett. Tanulni úgy sem igen tanulunk. Mint mindennek azonban, úgy ennek a studiumnak is hamarosan vége szakadt.

2 órakor indultunk Ft. P. Rector és Ft. P. Cséfalvay vezetésével Rácváros felé. Utközben találgattuk, vajjon messze van-e még, sok szőlőt fogunk-e találni stb. stb.

Egyszer aztán találkoztunk egy hintóval. Benne dr. Igaz Béla kanonok úr ült, ki az egész szőlőnek a kormányzója. Barátságosan viszonzta köszönésünket.

A szőlőbe az út 1½ óráig tartott. Végre elérkeztünk. Az egész szőlő egy dombon fekszik. Igen nagy terjedelmű. A szőlő közepén áll az ódon kinézésű épület.

Amint felértünk a szőlőbe, mindjárt neki akartunk rontani, de a P. Praefectus felosztotta az egyes szakaszokat és minden fiú egy sort kapott. Némelyeknek igen kedvezett a szerenese. Igaz, hogy olykor idegen vadászterületre is tévedtünk, ahonnan aztán a jogos kutató cifra diákkifejezésekkel hessegetett el bennünket. Annyi szőlőt találtunk, hogy a végén már nem is izlett. Lassacskán aztán összeverődöttünk a ház körül és élveztuk az ott nyíló kilátást.

Nem sokáig gyönyörködhattunk a szép vidékben, mert egy kosár magára vonta figyelmünket, amelyben szép fehér kenyéret hoztak. Nagyságos és ft. Mosonyi kanonok ur is segédkezett a kiosztásban. A kenyérhez még egy jó marék sült gesztenyét is kaptunk, úgy hogy senki sem maradhatott éhes. Az ott levő két kutyának is adtunk egy-két falat kenyéret, hogy az is megemlgesse ezt a szép napot.

Úzsonna után aztán lepihentünk és a III. szakasz dalárdája oly szép dalokat adott elő, hogy a kegyelmes Püspök Úr és a házigazda is oda jöttek az ablakhoz hallgatni sőt lelkesen meg is tapsolták őket.

Addig énekeltünk, míg ki nem adták a füttyszót az indulásra. Hazafelé más, rövidebb úton mentünk. Kellemesebb is volt, mert nem bágyasztott el bennünket a melegség. Frissen mentünk és közben énekeltünk. A falu népe is kiállt az ajtóik elé és hallgatták a katonás éneket. Kíváncsian kérdegették egymástól az emberek: „Kik ezek?” Mire egy fölvilágosodott polgár megmagyarázta nekik, hogy ezek azok a sokat rettegett kommunisták.

A nap lehanyatlott a látóhatár mögött. A falu népe hajtotta haza a teheneket, birkákat. Szürkület borította a tájat, míg végre előjött a hold és kigyúltak a csillagok ezrei.

Mi pedig betelve a természet szépségeivel Istent dicsőítve folytattuk utunkat frissen hazafelé.

Este egy igen kellemes nap emlékével hunytuk le fáradt szempillánkat.

Német Béla, P. i. IV. o. t.

Verejték.

Naplóból 916.

Algebra óra „az életiskola.
Verejtékemből ott 'sok elfolya.”

Nem akarok mesélni, mert a mese avval kezdődik, hogy egyszerű volt, az ilyen izzasztó algebraóra pedig sokszor is volt. No meg ez nem mese, hanem való történet.

Napsugaras reggel üde levegő, lenge szellő, játszi madárdal és én...? Én hónom alá csapva sajtáságosan csipkézett könyveimet érzékeny búcsút vettem Csipszi kanarítól: „Boldog vagy Csipszi, mert nem kell algebrából relációznod.” Azzal nekivágtam az iskolai útnak. — „Nagy a legény, de nagyobb boldogtalansága.” — Elgondoltam: mily jó lenne most a várakokban „kinesek” után túrni és ócska fazekat kaparni. A Xavér órája azonban már fél előtt öt perceel fenyegetőzött, mire szívemben mázsás bűbánattal, zsebemben súlyos tizóiraival mélyen éreztem, hogy földönfutó vagyok és ugyancsak hónom alá szedegettem a lábaimat.

A teremben a feszültség elviselhetetlen, az ablakokat ki kellett nyitni. Tisztán hallottam szomszédom zseborájának ketyegését. Vilár előtti megbénult természet jutott az eszembe.

Megborzadok! Szomszédom a tábla elé lép.

Egy rakás tompaszöggel birkózik. Szája $(x + a)(x - a)$ -kat hallat. Meredek számárhidakat rajzol, melyen betűk másznak fölfelé. Majd keze ír, — csakúgy zötyög bele a tábla.

„Mi a patvart firkálsz? $(x + a)$ kisebb mint a ... Gyermekem, keresd a bökkenőt!” — szólott és lőn néma esend. Szivem dobogott, mint egy kalapácsütés. Egyedül Snáci, — a jó matematikus, — volt oly vakmerő, hogy „fuss ha futhatsz, Miklós, pallós alatt fejed”-et tanulta a következő órára.

Egy csontos ujj felém meredt. Egy sóhajt küldve az orrvérzés után, megtörve léptem az agg férfiú elé, ki szólott röpke szavakkal: „Javítsd ki és felytasd a példát.”

„Most rövidítünk!” — szoltam titesökhangon.

„Ah, menj Kikutyinba a rövidítéssel. — Persze, ti mindent rövidítétek, a leckét is, meg a tanár életét is.”

„Elosztjuk kettővel.” — vágtam ki a rezet.

„De gyermekem, nyújtsd ki a nyakaodat és nézz!” közben „ $\frac{1}{90}$ ”-re mutatott.

„Már tudom!” — lelkendeztem és diadalmas ábrázattal vigyorgtam a padokban szükülő sápadt bajtársakra. „ $\frac{1}{90}$ ” — mondtam, majd hosszú orrfúvás után: „rövidítünk eggyel, az se nem oszt, se nem szoroz, marad 90.”

„Hát még mi a patvar nem!” — és hevesen lapozott a noteszben. Majd homlokát mély redőkbe vonta: „Ez biz' gyarló, gyermekem.”

Ezt rossz jelnek találtam, miért is farkánál ragadtam meg a szót: „Nem! Az ismeretlent, az x -et kell kifejezni. Ezt úgy tesszük, hogy ... (— és nem süg senki? ilyen elhagyott kinszenvedés!) ... hogy $(x-a)=x$, mert x így is, úgy is ismeretlen.”

„Megadtad neki, Pali!” — szólott és firkészve mérte végig a sápadt gárda padkoptatóit: mire Snáci is hurlyorgatni kezdett izgalomtól, bármily jó matematikus is volt.

Én pedig, — homlokomon verejték gyöngyözött. — egyik kezemben göresösen a töröltön szorongatva, másikban a krétát, álltam, mint a — számár a jégen. Csalódott tekintettel végigmérve az osztályt, most már szemeimet a falon lógó keresztfára fordítottam és sóhajtoztam is teljes szusszal:

„Uram, pislants erre a verejékező diákemberre, ki a tábla előtt áll, mint a...” — hisz az imént mondtam, hogy mikép... „Uram, soha többé bünt nem követek el, ablakot be nem verék, sem másnak a fejét, nem binckézek és nem lesz többé kiégetett kabát és így kiterített rókabőr sem, csak most szabaduljak innen minden nagyobb baj nélkül.”

No most... meghallgatás!

„Amde mégis ajtó nyílik. lassan belép rajta, öszült ember, meglátszik, hogy régi — főigazgató fajta.” — sárga reverenda, kék cingulus.

Nem tudtam gaudiumra keljek, avagy végkép elsüllyedjek. Kavargott előttem a világ és szinte tánera pördült a csámpás tömpöglöt a táblán.

De ime a tanár úr inteti' és én nagyot lélegezve távoztam helyemre. A Deus *ex machina* jobbkor nem jöhetett volna.

Az ősi dicsőséget így naplóból bor nélkül ünneplelve sokszor szorongó szívvel a jövőbe szeretnék pislantani. Sok szindarabot adtunk elő tábla előtt, — mint ahogy az iméntit leirtam, verejtékeset, no meg a díszteremben is, csak az a baj sej haj, hogy az utolsónál, — melyre nyolc évig készültünk nem lesz — sügő. Csak ez aggaszt és annál inkább, mert közeleg az érettségi és... és szinte már hallom is

„dübörgő hangjait — a főigazgató — szavának.

Kit ma képzelnétek Isten haragjának.”

Ugy ám! Vagy mi a patvar?

Szabó Pál, VIII. o. t.

Egy számár emlékirataiból.

A „Mecsek alján” első számában, mint a jelzett lap belső munkatársa, megirtam nevezetesebb élményeimet. Nem is hittem volna, hogy az embereket annyira érdeklik számárságaim, pedig a hozzám intézett üdvözlő levelekből és táviratokból látom, hogy a világeredklődés ragyogó középpontjába szökkent szürke sze-

mélyiségem. Közismert szerénységem tiltja, hogy megnevezem azt az előkelő pécsi urat, ki személyesen eljött gratulálni irodalmi remekemhez; hogy feljegyezzen a késői utókoraknak, mint álltak meg az utcán az emberek, s mutogattak rám: „Nini, itt baktak a Pius legbőleesebb számára.” Híztam is e nagyszerű sikeről, s még kövőbb lettem, mint amilyen voltam. Hej, mily gyönyörű jövő-integtet felém: irodalomtörténetek fognak rólam tárgyilagos himnuszokat zengeni; a tudományos akadémia kiadja összes műveimet, a tanulók az önképzőkörökben, ünnepeken szavalni fogják számrágalmait; s ha az enyészet borul rám, emlékszóbot állítanak nekem a Mecsek alján.

E fényes siker újból lábamba nyomja a tollat, hogy nyilvánosságra hozzam naplóm folytatását.

A vakáció minden nagyobb rázkódtatás nélkül, teljes nyugalomban, édes semmittevésben telt el. Csak egyes jól ismert, törvényileg szabályszerűen bejegyzett jóbarátaim és rokonaim forgatták keserves ábrázattal a latin grammatikát, s rajzolgatták, mint a bölcs Archimedes, a geometriai alakokat. Az alsó osztályokban van egy pad számomra fenntartva, ha netalán egyszer kedvem kerekednék az előadásokra járni. Távollétemben e megtisztelő diszhelyre ültetik azokat, kik követik az általam hangoztatott és gyakorolt igazságot: Pihenés után édes a nyugalom. Ezért nem egyszer aratták e szárnybontó dicseretet: csacsi! Pedig még ugyancsak távol állanak az igazi számarjelentől. Most is megtagadva, lábbal tiporva minden számár elvet, szögére akasztva minden számár hagyományt egész vakációban bifláztak — még pedig komolyan! S mi lett ennek a vége? Az, hogy a javító, pótló meg nem tudom én miféle angusztszi vizsgálatokon egy ia-fia számrágalmát se tudtak mondani, minek következtében büntetésül felsőbb osztályba utasítottak. Ugy kell ezeknek a magolósainaknak és darálógépeknek!

September. Szüret. Az idei szüretről nem sok jót mondhatok. Nem azért, mert rosszul ütött be a jégverés következtében — hiszen a szőlő levét úgy sem számomra rejtegeti a hívős pince, — hanem azért, mert a szőlőhordásnál érdemeimet félreismerve meletőztek. Nem a munkáért, kocsihúzásért lelkesedem, bevallom, hanem hej mégis milyen idillikus volt az tavaly, amikor a szőlővel megrakott kocsimmal elbándukoltam a szakaszok mellett. Egyszerre félbeszakadt a tüzes játék, halálos ellenfelek kibékültek egymással, a sarokban állók amnesztiát adtak önmaguknak és rohantak felém mint a szélvész, hogy megkönnyítsék terhemet. A meghatottság könnyei peregték le számár pofámon ez igazi jószívűség láttára. Lám e gyermekded jószívűség is fáj a mai romlott világnak, azért golyóztak ki az idei szüretből. Vagy tán azért nem fogtak be, hogy irodalmi kedvteléseimnek éljek? Ez az! Há-lából rögtön verset írok keresztimrekkal ezzel a címmel: Szüret-letlünk.

Október. Irodalmi semmittevésnek azonban nem szenteltem magamat teljes odaadással. Homokot kell hordanom. Ne-

szoktam számár nagy fejemet törni ily apró-cseprő feladatok után, most azonban szeget ütött kemény, esőkönyös fejembe az, hogy a III. szakasz tisztelt polgárai — kikről az első számban azt olvastam, hogy legkedvesebb foglalkozásuk cigarettá füst mellett az emésztés, s így velem egy gyékényen árulnak — ezek fognak be engem, a kollégájakat. S aztán minden szabad idejükben derireborúra hordanak salakot, homokot, köveket a III. játszótérre; sőt némelykor önmagukat fogják be helyettem, ha hivatalos és tudományos teendőim máshova szólítanak. Fúrta az oldalamat a kiváncsiság, hát hegyeztem a hosszú fületem, s hallom ám, hogy itt futó- meg ugró pálya készül, amott meg majd diszkoszot, gerelydobnak. Mi ez, tán ezek is hátat fordítanak számár elveimnek és dolgoznak? Ismerem én őket, nem fog soká tartani szalmaláng buzgóságuk.

Október. Fáj a lábam. Borzasztóan sántítok. Számárorvost hívnak, aki tényleg elő is írt valami csodabalszámot. Egy jó következménye van ennek a bajnak, keveset dolgoztatnak velem, s ugyeszlóván egész nap a földön heverek. Lassa-csak ugyan gyógyul a patám, de észrevettem, hogy sokkal kiméletesebben, előzékenyebben bánnak a beteg számárral, s azért ha látnak, akkorákat bicegek, hogy magam is csodálom. Van a számárrak is magához való esze! Utóbb azonban majdnem megittam a levét ennek az iskolabetegségnek, illetőleg szumulálásnak.

Egy szép napon u. i. összedugták az emberek a fejüket, disputáltak jobbra-balra, közbe-közbe gyanus pillantásokat vetve rám. Hátuk mögé lopódtam, s csak két szót értettem, de ez elég volt arra, hogy megfagyassza ereimben a vért. Az ütötte meg fülelem dobját, hogy más csacsit akarnak venni, nekem tehát távoznom kell a Piusból! Ó mi lesz velem! Vége a semmittevésnek, a páratlan kosznak, lehulló csillag leszek az irodalom egén! De hová menjek? Most mikor ugys annyira a munkanélküli. De mégis csak valahogy tengetném életemet, ha az a másik ellesett szó velőmíg nem metszett volna: valami virslist enlegettek, meg doktori oklevelet, meg nagydobot. Szörmeresztő! Ilyen közel volna tehát gyászos kimulásom? Mikor érettségizem akkor? Ezt a szégyent még se hozom a familiára. Inkább egészséget szumulálók, s megyek olyan pekesen, mint a Pius-banda, mikor kivonul.

December 1. Örvendetes fordulat számár tragédiámban. Neu hallom már azt az utálatos virslis szót. Egy más fiatal kollégát kértek fel kisegítésre, engem eddigi nagy érdemeimre való tekintetből egy időre szabadságnak. Szürke kollégám a mai nap folyamán meg is érkezik. Hah de milyen számár! Felborzadt a számár önérzetem, amikor ezt a látványt láttam. Nézze meg a számár! Én hat évvel ezelőtt Tolnából Baranyába gyalog tettem az utat, ez a ficsur pedig kocsin hozatta magát a Zehi pusztáról. Az én nevem szépsége mellett legalább az állatvilágból van vére; ez a rongyos már nem olégszik meg az állatnevekkől, neki „Laci” névre kell hallgatnia, csak azért, hogy modernnek és bölcsőbbnek tűnjék fel. Persze, mikor leemelték a kocsiról, elfeledve

a bemutatkozás és első fellépés komoly perceit, ugrált, fickándozott, kedveskedett mindenkinek, pedig észrevehette komoly, de azért irigységtől mentes pófánom, hogy mint vén számar egy cseppet sem azonosítom magamat neveletlen viselkedésével. Később nyílt alkalom betekinteni anyakönyvi kivonatába, s ebből rögtön megfejtettem a talányt: hisz ez a Laci, vagy micsoda csak egy éves számaracska. Más szóval csak egy zsecszamar! Ez sokat megtértem velem. S hogy fennhordja mégis az orrát! Nos majd meglátjuk, hogy válik be a Piusban ennyi tudós ifjú közt. Hogy zabálni jól tud, azt sajnos a széna ijesztő megfogyatkozásán veszem észre.

December 5. Először fogták a Lacit a kis kocsimba. Csak néztem, néztem, milyen bután huzza azt a kis üres szerszámot. Itt egy eleven példány a modern nevelésnek. A korral akarnak mindig haladni, s tán egy üres kocsi sem tudnak beképzelt tudományukkal helyéből kimozdítani. Büszke önértet dagasztotta keblemet, mikor ketten is értem jöttek, barátságosan elvezettek a kocsihoz, a Lacit szemem láttára szégyenszemre kifogták, engem fogtak be. Mily katonásan huztam akkor a kocsi, pedig ugyancsak fájt a lábam. De megembereltem (illetőleg megszámláltam) magamat. Jó hírnevemről, irodalmi babérokról, szürke életem fonaláról volt szó, no meg egy betolakodó kényelmetlen versenytársról — azért inkább titkolom a betegséget, különösen mióta az ijesztő virsli szót kiejtették előttem.

December 13. Kezdek kibékülni Lacival. Az hittem elvi ellentétek lesznek közöttünk, s én rideg álláspontra leszek kénytelen helyzetkedni vele szemben. De társalgásom folyamán észrevettem, hogy Laci csak egy félrevezetett, tapasztalatlan sárgacsőrű számar, kinek fejét nagy számarak elcsavarták; elvei nincsenek, csak utána hógi a vezérszamarak hangzatos ordítását. Kötelességemnek tartom, mint fiatalabb kollégámnak szellemi irányítását kezembe, illetve lábamba venni. Talán még faragok belőle egy becsületes számarat. Ő maga többször ellátogat hozzám, s én ilyenkor észrevétlenül mindjárt a filozófiára terelem a beszéd fonalát; esetelem a számartársadalom züllését, hangsúlyozom kellő keretek közt a számarak jogait, s a számarnemzet történelméből érdekes példát mesélek neki. Ugy látom, hogy jó földbe esik a mag, bár kissé lassú felfogása van Lacinak. A testi nevelésre is rátanítom és sürgetem, hogy edzze magát, szokja meg a hideget, meleget; ne huzzon meleg bundát télen. Egről azonban még nem mertem neki beszélni: a szorgalomról és a munkáról. Attól tartok u. i., hogy például mutogat rám, s azt iázza: orvos, magadat gyógyítsd. Különben a munkásság nem épen oly szükséges kelléke a számarának. Lehet az ember nagy számar, anélkül hogy valamit is dolgoznék.

Madár, a Pius legelső számar.

Nemes szociális tett.

Társadalmi zűrzavarban élünk. Akkora eltolódások és értékváltozások történtek e téren, hogy a békebeli berendezkedésre alig lehet ráismerni. Az óriási, szinte elviselhetetlen drágaság ölmősülya azonban mindnyájunk vállára nehezedik. Készszeresen érezte ezt a Pius-internátus, mert úgyszólván minden nagyobb beszerzési forrástól el volt vágva. A mult nagyszüniidőben is aggodalommal tekintett a vezetőség a közelgő iskolaévre. A drágaság miatt a tartásdíjat tetemesen fel kellett emelni. De erre újabb nehézség előtt állottunk. E felemlő díjat majd nem bírják fizetni a tisztviselők gyermekei, s így számos kitinő növendéket fosztanánk meg a további tanulás lehetőségétől. E kérdés megoldása céljából augusztus elsejére szülői értekezletet hívtunk egybe. Megjelent körülbelül 30 szülő, s itt a szegény tisztviselők helyzetét teljesen méltányolva egyhangúlag elhatározták, hogy minden szülő az évi 10.000 K tartásdíjon felül vagyoni állapotához képest a magyar maximális áron szállítja az intézetnek a rája kivetendő gabonamennyiséget. Az intézet vezetősége ehelyett is úgy a saját, mint a segélyben részesített növendékek igaz hála-ját fejezi ki a m. t. szülők nagylelkű tetteért.

Külön köszönettel tartozunk azonban azon m. t. szülőknek, kik a rendes kvótán felül ajánlottak fel az intézetnek elismerezéket és gabonát: *üszögi Grósz Jenő* úr 50 mm. búzát teljesen ingyen adományozott az intézetnek. Továbbá ajándékoztak *Kész Ödön* úr 2 hl. bort; egy névtelen egy 145 kg. súlyú sertést, többen 1—1 zsák diót, vajjal túrót, tojást és zsírt. Mérsékelt áron pedig küldtek: *Ladányi Sándor* úr 50 mm. árpát, 100 mm. burgonyát; *Ney Gáspár* úr 20 mm. búzát, 8 mm. kukoricát; *Resch János* úr 10 mm. búzát, 10 mm. kukoricát; *Benedek Zsigmond* úr 15 mm. búzát; *Rausch Ede* úr 15 mm. búzát; *Müller Józsefné* 12 mm. búzát; *Nett János* úr 8 mm. búzát; *Faller Ádám* úr 14 mm. búzát, 4 mm. kukoricát, 2 mm. árpát; *Minnich Mihály* úr 10 mm. búzát, 4 mm. kukoricát; *Fernbach Ferenc* úr 10 mm. búzát; *Polcz József* úr 10 mm. búzát, 2 mm. kukoricát, 2 mm. árpát; *Klein Miksa* úr 6 mm. lisztet; özv. *Jeszenszky Ferencné* úrnő jutányos áron nagyobb mennyiségű almát. Továbbá *Kovács Ferenc* úr igen sokat fáradozott különböző beszerzések érdekében; végül többszöri fúvarozással támogattak *Romeisz György* és *Szarvas Imre* urak.

Ily nagylelkűség mellett volt csak lehetséges, hogy eddig fenntarthatjuk a valóban csekély 10.000 K évi tartásdíjat.

Még egy hasonló szociális tetről, nagylelkű adományról kell megemlékeznünk. Több kedves növendékünk a határzárlatok miatt immár második éve nem birt visszatérni intézetünkbe. Holmijuk azonban itt rekedt. Most az intézet vezetősége azon ajánlattal fordult a m. t. szülőkhöz, hogy a nehezen őrizhető felső ruhát veszen hozzájárult ez ajánlathoz, s így szegény tanulóink közül többet ruhasegélyben részesíthetünk kb. 22.000 K értékben. Kü-

főnösen említésre méltó *Ehrenheim-Schytra Ferdinánd* úr (Tarna, Zemplén m.), *Szalay Gyula* úr (Békes-Csaba), *Nyáry Károly* grófnő (Zsitvaujfalu), dr. *Cocron Miklós* úr (Nagyszentmiklós) nagylelkű ruhaajándéka. Fogadják e helyütt is az intézet és ifjúság hálás köszönését.

Hol vannak az öregek?

Bellontsik Aladár, orvostanhallgató, Budapest, Ferenc-körút.
 Bérdi József, orvostanhallgató, Budapest, Thököly-út 30.
 Budimác Imre, gyógyszerészyakornok, Siklós.
 Cízek Antal, erdészgyakornok, Pécs, Árpád-u. 24.
 Dokupil E. Dezső, orvostanhallgató, Budapest, Ferenc-körút.
 Khayatt Ince, keresk. akadémiá n., Budapest, Fő-utca 81.
 Jäger Antal, orvostanhallgató, Budapest, Thököly-út 30.
 Krammer János, Pécsvárad.
 Mihálovics László, joghallgató, Pécs, Klímó-u.
 Molnár Géza, kultúrmérnök n., Budapest.
 Romeisz Gyula, gépészmérnök n., Budapest, Szent Imre kollégium, Ráday-u.
 Ruzsinszky László, gépészmérnök n., Budapest.
 Sey Lajos, gyógyszerészyakornok, Vajszló.
 Sztáray Antal gr., kereskedelmi akadémia n., München, Maximiliansplatz 18. Pension Abbazia.
 Tombi Ferenc, joghallgató, Pécs, Árpád-u. 25.

Lapunk előfizetői.

Alapító tagok: Hamerli Károly 300, Fodor István 200, Schuth Henrik 200, Hanny Gábor 200, Mosonyi Dénes 200, Zichy Lujza gr. 200, Vermessy Gyula 300, Szily Adám 300, Loewel János 200, Schmidt Béla 200, özv. Graumanné 200, Igaz Béla 200, Biró Kálmán 200, Antal István 200, Buzagits István 200, Rihmer Oszkár 200, Gerber Károly 200, Saághy Viktor 200, Schmidt Antal 200, Füstös György 200, Pakucs Béla 200, Grosz Jenő 200, Ney Gáspár 200, Halmos József 200, Németh Károly 200, Vadnai Jenő 200, Ladányi Sándor 200, Jakab Mihály 300 kor., Kollár István 20 dinár.

Jótevők: Novotny Ferenc 100, Novotny György 100, Resch János 100, Dvorszky József dr. 100, Margitai Lajos 100, Auber Tivadar 100, Kész Kornei 100, Hainess Elemérné 100, Klein Miksa 100, Novák Gyula 100, Schuster Ferenc 100, Sulyok János 100, Bátsmegyei Rezső 100, Brunner Károly 100, Kubicza István 100, Eröss József 100, Mayer Adám 100, Mották Károlyné 100 kor.

Pártolók: Mantuano Jenő 20, Rézbányai József 20 kor.

Pécsi lapok mirőlünk.

1. A „Mecsek alján”ról.

** Mecsek alján címmel a pécsi Pius Kollégium lapot adott ki. A lap nem a napi eseményeknek, a pártoskodó politikának, a szenzáció kergetésnek szócsové és eszköze. A *Mecsek alján* elsősorban azoknak a lapja, akik a Pius kollégiumból évről-évre kikerülnek az életbe. A lap kapcsolatot kíván tenni a Pius kollégium és az onnét kikerült ifjak között. „E meghitt, bizalmas helyen elmondom nektek, mint van a Pius új nemzedéke, kik foglalták el a ti megárvult helyeiteket, mivé fejlődött utódaitok alatt, amit ti kezdeményeztetek, micsoda új huncutságokon jár a mostani ifjúság esze.” Így ír a lap bevezető sorában. A lap célja szeretettel karolni át az életbe kikerült piusizistát, aki talán szerencsétlenséggel küzd az életben, megőrizni lelkeben mindazokat az éretnyket, amelyeket a Pius konviktus nevelt beléjük. A kölcsönös szeretet postája lesz ez a lap volt tanítvány és a jó alma mater között. A laphól a Szent Imre nyomdokain haladó ifjúság üde, tiszta hangja cseng az olvasó felé. Csupa szeretet, aranyos diákos humor, biztató szó, szülői tanács minden egyes sora. Élő tilalomfája mindannak a sok kisértésnek, amely az utóbbi időben mételeyként rágja bele magát a fiatalok szívébe és lelkébe. Ragyogó példája annak, hogy mire képes a Jézus szíve szerint való nevelés. A lap tartalmát a Pius kollégium vezetői és diákjai állították össze. Szívből fakadt, minden egyes betűje és így csak szívből jöhet rá a vízhang. A Mecsek alján évenként kétszer jelenik meg: júliusban és februárban. A lap kiállítása méltó a belső tartalomhoz. Magának szerez lelki gyönyörűséget, aki végigolvassa.

Dunántúl, 1920. júl. 22.

2. Színelőadás a Pius-kollégiumban.

Vasárnap f. hó 5-én Zichy Gyula gróf, megyéspüspök és a teremtő megöltő nagyszámú, előkelő, meghívott vendég jelenlétében ismét sikerült műkedvelői előadást rendezett a Jézus-társasági Pius-főgimnázium és internátus első szakának ügyes, kis művész-gárdája. *Prohászka Adorján S. J.* „Tévtutak” című, két felvonású, kedves karácsonyi meséjének mutatták be a gimnázium I—III. osztályú tanuló meglepően ügyes és bátor előadásban. *Rausch Ede* J. o. t. tanuló, az elcsábított fiú főszerepében, nemkülönben *Szily Adám* II. o. (Ármány), *Keresz Kálmán* I. o. (Jézuska), *Rihmer Zoltán* (Nyilas) és *Pump Béla* I. o. tanuló (Szegény fiú) fontosabb szerepeiben különösen meglepő ügyességet, fesztelenséget és otthonosságot árultak el a színpadon. A többi kis szereplő is azonban mind kifogástalan ügyességgel játszott. A játékok példás összhangban, simán pergett le, kiválóan ügyes színgazdák rendezésében, ami elsősorban a rendezői tisztelt ellátó szerzőnek érdeme. Az előadás előtt az intézet vegyeskara *Schneider József* „Pygmalion” c. nyitányát adta elő. Az intézeti zenekart precíz, elsőrendű játékaival közönségünk már rég ismeri. Mai előadása is mintaszerű volt. Me-

lepően szép volt azután *Abt Ferenc* „*Rózsa halála*” c. szárnykiírt ket-tősének előadása *Rézányai Dezső* VI. és *Majoros János* VII. oszt. tanulóktól. A zongora kíséretet *Sass Dezső* VIII. oszt. tanuló látta el finom alkalmazkodással. A kitűnő és zárt helyiségre talán túlerős fűvő zenekar a felvonás közben *Cibulka* egy szép dalát, az előadás végén pedig pattogó indulókat játszott el töle megszokott tűzzel. Ez a kar bátran versenyezhetne bármínő katonazenekarral. A II. felvonás folytatán a vegyes zenekar és az énekkar a *Székely Mihály* zenetanár személyre kedves betéteket adta elő. A közönség sokat és lelkesen tapsolt.

Dunántúl, 1920. dec. 7.

3. Műsoros estély a budai körben.

a) A pécsi hölgyek, karácsonyi jótékony akciója során, nagyszerű műsoros délutánt rendeztek vasárnap délután 5 órai kezdettel a budai külvárosi katolikus körben. A hatalmas nagytermet zsúfolásig megtöltötte a közönség. Ott volt *Zichy Gyula* gróf megyéspüspök is. A műsort előtöltő Pius internátusi fűvös és vonós zenekar fényes sikert aratott előadott számaival. Minden egyes számot percekig zúgó taps fogadott.

Dunántúl, 1920. dec. 14.

b) A pécsi hölgyek jótékony segélyakciója tegnap nagyszerű hangversennyel nyerte meg magának a közönséget. A Pius intézet férfikara, vegyes és fűvös zenekara állott az akció nemes szolgálatába. A nagy nyilvánosság előtt ez alkalommal először mutatkozott be az intézet ifjúsága. Helyszüke miatt nem állhatunk meg hosszasanban annál a megbecsülhetetlen művészi akarattól és munkánál, amellyel az ifjúság vezetői a tegnapi estély hatalmas erkölcsi és anyagi sikerét kivívták. Az intézet férfikara volt az első meglepetés. Tömörtség, felegyelmeztség, tudás és siker amint röviden a férfikarról mondatunk. A zenekar Fráter nótáival olyan hatást ért el, ami alig akart elúlni. A közönség zsúfolásig megtöltötte a Budai külv. körnek a nagytermet.

Pécsi Napló, 1920. dec. 14.

Szellemi sziporkák.

1. *Hogyan halt meg sz. Péter?* Szent Pétert fejfel lefelé felakasztották. — 2. *Mi volt a zsidó nemzet főjellemvonása?* Az elpusztulás. (K. D.) — 3. *Hogyan pusztultak el a zsidók?* A rómaiak kardjától és tüzelésétől. (Kl. D.) — 4. *Mi az a Húgia Sophia?* Szent Hága. (K. D. VII. o.) — 5. *Mire volt méltó Pázmány?* Hogy ráemeljük a primási székre. (K. D.) — 6. *Melyek az alsóbb rendek?* Az ajtónállók és a gyertyatartók... (P. J.) — 7. *Konstantin Kr. e. 313-ban kiadta a milánói rendeletét és keresztény alapon kezdte szervezni az egyházat.* (K. D.) — 8. *Mi a poenitentia?* Imádság, bűjt és ele-

...község (alamizsna). (B. F.) — 9. *Hányféle munkaközüst tulajdonítunk a három isteni személynek egyenként?* A három isteni személynek foglalkozása a következő... (B. F.) — 10. *S. A. hadarja a katekizmust: az anyaszentegyház örményeivel (= törvényeivel) kormányozza az egyházat.* B. F. kaczag, tanár felszólítja: mondj meg, mi az örmény? B. F. a disznó orra (ormány). — 11. *Mit olvastunk a múlt órán?* Az egek ékességéről — Pázmány kalauzából. — *Tanár* (megszokásból) És ki írta ezt az olvasmányt? *Tanuló* (megzavarodva): Jókai Mór. (K. L.) — 12. *Vörösmarty Cserhalom c. éposza nagyon jó, csak egy kissé hosszúk.* (M. A.) — 13. *Garay* szép, szentes, legendás époszt írt: az obsitost. (L. F.) — 14. *Mikor a római menyasszony a völgyény házába lépett, hogy ne üsse a küszöbbe a lábát, a küszöböt átemelték rajta (a menyasszonyt átemelték a küszöbön).* (Kl. D.) — 15. *Elemzésből felel a szécska.* „Diana istennő vala” vala — állítmány. *Tanár:* És mi az a Diana? *Tanuló* (kereskedő fia, diadallal): sósborszesz. (B. J.) — 16. *Caesar*, amidőn átkelt a Rubiconon fennhangon szól: veni, vidi, vici. (R. F.) — 17. *Vergilius* vocativusa? Vergli. (N. S.) — 18. *Aeneas*, amikor feltalálta Polydorus sírját gyászmisét mondott. (H. I.) — 19. *A görögben a folyékony mássalhangzós tövek a nominativust nyújtással képezik.* *Tanár:* És ha a tö véghangja már hosszú? *Tanuló:* Akkor... még jobban megnyúlik. (C. J.) — 20. *E vélemény mellett szól Csengeri, aki Homeroszt írta.* (S. K.) — 21. *Bethlehem* Gábor engedékenyebb volt, mint előbbeni utóda. (V. E.) — 22. *Jl. Rákóczy Ferenc* táborában marhavész pusztított. (Z. J.) — 23. *Tanár:* Milyen iparcikket hoztak be a kereszties háborúk idején Spanyolországból Németországba? *Tanuló*... a... spanyolviaszt. (Kr. F.) — 24. *Az angol rendőrség* megtelefonálta Bécsbe a Martinovits-féle összeesküvést. (G. T.) — 24. *Zsigmond* 50 éves uralmára két pont vet fényt: először az árnyoldalak, másodsor a fényoldalak. (Cs. A.) — 26. *Az Esztergom* a Garamnál ömlik a Dunába. (Z. K.) — 27. *Mi a négyzet?* Olyan idom, melynek minden oldala egy kilométer. (B. I.) — 28. *Melyek a szimmetrikus idomok?* Amelyek egymásra fekécsnek. (F. J.) — 29. *A sugár* 360-szor nagyobb, mint az átmérő. (R. E.) — *A rombusznak* két szomszédos oldala két derékszöggel egyenlő. (F. I.) — 31. *Tanár:* Ha egy tizenöt oldalú idomnak kilencven átlója van, létezik-e oly idom, melynek nyolevanöt átlója van? *Tanuló* (hallgat, végre kinyög): az borzasztó sok. (B. Z.) — 32. *Összekötő* két idom, ha úgy elfűdik egymást, mint a nyugvó víz felszine. (V. J.) — 33. *Logika* B. F. I. o. t. okoskodása: Ha a denevér repülő patkány, akkor a denevér egyik fajja: patkós orrú patkány. — 34. *Sugárszékordok:* Kiskunféregyháza. Vácon van a süketnémetek háza. A höszokznak pedig azt fogják mondani: táviratozzatok az öreg tűzbe.

35. *Német anyanyelvű* tanulóinknak sok nehézségen kell magukat keresztitűl vágniok, míg a magyar szókincset elsajátíthatják. M. G. nem tudja, mi a cipőpertli magyarul, s a következő névjegyét írja szomszédjának: „Kedves Barátom irt ez rá a néfjegy hogy én kérem ez amit a cipő pegombolja, én nem dutom matyarul montani nemetil subbertl. — 36. G. G. pedig nem tudja, mi a hozentráger magyarul, s mikor javításba akarják venni, felkiált: Akkor holnap nem lesz nekem „viszik nadrág”. — 37. Mikor meg a mézesüvegben befagyott a méze, szomorúan jelenti: fázik a méz. — 38. H. F. olvassa az egyik ajtó felett: *vendégszoba*. Egyik ismerőse titokban ott jól megvendégeli, mikor ismét a szakaszhoz jön s kérdük tőle, hol voltál,

azt feleli: a *vendéglő* szobájában. — 39. Amikor nagy betegségeből kissé felgyógyult, azt mondta: „Olyan étvágyam van a beszédre”.

40. *Részlet egy szecska leveléből. A mamához.* „Anyukám, küldjél egy csomagot, amelyben ted be a következőket 1 poharat de azt ted be a barisnyába, nehogy összetörjék, egy ollót mert a lábamon már kilométeresek a körmeim és egy kis szalonnát és vaját, de ne mindjárt egy métermázsát, csak egy keveset.” A *tanítóhoz.* „En jól érzem magam itt az intézetben; de azért nem feledkezem meg a tanító úrról sem, sem a pálcáról, mely a hátamon muzsikált.” (L. L.)

41. *Mit tesz egy új kalap?* Magiszter H.-nak e drága világban már oly tarka volt a kalapja, hogy ha kiment a házból, vagy kölcsön kért egyet K. B.-tól, vagy kalap nélkül ment. Végre megsajnálta és kapott egy új kalapot. Mikor először végig ment vele a folyosón a zenetermekből kiszaladnak tanulók és tanárok e nagy csodára és végig kísérik nagy álmétkodással M. R. *kifordított* kalapját.

42. T. A. többszöri kísérlet után sem tud visszatérni Pécsre, Beiratkozik tehát ideiglenesen a k-i gimnáziumba. Mikor az igazgató megtudja, hogy a Piusba járt, elkezdí dicsérni ezt az intézetet. A. irul-pirul a sok dicséretre, végre közbevág: „Igazgató úr, kérem, ne én szerintem tessék megítélni a Piuist, a többi fiú mind jobb.” — 43. Egy hatodikost megkínál egy ismerőse cigarettával a felügyelő jelenlétében. Ez e szerény megjegyzéssel mond le a fumigálás élvezetéről: Nem dohányzom — itt a Magiszter!

— 44. A júniusi jégverés után a kertben megbeszélték a munkások a gyászos eseményt. Különösen egy öreg néni fejezte ki csodálkozását, mert hát hiszen a *Bonaventura* (barométer) mindig előre megmondja P. Raktornak az időjárást. — 45. Zsebórárt kap a kis szecska s boldogan ballag hazafelé. Egyik utcában találkozik egy öreg úrral s megszólítja: Bácsi, kérem, nem akarja tudni, hogy hány óra? (S. D.) — 46. A városi hatóság a járványra való tekintettel a 16 éven aluliakat eltiltja a mozi és színház látogatásától. Egy alsóbb osztályos úgy akar kifogni ezen a rendeleten, hogy hosszú nadrágot kér kölcsön egy hetedikestől. Persze, mikor hosszú fagatás után megtudta az öreg, mire kell a szecsának hosszú nadrág, természetesen nadrággölcsonzés helyett megbubozta. — 47. *Élénk dom.* S. I.-t október 8-án borzalmas álom gyötörte. Azt álmodta, hogy kicsapták a Piusból; de mielőtt elhagyja az intézetet, P. Praefecus parancsára szét kell osztania az ágyneműjét. (Alighanem a pakkszétosztás fekküide meg a gyomrárt.) És a mindig szófogadó S. tényleg felkel álmában, fogja a takaróját, átteszi szomszédjára ágyára, veszi a vánkosát, azt is oda helyezi s aztán belefelelszik az üres ágyába és alszik tovább. A megajándékozott szomszéd hálából legalább letakarta, hogy meg ne fázék a jötevője.

Krónika

a Pius tan- és laktanyába elszármazott deák urak activ és passiv emlékeiről az Urnak 1920. évében, annak is Kisasszony napjától Gyertyaszentelőig terjedő szakáig, olvassátok illő félelemmel.

Szept. 8. Ez az év is jól kezdődik! Miat közönségesen: Veni Sancte-

vel, törvényes biztatásokkal, de azonkívül, s ami a fő: a tanév megkezdésének halogatásával! Már napok óta folynia kellene a tanulásnak, de a demarkáltak jóvoltából, csak a mai napon volt együtt első ízben az egész ifjúság. U. i. a vonalon túli tudományszomjas fiatalosság tilalomfa korlát tartja vissza attól, hogy a Piusban merényleteket kövessen el a declinatio, a pótszög függvények pótszögfüggvényei stb stb. ellen. Mikor távoztak a Piusból, szállt belőlük a nőta: „Túl a demarkáción boldogok leszünk!”, s most lemondóan zengik az öket tárt karokkal váró Piusnak: „Várhatsz Pius, elvárhatsz, míg csak bele nem fáradsz.” S tényleg, szegény Pius hasztalan koldult irtalomért: a határon túliak nem jöhetnek vissza, Minden követ megmozgattak, de az engedélyt végérvényesen visszavonták. Hiába gyűjtögette P. Pércsics a szanaszét csipkedő csibéket Dombóváron, a demarkációs vonat csak 1, csak egy diákot hozott, gr. Sztáray Mihályt, minek kedves mamája szentegyházunk szegény felszerelését egy gyönyörű miseruhával gazdagította. A feliratán az adomány szép megokolása: „In memoriam fimate educationis dilecti filii Antonii amatissima mater comitissa Sztáray, nata B. Vécsey anno 1920.” A kegyes adományért áldja meg az Isten mind a két kezével.

Szept. 9. Még ez is tulajdonképen tegnap történt. De mikor az ember szíve sajnó, hogyan beszéljen két dolgról, amit nem lehet egy nap említeni! Míg komoly tudós professorok és csitri deákok vágyva várják a határontúliaknak az engedélyt, addig itthon a legelőzékenyebben adnak szállást 31 szerb deáknak, kik Pécsért tesznek tanulmánykirándulást. S míg értünk fáradnak, mély sóhajjal látják saját kinnrekedt társaik hiult helyét: a belgrádi arcok visszaidezik azokat a kedves, rész nem látott arcok emléket... Hiába: „Nekünk csak egy volt, az is elveszett.”

Szept. 14. Szüreti uszonna. Nem is olyan rossz, mint az ember kiné. Hogy a jó Ég tartsa meg a P. Miniszert, ezen jó szokásában!

Szept. 15. Délben egy egész pohár must. Must a tegnapi uszonnának a pótlógyvénye. Azonkívül a kitorított az *athletikai klub* is a magasabb élméletű ifjak közös elhatározásából. Továbbá azt sem lehet szó nélkül hagyni, hogy a karnester úr megkezdte tevékenységét és így zenebona van az egész vonalon.

Szept. 16. Cimeres nap ez a mai. Mert ma, volt az első és utolsó böngészés (kevés eredménnyel, de a tegnapi és tegnapelőtti szüreti benyomások vigasztaló hatással vannak). Mert ma volt az első fürdés. Mert a lezörgebbek egy legkedveltebbje, a football kapusuk, ma tett Pécs szervezett városában szociális jellegű tanulmányutat. Nagy társadalmász lesz még belőle: a tapasztalatok elefelejtették vele otthonát, ma még haza sem jött. Ma állapították meg a statisztikai hivatalban, hogy a legkimagaslóbb alak a *Ladányi Ferenc* (186 cm.), legtöbbet nyom lathban a *Péter Lala* (74 kg.) legkevesebb becsülendő a legkisebb *Pakucs Pali* (alig 26 kg.). Tehát ők a véglet háromság.

Szept. 20. A nagy sociologus végre holt fáradtan, viszkető accidentálkkal és egy életre szóló bőséges átélésekkel gazdagítva, késő este visszavért évi körébe. Annyit és oly érdekeset tudott mesélni, többek közt, a mai fogházkérdésről, annak kulturális és társadalmi vonatkozásairól, mintha nem is látta, vagy hallotta volna, hanem legfelsőbb és legkisebb éniével egyaránt

átélte volna. Mindnyájan lelkesen öleltük keblünkre őt, mert valami egyé-
műállító bírodalomba vezetett bennünket.

Szept. 24. Tifiszban elhunyt *Ángyán Ferenc* III. o. külső tanuló teme-
vésén nyegen képviselik a konviklust. Megrendítő volt a derék, törekvő jó
fiú távoztása körülből, hiszen alig egy-két napig volt beteg.

Szept. 25. Az időjárás szokatlan heveskedései ellen gyakori hideg-
fürdőket applikálunk.

Szept. 28. A bitangodó Piusiternát szent triduummal közeledik az
első péntekhez, hogy Jézus sz. Szívének nagy öröme teljék az egészsége-
sen dobogó szép szívekben. Minek okáért előző csütörtökön még szívtaka-
ritást is végeztünk. Valahány igaz piusista van, egy sem fog erről meg-
feledkezni még a vakációban sem.

Okt. 1. „Muzsika szól verbuválnak, csaji fel öcsém katonának.” Ka-
tonadok harsognak a játszótéren, pántlikás sapkák lobognak a szélben
— csak berugóttak hiányzanak, — mert hát újoncozás van a szecsák közt;
éneklik is hogy:

Sej! Ratkovics úr sejhaj, Ratkovics úr, ha felül a Madárra,

Visszatekint sejhaj visszatekint az eláradt szecsákra.

Ugye szecsák szép élet a katonacset!

Csak az a baj sejhaj, csak az a baj, hogy kemény a vezénylet.

Okt. 3. Többen résztvevünk Papp János III. o. t. konviktoraink
édesanyjának temetésén. — Kimenő első ez évben, egynémely üdvös meg-
szorítással: Pannonia, corso Isten véled; engem többé nem látsz. De azért
a fiúk jó fele kirepült az városba, s pont ötre haza talált. A III. szakasz
megtérte az atletikai versenyt, csak azért, hogy lássa, mily magasan
ágaskodnak mások, akarom mondani, mily mélyen állanak ők még ez idő
szerint.

Okt. 4. A III. szakasz a tettek mezejét látja a játszótérben, melyen a
háborús és a háború utáni békes viszonyok sok munkaalkalmat nyújtanak.
Halmokat kellene eltüntetni és völgyeket betölteni, puszítani és építeni.
A III. szakasz derék munkában edződik: sport erényében alakít a játszó-
téren. Csak egy számár van a világon, melyhez folyamodtak segítségért.
Szorgalmasan és méltóságteljesen közreműködött a Madár meg kell hagyni.
Mikor a számár akadályozva volt, sok jó madárnak kellett a salakos kos-
csin lendíteni, miből kiviláglik, hogy mégis jó a számár a háznál, ha csöpp
észe sincs is.

Okt. 6. Gózon Béla művészi előadását sokan hallgatják a felsősök
közül. Abban a feltevésben ringaták u. i. magukat, hogy studium helyett
majd a művész úr bohóckodni fog, s ők nevéttükben csak a hasukat fogják.
Mikor osztég itt is tanulni kellett volna, akkor olyíknak elment a kedve a
színészkedés művészetétől. Hja, ingyen semmit sem adnak az istenek.

Okt. 1. Billegjünk és ballagjunk, volt a jelszó ebéd után. Kegyelmes
Püspök Urunk meghívta a konviklust a káptalan sz. miklósi szőlőjébe bön-
gészésre és uszonnára. Jó kedvűen vonult ki a nép az ígérlet földjére, ahol
Kegyelmes Urunk is az aulával egyetemben szemlélte a virgonc ifjúságot.
A csemetékről lelátózt, hogy milyen jó, hogy a venyigék (már mint ők) a
szőlőtővel összeziornak. A bönegzés szép eredménye után uszonnához lát-
tunk. Egész természetes, hogy emelkedett hangulatban térünk haza, a jól
végzett munka édes emlékeivel.

Okt. 9. Halandunk a korral! Egyre drágább lesz a kenyér, vékonyabb
a szalonna, olyíknak meg egyáltalában nincs betévfó falatja. Mégis csak jó
szívűt van a piusistáknak. Összeadogatiák zsebpenzüket, hogy a sz. Vince
egylet után a nyomorgóknak kenyeret juttassanak. Hogy a jó Isten áldja
meg őket szép tettükért.

Okt. 10. Mosonyi Dénes kanonok úr, kinek névnapja alkalmával tegnap
lábai elé helyeztük jókívánságainkat, ma uszonnával lepte meg a gratuláló
ifjúságot.

Okt. 14. Nem is olyan rossz dolog művészi hóbortoknak élni. Pl. sza-
badkézi rajzistanak lenni, ahogy az ábra is mutatja. Amennyiben ezen
nagyreményű művészek a környékben tanulmánykirándulást végezve, csak
egy véletlenül, de ép oly szerencsére Kelemen Gy. úr villájába tévedtek.
hol is magasztos célú fáradozások nagyszerű uszonnába lelte nyugvópontját.

Okt. 17. A III. szakasz ugró, meg futó, meg dobó mezeje a mai napon
ünnepélyesen megnyílt. Tanácskozárs összebujtak a külső tanulókkal, hogy
karöltve iussanak, rúgjanak, győzzenek, avagy vesszenek. Azonkivil a se-
reg élére állították a főkolomposokat, kiknek példája után akarnak in-
dulni. Legelőre tolták a *Majoros Jósikát*.

Okt. 19. Új szerzet alakult körünkben: az *Old-Bojnyak* nevezett ármá-
dia, melynek tagjai obsitos footballisták. A csapat eddig jól rúg, hősiiesen fel-
löki ellenfelét, ami is beszélő bizonyosság a régi jó erkölcsök munka- és
versenyképességéről. Velük versenyeznek a jongbojisták, kik idővel ugyan-
azon uborkafára akarnak kapaszkodni, amit nekik a krónikás tiszta szív-
ből kíván.

Okt. 20. Ma fűtöttek először. Ideje is nehogy lelkünk befagyjon a
testnek nevezett rongyos tarisznyába.

Okt. 24. Ma még jobban befűtöttek, csakhogy a tanárok, lévén havi.
Sokan izzadtak a hőségtől, de nem hiányoztak olyanok sem kik dicsérrellet
megállták a sarat, minek jutalmául kitüntetésképen kitüntető szalagot vi-
selnek állandóan azok, kiknek keresztét tűzték a mellükre. *Schaller Kálmán*
erdmester úr 2 igen szép szarvasagancsot adományozott az első és má-
sodik szakasznak kedves Tibi fia emlékére, ki a napokban szerencsésen át-
költözött az első szakaszból a másodikba.

Október 25. S-i állomásfőnök bejelenté az igazgatóságnak, hogy ma
egy kis fiacskája látott napvilágot, miért is alázattal esedezik, hogy őt a
10 év múlva megnyíló I. osztályba előjegyeztesse és számára egy helyet
fenntartani szives legyen. Mit is kész örömmel tudomásul vett a vezetőség.

Okt. 31. Általános lelki fiúrdóvel betejezést nyert a lelki próbálkozás,
melyet a tökéletesség útjának egyenetlésére az egész ifjúság végzett há-
rom napon által. A nagyobbakkál lelki törekvéseit *P. Pinzger*, a kiseb-
bekét *P. Kipper* igazgatta. Bizonyosan elősegítette a jó Isten áldását az is,
hogy közben a lakócsai tűzkárosultak iránt az adakozó irgalmasság testi
cselekedetét gyakoroltuk.

Nov. 2. A III. osztály néhány kiválasztott hőse végérvényesen és vissza-
vonhatatlanul kipindórttettek az I. szakaszból és bekebeleztek a II. sza-
kaszba, viszont azonban az egész II. szakasz helyet cserél tan- és játszó-
teremben az I. szakasszal. A terület ügyes kihasználásával takarthatják az
egyiptomi zarándoklatot. Volt is e napon fölfordulás elég. Még egyár-
úntás üveg is fölfordult.

Nov. 3. Szomorú szívvel hallottuk, hogy *Loewel István* III. o. t., ki mint határöntő nem jöhetett vissza az idén intézetünkbe sarlachban meghalt Kalocsán. Kedves szüleinek mennyi szépséges reményvirága szállt vele a rideg sírba. Vigasztalja meg az eleven, jó tehetségű, példás viseletű anyját a mennyben bánatos elszüleit.

Nov. 5. Este a III. szakasz jól sikerült estélyt rendezett a II. játszótérben a sz. Vince egylet javára. Hullott is a jancsi bankó kalapszámra. Hízen még bilétákat is eresztettek ki a rendező komédiások.

Nov. 9. Mely példát a II. szakasz is követte és most meg ők nyomták meg a gombot. Még csinadratta is volt, olyan hosszú volt. De szépen sikerült volt.

Nov. 24. Mostanában nagy jelek voltak észlelhetők, melyeknek mely értelmű vagyon. Még az érzéketlen természet is izgalommal van a szegény diákpolgár irányában és gondoskodik róla egy kis munkaszünettel. Már több ízben huzamosabb időn át kimaradt a villany s így tanszünet állott be. Kiknek fülei vannak hallásra, hallják a néma sötétség napnái világosabb szavát. Mit volt mit tenni? az I. szakasznak órák hosszát mellélt a Magiszter, a II. szakasz felolvasást rendezett, a III. pedig pélpáztot és nótáztot.

Nov. 27. A kegyelmes Püspök Ur Mosonyi kanonok úr kíséretében meglátogatta intézetünket. Minden szakaszhoz volt egy buzdító szava, a betegeteket is megvizsgálta. A Gózon előadások befejezése volt a mai szavaló ünnepély, melyen öseinkről ránk maradt szónokló tehetség edzéséről csináltak mutatványokat a szereplők.

Nov. 30. E hónapot azzal zárhatjuk le, hogy egy számmal több van a Piusban. A vén Madár mellé egy kis szecska-szamar jelentkezett. Igazi szecska! Virgonc, játékos, esztalan, a vén Madárral pajkoskodik, csak az a hibája, hogy az ordításban sok szecska felülreulná.

Dec. 5. Prohászka Adorján S. J. az intézet legapróbb elemeivel igen szépen sikerült karácsonyi szindarabot rendezett nagy közönség előtt. A „Tévtakón” szerzője és szereplői egyszersmind nagy szolgálatot tettek a Sz. Vince-egyletnek, mert a meghatott közönség bőkezűen adakozott a város szegényei javára. A muzsikuskok is kitétek magukért mint közönségesen.

Dec. 6. Hodie mihi, cras tibi. Tegnap a szecskaé ma az old-boyé a garas. Ami annyit jelent, hogy az old-boy Mikulás-díszülést tartott. Magas nyivón álló rigmusokban emlékezett meg mindenről, amiről illet és kijutott bőven a dicséretből és korholásból. A nagy hatású estélyt a jong-boy meg sokáig tárgyalta.

Dec. 2. Immaculata napján Szűz Mária lovagjai a székesegyházban közös áldozást rendeztek.

Dec. 12. Koncertet rendeztünk a jótékony nőegylet javára a budai külvárosi kath. körben. A közönség nem kimélve tenyerét, hangot és dobhártyát, igen lelkesen tapsolt és urázott.

Dec. 13. A rendőrség az aránylag nem nagy számú járványesetek címen, minden iskolát bezárta. A Piuist nagyon váratlanul érte délben a rendelkezés, mert még előző nap az a felfogás uralkodott, hogy a rendelkezés vonatkozik kedves csemetéinkre. Így azonban az ifjúság a tegnapi szünet-

csafodások fejében ma valóságos szünetet kapott és mert hirtelen jött — ő borzalom! — a tanárok még leckét sem bírtak adni. Még a havi is elkészült, úgy, hogy csak a diák háta mögött zúgott el a vihar.

Dec. 15. Sok telefonálás és sürgöny után elszéledt a Piusz-fészek lakossága. S maradtak itt csupán egynehány bátor elszánt férfiak, kiknek ő szívök hő vágya az otthoni karácsony irányában hiúságos. De annál inkább berendezik a Piuist, hogy legyen jó soruk a vakáció árva maradékainak. Rödi volt nagy stűben — egy napig — aztán a sakkra irányult a főfigyelem... Nagy sakkverseny, a szabályok pontos megtartásával. A sakkkirály természetesen maga a főrendező lett.

Dec. 24. Delet harangoznak és még nincs karácsonyfia. A heigértet az utolsó percben lefujják. M. Siska immár kezébe veszi az ügyet, tarsolyába pénzt, nyakába a várost és 4 óra tájban akkora karácsonyfát cipelnek 4-en haza, hogy a játéktérben 1 méter mély lyukat kellett volna ásniuk, vagy a plaíont kivágnunk, hogy egyenesen megálljon. Jöttek is utána a világsodát megbámulni keletről nyugatról a jámbor zarándokok.

Dec. 28. Kirándulás Pellérdre, hol Bíró uram magyaros, szíves vendégszeretete édesítette meg 13 fiú vakációját.

Dec. 31. Szilveszter! Hála neked, nagy Isten, seregek Ura, hogy ez évben is oly szerető atyai gondviseléssel örködél a Pius fölött és annak minden lakója fölött. Vedd oltalmadba a következő polgári évben is.

1921. január 1. Minden oldalról buék zug a fülek körül. És a hang rezgéséből kiérzik, hogy a szív melyéből jön. Különbön pedig — csodák esodája — ma egész nap footballozott az itt rekedt 13 fiú.

Jan. 10. Házzentelés. Minden helyiséget külön megszenteltek a háromkirályok, köztük belőle az ördögöt csatlósával egyetemben, s kívántak minden jókat a benne lakóknak.

Jan. 10. Bevonulás. Elég pontosan berobognak még a messzebb vidékeken lakók is. Volt is elég szép vakáció, de hát sietni kell, hogy a közelgő félévben ne szerénytelenkedjenek holmi székék, meg eltiújenek azok a gyanus kérdőjelek a jegyek mellől. Tehát nekirugaszkodnak ismét a tanulónak újult erővel, de meglehetősen üres fejiel.

Jan. 18. A III. szakasz meglekinti a Zsolnai-gyárat, s onnan több gyönyörű hamutartóval tért vissza. De félre ne értsenek — kifizették az árat.

Jan. 25.-én pedig Szabó tanár ural az üszögi villanytelepet tekintették meg.

Jan. 30. A külső tanulók jól sikerült neveltető délutánt rendeznek az ifjúság farsangi hangulatának emelésé. Utána tombola következett, ahol a főnyeremény egy jó hosszú kolbász volt.

Jan. 31. Hogy az ellentétek oly közel fekszenek egymáshoz! Ma meg siratok nap van. Hej hány családban felhős ma az ég, hány helyen mennydörgő és villámlik, hány csemetébe csak be a mennykő és mennyei könnyesepp öntözi a száraz földet mindezek hatása alatt. De elvonul a vihar, a természet új erőt nyert, s a lélek talajából kifakad az erős elhatározás: mégis csak jobb lesz összebarátkozni a tudománnyal!

Tartalom.

<i>Szabó Ferenc:</i> A Szent Vince-egylet intézetünkben — — — — —	1
<i>Kotzián Emil:</i> Old boy — — — — —	3
<i>Vargha János:</i> Kongregációnk — — — — —	6
<i>Sey Lajos:</i> Emléketek — — — — —	9
<i>Takács Béla:</i> Gyüdi kirándulásunk — — — — —	9
<i>Tarr Béla:</i> Fel a Jakabhegyre! — — — — —	11
<i>Nagy Miklós S. J.:</i> Első halottunk — — — — —	14
<i>Lukács Andor:</i> Tévutakon — — — — —	17
<i>György:</i> Hogyan szoktam meg a Piusból? — — — — —	18
<i>Bors László:</i> Levél a Piuszhoz — — — — —	21
<i>Német Béla:</i> Böngészés Szentmiklóson — — — — —	22
<i>Szabó Pál:</i> Verejték — — — — —	24
* * * Egy számár emlékirataiból — — — — —	25
* * * Nemes szociális tett — — — — —	29
* * * Hol vannak az öregek? — — — — —	30
* * * Lapunk előfizetői — — — — —	30
* * * Pécsi lapok mirőlünk — — — — —	31
* * * Szellemi sziporkák — — — — —	32
* * * Krónika — — — — —	34

1921

MÁSODIK SZÁM.

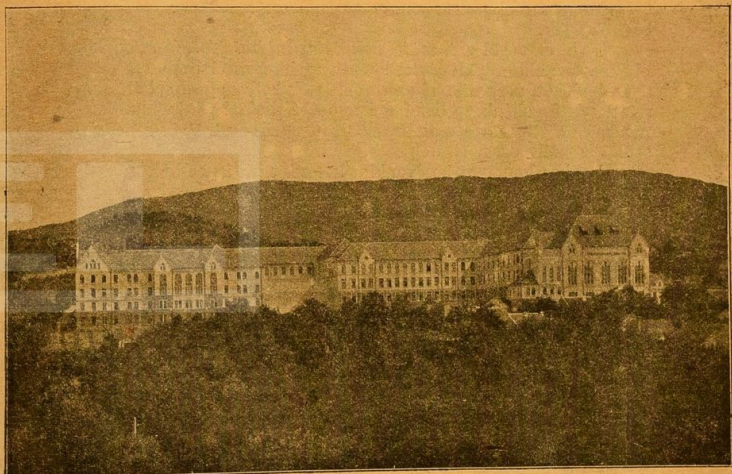
FEBRUÁR.

MECSEK ALJÁN

A PÉCSI PIUS-KOLLEGIUM LAPJA

0000
0000
0000
0000

0000
0000
0000
0000

0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000

0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000
0000

DUNÁNTÚL (WESSELY ÉS HORVÁTH) R.-T., PÉCS.

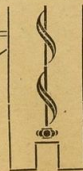
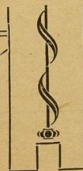
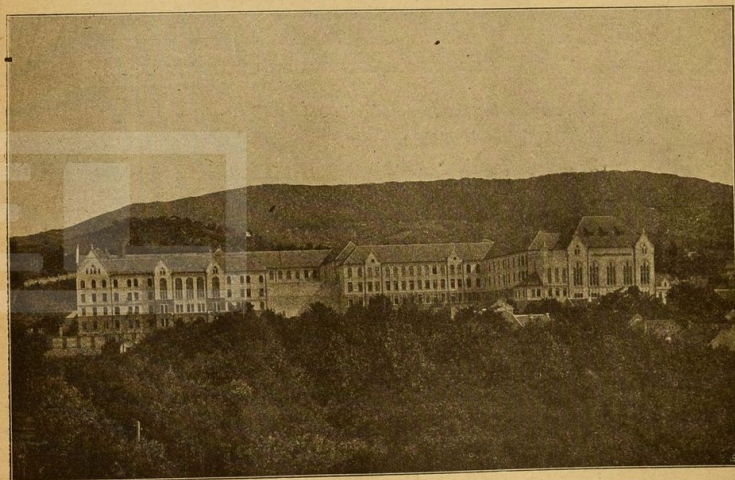
1921.

HARMADIK SZÁM.

JULIUS.

MECSEK ALJÁN

A PÉCSI PIUS-KOLLÉGIUM LAPJA

PÉCSETT.

TAIZS JÓZSEF KÖNYVNYOMDÁJA

1921.

MECSEK ALJÁN

a pécsi Pius-kollégium lapja.

Megjelenik évenként kétszer: február és július havában.

Előfizetési módzatok.

1. *Alapító tagok.* Legalább 300 K-t fizetnek, s ennek fejében életfogytiglan kapják a lapot.
2. *Jótevő tagok.* Legalább 200 K-t fizetnek, s nyolc évig kapják a lapot.
3. *Pártoló tagok.* 200 K-nál kevesebbet fizetnek, s ezen összeg arányában jár nekik a lap.

Egyes szám növendékeinknek 15 K, másoknak 20 K.

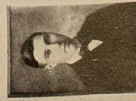
Előbbi számok még kaphatók: egyenként 25 K.

A Pius-főgimnázium érettségil ivit NOVENDÉKEI

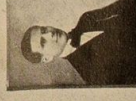
1920-1921

Csiky Árpád

Csizseri Péter

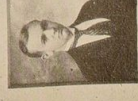
Csiffik László

Csizsák Zoltán

Csizsák Péter

Csizsák László

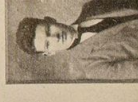
Csizsák László

Csizsák Zoltán

Csizsák Péter

Csizsák László

Csizsák Péter

Csizsák Péter

Csizsák Péter

Csizsák Péter

Csizsák Péter

Csizsák Péter

Csizsák Péter

Csizsák Péter

Csizsák Péter

Csizsák Péter

Csizsák Péter

Csizsák Péter

Csizsák Péter

Csizsák Péter

Csizsák Péter

Mecsek Alján

A pécsi Pius-kollégium lapja.

1921.

Harmadik szám.

Julius.

Berchmans sz. János jubileumán.

1621—1921.

Küzdelem az élet. Küzdelem egy jobb életért, küzdelem a boldogságért. Mily lehangoló volna az a tudat, hogy nekem magamnak ezek ellen kell küzdenem, s éreznem azt, hogy ennek az ezernek durva talpa biztosan eltípor. De mily bátorító, mily harcra lelkesítő az, hogy velem együtt milliók küzdenek egy fenséges célért, milliók, kik győznek; s milliók vannak, kiknek tiszta homlokát a győzelmi babér koszorúzza. E milliók közt ott látom tündökölni Berchmans szent Jánost.

Berchmans János 1599-ben született. Szülei szegények voltak, kiknek betévé falatját csak a mindennapi, szorgalmas munka hozta meg. Ők még sem voltak véresszájú proletárok, kik folyton kenyérért ordítanak, de a munkától irtózva menekülnek. Berchmans szülei a szorgalmas munka hívei voltak s gyermekeik lelkébe is a munkaszeretetet nevelték. Családjukban jó módú ösökkal találkozunk ugyan, de az ádáz vallásháborúk feldúlták otthonukat, megfosztották jólétüktől. Kedves gyermekük tudományos kiképzetésére tehát nem gondolhattak. Valami mesterségre kellett őt fogniok. De ez az ifju életének mostoha körülményei közt is nagyot akar. Kivánsága, vágya az, hogy tudós lesz. A tehetséges és jóviseletű fiút egy konviktusba adták szülei. Azonban a családi gondok és az édes anya hosszas betegeskedése annyira kimerítették az atya erszényét, hogy a neveltetési költségeket nem bírta fedezni: Jánost ki kellett venni a konviktusból. János érzi a lelkében a magasabb hivatást, addig ostromolja az eget, míg egy más mód kínálkozik tanulmányainak folytatására. Beáll Froymond kanonokhoz inasnak. Ott dolgozik nappal és éjjel mécses mellett tanul. Sokszor megéset, hogy így éjjel a kimerült test nem bírta tovább a virrasztást s becsukódtak könyvei mellett fáradt szemei. De nem tágitott. Főnséges cél lebegett szemei előtt: tudós papja akart lenni az egyháznak, s erre a célra akaratának minden erejével törekedett, utjába gördülő minden akadály fölött diadalmaskodott. De mit ér a gögös tudomány, mely nem hajtja meg fejét a Teremtő előtt? János tudta, hogy a tudomány akkor bir örök értékkel, ha szent étellel párosul. Azért szent akart lenni. Ez még az előbbinél is

nagyobb feladat. Hisz ott élt a világban s a világ tele van csábítással, mézes ígéretekkel. Hogy ő szent akart lenni, ez azt jelentette, hogy szembeszáll a sáttánnal, hogy ellenemond minden csábításnak, hogy szakít a testnek kecsesgató élvezeteivel. Ez rá nézve azt jelentette, hogy ott hagyja a világot s megy követni az isteni Mestert Jézustársaságában. Azt jelentette, hogy örökre szegény, tiszta életű és engedelmes lesz. Küzdelmébe került neki is e nagy cél elérése, hisz ő is Ádám és Éva gyermeke volt. De oly hősiiesen küzdött, hogy egy pillanatig sem tántorodott el fenséges életpályájáról. A lemondás útját választotta tehát! De hogyan járt ezen úton, melyet oly sokan sötétnek, szomorúnak ecsetelnek? Nem lemondó világtájdalommal, hanem örömmel, vígsággal, úgy annyira, hogy társai mosolygó szentnek nevezték. Mint életrajzírói mondják, még haláltusájában is mosolygott, pedig 26 éves volt, mikor legjobban élvezhette volna az életet. Ez volt az a nagy szent, kinek háromezredes jubileumát most üljük.

Oly sok ifju élete, küzdelme hasonlít az övéhez. Mily vigasztaló, hogy előttünk ugyanazon az úton járt egy oly szent ifjú, ki egészen közülünk való volt, aki saját erejéből, szorgalmából és Isten kegyelméből felküzdötte magát arra, hogy az egyház maga az egész ifjuság mintaképűl állítja az oltárra. Jubileumi ajándékunk legyen az az elszánt elhatározásunk, hogy mi is rendületlenül kitartunk a szorgalomban és az erény útján a Mester követésében.

Bors László P. i., V. o. t.

A második raj.

A második érettségi vizsgálat június hó 2., 3., 4.-én folyt le *Buzássy Ábel* c. főigazgató elnöklete alatt. *Jelenen érett lett 4: Bölöny József, Gurka Márton, Sass Dezső, Vargha János. Jól érett 15: Bótor Vince, Csáki Árpád, Jaeger Miklós, Kotzián Emil, Löffler Alfréd, Majoros József, Müller János, Ollé Lajos, Papp József, Ratkovics Ferenc, Reisz Elemér, Schneider János, Szabó Pál, Witzmann Ferenc, Zahoránszky Pál. Egyszerűen érett 6: Czímber József, Engerth János, P. Goricsánétz Gotthard, Schöner Károly, Weifert Károly.*

A választott életpályák a következők:

Egyházi: Czímber J., P. Goricsánétz G. O. S. F., Reisz E. Katonai: Bótor V. Gazdasági: Ladányi F., Majoros J., Ratkovics F., Zahoránszky P. Mérnöki: Csáki A., Engerth J., Gurka M., Löffler A. (vegyész m.) Ollé L., Papp J., (gépész m.) Schöner K., Vargha J. (gépész m.) Witzmann F. (vasuti) Weifert K. (vegyész m.) Jogi: Bölöny J., Kotzián E. Orvosi: Jaeger M., Müller J. Vasuti: Schneider J. Zeneművészeti: Sass D. Tanári: Szabó P.

A régiek.

Egy éve, hogy búcsúzó nyolcasaink előtt feltárult a nagykapu s ők merész elhatározással léptek ki az éjtszakába. Mi pedig felös aggodalommal néztünk homályba vesző alakjuk után és lelkünkben még sokáig visszhangzott a kérdés, vajjon mi lesz belőlük? Nem fogja-e sárba tiporni fiatalos idealizmusukat a mindent lemángorló idő, lesz-e bennök elég acélos akarat legyőzni a Scyllákat és Charybdiseket? Mily örömet, mily megnyugvást okozott ezért nekünk a hír, midőn hallottuk, hogy még a messze távolban is kart-karba öltve, egymást gyámolítva haladnak előre járatlan utakon, új ösvényt taposva az utánuk jövőknek.

Úgy történt ez, hogy a világváros nagy, zürzavaros forgatagában idegen arcok meredeztek eléjük, hideg tekintettel fogadták őket mindenütt, s nem egy szájszögletben ott rángatózott az eddig előttük ismeretlen csűf káröröm. S ekkor nekik is, mint a vad pusztaságokon kóborlóknak, eszükbe jutott a puha, meleg fészek, mit odahagytak és kerestek fényt, napsütéses meleget, kerestek egy kis, önzetlen, de igaz szeretetet a nagy hidegségben. Így akadtak egymásra a régi ösmerősök, így fogtak egymással kezét, így alakult meg a régiek közt a „*Pius Bajtársi Egyesület*.” Szükséges ugyanis, hogy azok, akiket nyolc kerek esztendő kalapált egyívű, akik közös célt tűztek maguk elé, akiknek egy a bánatuk, egy az örömük, felismerjék egymásban a jó bajtársat, vig barátot, hű testvért a sok közönyös és önző idegen között. Szükséges az, hogy legyen meleg kis tanyájuk, ahol összegyűlve erőt merítsenek a közös forrásból, vigaszt a közös szenvedésekben, bátorságot és kitarást a közös veszélyek ellen. És ők megtalálták az enyhe éghajlatú szigetet a viharos óceán közepén és oda várják az új matrusokat, akik csak az imént vették kezükbe a görcsös vándorbotot, várják, hogy vállt vállnak vetve, egyesült erővel dolgozzanak elméjük, lelkük utolsó simításain az élet számára. De várnak, fiuk, titeket is, kik még az intézet falai között készülődtek a nagy útra, várnak titeket, mikor így üzennek:

„Már az egyetemre való beiratkozás első napjaiban anyi nehézséggel kellett megküzdennünk, amennyit elhinni sem mertünk volna. Egyiknek az élelmezés, másiknak a lakás, harmadiknak a könyvek okoztak sok gondot. A nagy lótas-futásban anyi időnk sem maradt, hogy egymást felkeressük. Mikor beköszöntöttek a tavaszi verőfényes napok, kerestünk helyet, időt, hogy minél gyakrabban érintkezhessünk egymással, mert, ámbár sok embert ismertünk meg, senkihez sem tudtunk oly bizalmasan közeledni, mint egymáshoz.

Minden vasárnap találkoztunk a jezsuita templomban a 10 órai szentmisén, de láttuk, hogy ez nem elég, még jobban kell tömörülnünk, hogy egymást támogathassuk és, amennyire lehet, jövőre legyen második otthonunk, ahol könnyen megtalálhassuk

egymást. Így érlelődött meg bennünk lassacskán a „*Pius Bajtársi Egyesület*” eszméje.

Miután az alaptervezeten már átestünk, megkértük ft. *P. Elsasser Gyulát*, aki itt a nagy világyárosban is atyai gond-
dal örökdió felettünk, hogy legyen tanácsadónk és támogatónk; segítsen bennünket az engedély kijárása körül és szerezzon számunkra helyiséget, ahol tanácskozhassunk. Őt választottuk meg a bajtársi egyesület „magisterévé”.

Mi tehát a célunk? Az alapszabálytervezet értelmében: „Sziklaszilárdan síkra szállni a keresztény katolikus világ-
nézet mellett, tisztelvén a józan eszméket, melyekből nyolc éven át táplálkoztunk;

Megkönnyíteni testvérbarátaink helyzetét az egyetemi években . . .

Az egyesület megalakult, hogy a puszistákat újból egye-
sítse . . . hogy megszerezze a „Pius” névnek azt a tekintélyt és jóhangzást, ami Pécssett már fogalom.

Kérdezitek, mik a szabályaink? A szerkesztőségben meg-
találhatjátok. Amúgy is lesznek még rajtok módosítások. Majd ha minden kész lesz, ismét életjelt adunk magunkról. De akkor már velünk lesznek az újak is, és közös munkával készíjtjük elő számotokra az utat.

Tisztuk is van, amely a május 29.-i választáson egyelőre így alakult:

Magister:	<i>P. Elsasser Gyula S. J.</i>
Vezér:	<i>Molnár Géza</i> , mérnök h.
Vezérbíró:	<i>Khayatt Ince</i> , közg. tud. egy. h.
Alvezér (senior):	<i>Ruzsinszky László</i> , gm. h.
Alvezér (iunior):	<i>Sztáray Antal gr.</i> , ker. ak. (ideiglenesen)
Daruvezér:	<i>Szemő Elemér</i> (ideiglenesen)
Kincstárnok:	<i>Romeisz Gyula</i> , gm. h. (ideiglenesen)
Íródeák:	<i>Jäger Antal</i> , orvostan h. (ideiglenesen).

Az ideiglenesen választott tisztviselők helyébe kivételesen a jövő év elején (1921. október) új választás lesz.

A P. B. E. jelvényei: mellszallag. Szín: arany-ezüst. Nyáron (Piusi mintára szabott) fehér sapka.”

Így ír *Molnár Géza* vezér. Mi pedig boldogan gratulálunk nekik és kérjük az Istent, hogy munkájuk ne legyen homokra épített ház, hogy el ne rontsa az idő, meg ne semmisítsék sem külső, sem belső viharok.

A legnagyobb készséggel teljesítjük a P. B. E. azon óha-
ját, hogy a „*Mecsek Alján*”-ban külön rovatot nyissunk az egye-
sület számára. Annál szívesebben tesszük ezt, mert tervük tel-
jesen megegyezik lapunk egyik céljával, ami nem más, mint a
régiek és ittlevők szorosabb barátságba való összekapcsolása.

A pécsi gyárakban.

Nem is olyan egyhangú a piusi élet, mint azt a beavatatlan
rossz nyelvek rebesgetik. Majdnem minden napnak meg van a
maga szenzációs újdonsága úgy, hogy már azt is mondogatják,
mindenütt jó, de legjobb a Piusban. Január havában is az az
eszmé vetődött föl, hogy meg kellene tekinteni a pécsi gyárakat,
be kellene pillantani a pécsi munkaviszonyokra. Lelkesedéssel
fogadták a tervet valamennyien, s *M. Raile Jakab*, tisztelendő
szakaszfelügyelőnk, vezetésével január 19.-én meg is kezdtek
körütnéket.

Legelőször a *Zsolnay keramikai* gyárat látogattuk meg.
A tapasztaltak részletes leírása messze túlhaladja e kis beszá-
moló kereteit. Nem is szándékozom időzni annál a teremnél,
ahol a köveket törik-zuzzák, amelyeket az edények készítésére
használnak fel. Több termen áthaladva a formálóba értünk.
A felügyelő úr a legnagyobb készséggel magyarázta el az edények
készítését. Bámulatba ejtő, a gép néhány forgást tesz és kész a
kancsó. Egy munkás napjában 40—50-et is elkészítené, ha nem hó-
dolna bizonyos modern eszméknek. Az edény kialakulása után
következik a festés. Nem is gondoltuk volna soha, hogy azok a
kis kavicscsészék, amelyekhez annyi kedves emlékünknél fűződik,
mennyi gondos kezet foglalkoztatnak. Sokáig elnézegettünk volna
ezt az érdekes babra-munkát, ha nem figyelmeztet a felügyelő
úr, hogy van még ennél is érdekesebb, csak kövessük őt. Ezzel
a Hadesbe, a gyár kemencéihez vezetett. Óriási gyomrú, telhe-
tetlen szörnyetegek ezek, melyek bizony naponta igen sok
szemet emésztének.

Itt tudtam meg, hogy érettségizett napszamosok is vannak
a gyárban alkalmazva. Elszomorító jelensége ez zilált korviszo-
nyainknak. Ma csak a fizikai munkát díjazták kellőképpen és
mégis mindig az igazi ehberért dolgozó szellemi munkások a
kiszípolozó burzsujok! A Zsolnay-gyárban ekkor 600 K heti
fizetése volt egy munkásnak (azóta jóval emelkedett), emellett
jutányos áron kapnak lisztet, zsirt, szalonnát stb. És mégis
elégedetlenkednek!

Második kirándulásunk a *villanygyárba* vezetett. Már előre
rebesgették, hogy hazánk egyik legmodernebb gyára, azért igen
kiváncsiak voltunk rá. Szabó tanár úr segítségével sikerült az
engedélyt megszerezni. Mit is láttunk ott? Annyit mondhatok,
sok mindent. Először is az akkumulátor telepet. Azután a kap-
csolókat, melyeknél különösen azt a három vezetékét csodáltuk,
amelyen Pécs egész árama áthalad. Óriási, 12000 volt feszültségű
áram, melyet aztán benn a városban 3000 voltra transformálnak
el. Oda is van írva föléjük, hogy „hosszányúlni életveszélyes”.
El is hiszem azt. Igen érdekes volt még a kapcsolóterem: ebben
volt összpontosítva minden. Nem kellett a mérnöknek minden
egyét gépet külön megvizsgálni, hogyan szuperál; elévgezhette
azt benn is, jóformán még a karosszékéből sem kellett felkelnie.

Márványfalakkal volt körülvéve, melyekben sűrűn váltakoztak az Ampère- és Voltmérők. Körül-belül így festhették Verne Gyula Nautilus tengeralattjárójának parancsnoki szobája.

Innen a gőzturbinákhoz kerültünk. Óriási gépek, s emellett oly rettenetes zajt csapnak, hogy szót sem lehetett mellettük hallani. Hamarosan el is távoztunk innen és egypár termen át a nagy kemencékhez értünk. Hasonlók voltak a Zsolnay gyári kollégáinkhoz, legfeljebb csak azzal dicsekedhettek, hogy 1000 Celziussal forróbbak amazoknál. Most még néhány kisebb érdekességű gépterem, viztartály stb. következett. Érdekes, hogy a gyárnak egész külön vízvezetéke van. Ez igen költséges lehet, de úgy látszik kifizeti magát.

Harmadik kirándulásunkon a *Dunagőzhajózási társaság bányájába* mentünk. Nagyon érdekesnek ígérkezett, mert intézetünk csemetéinek jó része alföldi legény és így homokbányánál nagyobbat nem látott. *Fényes* főmérnök úr tisztelt meg szíves kalauzolásával. Megmutatta mindjárt az irodájában levő bányatérképet. Vázolta, hogy merre fogunk lemenni és milyen vastag ér lesz ott. Láttuk a legmélyebb tárnából (273 m.) feljövő bányászokat. Sápadt, mindenre elszánt emberek, akik tudatában lehetnének annak, hogy mi az ember az Isten kezében. Egy kis beomlás és a világ összes tudománya sem menti meg az életnek.

Innen a főmérnök úr a liftek gépterembe vezet. Nagyszerűen van be rendezve; a gépész állandóan látja, hány méternyire vannak a liftek. A gépterem előtt szakadatlanul jönnek a csilék (szenes kocsik) a bánya kis vasutján. A gépek zakatolnak, a liftek váltakozva viszik-huzzák a csiléket; mind a mozgalmas élet benyomását teszi. Az összes jugoszláv vasutak innen fedezik szükségletüket. Távol az előbbtől egy új tárna készül. A gépeket Németországból hozatják és így a legtökéletesebb felszereléssel van ellátva.

Mivel nagyon eljárt az idő és még a föld mélyébe is le szeretettünk volna jutni, sietve öltöttük fel a bányaruhát. Kísérteties alakok lettünk a bő bugyogóban, fejkön bányász sapka, kezünkben Davy lámpa. Először 210 méternyire vitt le a lift. Ugyanolyan gépterembe jutottunk, amilyeneket fent láttunk. A csiléket lovak húzták. A vasut mellett nagy iramban tört elő egy bővizű patak. A szűk folyosókon oly erős a szél, hogy majdnem visszavisz bennünket. Kísérteties dübörgés hallatszik. A bányászok Davy lámpákkal mennek felváltani egymást. Sötétség mindenfelé, csak néhol pislog egy kis lámpa halvány fénye. Mindez nagyon komor benyomást tesz az emberre.

A gurítóban javában folyik a munka. Sűrített levegővel hajtott furókkal fejtik a szenet. Mellette egy másik gurító, de már ki van aknázva. s most a szél és a sötétség tanyáznak benne. A mérnökök folyton kutatnak új erek után és ha egyre rábukkannak, mindjárt külön téglautat építenek oda. Innen még 50 métert mentünk lefelé, s ezzel elértük a bánya legmélyebb

pontját. Itt a munka a kezdet kezdetén volt, de igen serényen dolgoztak, mert az ér nagyon gazdagnak ígérkezett.

Visszajövet láttuk a lóistállót. Sohasem sejtettük, hogy a föld mélyében ilyesmi is létezik. Volt itt 8–10 ló, s ép oly nyugodtan abrakoltak, mintha a föld felszínén lettek volna. Nemrég küldték az egyiket nyugalomba a felvilágra, miután 25 évig szolgált lent a föld alatt. A levegő itt is friss; a víz épen olyan iható, mint fent, sőt talán még jobb is. — De bucsut kellett vennünk a sötétség birodalmától. 50 méteres sebességgel tettük meg az utat felfelé. De azért a földrétegeket nagyon jól láthattuk.

Már hét óra felé járt az idő, mire felértünk. Jól megfürödünk és a főmérnök ur szívességéből rendelkezésünkre bocsátott bánya-omnibuszon robogtunk hazafelé. Otthon aztán tapasztalatainkat, amiket bányásztunk, kissé fűszerezve táltuk fel csodálkozó társainknak.

Majoros József, érettségis P. i.

Barátunk ravatalánál.

A zöld koszorú hóvirágkeresztje ünnepélyes gyásszal borul reá a frissen hantolt sírra, a kis habtisza virágok félnékn simulnak a kemény, piszkos rögökhöz, mintha ifju testvérük merev, fagyos tetemét akarnák parányi életük halódásával elsi-ratni. Testvérüknek érzik, ki fekszik odalent. Az ő lelke is a tavaszi napsugárban a tisztaság ifju verőfényében serdült nemes kehellyé, az ő lelkének törekeny virágaiból is a szenvedések fája, a kereszt fonatott. Mert az a testvérünk, akinek arannyal rajzolt nevé a tudatlan fényugár vidáman siklik át, tízenyolc éve alatt egy hosszú emberélet csapása és fájdalom fakasztotta könnyes szenvedése alatt roskadozott.

Kacagott az őszi napsugár, hívogató tisztasággal várta a Pius a kisdiakokat és mi jöttünk pirosan és mosolyogva és félnékn kíváncsisággal néztünk végig a hosszú folyosókon és remegve nyitottuk ki az osztály ajtaját. Itt az osztályban a „Veni sancte” napján, a diákélet üde hajnalán ismerkedtünk meg vele a mindig vidám kis pajtással: *Gonda Józseffel*. Alighogy fölvtuk új könyveinket és megkezdettük a szép diákélet napjait, a kis Józsi máris kitént közülünk vasszorgalmával, friss eszével, talpraesett, mindig jeles feleleteivel és az évvégi záró-ünnepélyen, mikor a diákéletünk első évétől búcsuztunk örökre, ő kapta a legelső érdemkeresztet. És midőn a mellére akasztották a szép kiténtetéseket, azt mondtuk — kevés szóval is sokat mondva — „Ez megérdemelte”.

Teltek-multak az évek és mi növekedtünk, változtunk; változott ő is, megnőtt, megizmosodott. A változás azonban csak külső volt, ő továbbra is megmaradt olyannak, aminőnek meg-

† GONDA JÓZSEF

1903—1921.

ismertük, becsületes, nyílt, szorgalmas diáknak, az osztály legelső tanulójának . . . Nem ismertem még diákot, aki egy percnyi elernyedés nélkül oly energikus akaratu szorgalommal törte volna magát a tanulásban az elsőségerért. Mikor mi kis diákok multságainkat üztük nagy kedvvel, elfeledve holmi grammatikákat és útvészts számtan példákat, akkor ő, a diákoknál szinte hallatlan komoly kötelességtudással ült szobájában, hosszú delutánokat töltve kedves könyvei mellett. És úgy az év vége felé, midőn a nagy ismétlések és relációk egész raja zúdult reánk, szinte meg kellett tiltani neki a tanulást, nehogy gyenge egészségét tönkre tegye. Társai már régen pihentek, ő könyvei fölé hajolva tanult az éjszaka késő óráiban. A sok csendes munka pedig, melyről csak a barátságos diákszoba tanuskodhatott, hangos elismerést, fényes dicsőséget, a mi nagyrebcsülésünket és szeretetünket kamatozta. Az 5 év alatt, míg csak tanulmányai folytatásától a VI. osztály közepén el nem vágta a súlyos betegség, háromszor ékesítette mellét az aranykereszt és tizenkészer lett az övé az első kiüntetés a többi tantárgyakból. A kötelességteljesítés a vérebe ment át, életszükségletévé lett a munka. Jellemének ezen szép vonását megkapóvá nemesítette betegségében való viselkedése. A gyötört kinok jajongó szenvedésekkel roncsolták gyöngé testét és ő tanult, hogy befejezhesse a félév közepén megszakított iskolavét, történelemből, természetrajzból — nagy betegen — el is készült a vizsgára.

Ha az életet és a tanuló ifjuság átlagát nézem, azt mondja a mindennapi élet értékes tapasztalata, hogy ilyen munkás életet egy diák, aki jellemének szépülésében oly könnyen elakadhat a nemtörődömség és lustaság gátjain csak úgy élhet, ha e gátokat a vallásos lelki élet varázslatos hatalmával szétrobbantja. S az ő lelkének volt is ilyen hatalma, képessége, ami a heti áldozások, az első pünktek és a Mária-kongregáció szent hevületében nyerte csoda erejét. Az ő életét az erkölcsileg tiszta és nyugodt felfogás jellemezte, mindig tudta, hogy mit és miért tesz. Éme harmoniába csak egy dolog vetett árnyat, akkorát mint az ifju tavaszi kékségen elvonuló tenyérnyi báránnyel. Az új eszmék — melyek a háboru befejezte után végig járták Európát — élénk szellemét, a nyomor és a könny iránt érzékeny szívét és tapasztalatlan becsületességét rövid időre elvakították, de csak úgy hathattak reá, mint a sivitva röppenő rakéta színes csillagjai. Káprázatos villanás, búbajos fény az éjszakában, egy marék szállópor, kiégett pernye.

Lelkivilága hasonlított egy remek lilium bimbajához, kelyhe még zárva őrizi titkát, a szűz tisztaságot, az édes illatot. A hajnal sugarát várja. Jön a nap és első piros nyilára szétpattannak a levelek és ott áll, mint megtestesült eszme a kinyílt lilium. Az ő lelkének zárt virágát is fel kellett valaminek nyitni és ez a csodatevő valami a 14 hónapos szenvedés volt, 14 hónapig feküdt betegágyán és 14 hónapig gyötörték testét a betegségek válogatott szenvedései. A 14 hónap martíromsága kimélyítette

vallásosságát, megerősítette hitét. Ott feküdt betegágyán, lesóványodott karjai szorgalmasan pergették az „Ecce homo” és a „Mater dolorosa” képét és ez utóbbi mindig ágya fölött függött és ha kínjai gyötörték, lázas szemei a „Mater dolorosa” fájdalomokban meggyőnyedt alakján pihentek meg. Van-e megnyugtatóbb, szenvedve egy szenvedő Isten árnyát látni és tudni, hogy e szenvedő nő a hét tör jutalmaként a mennyeország királynéja lett. Ágya mellől sohasem engedte elmozdítani kongregációs oklevelét, oly kedves volt neki a nap emléke, amelyen lovagi hitvallását a Szűzanyának letette. Minden első pünteken magához vette az Urat és ez adott neki erőt szembenézni a halállal. Szembenézni, mikor tavasz van és napsugár, mikor az élet küszöbén áll, szembenézni vele és meglátni, hogy a halál nem az a csont kaszás, aki belelök a sirba, hogy elraboljon minden életet, csak a rohadást hagyva meg nekünk, hanem út a halál, az utolsó véres stáció az örök örömtök megérése előtt. . . Nem volt soha egy zúgolódó, vádoló szava az Isten akarata ellen, és szenvedésének tetőpontján lelki hangulata egy megadó fohászban nyert kifejezést, a kimulását. Amikor el-el látogattunk, nyugottan elbeszélgetett velünk mindenféléről, akár a játszótéren állógálnánk valamelyik 10 percben. Ő is szívesen látta, ha meglátogatták és különösen szerette, ha a lelkiekről beszéltek vele, mert a halál küszöbén elmerülnek a világi dolgok a semmiségbe, csak ketten vannak az utolsó számadáson, a Teremtő és a teremtmény. Kimondhatatlan fájdalmat okozott neki azonban, midőn akadt egy elvetemült alak, akinek nem fagyott a szó az ajkán, midőn a haldokló ágyánál bűnös tetteivel dicsekedett.

Ha az ő rettenetes 14 hónapos kínjait és magasztos viselkedését nézzük, akkor szétrebbenek a komor árnyak és ott áll előttünk a „Mater dolorosa” mint a szenvedés képe. . . Ő mindig várta a megváltó kaszást és végre egy tavaszi estén, egy kis szobában utolsó vonaglott egy agyonkínzott test és az örök javak sziporkázó fényárjában fűdött a lélek.

Életében példát adott szorgalmával, a halálban is példát akart nyújtani — utolsó, legdrágább emlékül nekünk — hogy miként kell egy jellemes, vallásos ifjunak zokszó nélkül szenvedni gyűgyögő kis gyermek ártatlanságával, talpig férfi komolyságával meghalni. És ezt a drága tanítást jól jegyezzük meg. „Memento homo, quia pulvis es, et in pulverem reverteris”. Jusson eszedbe ó ember, hogy por vagy és a porba fogsz — talán már holnap — visszatérni.

Lukács Andor VII. o. t.

Búcsú

A gyenge kék égen hófehér galambok . . .

Piusi portánál valaki némán áll . . .
Elhaló búcsúdál mint messzebb-messzebb száll.

Csendes folyosóra bemosolyog a nap,
Ragyogó arccal egy kis diák felkacag.

Piusi portánál valaki az arcát
Kezébe temeti, ne lássák a harcát . . .

Bánatbús lelkében sötét árnyak nőnek;
Fehérszárnyú lelkek csoportba verődnek.

Galambra vadászik a rút sötét ember . . .
Piusi portánál valaki sir csendben.

A viharzó égen hófehér galambok . . .
Visszajöttök-e mind, — piusi galambok?

Szabó Pál érettségis.

A három naplopó.

Irta: Jurka József, rendezte: Prohászka Adorján S. J.

A mai időkben, amikor a naplopás igen elterjedt, sőt divatos kenyérkereset lett, eme megrendítően komoly kérdésnek egy 3 felvonásos vígjátékban való szerepeltetése meglepett. A téma megoldása — Jurka Józsefnek, a darab írójának — ezen visszasságnak ellenére is szépen sikerült. A cselekmény könnyedén pereg, ügyes humorával teljesen kiaknázza a komikumban dúslájkodó helyzeteket, ebben, a majdnem szatirikusan jellemzett alakjai igen segítik. A darabnak — mondhatni — egyik két kiválóan megrajzolt alakja, ilyen például Kóser Salamon, adja meg az értékét.

A Piusban február 6-án, a zajos farsang kacagó korszakában adták elő a III.-ik szakasz bajszosodó legényei. A darab talán gyöngébb voltát teljesen elfeledtette velünk az előadás kiválósága, hiszen a rendezés nagy munkája a rövid idő alatt igen ismeretessé vált tisztelendő magiszter *Prohászka Adorján S. J.* kezében volt. A három naplopó agyafurt, találékony, és mindig kedélyes fickó, akik midőn leleplezve a dutyiba kísértetnek akasztófahumorról „a magányba vonulnak, elmélkedni a szerencse forgandóságán”. Fő érdemük, hogy változatos szerepeiket, mint csavargók, béres, lovász, nevelő és végül mint földbirtokos

grófok, és ezen helyzetekből fakadó komikumot színesen, minden túlzás nélkül kacagatóan elevenítették meg. *Kotzián Emil* VIII. o. t. Trityó Gyurit játszotta ügyesen; biztos fellépés, jóízű, megnyerő előadás jellemzik játékát. *Rézbányay Dezső* VI. o. t. Bundás Lacija is jó alak volt, eltekintve attól a kis iskolai íztől, ami szereplésében néha előbukkant. Kifogástalan készséggel mozgott, egyéni és mulatságos alakításával kitént *Weifert Károly* VIII. o. t. azaz *Czupka Miska*, *Gebauer Tivadar* VII. o. t. remek eredetiséggel mutatta be Kóser Salamon „a legszaftosabb és mégis legolcsóbb szalámi” gyárosát. Elettől mintázott alakja volt a pénzéhes szemtelen, a legszentebb kötelességekben is csak üzletet látó, előkelő összekötéseket kereső, meggazdagodott gyárosnak, aki azonban végül alaposan és csufosan felsől terveivel. A minden ízében művészi alakítások dicséretet szereztek Gebauernek. *Vargha János* VIII. o. t. mint Vendég Adám bogaras tanárok ősi, majdnem túl kielezett típusát igen jól adta *Jean Zahoránszky Pál* VIII. o. t. a finnyás és előkelősködő, *Georges, Péter Lajos* VI. o. t. a lustálkodó inasok szerepkörében ügyeskedtek. Kis szerepüknek is igen jól megfelelték gróf *Petrovski* — *gróf Sztáray Mihály*, és két huncut fia, *Miki, Pali* — *Vadnai Jenő* VI. o. t. *Hamerli István* VI. o. t., *Esőssy Rathovics Ferenc* VIII. o. t. a darab Nick Karterje, végül Bátor és Pontos *Papp József* és *Ladányi Ferencz* VIII. tanulók. Ének is volt a darabban még hozzá kettő: az egyik ügyes kompozícióval kitént, *Székelly Mihály* zenetanár úr műve, a másik egy magyar népdal. Jól énekeltek.

A vegyes zenekar ismét kitént magáért; játékuk kifogástalansága messze elhagyta a hasonló zenekarok képességeit. Előadták *Schneidernek* „Pigmalion” nyitányát, *Pató Jóska* izig-vérig magyar „Magyar gyöngyeit”. A zenekar játéka mind életre keltette a remek mestermű tartalmas zenei gondolatait. Nem kisebb hatással adták elő *Prichystálnak* a „Hárfa” című bájos darabját, és *Pató* gyorsütemű tüzes „Indulóját”.

Lukács Andor VII. o. t.

Garcia Moreno.

Átdolgozta és rendezte: Lányi Ede S. J.

A szeretet készített bennünket arra, hogy kegyelmes püspök Atyánk névünnepe alkalmával lerójuk köteles hálaunk adóját, Ezuttal a kültanulók vették magukra e kedves terhet. Nagyszerű darabjukkal, a „*Garcia Moreno*”-val akartak azon kedves férfiú előtt megjelenni, aki szíve minden dobbanásával a miénk. S feladatukat szépen oldották meg. Már maga a külső kerete a darabnak, a szinpad elrendezés is oly izléses volt, hogy mindenütt meglátszott a műértő kéz nyoma. A szereplők meg még inkább kitétek magukért. *Garcia Moreno*, Quitó köztársá-

sági elnökének szerepében igen ügyesen játszott *Szabó Pál*. Férfias magatartása, biztos fellépése meglepő volt. Kitűnően adta vissza a bátor, keresztény elnök viselkedését a súlyos körülmények közt. Valóban úgy játszott, hogy szemünk előtt lebegett Garcia, aki halált megvető elszántsággal küzd egyháza, hazája legnagyobb ellenségeivel szemben, a szabadkőművesekkel, míg alattomos orvtámadóinak gyilkos golyója ki nem oltotta nemes életét. *Gabrielito* az ártatlan gyermek kiváló alakításban jelent meg előttünk. *Dóczy Tibor* kedvesen csengő üde hangja, kisleányi szívének bátor megnyilatkozása, mint mindmegannyi balzsamcsepp volt szívünkre. Éneke valóban megérdemelte a tapsot. Csizolt szoprán hangjával betöltötte a nagy termet, de azért még kissé több lélek kellett volna bele. A szociális eszmékért rajongó *Polanco* ügyvéd szerepében jól mozgott *Brigovác Sándor*; nagyon hűen adta a fanatikus szabadkőművest, de mégis kissé higgadtabb lehetett volna. Remek volt még drámai ereje is úgyannya, hogy bátran mondhatjuk, hogy a darabban játszóknak mint a legjobbak egyike tűnt fel. *Mantuano József* jól adta elő dolgát. Ő játszotta az ifjú *Ignacio* szerepét, aki nem találta fel lelki nyugalmát a szabadkőművesek táborában, mert bár tiszta szíve be volt szennyezve a „világésméktől”, még sem hagyta nyugton háborgó lelkiismerete és becsületessége. Csak hangja lett volna kifejezőbb és fellépése biztosabb. *Czímber Józsefet*, kit már jól ismerünk, nem kell nagyon dicsérnem; remek volt, mintha csak az igazi *Rayo* mozgott volna színpadunkon. Különösen jó volt arcjátéka. *Núno*, a gazdájához hű indián szolgja szerepét nagy sikerrel adta elő *Krómer Ferenc*, de ő inkább maradjon csak meg a humoros *Gazsinak*. A keresztény tábor vezérémbere *Ollé Lajos*, a maga nemében páratlan volt, elszánt, okos viselkedését az ilyen nagy embereknek kifejezően adta elő; a legnagyobb dicséretben legyen azért része. A nagyobbik *Dóczy László* jó színész, de hiányzott a szerepéhez szükséges férfias hang, hanem azért ne búsuljon, megjön még majd ez is. A két bankár sok tetszést aratott, különösen *Lukács Andor*. A titkár és az érsek jól sikerült alakok voltak, a szabadkőművesek szintén. Külön meg kell emlékezmem *Schneider Jánosról*. Az első és harmadik felvonásban nem annyira, hanem a negyedikben kiválóan nyújtott. A kis indián fiúk, a nép két osztálya is kitett magáért.

Az egyes felvonások között szebbnél-szebb zeneszámok töltötték ki. Zajos ovációban részesítette a nagyszámu közönség Huba tanár urat, a kiváló hegedűművészt. Ugyszintén remek volt Niedermayer tanár és két jöhetősegi tanítványának csellótriója. A mi orchesterünkről nem is kell sokat szólnom, hisz úgy is jól ismeri már mindenki kiválóságát.

Gebauer Tivadar P. i. VII. o. t.

Képek Garcia Moreno életéből.

Az ifjuság tudva és tudatlanul példaképet keres. Sokat kell keresgelni, míg kiki a neki megfelelőt megtalálja; de kívülről magára parancsolatni bármelyiket egyik sem engedi.

Rendben van. De szeretném látni azt az ifjut, aki Garcia Moreno varázsának ellen tud állani, ha egyszer megismerte Ekuador köztársaság nagy elnökét.

Szemlélődésünket egy-két pontra irányítsuk, melyből kidomborodik a nagy jellemhős nemes alakja.

1. Óriási feladat. Ekuador 1822-ben vívta ki végleg függetlenségét a telepítő anyaországtól, Spanyol-országtól. De szabadsága nem szolgált javára: oly kormányok váltogatták egymást, amelyeknek a hazá csak konc volt és merő cégér; a hatalmat oly vályunak tekintették, melynél addig tölteknek, míg egy hatalmasabb érdekszövetkezet egy kis forradalommal őket ki nem tőrja. Jogtíprő, önkényes kormányok, szélműs képviselők, zsaroló hivatalnokok, kalandor katonák prédája lett az ország.

2. Óriási küzdelem. A szabad Ekuadórral körül-belül egyidőben, 1821. dec. 24.-én született Garcia Moreno Gábor, szüleinek nyolcadik gyermeke. Száz éve most épen ennek s mi ez évben történelmi szomorujáték keretében ünnepeltük ez embert. Ki volt hát?

A szabadságharcban elszegényedett családnak e nyolcadik gyermek iskoláztatására már nem teltt. Pedig kiváló anyja ritka emlékezőtehetséget, ki nem elégíthető tudásvágyat és hajthatatlan akaratot fedezett föl gyermekében. Csak egy szerzetesnek, Betancourtnak éles szeme, áldozatos szeretete mentette meg a nagyvilág számára e drága kincset. Gábor 1844-ben megszerezte a jogi doktori oklevelet. Jogász korából egy jellemző ténny jegyeztek föl. Megnyerő, élénk modora és műveltsége előkelő körökbe is megnyitotta számára az ajtót. Egyszer csak észreveszi Gábornak szigorú, önbíráli szeme, hogy társas érintkezései gyengítik akaraterejét és munkakedvét s őt már igen közel hozták erkölcsi válsághoz. Hirtelen fogja magát és haját főtíng leborotváltatta. Ezzel jó ideig lehetetlen volt társaságban mutatkozni, de igenis ideje volt gondolatait és hajlamait rendbe hozni.

Önzetlenségét és igazságszeretetét jellemzi, hogy mint ügyvéd csak olyan pörös ügyet fogadott el, melynek igazságáról meg volt győződve.

1851-ben egy esemény döntő volt Moreno egész későbbi sorsára. Columbiából a liberálisok örökölt gyűlölete és türelmetlensége kiűzte a jezsuitákat s amikor ezek Ekuador felé igyekeztek, már is utban volt velük együtt egy követ, hogy befogadásukat megakadályozza. Moreno is véletlenül találkozott a menettel, fölháborodott ez önkényeskedő jogtalanságon, ügye-

sen kivette a kolumbiai követből jövetelének célját és még mielőtt az ekvadori elnöknél tiszteletét tehetné volna, Moreno már megszerezte a jezsuitáknak az írásbeli engedélyt a letelepülésre. De ezzel a darazsfészekbe nyult: ami Ekvadorban és azon kívül a liberális, radikális, szabadkőműves és más afféle synonymára hallgatott, mind ellene zúdult s ettől fogva örökösen üldözötte a legvégső csapásig . . . A támadt zavarban a legelszántabb és legravaszabb radikális vezér, Urbina tábornok ragadta magához a hatalmat; a jezsuitákat hallatlan durvasággal kiutasította, Morenot pedig szókimondó újságának második száma után, szenátóri sérthetetlenségének fittyet hányva, egyszerűen elfogatta és a határra toloncoltatta (1853).

Moreno a kényszerszünetet arra használta, hogy Párisban a legnagyobb mohósággal tudományos (különösen kémiai és történelmi) tanulmányokra vetette magát, hogy képes legyen hazája züllött iskola-ügyébe rendet hozni. Még is tette ezt, mikor 1856-ban az amnestiát felhasználva, Quitóba tért, ahol rögtön szenátorok és az egyetem rektorának választották. Rátette újját Ekvádor rákfenéjének kellő közepére: a szabadkőműves-ségre és a merész leleplezése után követelte e rákfene kivágását. La Union Nacional c. lapja egy év alatt lehetetlen helyzetbe hozta a kormányt, megnyerte az országgyűlési többséget. Amikor a kormány kivégzésekkel, orgyilkosságokkal, száműzésekkel akart lendíteni a helyzetet, kitört a polgárháború és Moreno lett az ideiglenes kormányelnök. E zavarokban Moreno élete húszszor forgott veszélyben, de mindig lélekjelenléte mentette meg. Guayaquil tengerparti város elfoglalása egy oldalról, honnan mocsaras őserdő védte, Morenonak napoleoni világhírt szerzett: szétszedette az ágyukat, átlábolt és áthatolt az őserdőn s a lehetetlent valósággá tette. Guayaquil bevétele hosszú béke kezdete volt Ekvádorra.

3. A bölcs rendezés. Érdekes, a reakciónak mondott Moreno legelső dolga volt tiszta választási törvényt hozni és minden írni-olvasni tudó felnőttnek szavazati jogot adni. S a „haladó”, a „demokratikus” liberálisok, a forradalmiak inokszakadtáig ellenkeztek vele és a végén nyílt forradalomba mentek át az állítólagos „zsarnok” ellen. Morenot csak a gondviselés „véletlen” intézkedése mentette meg. Erre Moreno majdnem egyhangulag a köztársaság elnöke lett.

Nem irom le, hogyan hozott Moreno rendet az ekvadori Augiászistállóba (v. ö. Bangha, Jellemrajzok.). Főleg a pénzügyet, a hivatalnoki rendszert és az Egyháznak helyzetét kellett javítania. Ez utóbbi tekintetben nyíltan vallott elve volt: míg az Egyház nem rendelkezik teljes szabadsággal, sőt az állam támogatásával arra a célra, hogy hiveit magasztos tanaival és szentségeivel, iskoláival megnevelje, addig az állam boldog és nyugodt nem lesz soha. Irta ezt akkor, mikor Európa legkatholikusabb országában is üldözést indítottak az Egyház ellen a pápai csalhatatlanságról szóló tan állítólagos politikai túlkapásai miatt.

Második elnöksége idejébe esik az a páratlan fellépése, hogy ünnepélyes diplomáciai aktusban tiltakozott az Egyházállam jogaim nélküli megtámadása és elvétele ellen s ezt annak nevezte, ami; rablásnak. Sajnos Bismarck volt az, aki a tervet fölvetette, a katolikus Ausztria külügyminisztere: Beust gróf erkölcsi támogatását ígerte hozzá és Andrassy Gyula gróf a magyar parlamentben egy interpellációra válaszolva azt mondta: világos, hogy ez ügyben Beust gróffal egyetértve járt el ő is. Az isteni gondviselés is itél . . . lassan, de biztosan . . .

4. A dicsőség koronája. Ily ember, ily tüzről pattant jellem, az igazságnak ily rettenthetetlen harcosa, a kis ember védője, az Egyház barátja, az önzetlensége példaképe és vasmarku sürgetője . . . életét dicsőbb koronával nem diszítette volna, mint a vértanusággal. Tudta, előre látta ezt és óhajtott. „Mi nem politizálunk, mi az emberszeretetet hirdetjük csak” ezt hajtogatták mindig a szabadkőművesek; mégis nemzetközileg megszervezték Moreno harmadik elnöksége idején az összeesküvést. Moreno tudott a készülődésről, mégis megtette a tervbe vett lépést: Jézus Szívének ajánlotta fel hazáját. Jelezni akarta érte, hogy az Istennek joga van reánk, mint államban társult lényekre is. Merő ellentéte a liberális, Isten-nélküli, az Egyházat lehetőleg kinullázó államelmélettel. Moreno Jézus Szívéért élt, érte is halt meg 1875. aug. 6-án, Jézus Szíve péntekén.

Találó valóban koporsójának és sírjának felirata: „A haza újjaalkotójának, a hit rettenthetetlen bajnokának”.

A Piuszi kis harang.

*Ha majd örömtől duzzadó kebelled
Átléptek a háznak küszöbét,
Családi kuriátok árnyékában
Mohón élvezni két hó örömet,
Ha majd az édes otthon, régi hajlék,
Levetni kezdi bübajos mezét,
S eljönnek újra ők, a csalfa álmok
És kóborolni visznek szerteszét,
Ha csak a messi ködben elmosódná
Tünik elétek a komor Piusz,
S az élet, a mosolygó, álmok élet
Vigan mulatni hív, dalolni hűz —
Ó, akkor markoljon a szívetekbe
Egy éjtszakát is felriasztó hang!
Ó, akkor csendüljön meg visszahívón,
Ezüst szaván a kis harang!
Giling, galang, giling, galang . . .*

A mi zenekarunk.

Orpheus álmодott . . . Azt álmодta, hogy önkénytelenül kiesett kezéből a lant, szemei lecsukódtak s szíve megállt. Ott látta magát halva és csak a madárkák énekeltek felette a halál búcsuztatóját. S az álmодó fájdalommal kérdezte magától: „Ő hát nem élek tovább, a zenében nem lesznek követőim s velem együtt örökre elhantolják a lantot?” Amint így búsan tünődött, látta, hogy a messze távolban szentélyek emelkednek, hol a lant kultuszát ápolni s fejleszteni fogják. Egy ilyen kis szentély keletkezett Pécsen, a Pius-Intézet ifjú gárdája körében . . .

Kegyelmes püspök urunk, Zichy Gyula gr., anyagi hozzájárulásával sikerült az intézetnek 1918-ban a szükséges fúvóhangszereket beszerezni. Így tették le a Pius zenekarának első alapkövét. A vadonatúj hangszerek lábba hozták az ifjú növendékeket, csodálva nézegették a fénylő trombitákat, főképp a nagy helikonokat. E napon mindenki fel akart csapni bandistának. Megtörtént a sorozás. Az alkalmas bandisták mindjárt megrohanták csillogó hangszereiket, amelyek édesen mosolyogtak ifjú, kis gazdáikra. Másnap már visszhangzik az egész intézet a rekedt vagy sikító hamis skáláktól. A kis zenészek csak most látták, hogy a trombitálás biz nem olyan gyerekjáték és hogy a katonás *Prichystal József*, az első karmester, nem tréfál, amint ők azt kezdetben gondolták, hanem hogy a fujás mestersége sok szorgalmat, áldozatkészséget és jó porció „szusz”-t is követel. Ez az első csalódás lohasztotta a könnyen gyülő lelkesedést. Az első félévi folytonos skálázás és gyakorlás után már könnyebb darabok begyakorlásához fogtak. Érdekesekek, de semmiképp sem voltak kellemesek az első próbák. A bizonytalan intonálás következtében ezek nem voltak egyebek, mint a hamis, fűlsikített hangok kúsa vegyülete, mely hangzavar bizony a karmestert többször kihozta sodrából oly annyira, hogy a dirigáló pálcá — akkor még doberő — dühösen táncolt végig a kottatartókon, majd pedig a magasba röpülve a villanylámpa üvegcserepeinek kíséretében tért vissza a fiuk fejére, mitől azután a szó szoros értelmében lámpalázt kaptak. Sajnos a kiváló karmester eltávozott s az akkori viszonyok miatt vissza sem térhetett, ennek következtében az év másik felében pangás állott be a zenekar fejlődésében . . .

A második évben P. Kolb lépett a karmesteri pályára. Azzal kezdte meg működését, hogy újjászervezte az egész zenész csapatot általános fog- és ajakvizsgálat után, alkalmasabbakat választott a kimustrált helyébe. Ő volt az, aki belátta, hogy a zenének csak akkor van jövője intézetünkben, ha a fiukba lelkesedést és áldozatkészséget tud önteni. Eme feladatát meg is oldotta, s amint tapasztaltuk, ez időtől kezdve rohamosan fejlődött a banda és az orchester, mert a zenészeket nem a kényszerűség, hanem a kedv ösztönözte, hogy kezükbe vegyék hangszerüket többször is, és az előadásban a finomságot

is elsajátítsák. A tanítást *Vrtek József* tanár úr vette át, s gyakorlta kiváló szaktudással és bámulatos türelemmel.

E lelkes begyakorlás következtében többször is léphettünk a nagy közönség színe elé. Nem számítva az évenkénti 4—5 iskolai ünnepélyt, ahol zenénket mindig nagy elismeréssel fogadták vendégeink, néhányszor már a nagy nyilvánosság elé is merészkedtünk. Szerepelt az orchesterünk 1919. dec. 8-án a pécsi kongregációk közös ünnepélyén; koncertet rendeztünk a külvárosi kath. körben jótékony célra 1920. december havában; de szerepléseink mintegy öszefoglalója az 1921. pünkösd ünnepi nagy koncertünk volt a díszteremben. A fúvózenekar mind a három esetben fellépett; önállóan azonban más két alkalommal az úrnapi körmeneten szerepelt és egy temetésen.

Pécs városának így többször is nyílt alkalma a Pius zenekarait élvezni. A zenekar részéről azonban ez mindig nagy munkát, előkészületet jelent, annál is inkább, mert az intézetből eltávozott zenészek miatt majdnem minden évben újja kell szervezni. De azon leszünk, hogy tisztelt vendégeinknek mindenkor minél jobbat nyújtson.

Végezetül ide iktatom az utóbbi időben betanult zenedarabokat és a zenészek névsorát.

1. Orchester darabok:

Nyítányok: Magyar koncert-nyitány (Kéler B.), Rákóczy-nyitány (Kéler B.), Fortuna mosolya (Schneider J.), Pygmalion (Schneider J.), *Hangfestések:* Fest im Harem (Prichystal J.), Hochzeit im Morgenland (Prichystal J.). *Egyuelegek:* Magyar népdalok (Pató J.), Fráter nóták. Magyar gyöngyök (Pató J.). *Egyéb darabok:* „Miserere” a Troubadourból (Verdi), Kárpáti viszhangok — csárdás (Kéler B.), Ifjúsági ábrándok. Valse (Prichystal J.), Pius-induló (Prichystal J.).

Az orchester tagjai:

Első hegedű: Huba Aladár és Székely Mihály zenetanár urak, Hamerli Károly VII. oszt., Milla Antal VI. oszt., Péter Lajos VI. oszt., Jozipovics Péter VI. oszt. *Második hegedű:* Amberger VII. oszt., Reisz E. VIII. oszt., Huber Ferenc V. oszt., Nagy József IV. oszt., Faller Ádám III. oszt., Papp János III. oszt. *Cello:* Niedermayer zenetanár úr, Antal VII. oszt., Ney Károly V. oszt., Békéssy V. oszt. *Viola:* Vrtek zenetanár úr. *Trombita:* Majoros János VII. oszt., Rézbányai Dezső VI. oszt. *Vadászkiürt:* Brokes Ferenc IV. oszt., Schuth Vilmos IV. oszt., Venczel Ferenc IV. oszt. *Harsona:* Benedek József V. oszt., Rézbányai Dezső VI. oszt., Pámer Ottó IV. oszt. *Bögő:* Décsy László VI. oszt., Mezey László IV. oszt., Pámer Ottó IV. oszt. *Bőgő:* Décsy József V. oszt. *Az ütőhangszerek kezelői:* Majoros József VIII. oszt., Schuth Henrik III. oszt. *Zongora:* Sass Dezső VIII. oszt.

2. Banda darabok,

Hangfestés: Retraite (Kéler B.); O Frühling, wie bist du so schön! (Schneider). *Dalok:* Ballag már a vén diák . . . Ott a Makárhegy alján . . . Vakáció dal. Czibulka: Dal, szárnykiürt és bariton szólvál. *Indulók:* Albrecht;

Folie; Le petit corporal; Honvágy; Unter der Siegesflagge; Pius-induló; Solyom; Losonczy; Kakas-induló.

Különböző körmeneti énekek; továbbá a fenséges „Ima” Körnertől és végre több „Éljen”.

A banda tagjai:

Első szárnykürtön fújnak: Majoros János VII. o., Rézbányai Dezső VI. o. Brokes Ferenc IV. o., Papp János III. o. *Második szárnykürtön:* Cholnoky Ferenc IV. o., Schuth Vilmos IV. o. *Basszus-szárnykürtön:* Ney Károly V. o., Skergula István III. o. *Euphoniumon:* Mezey László IV. o., Pámer Ottó IV. o. *Fuvolán (piccolón):* Bors László V. o., Mayer János V. o. *Első klarinetten:* Gyomlai József V. o., Huber Ferenc V. o., Kollár Gyula IV. o. *Második klarinetten:* Kotzián Imre IV. o., Saághy András III. o. *Harmadik klarinetten:* Speiser Győző IV. o., Schmidt József III. o. *Es trombitán:* Amberger VII. o., Hamerli István VI. o., Papp József VIII. o., Schmidt Ferenc IV. o. *Vaddiszkürtön:* gr. Sztáray Mihály VII. o., Venczel Ferenc IV. o., Faller Ádám III. o., Kubicza László III. o. *Harsonán:* Péter Lajos VII. o., Anschau Antal VI. o., Erőss Andor V. o. *Helikonon:* Benedek László VI. o., Békéssy Miklós V. o., Décsy József V. o. *Nagy-dobos:* Czobor Mátyas VII. o. *Kis-dobosok:* Szabó Ferenc VII. o., Schuth Henrik III. o. *Cintányérosok:* Schmidt Antal V. o. Tevely Béla IV. o. *Bors László P. i. V. o. t.*

Az atlétikai verseny.

Május 4. a Pius krónikájának egyik legnevezetesebb napjaként emelkedik ki a napok s hetek egyhanguságából. Ezen a napon volt a Piusban az atlétikai viadal, mely meglepő eredményeivel tanúskodott a III. szakasz magas atlétikai nivójáról.

Már kora reggel nagy volt az izgatottság az újonnan felmészelt pályán. Az atléták nagy része már várta a verseny kezdetét. Az intézet legnagyobb része és több externista végignézte a szép eredményű mérkőzést, melynek számai a közetkezők voltak: Mindjárt az első számban elég szép eredményt ért el *Ratkovics Ferenc* a 100 méteres síkfutásban; 12 másodperc alatt futotta meg. A közönség „húzd meg Ratkó” kiáltással biztatta a futót. *Ratkovics*on kívül futott még *Stromayer István*. A négyszáz méteres síkfutásban *Amberger János* 6'4" másodperc alatt futotta meg startját.

Ezután következett az egész verseny fénypontja, a gerelydobás. Ismét a Pius nagy atlétája *Ratkovics Ferenc* tündökölt. 45'40 méteres dobásával megdöntötte az ifjusági és az újonnan játszott jügoszláv rekordot. Általános volt a lelkesedés és mindenki iparkodott gratulálni a kitünő gerelydobónak. Az 1500 méteres síkfutásban *Anberger János* nyert; gyönyörű futásával általános tetszést aratott. Úgyanigy történt *Czobor Andor*ral a 3000 méteres síkfutásban.

Az ugrásban elért sikerek sem maradtak a többi eredmények megett; távol-és magasugrásban *Kotzián Emil* győzött; 155 centiméter magasat, és 5'29 méter távot ugrott. A szép

atlétikai viadal két utolsó számában ismét *Ratkovics* tündökölt; diszkoszdobása 25'55, rúdugrása 2'35 méter *Szabó Ferenc* egyideig vitte a rúdugrásban a babért, azonban *Ratkovics* kipihente magát és 2'25 méteres ugrásával legyőzte *Szabót*.

Azok a III. szakaszisták, kik a mérkőzésen nem vettek részt, vigyáztak arra, hogy akik nem fizettek, ne is menjenek be. A futásnál való indítás revolverrel történt, mely azonban kétszer csütörtököt mondott.

A fényes verseny befejeztével az atléták összegyűltek, majd lelkes éljenzés között dagadozó kebellet távoztak a verseny teréről, mely emlékezetes marad számukra, mert férfias munka után megérdemelt dicsőséghöz juttatta őket. Azonban sok atlétának lelkében egy sötét pont kezdett feltűnni: a közelgő matura.

Ezt a gondot azonban egy pár percre elvetették és együtt örültek ők is a többiekkel.

Ez a szép, fényes verseny volt a Pius első atlétikai versenye.

Az egész sportünnepele befejezője a délutáni bajnoki football-mérkőzés volt a III. és II./szakas között. 5:1 arányban hozott győzelmet az öregeknek, kiket éremmel tüntetett ki a rendezőség a másnapi ünnepek alkalmával, amikor az atlétikai verseny főbb győztesei is átvették kitüntetésüket. Így a legtöbb jutalmat *Ratkovics Ferenc* kapta, akit négyszer tapsolt meg az intézet, legvíharosabban mégis, mikor a gerely dobásért vette át a babért. Utána ifj. *Kotzián Emil* következett, ki a verseny rendezése érdekében kifejtett munkájáért babérkoszorút nyert, azonkívül pedig három kitüntetést. *Amberger János* és *Czobor Andor* mellét két-két kitüntetés ékesítette.

Végül a győztes bajnoki fociballsapatnak azon tagjai, kik az atlétikai versenyen nem szerepeltek, vagy nem nyertek díjat, léptek elő a bajnoki jelvényért: *Weifert Károly*, *Majoros József*, *Papp József*, *Strohmayr István*, *Téry Aurél*, *Vadnay Jenő*, *Benedek László*, *Halmos László*.

A lelkes atléták az ünnepi hangulat után hamar beilleszkedtek a komoly tanulmányok követelte erős szellemi munkába, hogy megállják helyüket a szellemi csatákban is.

Kotzián Imre P. i. IV. o. t.

Az utolsó csúzli.

Naplótörődék a gummierekviralási korszakból.

I. Gazsi, — a hájas szecska — rengeteg cókómmal, vastag gyűrődéskával, repedt vonalzóval, nagyokat fújva, kipirult ábrázattal, hazafelé baktat. Sietne is, ha tudna, de tényleg nem tud, mert ugyancsak lelkiismeretesen iparkodott megfelelni az anyuka szavának: Édes kis gombócom, egyél még! Most is bár még a poros Makár-utcáti rója, lelke már a sístergő fazekak mellett mosolyog, majd kellokép kítátozt szájjal deli túrósgombócokat nyeldes — képzeletben.

Almodozásában Laci kis ökle barátságosan oldalba döfte Gazsit: Gazsi, nem jössz délután Péter Thalhammerrel a Mecsekre? Laci szöke hajú, kékszemű, gyenge, de jószívű szecska volt. — Ilyen melegben? Laci azonban titokzatosan mosolygott: Gazsi, gyere el, lesz ám valami . . . Mi leszel? Te, Laci, mondd meg! Laci fölüyesen: Nem mondatom előre. Akkor nem megyek el! Hát ne gyere! Gazsi távozóban: Na megállj, gyere csak a mi utcánkba! Laci: Te bánod meg. Gazsi visszafordul: Várj, Laci! Hánykor indultok? $\frac{1}{2}$ 2-kor a falépcsőnél leszünk. Kezet fogott a két szecska, miközben Gazsi kijelentette: Jöhetsz ám már a mi utcánkba. Elváltak.

II. Te picikém, mindig itt ugrálsz előttem, elkergeted a legyeket, szólt Péter Thalhammer Lacihoz. A tisztelendő úr után kullogó Gazsi persze rádúplázott: Nem mész onnan, Laci, elkergeted a legjobb falatot. — Csitt gyermekem, — szólt P. Thalhammer, — quod licet Jovi . . . Gazsi elhallgatott, Laci elpirult és oldalt lépett.

Gazsi azonban nem tudott vesztég maradni. Kezében egy fölspékelt eleven darazsat macerált Laci orra felé dugdosva. Laci rémülten hátrál, Gazsi nagy hangon föltételeket szab: Gyere játszani rablóst a többiekhez, akkor agyontaposom. — Laci sajnálta a sirva duruzsoló foglyot és „paxot” kötöttek.

III. Laci nem szerette a durva Pistát, pedig most az ő pártjába választották. Itt lesz a börtön, Laci lesz az ör. Hurrá, csendőrök előre! kurjantott Pista diktátori hangon.

Nehéz őrhely és az ör félnék. Egyedül az erdőben. Közledik egy gonosz darázs. Incselkedve négyszer is körülzúgja Lacit. Laci kapálódzik, de őrhelyét el nem hagyja. Amott egy ritka pille lebeg a kis virágon. Jó lenne lecsapni kalappal, de Laci őrhelyét el nem hagyja. Zörög a bokor! Juj! Összerezzen az ör, azonban nem torzonbort indían, hanem a jöltáplált Gazsi bujik elő. Megfogtak! — méltatlankodik a betyárvezér, az ör pedig örült, legalább nincs egyedül. Gazsi szörnyen duzzog magában; Laci egy ágas fadarabot húzott elő, szép fekete gummi volt rajta, — valóságos csúzlí. Ide süss Gazsi! Gazsi felugrik, nagy kék szemét még nagyobbra nyitja, majd csodálkozással konstatálja: — Csúzlí! Tied? Hol szerezted? Laci, mutasd meg! Nesze! szólt Laci diadalmasan. Gazsi kihúzza a gummit, mint szakértő, felszemét behunyva vizsgálja; kavicsot szed, verebet keres, mivel azonban nem talál, csak úgy kihúzza, — pengett a gummi, bűgött a kő. Gazsi belepirult, úgy gyönyörködött benne. — Lacikám, add nekem, odaadom érte az egész bélyeggyűjtőmet! — Laci nem enged: Nem eladó! Gazsi ravaszul mosolyog és árvízszorozatot emleget, Laci azonban szintén mosolyog: Lőni lőhetsz vele, de oda nem adom. Gazsinak sem kellett több, üdvrivalgás közt búgatót követ követ után, mire társadalmi állás-különbség nélkül párologtak vissza a zsványok és a csendőrök egyaránt. Mindegyik akart löni, mindegyik meg akarta venni, a jószág azonban nem eladó.

Pista is jött, félszemmel a csúzlira nézett: Nem jó, — büszkélkedett, egyik ága hosszabb mint a másik. Pista a rókusai csirkefogóknál tanult célt dobni, elemibe velük együtt harcolt. Mit, hosszabb? ide nézz! heveskedett Gazsinnk. Valóban fölületes vélemény volt Pistáé. Pista azonban durvasággal akarta elútni felsülését és egyet káromkodott. Szinte egyszerre szóltak a fiuk megrökönyödve: Pista, te káromkodol? Pista erre még egyet mert káromkodni. Gazsiban erre minden tőrösgombócbán elnyelt enerzsia felfortyant: „Mit, te mersz itt káromkodni, ha tenném, papám kivágná a nyelvet; vigyázz, mert a teted én szedem ki.” Pista erre félvállról csak „kússal” felelt. — Ne félj Gazsi! — eszméltek a fiuk. Gazsi az anyuka kis gombóca biz' nem is félt. Őre mentek volna, ha Laci közbe nem lép. Laci sápadt volt: Pistí, — szólt kissé remegő hangon, — miér káromkodol? Nekem ez úgy fáj . . . Tovább nem szólhatott, mert mint a ragyogó harmat a kis virágot, úgy ülte meg kék szemét a bánat. Erőt vett magán: Pistí, mit tegyek, hogy ne káromkodj. Erre gúnyosan megjegyezte Pista: Ha nem eladó a csúzlí, add oda ingyen! — A többiek szinte szoborként figyeltek. Nesze Pistí, — szólt Laci, odanyújtván szíve kincsét, a hadikorszak utolsó gummicuszliját.

Pista le volt főzve, még valamit motyogott a nemkáromkodásról és hogy ezt is csak „viccből” tette, azzal mély zesebébe csúsztatva az anyi szem kedvencét, a csúzlít. Fiuk hallgattak, Laci nem sápadt, hanem piros volt. Gazsi szíve hevesen dobogott, majd odaugrik Lacihoz, átkarolja és fülebe súgja: Ugy örülsz, Laci komám! Neked adom ingyen az árvízszorozatot.

Zörren a galy és Péter Thalhammer szól hozzánk: Gyermekeim, hol vagytok oly sokáig? Egymásra nézünk és szótlanul elindulunk. P. Thalhammer aggodalmas pillantást, kérdő tekintetet vetett a megijedt Pistára, mi pedig láttuk rajta, éreztük, hogy még nem tudja a dolgot, — hallgattunk. Szótlanul baktattunk hazafelé, csak Laci volt módfelett mosolygós. Már a piciny illatajkú méhecskék is megcsókolták a virágot és hazafelé szálldogáltak. P. Thalhammer komoly volt és szótlánul haladt a kedves virágok közt, Laci pedig lehajolt hozzájuk, leszakította a sárga picikéket, melyekben fekete bogárka szunnyadt: a bogárkát tenyerén melengette, a virágot hazavitte, — csúzlí helyett az anyukának. Gazsi is szedett, ő azonban csak pipacsot.

Csengő szavú szép diákélet, miért hagysz el oly korán?

Szabó Pál, érettségis.

Pécsi lapok mirólunk.

1. A „Mecsek Alján” második számáról.

Mecsek Alján. Mint kedves ismerős, most jelent meg a Piuskollegium Mecsek Alján című lapjának második száma. Ugyanaz a közvetlen, szívből jövő hang csendül felénk minden egyes sorából, mint

amely az első számban megkapta a szívünket. A mai dekadens, szomorú, sivár időkben úgy hat ez a lap, mint amikor a zsendülő tavasz napugarai rámosolyognak a dermedt földre, hogy lassan új életet fakasszanak rajta. A magisterek szívből jövő szeretete beszél a lapban a fiatalsághoz, amely a Pius kollegium legdrágább, legféltettebb kincse. Ez a szeretet visszhangzik azokból a közleményekből is, amelyeket a kollegium derék diák tollforgatói írtak. A lap második száma is tele van érdekes, vonzóan megírt közleményekkel. Olyan a lap, mint egy szeretettől átitottt érző szív. Aki a szívével olvassa, felüdül tőle. Az izléses külsőben megjelent lap a Dunántul nyomdában készült.

Dunántul, 1921. március 1.

2. A Pius-intézet hangversenye.

A Pius intézet és főgimnázium zeneértő ifjusága nagyszabású, nívós hangversenyt rendezett jótkönyv célra a pünkösdi ünnepek mindkét napján az intézet disztermében, előkelő, nagy közönség előtt. A változatos műsor nem kevesebb, mint tizenkét számból állt, de hosszúságát ellensúlyozta az, hogy minden, amit előadtak, alaposan, kitünően elő volt készítve és kifogástalanul ment. Legtöbb száma az orkesztrális zenekarnak volt. Három hatásos Kéler-darabot, a Trubadur Misererejét és Prichystal volt pécsi karmester egy ismert művét adták elő precíz együttesben, ritmikusan. A fiuk nagy biztonsággal kezelik hangszereiket, látható kedvvel játszanak és pompásan vannak fegyelmezve. A zenekarban a tanárok is résztvettek. Az első Kéler-darab klarinét-szólóját az ügyes Gyomlai játszotta. Majoros János, Gyarmathy Miklós tanár tanítványa, szép készültséggel, elmélyedően adott elő egy Schubert improptut zongorán. Milla Antal tehetséges hegedűjátékosnak bizonyult a Raff Kavatínával, amelyet mesterére, Huba Aladárra valló szép, meleg tónussal és érzéssel játszott el a már előnyösen ismert Sass Dezső finom zongorakiséretével. Vrtek József tanár és Rézbányai Dezső összevágó, érzelmes szárnykürt-kettőse nagyon kellemesen hatott. Kitünős kísérőjük Gyarmathy Miklós tanár volt. A friss hangú, érces szavú ifjusági vegyes énekkar korrekt, biztos, szép énekszámai valósággal felvillanyozóan hatottak. Nagyszerűen viselkedtek a lelkes fiatal énekesek. Befejezésül a fuvós zenekar szerepelt. Szinte bámulatos, hogy mire képesek. Hatalmas dinamikai hangeffektusaiknak majdnem szűk volt a terem, de hozzáértésük, készségük, diszciplinaltságuk minden elismerésre rászolgál. A hatás persze óriási volt. Az összes együttes számok dirigense a nagy zenei talentumu P. Kolb Ede, gyönyörű munkát végzett. Páratlan buzgalmu fáradozásának legszebb jutalma ez az aránylag oly rövid idő alatt elért fényes eredmény. Zugott is a taps minden szám után. A közönség so-raiban vasárnap Zichy Gyula gróf megyéspüspök is jelen volt.

Dunántul, 1921. május 18.

3. A Pius-intézet hangversenye.

A Pécsi Pius-intézet Pünkösdi első napjának délutánján hosszabb lelekzetű jótkönyvcélú hangversenyt rendezett az intézet disztermében. Műsoron szerepelt az intézet fuvós és vegyes zenekara és a vegyes

énekkar. A műsor minden egyes száma hatalmas tapsot aratott. Az énekkar és a zenekarok számaát páter Kolb Ede dirigálta memóriából művészi készséggel. Művésze, energiája, tehetsége párosulva az intézet zenetanárainak a rátermettségével lelkes tapsra ragadta a disztermét zsufozásig megtöltő közönséget. A hangversenyen Zichy Gyula gróf megyéspüspök is megjelent. Ott láttuk a város színe-javát is. A műsor egyes számai akadályok miatt elmaradtak. A zenetanárokat együtt láttuk játszani a növendékekkel. Az együttélésnek, az egyetakarásnak, a művészi sikernek a titkát tudjuk ebben a nyilvánosság elé kívánczó kis momentumban. Ez az a zálog — amelyre a tanulók zenetudásának a biztosságát, művészi lehetőségét alapozni kívánják nem csak az intézetben, hanem az életben is azok, akik a haladást a lelkek közösségétől várják.

Pécsi Napló, 1921. május 18.

4. A Pius-gimnázium belső életéről.

Akiknek bepillantásuk volt a Pius-főgimnázium csendes életébe, azok láthatták, hogy a város zajától szerényen elvonuló modern épületben évről-évre serény munka folyik. Munka, amelynek gazdag eredménye egy testben és szellemben egészségesen fejlett ifjuságot adni az életnek. Munka folyik szerelével, lelkesedéssel, nem csüggedő fáradtsággal, hogy az életbe kerülő ifjak tudásban és érényekben gazdagon megrakódva munkálhassák azt az életet, amely nem osztályoké vagy pártoké, hanem minden emberé, minden becületes munkáé. A modern életnek talpig embereket nevelni, ezt a hivatást buzgó fáradozással tölti be az az intézet, ahol tudós tanárok, meleg szívu, emelkedett lelkü emberek végzik a tudásra, jellemre nevelő eredményes munkát.

Dunántul, 1921. május 20. vezércikkében.

5. Évzáró ünnepély a Pius-főgimnáziumban.

Rendkívül kedves ünnepélynek voltak tanui azok, akik kedden délután a Pius-főgimnázium évzáró ünnepélyére az intézet disztermébe összesereglettek. A rossz idő meggátolta az ifjuságot abban, hogy a szabadban tartsa meg ezt az ünnepélyt, de így is meleg és bensőséges volt. Beszámolója volt ez az intézetnek egy év munkájáról. Ez volt a lényeg. A többi csak keretül szolgált. Igaz, hogy a keret maga is bájos volt. Az intézet zenekara, mint mindig, most is remekelt. A fuvókát játszott néhány darabot, melyekben annyi erő és ritmus lüktetett, hogy az ifjuságnak nagy küzdelmébe kerülhetett vesztégen maradni. A fénypontja az ünnepélynek az érmek és jutalmak kiosztása volt. A megyéspüspök osztotta ki és aggatta a büszkén domborodó mellekre az intézet elismerésének és kitüntetésének apró, fényes jelvényeit. Felejthetetlen látvány az, amikor ezek a nagytehetségű, vasszorgalmu kis tudósok egy-meglett férfi szerénységével lépnek a püspök elé. S mikor a mellükön már három vagy négy érem ragyog, akkor visszamennek a helyükre és az arcukon nem a gög, vagy a büszkeség ég, hanem a csendes öröm és boldogság, a megjutalmazott munka tudata. S lángol a lelkekben az életbevett hit: érdemes dolgozni, küzdeni, mert a

világon van még jutalma az erénynek. Akinek nem jut érem, annak egy elismerő szó. Megközelíti az elsőt és osztozik vele a dicsőségben s akinek az sem juthat, mert szerényebb tehetséggel áldotta meg az Isten, az az osztály ünnepléséből veszi ki részét, amely éljent kap a növénydiktársaktól és az ünneplő közönségtől. Az ünnepély a következő műsor keretében folyt le: Pius induló. A premium-osztás első része. „Fent a lombos hegytetőn”, énekelt a Pius-vegyesénekkar. Premiumosztás II. rész és jutalomdíjak. Kéler Béla, Retraite, előadta a Pius-fuvózenekar. Az alkalmi beszédet Szabó Ferenc VII. o. t. mondotta lendülettel. A vakáció-dalt az ifjuság zenekisérettel énekelt. Körner Imáját a Pius-fuvózenekar adta elő. Utána az ifjuság számára Te Deum volt a kápolnában és bizonyítvány-osztás.

Dunántúl, 1921. június 16.

Laci búcsulevele Madárhoz.

Nagyságos és Tehintetes

Dr. Madár úrnak
a Pius legelső számára

Kedves Kolléga!

Könnyes szemekkel írom e sorokat. Oly hirtelen történt az elutazásom, hogy téled, kedves kolléga, nem bírtam már illő módon elbúcsuzni. Ne vigasztalj azzal, jó Madár, hogy hiszen akadt a diákelvtársak közt elég, aki még egy köszönöm szót se mondott tanárainak. Én érzem, hogy mivel tartozom neked, s azért engedj meg, hogy hálás szívem érzelmeinek most szabad folyást engedhessek.

Este van. Itt ülök csendes istálló íróasztalánál, sercegve ég kis mécsesemben a hadi olaj. De életem alkonyán is, ha már életem mécsese kialvófélben lesz, a te emlékedet hálás kegyelettel őrizni fogom. Mert igazi számárjellememet neked köszönöm, mester. Emlékszel úgy-e, kedves kolléga, hogy mikor a Piusba beköszöntöttem, mily elkényeztetett számaracska voltam. Kocsin hoztak. De a te iskoládban megedződtem, különösen a sportolás utján, hisz úgy te sem tudtál futni a munkától, mint én, s akkorát egy vén számár sem rugott a lovagolni akaróknak, mint jó magam. Ez megedzette lábikráimat, s szándéknak és nemes példának megfelelően, gyalog tettem meg az utat vissza Zehi puszta. Csak egyet resteltem borzalmasan. Engem, a Pius szabad számárát, a koci után kötöttek és két ló húzott hazafelé! Ily széken! Meg is kötöttem magamat, s valósággal úgy csuszagt az uton. Némelyek ezt csökönnyösségre, keményfejűségre magyarázták, hogy én számar szemmel mindig csak az ellenkezőjét teszem a parancsnak; mások azt hajtogatták egészen meghatva, hogy lám, mennyire ragaszkodom a Piushoz, el

sem akarok menni... Mindkettőjüknek igaza volt, de mozdulatlanságom főoka sértett számárönerzetem volt.

De ez még semmi, kedves kolléga! A városban szégyenpír futott végig hamvas pofámon, mikor láttam, hogy ugyanezen napon, június 20-án, utaztak haza a demarkáción túli fiúk. S becsületes ábrázatomról bizonyára mindenki azt olvasta le, hogy én voltaképen a Piusból kicsapott számár vagyok, s most pusztaán kell keresnem foglalkozást és megélhetést. Lesütöttem a szememet, hogy ne lássam a kajánul vigyorgókat. De mondhatom, kedves kolléga, életemnek legkeserűbb perce volt ez az elvonulás.

Elgondolkodom most a téled nyert jótéteményeken, jó mesterem. Téled tanultam a munkát kellő értékére leszállítani. Tudod, hogy számárésszel mily hévvel kaptam eleinte a munkába; de a te nemes példád, párosulva bölcs oktatásaiddal, jó Madár, hamar kijózanított és beláttam, hogy a derék számárnak legfőbb erénye a munkakerülés és tétlenség.

Énekóráidra is hálásan emlékszem vissza. Kicsit bártortalan, csiszolatlan volt a hangom, mikor a Piusba léptem. Igazi számárordításról csak akkor nyertem fogalmat, amikor a te gyönyörű stentori hangodat hallottam. Egészen elbűvöltél akkor, s addig művelem, gyakorlom majd a hangomat, míg a tiedhez hasonló nem lesz. De akkor aztán fellépünk egy duettben a Piusnak valamilyen hangversenyén. Azt hiszem, sok bálmulónk lesz. Továbbá, kedves kolléga, téled sajátítottam el a számárfizika elemeit: az időjósást. Persze a gonosz nyelvek azt mondták, hogy ordításodra sohse lett eső, s még sem gondolják, hogy mi nem vagyunk oly korlátoltak, mint ők, kik legfeljebb csak egy napra tudják az időjárást megállapítani. A mi jósló ordításunkra előbb-utóbb mindig biztosan esik az eső.

Izlésemet is nagyban fejlesztetted. Itt Zehiben, csak száraz kóró, gym-gyom volt a kosztom. Nálad megtanultam, hogy a zsenge rózsabimbó, illatos szegfű, a konyhakert izletes veteleményei mily előkelő, uri ételek. Nálad válogatós, finomabb izlésű számár lettem.

Engedtél bepillantani a társadalomtudományba. Mondhatom, mesterem, bennem lelkes tanítványt találtál. Rajongok azon eszméért, hogy a világ összes számarai egyesüljenek. Legyen irodánk Párizsban, Londonban, hivjanak meg békekonferenciákra, nemzetközi értekezletekre, ordításunkkal tulharsogunk majd minden ellenvéleményt, s miniszterek, fejedelmek fognak velünk parolázni. Ó dicső jövő, mikor tűnik fel csillagod?

Emléklül szántam emlékkönyvedbe e kis versikét. (Számárbecsületemre mondom, hogy én csináltam, nem a Karsci vagy a Béla — a kis gazdám.)

*Bucsuzom tetőled, Mesterem, jó Madár,
Ki engem tanítál, mint egy tudós tanár,
Bárhová sodorjon éltében majd az ár,
Példaként követlek Tégedet, Vén Számár!*

Ugy-e meglátszik rajta az én tehetségem! De már leteszem a lantot. Kifogyóban az olaj a mécsesben, kifáradtam a naplopásban és hívogat a puha fekhely. Várom kedves soraidat.

Sirig hű tanítványod

Laci
a Pius második szamara.

U. i. Rándulj le vakációban Zehire, jót mulatunk majd. Már kikémeletem a legizletesebb tiltott falatokat.

Lapunk előfizetői.

Alapító tagok: Hencz Károly 300 K, Rausch Ede 30 dinár, Biró József 300, Polcz József 30 din., Kovács József 300, Cholnoky Lajos 300, Bajusz Árpád 300, Romaisz Ferenc 300 K, Szelinger Lőrincné 30 d., Minnich Lőrinc 30 d., Kalla Róbert 30 d., Helchert Nándor 30 d., Schaller Kálmán 30 d., Mahr Károly 30 d., Möhler György 30 d., Kovács Ferenc 35 d.

Jótevők: Nagy János 20 d., Kary Imre 20 d., Mantuano Jenő 200 K, Mezei István 20 d., Grészer Antal 20 d., Hottinger Pál 200 K.

Pártoló: Rézbányai József 50 K.

Szellemi sziporkák.

1. A hittanár lelkesedéssel beszél arról, hogy az ember lelke megszentelő malaszt nélkül hasonlít a fügefához, mely nem hoz termést. C. J. azalatt szomszédját szórakoztatja. Felszólítják: Mihez hasonlít az ember lelke? — „A fűzfához”. — 2. Hány szentség van? Kérdik a VIII.-ban. „Kettő: a kenyér és a bor” feleli W. K. — 3. A legszükségesebb erények: a sarkantyús erények. (B. F.) — 4. A római polgárnak egyik joga volt a ius sacrorum, melynél fogva a szentségekhez járulhatott (G. M.) — 5. A kliensek azonban nem vehettek részt a szentmisén. (B. I.) — 6. Ki volt a legelső egyiptomi remete? Pádau szent Antal. (K. D.)

7. Miután a szónok tételét bebizonyította, még nem tett meg mindent, mert azt meg is kell cáfolnia. (F. I.) — 8. A szónok a befejezésben az indulatokat magába rakja. (B. M.) — 9. *Pázmány* mit irt? Megírta a . . . a vasuti kalauzt. (sugás után) (T. A.) — 10 *Arany* hol látott napvilágot? A nagydíjai várban. (M. J.) — 11. *Révay* és *Verseghy* versengése a „Béka-egér”-harcban nyilvánult meg. (O. L.) — 12. *Bessenyei* filozófusa konokul elhatározta, hogy sohasem fog nőül menni. (S. J.) — 13. *Coriolánt* ugyanazon érzelmek törtek meg, melyeket ő a népben semmibe se vett, t. i.: apa, anya és fiú. (H. J.) — 14. A tanár főneveket képezet „fest”-többől. Cselekvő személy? „festő”. A cselekvés eredménye? „fest-mény”. A cselekvés eszköze? Ecset! (K. E.) — 15. Egy szecska szerint a Tisza eredete: Krisztus Urunk elővett egy kötelet, rákötött egy szamarat és eleje fogta az ekét. (R. E.)

16. Mondjon egy-két jelesebb római elégia-költőt. — ? — ? — Hát tavaly milyen klasszikust olvasott? — Dávidot! (B. L.) — 17. Régente az epigram-

mákat a háztetökre írták. (A. A.) — 18. *Marius* magába vonult birtokára és a közeletnek szentelte magát . . . azaz, jobban mondva, a politikai magánéletnek. (F. B.)

19. *Augustus* fel akarta építeni Tróját és Rómát oda áttenni. (S. D.) — 20. A rómaiak házi istenei voltak a — spenatesek. (B. F.) — 21. A pontifexeknek pálciájuk volt, ezzel sétáltak az utcán . . . (R. E.) — 22. A rómaiak a curia termében kiöntötték panaszait. (J. M.) — 23. *Livius* stilusa egyszerű, világos, de nagyon tömött, s ezért nehezen érthető. (F. I.)

24. *Sokrates* igen előkelő család sarja volt. Atyja kőfaragó volt. (Cs. Á.) — 25. Ki volt Menelaus fia? Kis Menelaus. (S. P.) — 26. Fordítás *Odyszeiából*: „Odysseus fogta hosszúcsövű vadászokpjáját és rálőtt a kecskékre.” (Sz. M.)

27. A francia forradalom eltörölte a kereszténységet és az isteneket (S. I.) — 28. A skandináv országok rendkívül sokat fordítanak a művelésre, azért van náluk a legtöbb analfabéta. (Sz. F.) — 29. Jézustársaságának szentjei között találjuk boldog Fáber Oszkárt. (Kl. D.) — 30. A nyugati grófok letelepednek *Hispaniában* és megalapítják az olasz nemzetet. (D. L.) — 31. A leíró költészethez számos anyagot nyújt az egyház szemből sebb tárgyaival. Ilyen pl. a Laocoon-csoport. (D. L.) — 32. A gót stílus után következett a festészet; az esztergomi bazilika főtulajdonsága, hogy nagyon élethű. (K. D.) — 33. Minő szerzeteseket telepített le III. Béla? „A jezsuitákat.” (S. K.) — 34. *Lajos Fülöp* a Bourbonok ferde ágú leszármazottja. (B. J.) — 35. A hűgennották 80 élő katolikus hullájával betömtek egy kutat. (T. G.) — 36. A görögök nemzeti éposza: az aesopusi mesék. (D. J.)

37. A *trichina* citromalakú pont, amely belekapaszkodik a bél szőreibe. (K. D.) — 38. A *farkas* fejéről lompos szőrfarok csüng alá. (L. J.) — 39. A *farkas* nagyobb rovarokat eszik és különösen szereti a birkapecsenyét. (M. I.) — 40. „Van-e minden juhnak szarva?” „minden nyúlunk?” kérdi a szórakozott diák. (G. M.)

41. A *nyúl* félelmetes állat (P. P.) — 42. Viszont a *tigris* háziállat. (R. I.) — 43. Mit eszik a *medve*? A talpát nyalja. (R. E.) — 44. A *dankasirály* énekes madár. (F. A.) — 45. A kocsi két végére ostorokat fognak. (Sz. Á.) — 46. A *pelikán* lábai össze vannak kötözve úszóhátyával. (M. I.) — 47. A *pelikán* színe ugyanaz, mint a gödényé. (T. F.) — 48. A *bika* a szunyog szarvára száll. (R. I.) — 49. A *halak* gerincesek és gerinctelenek. (F. I.) — 50. A *svábbogár* éjjel világít. (H. F.) — 51. A *svábbogarak* megcsipik és ujjakkal megkarmolják a járóelöket. (B. F.) — 52. Mi a *varju*? Fekete csirke. (B. F.) — 53. A *tiszafa* 10 méteres cserje, termése korsó-alakú. (B. F.) — 54. *Makónak* konyhakertészete — zöld. (V. F.) — 55. A *Pónak* mellékfolyója a Pincsió (Ticino) (P. Ó.)

56. A fül a fej egyensúlyozására szolgál. (C. J.) — 57. A közép európai zónaidő szerint mikor van dél? Amikor harangoznak. (S. J.) — 58. Mit kell legelőször tennünk, ha egyenletet kapunk megfejtésre? Mindenek előtt meg kell néznünk. (E. A.) — 59. Gy. J. nagy buzgón belefog az egyenletek megfejtésébe és lelkesen magyaráz: legelőször is eltüntetjük az egyenleteket (törteteket). — 60. Tudod-e, hová megy érettségi után a Süss? Pestre megy a zeneconservatoriumba (conservatorium). (S. P.)

Krónika

a hires-nevezetes Pius-internátusban történt nagy eseményekről az 1920/21. tanév második felében. Kezdem illő pennaferagás, pélpátomás és rágyújtás után bodor füstfelhőben.

Február 1. Borúra derüre, ahogy derüre ború. Tegnap még felhős ég mennydörgéssel, Isten nyilával és bő csapadékokkal, ma fényes napsütés, mosolygó ábrázatokkal. Hogy ez a farsang farka oly közel esik a felévi bizonyítvány gyász-muzsikájához. Ma este a II. szakasz mulattatta itthon az internátus lakóit, sikerült bohóckodással. Jobban tudták leckéjüket, mint az iskolában. Tányérral is körüljártak a cigányok, s hullott is egy kis aprópénz a Sz. Vincze javára.

Febr. 2. Gyönyörű napsütés a szivekben. Kettős ünnep van. *P. Velics Miksa* leteszi ünnepélyesen utolsó fogadalmait, s a kongregáció zászlájára esküdnek új leventék. Vitézek, aztán ne hozzatok szegényt a tiszta Máriás-lobogóra!

Febr. 5. Megint komédia. De most aztán nagy publikum élvezte végig a „Három naplopó” kacagató huncutságait. Ti öregek, valahogy a bemutatott ábra szerint ne tegyetek, mert ti is hüvőse kerültök!

Febr. 8. Húshagyó kedd. Szerényes bucsuzató *Carneval* öfelségétől. Rendezte ismét a II. szakasz V. osztálya *Krausz Lévi* vendégszerelésével. Utána a III. szakasz élvezetes teastéllyel zárta le ezt a rövid bohókás szeszt.

Febr. 9. Mintha az öreg Föld is hamvazkodott volna, oly szürkés-fehér lepel borítja homlokát. Hajrá, rödlízní lehet. Igen ám, de mire a szecsakira került volna a bukfacezés, már is régi mocskos gubájában tündökölt a Föld. Elolvadt a hó. Rövid az öröm e sárgolyóison.

Febr. 22. Mily had kel az üszögi bánya felé? ... A VIII. osztály száll a Föld gyémántos gyomrába. Gyönyörűen festettek a kikent-fent ficsurok a bányász munderban; de a gazdag tapasztalatok a szénbányában megérték a fáradságot.

Febr. 26. R. P. Rector névnapja. Mily örömmel a családban, mikor a kis csemete elgágyoghatja atyjának jó kívánatait. Az örömöt betétezte a délutáni kirándulás a szélrózsa minden irányában. Remekül sikerült.

Febr. 28. Mogorva arccal egy kísértet jár az intézetben és követeli áldozatait; akit zsákjába bujrat nem sir, hanem örül, s kéri a vastagnyaku bácsit, hogy legalább 8 napig ne engedje ki. S *Mumsz* öméltósága hallgat a kérésre. A lurkók meg ott a zsákban (betegteremben) novénákat tartanak, hogy idő előtt el ne muljék a bajuk. Nem kell legalább iskolába menni. Ki törődik azzal, hogy aztán pótolni kell a mulasztást?!

Március 10. Derék, kiváló tehetségű, diáktársunk *Gonda József* ma hosszas szenvedés után irigylésre méltó szép halállal bucsut mondott ez árnyékvilágnak. Megrendülve állunk ravatalánál és átértéztük az édes anya mélységes bánatát. A zenekar megható gyászindulója és az énekkar mélabús bucsuzatója kísérték utolsó útján.

Márc. 17. Nagy meglepetés érte ma a labdarugó lelkes ifjúságot. Német testvérkonviktusunk egy nagy jóakarónk közvetítésével hét football küldött a Pius-Internátusnak. No hiszen, felszökik most a játéklás és a — cipész-számla! De azért testvéri szívből pattanó köszönet az ajándékért!

Márc. 18. Egyszer esik esztendőben ily korai felkelés: fél háromkor zavarták ki az ifjúságot puha fészkekéből. Hja, aki idejében meg akarja kezdeni a husvétii vakációját, az siessen, mert a vonat nem vár. Rövid bucsuzás a kápolnában, egy kis meleg reggeli s a kis csapat már is baktat az éjjeli-homályban az Úr Jézus áldásával az állomás felé bele a husvétii vakációba.

Cak Zaho Pala és *Oppel Miska* voltak máshová hivatalosak, valami 45. számú terembe, ahol igen vegyes társasággal ismerkedtek meg. Sajnos, a vendégszeretet csak öt napig tartott, s így kénytelenek voltak visszatérni a Piusba. De barátaitak csak alapos kefélekedés, fürdés után merték üdvözölni. De akkor aztán megereedt a nyelvük.

Márc. 30.-án visszatérés. Már annyira belejötték az éjjeli utazásba, hogy az utolsó csapat éjjel 11-kor döngette a kaput és követelt bebecsátást. Ezzel eleget tettek a törvény betűjének, mert még márc. 30 volt egy fél-órág, mikor a küszöböt átállépték.

Április 3. Kimenő, ami nincs, van ma. Hej soknak a szárnyas gondolatai mégis csak künn jártak nénikéknél meg bácsikáknál, meg drágán terített asztaloknál, meg cukros cukrázdákban. Lemondani, lemondani — majd annál jobban fog a májusi izleni.

Ápr. 12. Kegyelmes Püspök Urunk névnapja. Az ifjúság hódolatát a „*Garcia Moreno*” c. dráma bemutatásával fejezte ki. Ez alkalommal az externisták szerepeltek.

Ápr. 15. Mit keres a szecsák vállán kapa, ásó, gereblye? Hova sietnek a számár-fogattal, taligával? Nagy fába vágják fejszéjüket, illetve kemény földre a csákányukat: a játszóterüket akarják felásni, javítani és modernül berendezni.

Ápr. 24. A munka közepén egy kis biztatásra szorul a munkás had. Pompás és bő nagy uzsonnát rendeznek a kedves szülők szíveségéből. Hány kíváncsi öreg kandikált be azon a délután az I. játszóterembe. Barátom, aki nem dolgozik, ne is egyék!

Ápr. 28. Peldátlan eset a világtörténelemben: az ifjúságot kényszeríteni kell szünetre. Azt mondják sarlach, kanyaró, difteritisz, ebveszttség dugta fel fejét a városban. Itt ugyan az árnyéka nem jár a járválynak, de hát muszáj szünetnek lenni. Sajnos ennek nyomában aztán kítört a *reláció-járvány* és szedte áldozatait. Ez a négy nap ily formában aztán persze egy-kettőre elröppent.

Május 2.-án a kirándulás is segített rövidíteni e hosszú szünetet. A kirándulás nagyszerűen sikerült. Volt mindenféle jó: sonka, szalonna, szalámi, pogácsa, börgázás, bokás-sár, nótás jókedv, este meleg tea és finom alvás. Kell-e ennél több egy kirándulásra?

Máj. 3.-án mind makk-egészségesen tápázkodik fel jó későn az ágyból.

Máj. 4. Mind e jobban nem vett részt a dicső III. szakasz, mert itthon maradt, hogy a mai atlétikai ünnepélyt előkészítse. Az ég kiderült és délelőtt meg is tartották a versenyt igen szép eredménnyel. D. u. pedig bajnoki mérkőzés volt a III. és II. szakasz közt (5:1) eredménnyel.

Máj. 5. Mindennek betetőzője nem a délelőtt kihirdetett havi volt (a legsilányabb ez évben!) hanem a délutáni *népünnepély*. Ha, nyájas olvasó, voltál már vásáron és dobált karikát, halásztál nagy semmit, megtudtad a jövődet, és hintáztál egy-két garasért és csodamuzemban ámulatodban nyitva fejeztetted szájacskádát, úgy itt ezeket újra láthatad volna és 5 hétre kikacagtd volna magadat. Persze belépődij mellett. De amit ma ingyen adnak, az nem

is ér ám semmit. Este pedig egy magas szárnyalású kabaré zárta le a majális pótló és szünetet rövidítő szórakozásokat.

Máj. 6. Vannak olyan boldog diákok, kik azt dalolják: ma utoljára voltam előadáson; s ezek a boldog nyolcasok. Iskolából jövet csak úgy harogott a folyosó a ballagó vén diákok bucsudalától . . .

Máj. 15. *Pünkösöd vasárnap.* A bérmálás szentsége erősíti ma több tanulónk lelkét a lelki küzdelmekre. Este nagyszabású koncertet rendeznek ismert zenekaraink. Sok elismerést, tapsot és obolust arattak.

Máj. 17. Meleg idők járnak, ránk szakadt a kánikula, de legjobban izzadnak e tropikus hőségben azok, akik ma kezdenek érni tekintetes urakká.

Máj. 23. A forróság kiapasztotta a pécsi vízforrásokat. Nincs víz sehoh. Este 1/2-9-kor nyílnak meg a csapok, s megrohanja 140 konviktor, hogy szomját oltsa, s vizet biztosítson magának a holnapi mosakodásra. Volt víz bőven, az utolsók már csónakázhattak a folyosókon.

Máj. 26. Úrnapja. Az Oltáriszentség ünnepe. Nagy megtiszteltetés a konviktusra, hogy a fuvózenekara és diszszázada emelhetze az Úr Jézus vonulásának fényét.

Máj. 30. *P. Praefectus nevenapja.* A szép virágdiszben uszó étteremben köszöntötték fel atyjukat a gyermekek.

Máj. 31. Banda uzsonna. A sok fáradságért a számtalan elismerésen kívül egy kis kézzel fogható jutalom.

Junius 2. Kezdődik az érettségi. Külön misén még egyszer közös áldozást tartanak a maturandusok, hogy Isten segítségével küzdjék végig ez utolsó küzdelmet. Az éretteket szünni nem akaró, harsogó, falat rengető éljen fogadja visszatértükkor az étteremben.

Jun. 3. Jézus sz. Szívének ünnepe. Megújítottuk a felajánlást e szent Szívnek, hogy uralkodjék továbbra is értelmünk és akaratunk felett és szent áldása kísérje minden munkánkat.

Jun. 4. Bucsuzás az öregektől. Egyik-másik kis vitéznek bizony könnyezgett a szemében, s öreg barátaink is meghatottan vették át a kis szónoktól a rózsacsokrot, annyi kedves emlék symbolumát.

Jun. 10. Vizsgák. De nem oly borzasztók mint ahogy hangzik. Legtöbbit a tanárok maguk felelték, kivéve a VI. és VII. o. póthittanvizsgáján.

Jun. 14. Felvirradt a 10 hónap óta várva-várt nap. Izgatott pakolás délelőtt, de közbe persze többször is le kell szaladni a portára, jön-e már a mama, vagy a papa? Aztán bucsuzás a tanároktól. Majd praemiumosztás, Te Deum, bizonyítványosztás és a függöny legördül. Egy színművet ismét eljátszottak. Szétrebennek a szereplők mindenfelé, a Piusban azonban őrzik kedves emléküket.

Jun. 20. Hatósági engedélyekkel útra kelnek a demarkon túliak is, hogy egy évi távollét után szeretettel köszöntsék a családi otthont. Délről kezdve — néma lett a ház.

A. M. D. G.

A. P. B. E. póstája.

1. **Fiuk, akik feljöttök!** Ha Pestre jöttök, okvetlenül keressétek fel *P. Elsasser Gyulát* (VIII. Mária u. 25.) és jelentsétek be lakáscimeteiket; viszont ugyanott megduhatjátok a mi cimeinket. Mindenben szívesen segítségtekre leszünk.

2. Ti öregek, kik a megszállott területen vagytok, ott függ-e már a gimnázium folyosóján a képünk? *Latiatuc zumtukel mic vogmuc!*

III. szakasz, vigyázz! Teniszpálya készül nagy munkával a játszótéren. Szeptemberben már játszhattok. Tenniszfelszereléssel lássátok el magatokat.

Demarkon túliak! Ha másképp nem utazhattok, *legkésőbb* szeptember 5-én a demarkációs vonattal jöjjetek. Első osztályosok azonban már szept. 1-én itt legyenek. *A többiek szeptember 3-án vonulnak be!*

FÜGGELEK.

Pius-dalok.

Sárga-fehér szalag . . .

Sárga-fehér szalag van a sapkánkon:

Kinyílott a piros rózsza az ágon.

Gyere pajtás tüzzük hát fel!

Zöld levelhez rózsaszál kell!

Ej, haj,

Csuhajja!

Még ma ki kell vonulnunk a városba.

Lábunk alatt dübörög a kövezet,

Merre járunk baráti kéz integet.

Itt is ott is kendő lobog

Diáksziivünk büszkén dobog

Ej, haj,

Csuhajja!

Indulónkat fújja épen a banda.

Mecsek ormán a zöld erdő nem süket

A vén tölgyek összedugják fejüket,

Hallották a vig nótákat,

Irigyelik a bandánkat,

Ej, haj,

Csuhajja!

Masirozni szeretnének utána.

TARTALOM.

Lapsz.

<i>Bors L.</i>	Berchmans sz. János jubileumán	1
* . *	A második raj	2
* . *	A régiek	3
<i>Majoros J.</i>	A pécsi gyárakban	5
<i>Lukács A.</i>	Barátunk ravatalánál	7
<i>Szabó Pál</i>	Búcsú	10
<i>Lukács A.</i>	A három naplopó	10
<i>Gebauer T.</i>	García Moreno	11
* . *	Képek García Moreno életéből	13
* . *	A Piusi kis harang	15
<i>Bors L.</i>	A mi zenekarunk	16
<i>Kotzián J.</i>	Az atlétikai verseny	18
<i>Szabó P.</i>	Az utolsó csúzli	19
* . *	Pécsi lapok mirőlünk	21
* . *	Laci bucsulevele Madárhoz	24
* . *	Lapunk előfizetői	26
* . *	Szellemi sziporkák	26
* . *	Krónika	28
* . *	A P. B. E. postája	31
* . *	Függelék. Pius-dalok	31

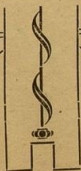
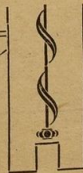
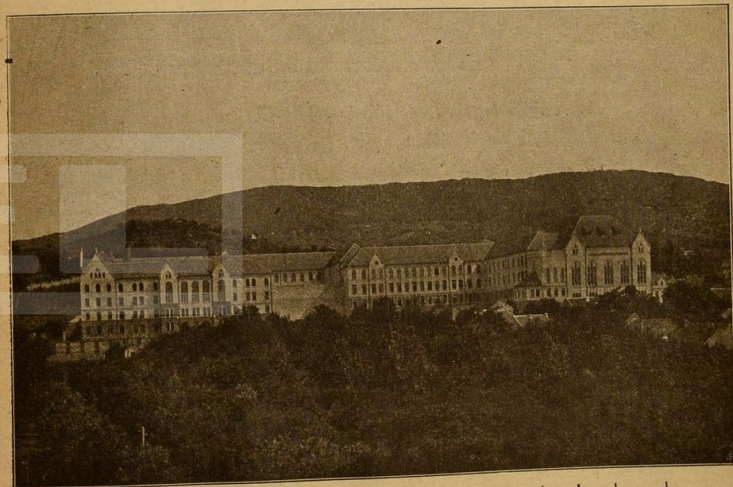
1921.

HARMADIK SZÁM.

JULIUS.

MECSEK ALJÁN

A PÉCSI PIUS-KOLLÉGIUM LAPJA

PÉCSETT.

TAISZ JÓZSEF KÖNYVNYOMDÁJA

1921.

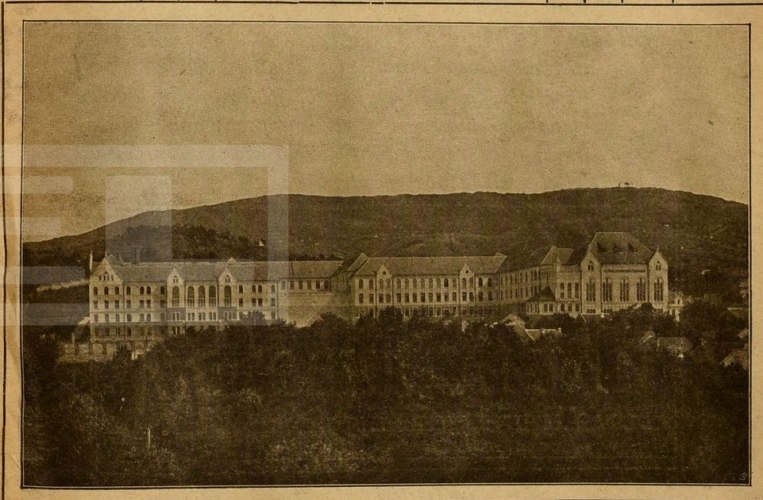
1922.

NEGYEDIK SZÁM.

FEBRUÁR.

MECSEK ALJÁN

Á PÉCSI PIUS-KOLLÉGIUM LAPJA

PÉCSETT,

TAISZ JÓZSEF KÖNYVNYOMDÁJA

1922.

MECSEK ALJÁN

A PÉCSI PIUS-KOLLÉGIUM LAPJA.

Megjelenik évenként kétszer: július és február havában.

Mecsek Alján a Pius-gimnázium diákjainak a lapja. E lapban örökítik meg az iskolaév nevezetesebb eseményeit; itt ragyogtatták derüs jókedvüket; itt érintkeznek az eltávozott öreg jó barátaikkal.

Mecsek Alján a Pius gimnáziumból kikerült öreg diákok lapja. Ezáltal szerezhetnek hírt egymásról az élet viharában egymástól gyakran oly távolra elsodort jóbarátok; ezáltal kapcsolódnak ide az intézethez, melyre mint nevelő édes anyára szeretettel emlékeznek mindenkor; itt közölhetik öreg és ifju barátaikkal a Pius-Bajtárs-Egyesület terveit, reményeit, működését

Mecsek Alján a szülőknél az intézet jóbarátainak a lapja, kik oly érdeklődéssel kísérik az intézeti élet minden megnyilvánulását, akik e lapokon olvashatják kedves gyermekük, szeretett pártfogoltjuk szellemi szárnypróbálgatását: bepillanthatnak abba a titokzatos miliőbe, melyben gyermekük távol a kedves szülői háztól mozog, él, dolgozik, örül.

Előfizetési módosítók:

1. Alapító tagok. Legalább 300 K-1 fizetnek s ennek fejében életfogytiglan kapják a lapot.
2. Jövő tagok. Legalább 200 K-nál kevesebbet fizetnek s nyolc évig kapják a lapot.
3. Pártoló tagok. 200 K-nál kevesebbet fizetnek s ezen összeg arányában jár a lap.

Egyes szám növendékeinknek 15 K, másoknak 20 K. — Előbbi számok még kaphatók. Egyenkint növendékeinknek 15 K, másoknak 20 K.

Mecsek Alján

A pécsi Pius-kollégium lapja.

1922.

Negyedik szám.

Február.

Mater ter admirabilis.

Rómában a Havi-Boldogasszony templom egyik kápolnájában egy régi kép látható, melyet állítólag Lukács evangélista festett. E kép már az előbbi századokban is a legnagyobb tisztelet tárgya volt és méltán, mert nevéhez számos csoda fűződik. Mint minden kegyelem ősforrása, idővel annyira elhíresedett, hogy a pápák ezer éven át senkinek sem engedték meg a kép lemásolását. Végre Azevedo Ignác, jézustársasági hírhirdető, ki éppen induló félben volt hírhirdető útjára, Brazíliába, nyerte meg először e kegyet. A képet tehát levették eredeti helyéről és több másolatot készítettek róla. Ezen utánzatok egyikét, mely most „Három-szor Csodálatos Anya” név alatt ismeretes, Borgias sz. Ferenc az ingolstadt-i kollégiumnak ajándékozta 1571-ben.

Úgy e másolat, mint az eredeti, szakértők becslése szerint, minden más Mária képet felülmúl és lényegesen különbözik is tőlük. Mert míg Mária más képeken szelid, nyájas arccal szokták ábrázolni, addig itt, szűz Mária és sz. Fiát komoly, mondhatni szigorú vonások jellemzik. A művész e remekművében valószínűleg azt akarta kifejezésre juttatni, hogy a kisdéd nem közönséges gyermek, hanem Istenember és Mária nem közönséges anya, hanem Istenanya. Erre vall a kisdéd kora és nagysága, mely lényegesen meghaladja azt a kort, mikor az anyák még gyermeküket karjaikon szokták hordozni. Az isteni magzat baljában vaskos könyvet tart, míg jobbát áldásra emelve szelid tekintetével csüng a szemlélőn. Magán a sz. Szűzön fonséges nyugalom és mégis gyermekded szelidség látszik, mely önkénytelenül eszünkbe juttatja Szűz Mária hármasságát. Ugyanis ő Anyja Istennek, Anyja a Megváltónak és Anyja a megváltottaknak.

Vilmos, bajor herceg 1582-ben már elődjétől is tervbe vett gimnázium és vele kapcsolatos kollégium építésébe fogott. — Három év múlva elkészült ezen épület és vezetésével a jézuitákat bízta meg. A konviktus csakugyan meg is nyílt és ide küldték 1586-ban, a szentéletű P. Rem Jakab jézuisa atyát, hogy a rektor oldala mellett segédkezék.

P. Rem Bregenzben született, előkelő családból, 1546-ban; Miután a Jézus-társaságba lépett, tanulmányai folytatása véget Dillingenbe ment, majd pappá szenteltetvén Ingolstadtba, a sz.

Ignác vértanúról elnevezett kollégiumba küldetett, hol 49 évig működött, egészen haláláig, mely 1618 okt. 12-én következett be.

P. Rem életében különös tisztelettel viseltetett a sz. Szűz iránt. Olyannyira, hogy mikor Ingolstadtba érkezett és ott találta azt a Mária képet, melyet Borgias sz. Ferenc ajándékozott a kollégiumnak, nem késett engedelmet kérni az elüljáróktól, hogy a festményt növendékei tantermébe helyezhesse át. Igen gyakran látható volt, amint a kép előtt térdelve ájtatosan imádkozott. Példáját csakhamar, főleg a jobblelkű növendékek is követték, s idővel ezekből a növendékekből egy kis társulatot szervezett „*Colloquium Marianum*,” azaz „*Mária társalgás*” név alatt, melynek feladata volt a Mária tiszteletet mindinkább előmozdítani.

E kis társulata körében érte az a csodás, mennyei jelenés, melyben a sz. Szűz, szívének egyik legforróbb óhaját teljesítette. Ugyanis 1604 ápr. 6-án közös ájtatosságra gyűltek össze a társulat tagjai. Miközben a lorettoi letenyét énekelték, P. Rem természetfölötti erőteljesen térdelő helyzetéből, egy csodás jelenést látott. A sz. Szűz jelent meg előtte és tudtára adta, hogy a „*Mater admirabilis*” megszólítás a legkedvesebb neki és hogy a képet ezentúl annak nevezzék. Miután P. Rem ismét magához tért, az énekkar éppen a „*Mater admirabilis*” megszólítást énekelte. Szívének túlaradó szeretetétől indítva megparancsolta tehát, hogy e megszólítást háromszor ismételjék. Ennek a csodának csakhamar hirtéje terjedt s ugyancsak e jelenésről neveztek ezután az ingolstadtii képet „*Háromszor csodálatos Anyának*.”

A Jézus-társaság feloszlása után az úgynevezett ingolstadtii polgári terembe került a kép és itt maradt a század végéig. Az egyház külön ünnepet szentelt Mária csodálatos anyasága tiszteletére, külön sz. misével és pápi szolozsmával.

P. Hattler Ferenc S. J. még P. Rem életrajzán dolgozott, midőn a „*Mater Ter Admirabilis*” képének ismertetését kis füzetben közzétette. Ez a kalksburgi kollegium kongregánistáiban 1880-ban azt a vágyat ébresztette fel, hogy a csodálatos kép másolatát megszerezzék és a kongregáció képévé avassák. Az akkori praeses P. Abel Henrik a tervet helyeselte.

1866-ban P. Wüger Gábor beuroni bencés az eredeti képet „*Maria Maggiore*”-t lerajzolta és azután le is festette, mivel pedig az eredeti kép már többszörösen megsérült, a műven a kép első másolatát, melyet Borgias sz. Ferenc készített, szinte tanulmányozta és mindent elkövetett, hogy az eredetinek minél tökéletesebb másolatát elkészíthesse. Ez azután a szakértők véleménye szerint sikerült is neki. 1880-ban Herder színyomatossá másolatot készítettett Knöfler bécsi xylografikus intézetében. Az ellenőrzésre Herder úgy, mint a beuroniak P. Hattler F. S. J.-t kérték föl. Jutalmul 12 levonatot kapott a legelsők közül, melyek egykét P. Hattler a kongregációnak ajándékozta. A képet P. Widmann Ferenc rektor áldotta meg 1881. január 1-én.

A „*Mater Ter Admirabilis*” csodás képének története megismétlődni kezdett a kalksburgi kollegium keretében. Mióta a

„*Mater Ter Admirabilis*” képe a kongregáció kápolnájába bevonult, szemelláthatólag feltűnő áldás szállt az egész házra, írja egyik prézes, P. Ludewig Károly. A „*Mater Ter Admirabilis*” igazában a kalksburgi ház Védőanyjának mutatja magát. A kongregációban 1881. jan. 1. óta a kép a leggyöngédebb tisztelet és szeretet tárgya volt.

Ezt a kegyelem forrást, melyből egykoron maga is bőségesen merített, mint a kalksburgi kollégiumnak régi növendéke, óhajtotta megnyitni nagymélt. gróf Zichy Gyula pécsi püspök, a pécsi Jézus-társasági Pius-kollegium nemes szívé alapítója, midőn a „*Mater Ter Admirabilis*” másolatát megszerezve és a kalksburgi képhez érintve, kongregációnk kápolnájának ajándékozta 1917. év tavaszán. S addig is, míg az új kongregációi oltáron végleges és diszes elhelyezést nyerhet, külön e célra készített tölgyta állvány keretben helyeztette el Mária gyermekeinek és az egész ifjuságnak szeme elé.

Adja Isten, hogy a pécsi konviktus is tanuja és boldog kerete legyen azon kegyelem áradatnak, mely a „*Mater Ter Admirabilis*” képéből kiindult az ingolstadtii és kalksburgi kollegiumokban.

Saághy András, P. i. IV. o. t.

Intézetünk a megszállás alatt.

A súlyos és nyomasztó emlékek komor hada lepi meg töltemet. A lélek elszorul, ha az idegen kobács és a vörös rombolás e fojtó légkörére gondol. Hiszen még nemrég itt villogtak a balkáni szuronyok, hangzott a vörös árulók forradalmi éneke, alig néhány hónapja még bilincsbe vert kezünk csörgése s némaságra kényszerített ajkaink sóhaja szállott a szabad magyar hon felé. De lehullott már a bilincs. A kiállott szenvedés ostorcsapásai kegyetlenül fájtak ugyan, de legalább kemény vasércce, szilárd acéllá kovácsolták az izzó magyar lelket. A hosszu megpróbáltatás, a három keserves év szenvedésének könnyáztatta földjéből viruló rózsák fakadtak, legszebb virágok a Nemzeti Génusz koszorujának füzérfonalán.

Mint pusztító viharok végig tombolnak a rengetegen, fékezhetetlen erejök az erdő minden növényzetén érezvati kegyetlen hatalmát, úgy szántott keresztül a borzalmas rézvivar a piusi zsenge hajtáson. Elvértett hazánkat, szerencsétlen városunkat oly keményen sújtó balsors minden oldalról irgalmatlanul megvárta intézetünket. Pedig a piusi kollegiális élet sajátos világa nem engedte befolyásoltatni magát a város forumán zajló élettel, de a mostoha idők közös sorsa érzelmi láncként füzte össze a pécsi keresztény intelligenciával.

A megszállás első pillanatától kezdve tisztán látszott a szerb annexió elérésének célzata, amiért is az összes intézmények egyöntetűen az erkölcsi ellenállás fegyverével bocsátkoztak bele a beláthatatlannak látszó küzdelmek sorozatába. Az

első hivatalos érintkezés is felhívó volt a hűtlenségre. Eleinte magas javadalmazás és különböző előnyök ígérete szolgált meg az egyre-másra küldött csalogató felhívásokban. Majd fenyegetéssel kísérelték meg a jugoszláv állameszme mellett való csatlakozásra bírni az intézetet s bár a felosztást is kilátásba helyezték, az ilyen levelek a szerb nyelvű rendeletekkel együtt — figyelemben nem részesültek. Ezek után további hivatalos érintkezésre nem került a sor, de nyilvánvaló lett, hogy a Pust, mint a magyar kirtartás egyik ernyedetlen ihletőjét gyanakvó szemmel bizalmatlanul fogadták minden lépésében. Jóllehet velünk szemben nem éltek erőszakkal, ami az állami szerelvények és intézetek kifosztásánál oly barbár módon nyilvánult meg, az eléjük került ügyekkel mutatott amerikázás, sok esetben a nyílt visszatasítás világitotta meg leghebbeben ellenséges indulatukat.

A hivatalos érintkezésnél sokkal jobban megérezttük a fizikai és szellemi elzártág szomorú következményeit. A demarkációs vonal korlátai megszakították az összeköttetést a magyar területtel. Elválasztották a fiuk nagy részét a családi központtól, a kollégiumot és a rendházat felettes hatóságaitól. A mulasztáhtatlan összeköttetés szükségessége kényszerítette az intézetet, hogy más uton létesítsen kapcsolatot, t. i. szökésekkel és csempészés közvetítésével, amit különben a magyar állam is törvényes szervei által folytatott.

Még élénk emlékezetben állanak a szökések világának regényekbe illő mozzanatai, melyekről köteteket lehetne mesélni — talán a jövő kor lakói el sem hiszik már, hogy megtörténhettek, mikor rab volt a magyar hazájában. Minden romantikája mellett azonban az erkölcsi és anyagi felelőség súlyos terhét zuditották az intézet igazgatóságára. Komoly következmények gyanánt fenyegették meg letartóztatással P. Rectort. Egy ilyen eset idézte elő *M. Raile* lestoppolását is, ki négy napig élvezte a rablőgylökösök, kommunisták, szökvények, meg különféle paraziták társaságát az S. H. S. zsoldosok söpredékének, a határrendőrségnek jóvoltából. Hasonló sors jutott osztályrészül azon szülőknék is, kik gyermekeik átksérések nem voltak hajlandók bizonyos szokásszabta mennyiségű dinárral betönni annak a korrupatív, mammontáncot járó, egzisztenciátlan kalandornép száját, amely jugoszláv hivatalnokai kar nevet viselt. Ilyenekre való tekintettel az intézet a pécsi iskolák közt a leggondosabb utánjárást fejtette ki a fiuk utazási engedélyének megnyerése érdekében, de sajnos ez sem járt mindig eredménnyel, amennyiben Raic, a rác zsupán azt, különböző ürügyeket véve alapul, sok esetben visszautasította, vagy pedig elodázta. A honvágy természetesen azért több fiut rávett a hazaszökésre. A legtöbbnek sikerült is. Csak az utolsó husvétii vakációt nem sikerült a meleg otthonban töltenie Z. P. és O. M.-nak. A demarkációs vonalon elfogták és 5 napra elzárták őket.

Rendkívül válságos helyzetet idézett elő az anyagi eszközök zavartsága, a pénzügyek kérdése. Fölvetette ezt az össze-

kötetés hiányossága, a beszerzés nehézségei által az életviszonyok általános Jrágulása. Az előállott krízis nehéz helyzetében csupán kegyes jötevők ajándékaival, értékes adományok segítségével lehetett az intézetet úgy-ahogy felszínen tartani.

A beszerzés és utánpótlás mostoha körülményei okozták, hogy a fiatal intézet felszerelését csak rendkívül nagy nehézségekkel lehetett kiegészíteni. Épügy a megszállás alatti katasztrofális tankönyvhiány is minden vonalon érezette hatását. Így a VIII. osztály 1920-ban fél évig 2 történelem-könyvet használt, a filozófia-könyv hiánya pedig diktátumok és jegyzetek útján vált kénytelen kielégülést keresni. A többi osztályok cserepéldányokkal és a könyvek átöröklésével uszták meg a nehézségeket addig is, míg az igazgatóságának mindenre kiterjedő gondossága e téren is meghozta a kielégítő sikert.

Mindennél fájóbban szenvedttük igazi lelkületünk, a magyar érzület elnyomását, a szellemi élet nyilvánulásainak szigorú ellenőrzését. Cenzura ollóján kellett keresztlyjuttatni az értesítőket, hirdetményeket, leveleket, annak bilincseiben láttak napvilágot e szerény lapocskának első számai is. Ennek kezelésénél világlott ki a magyar kulturális erő szellemi fölnye a balkáni művelődés bizarr tényezői fölött. Tilos volt pl. ilyen szavakkal összefüggő eszméket pendíteni: *hazafias, magyar*; — vagy kiváltkép a *renegát* szónál érezte magát találva s cenzor, — de nem kerültek el a gyanut az ilyenek sem: *fehér, vörös, ősi, rab*. Áldozatul estek a nevetségig menő skrupulozitásnak a krónikai közleményekben a filozófiai ünnepekről, a kassai vértanuk évfordulójáról megemlékező hírekről.

A mecsekalkji épület nyugodt szigetében éltük át a vörös rombolás szegyenletes napjait, úgy a kommun, mint a Linderzsim alatt. A komoly tudásnak és a szellemi haladásnak igazi vára volt akkor a Pius, falain megtörték a forradalmi eszmék hullámai. Ez a szembeheleykedés szülte a megszállás első idejében elterjedt rémhíreket, amiért egy munkaszévr proletár ököllet fenyegette meg a jesusitákat, Doktor Sándor pedig felfedezte, hogy az épület igen alkalmas lenne inasothon céljaira, már persze a sokszor hirdetett „vörös felszabadulás” után.

A társadalmi anarchia elérésére legjobb robbanó anyagot szolgáltatják a tekintélyellenesség elvének ágensei s e szerepre volt kijelölve az ifjumunkások közé számított diákság. Azonban a bolsevista uralom pécsi exponensei a Pust nem tartották céljaikra alkalmasoknak, azért nem is lépett fel nálunk, a később akasztófán megboldogult Hajdu Imre a hirhert diaktanáccsal, mint a többi pécsi iskolákban; ámig végre is a szerbeknek kellett megszüntetni a szerencsétlen idők ezen átkos kínóvését. Sajnos, köztünk is akadt két olyan fiu, akik tizennégy éves koruk meggondolatlanságával — az egyik atyjának biztatására — megszökve hazulról, beállottak a vörös hadseregbe, de e cselekedettük volt társaik részéről is a legnagyobb felháborodást és megvetést váltotta ki.

Az ellenséges szuronyok, igaz, megvédték Kun Béla vándorjaitól, de fennállottak továbbra is, távoltartottak újjászületett hazánktól s így nem lehettünk közvetlen részeseivé a keresztény s nemzeti eszmék harmóniájából fakadó építő munkának, csupán lelünk tüze forrott össze újjáébredő reménnyel a honi lelkesedés lángjaival.

A helyi keresztény társadalmi élet megélénkülése szorosabb kapcsolatot teremtett a Pius és a város között. Ettől kezdve gyakran lehetett látni, főként a küntlakókat a diákgyűléseken, az öregberek a kath. kör és a keresztény szociális egyesület előadásain is megjelentek a tapasztalás szellemi tökéjének gyarapítására. Mikor aztán a lelkesültség az egyik közelinek hirdett kiürítési hír kapcsán létrehozta a karhatalmat s titokban az idősebb fiuk is részesültek fegyveres kiképzésben, most már komikusnak látszó buzgósággal hetekig teljes készütséggel, téli felszerelésben várakoztak a hön óhajtott jeladó szirén megharosanására.

A hiterő büszkesége és áldozatkészsége a nyilvánosság előtt is éreztette hatását, mert a vallási és keresztény élet produktumainak emelésére intézetünk az illetékes tényezőknél készséggel bocsájtotta rendelkezésére egész erkölcsi és fizikai értékűkét. Megnyilatkozott ez a kongregációk ünnepélyén, a zenekar nyilvános hangversenyein; nemkülönben a legnagyobb örömmel vállalták a fiuk az Oltáriszentség urnapi körmenetének díszőrségét és az évekig nem hallott utcai bandazene valósággal elragadta városunk közönségét. Történt pedig ez akkor, mikor a vezetői által hazája ellen uszított munkástömeg tobzódó gyűlöletét szórta a vallás és állam szent eszméi felé . . .

Az isteni gondviselés végre a sok kegyetlen megpróbáltatás és annyi keserves csalódás után megelégette városunk szenvedéseit. Mikor kilencszázhuszonegy augusztus huszonkettő lezárta Pécs történelmének szomorú napjait, mikor a három éve beborult égbolton rést ütött a Turulmadár és felvillant a magyar kikelet első sugára, akkor az ujjongó lelkek diadalmármorában, a felszabadult lelkesedés viharzó árájában, a hosszannák közepett felhangzott a piusi egyszerű kápolna őszinte hálaadása is a Legfelsőbb Felszabadítóknak: *Te Deum laudamus* . . .

Mihálovich László II. éves joghallgató.

Nem szeretném, ha istentagadó fejedelem uralkodnék fölöttem s ha fejedelem volnék, nem szeretném, ha istentagadó alattvalóim volnának: amaz összezúzna, ezek megmérgeznének a legelső alkalommal.

Voltaire.

Hűbátor lelkeket keresek, akik rettenthetetlen erővel képesek feláldozni magukat ambartársaikért, hiába, akkor a katolikus Egyház oltárai elé kell mennem.

Voltaire.

Hogyan szöktem a Piusba

a szerb megszállás alatt.

Mily hamar elrepült 1920-ban is a boldog vakáció! Egykettőre beköszöntött a szeptember. A vándor daru dél felé vitorlázik, a diákok pedig a tudomány csarnokába ballagnak. Hej! de szivesen repültem volna én is Pécsre, de szárnyaszegetten otthon kellett gubbasztanom. Hányszor összedugtuk mi dombóvári gyerekek fejünket az öreg Fáni (Szabó Feri diák nyelven) szobájában, hogy hát mi tévők legyünk? Szókjünk, ne szókjünk? Kivel szókjünk? Mi történt Pécsen? A dombóvári hírlap rendkívüli kiadása sokféle rémhírt terjesztett Pécsről pl. hogy ha a szerbek valakit elfognak, azt börtönbe csukják 1—2 hónapra; vagy hogy a Piuist renegát kémek figyelik és a gyanus külsejű fiukat lestoppolják. Ennek alapján bizony nagyon féltettek engem, de még jobban egy eltévedt rác golyótól. Egyszer ugyanis majdnem megjártam! Husvétii vakáció végén Abaligetnél próbáltuk meg az átszökést, de két rác váratlanul meglepett minket és kétszer utánunk is lőtt. Szerencsésen a fába. Így emiatt, de inkább a rémhírek miatt, elvittek beiratni a dombóvári gimnáziumba. — Nagyokat sóhajtoztam, különösen mikor egy szép napon fahordásra vezényelték ki az ötösöket, hozzá még szemetelő esőben! Képzeltető az ujjongó öröömöm, mikor egy napon gyámom azzal fogadott, hogy ő nem bánja, elmehetek, néztek valami alkalom után!

Nekem se kellett több, összecsomagoltam a legszükségesebb holmimat egy hátizsákba s görcsös vándorbottal a kezemben egy szép vasárnap délután kibandukoltam a dombóvári porfelhőből és a lenyugvó nap már Sásdon talált. Itt felfedeztem még három Pécsre igyekvő pasast egy csempésző kíséretében, aki a vezető szerepét vállalta jó pénzért. Ezekhez csatlakoztam jó magam is. Szaporán szedtük lábainkat, még az éjjel el akartuk érni a demarkációs vonalat. De jaj! A sors könyvében másképp vala megírva ez a napunk. Az éj sűrű leple alatt leszállt a földre, de a sötét erdőkben még négy eltévedt utas bolyongott céltalanul. — Az állatok s madárkák már elcsendesedettek, az éj néma csendjét csak az uhu madár hátborzongató sivitása zavarta meg. Mi csak mendégéltünk a komor bizonytalanság felé. Keresztúthoz értünk. Gyufát gyujtottunk, hogy megkeressük a helyes utat, de nem sikerült. Mentünk azon az úton, melyről azt hittük, hogy Pécs felé visz. S el is jutottunk egy szédítő szakadékhöz, melynek már a pusztá emléke is megborzongat. Ennek a szélén egyenkint kellett négykézláb átkuszunk. Igazán hajszálon függött életünk. Egy félrelépés s ott lelem siromat. Örzőangyalom azonban szerencsésen átségített. Végre sok kilóadás után kutyaugatást hallottunk és kibontakozott előttünk Kiseszterce teljes kicsiségében. A házak előtt még csevegett a falu ifjusága, a vénasszonyok nyarra lévén, még azok is fenn voltak és csontos ujjakkal mutatgattak felénk, mint valami gonosztevőkre. Hisz nem volt nehéz bennünk szökevényeket felismerni. Egy-két felnőt ember oda is

szólt nekünk, hogy ne menjünk tovább, mert katonaság tartja megszállva a dombokat. Vezetőnk, egy szerb kém, jobban mondva spekuláns kerülte mind a két féllel való találkozást. A szökésünk ezért kétszeresen nehéz volt. Nem volt mit tennünk, mint meg várni a hajnalt és 11 óra felé illatos széna ágynban nyugalomra hajthattuk fáradt fejünket. Egy darabig hallgattuk még jó magyar gazdánk szellemes megjegyzéseit, pl. $6 + 4 = 14$. De később elnyomott bennünket az álom. Reggel, mikor felébredtem, megállapítottam, hogy ilyen jól már régen nem aludtam. De pár perc múlva már repült velünk két murakózi sárkány a határ felé. Hetvehely határában intett bennünket egy szántóvető sváb gazda, hogy a faluba ne menjünk be, mert ott is van katonaság. Nem tehattünk tehát mást, mint hogy egész nap egyik sűrűben rejtőzködöttünk. Legnagyobb baj azonban az volt, hogy nem számítva ily hosszú időre, csak kevés elemőzsiával láttuk el magunkat és az enniváló kifogyóban volt. Egész napi eledelünk egy darab kenyér volt, az is víz nélkül. A sötétség beálltával pihent erővel, de üres gyomorral vittük tovább kissé könnyebb csomagunkat. Borzalmas egy éjszaka volt ez. Járatlan helyeken mászkáltunk, mert csak itt nem akadhattunk össze magyar őrjáráttal. Lábunk előtt egy tó feküdt, előttünk pedig egy meredek hegy. Ismét négykézláb másztunk és minden pillanatban a lecsuszás veszélyében forogtunk. Ez természetesen hideg fürdőt is jelentett volna. Fent a domb tetején egy tölgyes feküdt, melynek fái sűrű bozót fonta be. Mi kb. egy óra hosszág vaktában előre törtettünk, miközben késsel vágtuk magunknak utat.

Toll nem képes ecsetelni ezen éjszaka rémséges voltát. Ruhánkon, harisnyánkon hosszú cafatokban figyegtek a leszakadt rongyok. Olyanok voltak mint a cigányok. És ő borzalom! Ép azon falu mögé kerültünk hosszú, kínos vergődés után, melyet ki akartunk kerülni. Úgyes (?) vezetőnk azonban itt már jártas volt. A vasuti töltésen áthaladva, éjfél 1 órakor léptük át a határt. Mi egy utolsó búsz tekintettel a megcsonkított „Magyarhon” felé, vezetőnk pedig dühös káromkodással, mely a magyar katonáknak volt címezve. Ettől kezdve már könnyebben haladtunk a szerbektől bemooskolt területen. Az estét azonban itt is megvártuk és csak hét óra felé merészkedtünk belépni Rácvárosba. Egy bocskoros rác nagy sanda szemével végigmért ugyan, de megkímélt bennünket. Mikor aztán végre megpillantottam második otthonomat, a Piust, megfélemlítve a kiállott izgalomról és a két napi halálra fárasztó kutyagolásról szívből felkiáltottam:

„Üdvözlégý jó öreg Pius!”

Gyomlay József, P. i. VI. o. t.

Szeretnék egyszer egy okos, mérsékelt tisztaéletű, igazságos embert látni, aki tagadná Isten létét s a lélek hallhatatlanságát — ez legalább pártatlan lehetne — csakhogý ilyent, sajnos, még soha sem láttam.

Le Bruyére.

A. I. Sz.

Szövetségről írok, melynek eszméje a kereszt tövénel fakadt, ágai a keresztre fonódva törekszenek a napsugár után. Az Acélkeresztes Ifjak Szövetségéről írok s szeretném ha betűim, szavaim egyszerűek lennének mint az acél és fenségesek, mint a kereszt.

Az összeomlás rettenetessége, a 3 évi pécsi siralomvölgy, a keresztény magyarság kété, bizonytalan jövője egyengették az utat a megalakulás felé. Röviddel a hírhedt Károlyi forradalom után létrejött Pécssett egy hazafias diákegyesület, mely városunk egész tanuló ifjuságát körébe gyűjtötte: K. é. K. I. Sz. Mi piusi externisták is sietve állottunk a tagok sorába, hiszen szükség volt akkor minden igaz magyar kebelre. Atvergődve az első akadályokon, már vágyva vágytunk megkezdeni építőt, hazafias munkánkat, midőn a balsors eddigi eredményeinket is eltemette. A halál szerepét a balkáni erőszak és a róka orru renegátok játszották. Állandó éber megfigyeléseikkel, a vezetőik zaklatásával, házkutatásokkal stb. lassankint lehetetlenné tették az egyesület működését. Ekkor határoztuk el mi piusi externisták, hogy kiválva a K. é. K. I. Sz.-ből külön egyesületté alakulunk. Így sokkal inkább teremthetjük szép, derűs valósággá az eszméket, melyek szívünkhoz nőttek. A piusi externista szövetség életrevaló gondolata *Szabó Pálé* volt. Ő szerezte meg az igazgatóság és tanári kar jóváhagyását, ő állította össze az új egyesületnek alapszabályait, az ő lelkesedése és agítálása hozta létre az A. I. Sz.-t. Most midőn az általa alapított A. I. Sz.-ről írok, hálátlansággal vádolhatnának, ha meg nem emlékezném róla. Nyíltsága, csiszolt jelleme, férfias gondolkodása, aranyos diákkedélye egyaránt megszerettették őt a komoly tanárokkal s a kacagó diáknépséggel. Szerettük, becsültük, megértettük és a vele való együttérzésből — mint bimbóból a virág, virágból a gyümölcs — jött létre az A. I. Sz.

Bátran mondhatjuk, színigazságot mondunk, hogy egyesületünk a legnemesebb célokat tűzte maga elé. Célokat, mely után való törtetés az ifju léleknek férfias szépséget, nagystilű gondolkodást gyümölcsöz. Célunk a *jellemnevelés*. Isten, haza és emberiség főuri szolgálatába jellemes, egészséges, energikus ifju lelkeket állítani. Égbeszökő jellemmel szeretni az Istent, építeni, védeni a hont, meglátni az embertársban az én lelkeimmel egyenértékű halhatatlan lelket és ezt a lelket felemelni apostoli, szociális munkával. Ez a mi célunk. Ezen eszmék tűzfolyamaival akarjuk az élet jegét felolvasztani.

Ezen nagy eszmék megvalósítására következőkép törekedtünk. Az A. I. Sz. élén a tagoktól 1 évre választott széleskörű rendelkezési joggal felruházott elnök áll, ő intézi az irányító tanáccsal együtt az egyesület ügyeit. Az irányító tanács tagjait az egyes osztályok választják. A tanács feladata az ügyeket vezetni, azokat a taggyűlés elé terjesztetni. Szövetségünk rendes

tagjai lehetnek az V—VIII. oszt. tanulói, akik alapszabályainkra 1 évig kötelező fogadalmat is tesznek, pártoló tagjai a IV.-esek. Az egyesület autonóm működését a tanári kar részéről egy ft. páter őrzi ellen, ami az egyesület állandó jó szellemét és mindenféle „humbug“ kizárását biztosítja.

Az A. I. Sz. fennebb említett nemes céljait a tagélet után törekszik megvalósítani. Havonként 1—2-szer tartunk taggyűlést, hol a fennforgó tagügyeket oldjuk meg, azután előadásokkal, beszédekkel, buzdítással egymás lelkének rejtett erőit igyekeztünk öntudatra kelteni, hogy az eszmék fényes köréből visszaterve a földre, tovább munkálhassuk a magunk és mások lelkét. Mint jellemnevelő egyesület a taggyűléseken különösen oly kérdéseket igyekeztünk az igazság fényével megvilágítani, melyek a jellemnevelésbe szervesen kapcsolódnak. A jellemnevelést tartottuk szem előtt az egyesület minden más működésében is, e gondolat volt minden tettünk magyértékű célpontja. Ebben az évben sikerült megtartani az első kedélyes estélyt. A tagok vasárnap összejönnek egy kis szórakozásra, játékra s a kellemes felüdülés után ujult erővel látnak a munkához. De nemcsak önmagunkkal törődünk, hanem önzetlenül a szociális munka terére is léptünk. Így több, arra alkalmas tagunk gyakrabban ellátogatt a *Julianum* inas internátusába, hogy önképzőkörükön föllépjének, s barátságos beszélgetésben ismerje meg egymást a diák és az inas, mert egymás szívének ismeretével már tözszédos a megértés. Testvéri szeretettel karoltuk fel mindig — kivétel nélkül — társaink, az externisták ügyét. Mi azt akarjuk, hogy az externistáknak a Pius nemcsak iskolája, hanem második derűs, fehér, családias otthona legyen. Legyen a püsi diákéletük meleg, tiszta és szűzi napsugár, mely által érlelt gyümölcsöket az életben élvezve, pünkösdi örömmel gondoljanak vissza az elhagyott Piusra. Az A. I. Sz. egyenesen kötelességévé teszi tagjainak, hogy a vakációkban mindent megtegyenek, hogy a Piusban életerős vakációi élet viruljon. Kirándulásokat szervezünk, szellemi és testi szórakozásokat, játékokat, különféle engedélyeket szerzünk stb. Ezt a fontos föladatot, amennyire lehet, az iskola évben is teljesítjük, így saját footballunkkal a III—IV. osztályosokból football csapatot szerveztünk és a játékok vezetésére — kiváltkép a durvaságokat elkerülendő — saját sorainkból küldöttünk bírakat.

Megszerveztük a „sásfészket“ a liliumok védelmére, mert van-e gyengébb virág, mint a lilium. Nem is kell említenem, hogy mindegyikünk sas igyekezett lenni. Sas, mely fiait a felhők közt szárnyalni, a napba nézni tanítja, hogy ne is tudják mi a lidércfény és a mocsár.

Sokszor buzdítottuk az Aiszistákat, hogy műveljék, képezék magukat különösen az önképzőkörben és hogy szavukat tettük követte, bizonyítja már az is, hogy 49 kitüntetésre méltottat mű közül 34-et Aiszisták irtak.

Most midőn egyesületünk első évi működéséről számoltam

be röviden, kötelességemnek tartom, hogy igaz hálát mondjak az A. I. Sz. nevében mindazoknak, akik nem gáncsoltak bennünket otromba tréfáikkal, hanem megértették a mi érintetlen idealismusunkat, ami bennünket, mint a folyam az apró patakokat — egy táborba vontott. Őszintén mondhatom, hogy igen sokat köszönhetünk *főtisztelendő páter Rectornak*, aki nem igazgatói szemmel nézett bennünket, hanem atyai megértéssel mindig a legmesszebb menő erkölcsi és anyagi támogatásban részesített; szintugy sokat köszönhetünk vezető tanárunknak, *főtisztelendő páter Lányinak*, aki nagy megértéssel, odaadó önfeláldozással karolta fel ügyeinket.

S most bucsuzásul hadd szóljak az én Acélkeresztos Testvéreimhez. Testvéreim! Ti Acélkeresztetek! acélkereszteteket ne a melleteken hordjátok, lecsalja onnan az ígéretek hizelgő mágnestűje, letépi a csatában durva kezek, a szívetekből, a puha, bohó gyerekes szívből kovácsoljátok acélkereszteteket a nagy idők tüzenél. E kereszt veletek, csak a halál szakítsa ki kebletekből, de akkor már ti a Keresztre feszítettétek lesztek.

Lukács Andor, VIII. o. t.

Fehér emlék.

Minden levél a faágon elsárgul,
Minden öröm, futó homok, elszárgul,
A kis diák vén diák lesz,
Délceg tölgyből koporsó lesz
Fekete.

Szőkehajja, pirosarcu kis gyermek,
Féregragta bús virág lesz tán élted,
Virágszára tüzre kerül,
Rózsafára varju repül
Fekete.

Búszke ifju, nagyratörő szép lélek,
Utadon kaján irigység les téged
Akarásod egyre fonnyad,
Ej fagyaszolja a szirmokat
Fekete.

De egy marad és dalt fakaszt hült ajkon:
Édes emlék, kék kódos kép, mult parton:
Gyermek voltam, derűs diák. . .
Szűz naivság. . . gyermek imák
Fehérek.

Lukács Andor, VIII. o. t.

Levél.

*Adassék e levél**Hamerli Gyulának**Fenn, a magas Mennysországbán.*

Kedves Gyuszi!

Nálunk most csunya, hideg tél van, fázósan rójuk a mecseki utakat, ahol még tavaly veled együtt szaladgáltunk. Sokszor eszünkbe jutsz, gyakran beszélgetünk rólad, úgy hiányzol nekünk. Miért hagytál itt minket ily korán? Miért mentél el bucsuzás nélkül? Csak mikor szeptemberben megjöttünk, hallottuk a lesújtó hírt, hogy ismét kevesebben vagyunk egy hü baráttal. Alig tudtuk elhinni. Hiszen oly vígan váltunk el a tanév végén, olyan vidáman mondtuk: a viszontlátásra. Ki gondolta volna, hogy már többé nem találkozhatunk, nem szoríthatjuk meg egymás kezét, soha többé. Mi még olyan fiatalok vagyunk, előttünk tárva-nyitva az élet kapuja és mi sokszor kitekintünk rajta, sokszor tervezgetünk, álmodozunk nagy sikerekről, boldog életről, rózsaszínű selyemszállal szövögetjük a jövőt. A te fonalad elszakadt. És mégis, mikor kinn voltunk nálad és körülálltuk a sírodat, úgy éreztük, hogy neked jutott a jobbik rész. Úgy-e jobb odafenn? Úgy-e nem szeretnél visszajönni? Együtt vagytok-e a *Loewel Pistivel*, gondoltok-e még reánk?

Mi megőrizzük emlékedet. Multkor is rólad beszélgettünk és szomorú mosolyt csalt ajkunkra annyi sok tréfád, huncutságod emléke. Hányszor nevetted meg tanáraidat is, mily szívesen hallgattuk, mikor utazásaidról beszéltél. Még az asztalnál is örültünk, ha melléd kerültünk, mert akkor állandó jó kedv, ártatlan pajzanság tette kellemessé minden ebédünket, vacsoránkat. Valamennyien tudtunk valami szépet mondani rólad. Találgattuk, hogy melyik volt a legszebb tulajdonságod. Egyikünk azt mondta: az őszinteség, és ez igaz. Sokszor megcsodáltuk bátorságodat, mikor apró diákcsinyek után mindig be merted vallani, hogy te voltál a csinytevő. Szó nélkül fogadtad a büntetést, szépen elviselted és mi tudunk eseteket, hogy ártatlanul kaptad, még sem nehezeltél tanárra, magiszterre. Egykori magiszterünk azt írta rólad, hogy soha, egyetlen egyszer sem hazudtál neki. Gyuszi, ezért mindig büszkéek leszünk rád. — Többen a szakasz, az osztály érdekében kifejtett buzgóságodat dicsérték. Nem lesz többé ilyen szakaszpénztárosunk. Emlékezel, szombat délutánokon milyen bőven hullott a garas, amikor te vetted kezedbe a perselyt. Hol tréfával, hol szép kéréssel megnyitottad a legfukarabbak erszényét is. A tevékeny, sürgő-forgó életre születél, még láz álmodban is kis fehér galambjaidról gondoskodtál kendermagra alkudozva egy parasztasszonnyal. Bárcsak mi is oly okosan tudnánk bánni a pénzzel, mint te. Mily pon-

HAMERLI GYULA

ÉLT 14 ÉVET.

tosan feljegyeztél minden kiadást, hogy megnéztél minden fillért, hogy mire fordítsad. De azért nem voltál fősvény, hanem végtelenül jószívű mindenki iránt, akinek csak valami jót tehetél. Most még gondosabban őrizzük a lapokat, melyeket mint kis másodikosok együtt adtunk ki. Elnézegetjük sikerült rajzaidat és újra, meg újra itt vagy előttünk, közöttünk, vidáman, mosolyogva, nem tudunk feledni.

Kedves Gyuszi! A lelkedbe nem láthattunk be, de naponkinti szent áldozásod mutatja, mennyire szeretted nevelőnket, jó Atyánkat, a szentségi Jézust. Haláloed előtt nyolc nappal, mikor utoljára térdeltél ott az áldoztató padnál, gondoltad-e, hogy az utavalót veszed magadhoz? Most már Nála vagy, kérünk, ne feledkezzél meg régi barátaidról, akikre fenyegetve tornyosuló zivatarok várnak a nagyvilágban, akik oly könnyen eltéveszthetik egész életüket.

Többször elmondattuk magunknak, hogy milyen szép, nyugodt volt a haláloed. — Köszönjük, hogy megmutattad, miképen kell türelemmel viselni a szenvedést, betegséget, halált. Lázálmodban velünk beszélgettél, majdnem mindegyikünket nevéen szólítottad. Visszajöttél a Piusba, a régi helyeket, osztályt, játszóteret végig járni, utoljára. De sokszor nem izlik nekünk sem a tanulás, de sokszori szeretnénk inkább veled együtt futkározni, játszani nap-sütéses zöld réten. Ilyenkor eszünkbe jut, hogy mily szorgalommal birkóztál te a latinnal és elszégyeljük magunkat. Éppen borogatást kaptál egyszer, mikor a kápolnába képzelted magad és sírva kérted édes anyádat, hogy ne bántson, ez szent hely, különben kicsapnak a Piusból és te nem akarsz onnan elmenni. És mégis menned kellett, de nem más iskolába, hanem fel a csillagok közé a jó Istenhez. Ebbe a kápolnába járunk imádkozni érted. Haláloed előtt mindenáron hazavágytál, de már nem láthattad meg a szülői házat, azért mégis hazatértél és mi bizton reméljük, hogy ott majd viszontlátjuk egymást. — Hétfő volt, augusztus 8-ika, mikor a siklői franciskánusok delet harangoztak, már nem éltél, de valami túlvilági boldogság ragyogott az arcodon, utolsó szavaid ott csengtek szegény édes anyád füleiben: „Ni az én fehér, kis galambjaim! Mily okos kis állatok, hogy megtalálják a gazdájukat.“ Így hal meg meg egy piuszista, akinek lelkét még nem szántották végig az élet csapásai, játszótársai, az ártatlanság szimbolumai, fehér galambjai között szelid mosollyal ajkán, nyugodtan, boldogan lépi át a határt, ahonnan többé nincs visszatérés.

Sokszor eszünkbe jut mindez és koszoruba fűzzük emlékeinket. Kedves Gyuszi, kérjed a jó Istent, hogy vigasztalja meg szomorkodó szüleidet, bánatos testvéreid és édes hazánkat, hogy jobb és szebb napok virradjanak ránk.

Viszontlátásra odafenn,

régi, jó barátaid.

Kelt a Piusban, hideg téli estén.

Naplóm a vakációban.

Jun. 15. Brrr. Még mindig borsózik a hátam ettől a sok relációtól! Csakhogymár egyszer vége van. Ma volt az évszázó ünnepély, a praemium kiosztás és a Te Deum. Holnap már áll a vakáció!

Jun. 18. Tyűh, azt a rottyogós, kotyogós, szotyogós fáját ennek a kutya időnek! Egy hete, mikor a sok relációtól amugy is főtt a fejünk, majd szétolvadtunk a nagy hőségtől, most meg, hogy a szabad természet lágy ölén kipihenhetnők (azaz mégis csak inkább így irom: kihancurozhatnók) a sok magolásban kimarjult tagjainkat, ilyen özönvíz szakad a nyakunkba! Nincs egyéb hátra, mint otthon... pihenni.

Jun. 26. Hát mégis csak van igazság a földön! Oly remek időnk támadt, hogy hevenyében megalkottuk a klubokat, programot, szabályzatot, már ahogy ez szokás. A Pius-önképzőkör *H. P. Lányi* vezetése alatt meg is tartotta a tisztikarválasztást: az elnök *Lukács Andor* lett közóhajra, tiltkárnak pedig, tekintettel remek írásomra, engem tettek meg. (Ne sirj naplóm, hisz azt mondják, hogy a papír türelmes.) Megalakult a sportklub is két szakosztállyal: az atlétikaival, melynek elnökévé, mint híres atlétát, engem választottak meg (édes naplóm, többet egyet sem lódtok, csak most még az egyszer hallgass el) és a footballszakosztállyal, melynek élére *Gröbeldinger Hörpicét* állították. Végül a könyvtár, uszoda és kirándulások ügyét is meghánytuk-vetettük.

Jun. 27. Fontos dologban dugtuk össze ma a fejünket: megállapítottuk a training-napokat. Majd a football-szakosztály meg két nehéz kérdéssel foglalkozott, még pedig azzal, ami a footballozásnál a legfontosabb, hogy honnan és főképp, hogy miből szerezzünk footballt. Hármat is köhhintvén (talán többet is) azt határozta a kupaktanács, hogy holnap fog határozni. T. i. előbb kérdezősködnek *P. Lányinál*.

Jun. 28. Ma sikerült a két kérdést megoldani. *P. Lányi* ugyanis hajlandó volt egy olcsó, ugynevezett protekciós footballt szerezni. Minthogy azonban ez sem volt olyan protekciós, hogy ropogós százasokra ne lett volna szükség, elhatároztatott, hogy havonként egy csekély összeget kell tagdíj címén leszurkolni.

Jul. 4. Jaj, de nagyszerű volt ez a jakabhegyi kirándulás! *M. Prohászka* volt velünk és a *Palí teins* úr is felvonszolta öreg tagjait a még nálánál is öregebb klastromhoz. Össze-vissza máskáltunk, daloltunk, komédiáztunk, szóval fenomenálisan éreztük magunkat. Majd hozzáláttunk a hátizsákok tartalmához. Nem hiszem, hogy a hontottatták, vagy a pápuák oly élvezettel fogyasztották el valaha is „szeretett” embertársuk ropogósa sült és mártással nyakonöntött finom husocskáját, mind mi estünk neki a sokféle finom husnak, tészának és gyümölcsnek. Utána, mikor már alig szuszogtunk a sok földi jótól, játszottunk, még

pedig lehetőleg olyasmit, aminél jó zaftosakat lehetett verekedni. Majd hazafele indultunk. A *Muki* meg a *Marcsa* nagyon jó hangulatban, de kevésbé élvezetes hanggal egész uton visítottak. Ők ugyan azt állították, hogy gyönyörű dalokat énekelnek, de mi nem osztottuk a véleményüket. Pedig úgy látszik, mégis nekik volt igazuk, mert *Magyar-Ürög* határában egy... egy kiscigáda asszonyosság azt kérdezte tőlünk: „Ügyi lelkőim, magik a kabarábú valóik!”

Jul. 6. Oh hazám atlétái! Hol vagytok aranyos atlétám? Így sóhajtoztam és fohászkoztam ma reggel, pár órával azután, hogy feltűnt a reggelszülte rózsásujju *Hajnál*. A nagy alsó játszótéren egymagam álltam a gerelyek, diszkoszok és egyéb hasonló szerszámok közepette és hatalmasakat fujva, mint egy ócska vicinális mozdony, trainingeztem. — Multkor még legalább két reményteljes ifjunak adhattam mesés felvilágosításokat az egyes eszközök kezelési módjáról, de ma már azok is elhagytak. Oh, oh, oh... Szomorú panaszomra csak a felső játszótérről hallatszik, mintegy visszhangként, szakosztályom tagjainak nevetése, vagy verekedése, amint egymást buzdítják, vagy lebeszélnek krocketezés közben: „Küldd el *Pizába* toronyörnek!”, vagy „Hadd csupogjon, mint a *Madár szeme!*” A másik tiltkózik: „Nem álom el, ez összejárszás. Annak tuli légéja van, nekem meg még bélesem sincs és mégis engem küldesz el!...” Végül elkecseregettem hétpérces kitarót futást rendeztem, csak úgy magányosan, azután felkaptam a szerszámokat és búsan megindultam a tornaterem felé....

Jul. 11. Ma voltam hatvanad magammal *Gyüdön*, *Siklóson* és *Harkányon* *M. Prohászka* és *M. Czigler* vezetése alatt. *Gyüdre* érkezve szentmisét hallgattunk, mely alatt többen áldoztak. Utána megreggeliztünk, aki pedig már ezzel otthon végzett, az meg-tízóraizott, azután megindultunk *Siklós* felé. Útközben több odavaló iskolatársunkkal találkoztunk, akik csakhamar visszatertek, hogy a football-pályát megszerezzék számunkra. Mikor odaértünk a pályához, ledobtuk a hátizsákokat és footballozni kezdtünk három darab footballal. De még ennyi sem volt elég, azért egy páran leültek a zöld füre a fák alá és... ismét meg-tízóraiztak. Annyit footballoztunk, hogy a várat csak úgy kutyafuttában tudtuk megnézni, azután szaladtunk a fűrdőbe. A víz igen nagyszerű volt, akár estig is benne maradtunk volna. Kár, hogy az idő oly hamar elrepült, mert sietnünk kellett, hogy meg is ebédeljünk. A hegyoldalban lepihentünk és jóízűen elköltöttük a hátizsákok tartalmának nagy részét. Majd elbúcsúztunk a siklósiaktól és folytattuk útunkat a poros országon. Utunk egy nádas mellett vitt el és, ámbár már igen késő volt, egy-kettő nekiestünk a buzogányoknak és nagy pusztítást vittünk köztük végre. Emiatt azután a híres harkányi gyógyvizeket meg se nézhettük, csupán csak az illatát volt szerencsénk érezni. A vonaton azután a buzogányokkal oly nagyarányú csatát rendeztünk, hogy mire *Pécs* határába értünk, már hirmondó se maradt belőlük.

Jul. 15. Csödbe jutott a football-klubunk! Ilyen a magyar ifjuság! Addig míg az esedékes tagdíjat nem követeltük és a gimnáziumnak az iskolaév alatt szerzett footballját rugdaltuk, addig a tagok szép számmal látogatták a trainingeket. Most azután, hogy már az új footballt okvetlenül be kellett szerezni, mert a másiknak már egy porcikája sem volt eredeti és felszólítottuk a tagokat a tagdíj befizetésére, mindenki tagadta, hogy ő belépett volna a klubba. Így hát már a sport-klubbnak mindkét szakosztálya örök álmát alussza.

Jul. 19. A szerbökök sok lótás-futás után megadták az engedélyt, hogy *P. Pinzger* vezetése alatt huszonhatan elmehessünk a demokrációs vonal mentén fekvő Kozári vadászházhoz. Meglehetősen hosszú gyaloglás után célhoz értünk. Rövid hancurozás után leültünk az árnyas fák alá és megebédeltünk. Ennek utána Muki pájtásunk különféle játékokat kommandórozott, oly harsányon, hogy csakhamar úgy hápogott, mint egy túltömött liba. Az idő gyorsan múlt és mi is megindultunk hazafelé. Mentünk, mendegéltünk egészen addig, míg csak észre nem vettük, hogy eltévedtünk. De azért csak folytattuk utunkat, azt gondolva, hogy csak kilyukadunk valahova. Csakugyan így történt, mert elérkeztünk a Lاپisi vadászházhoz. Tovább haladunk nagy ártatlanul, mikor egyszerre csak elénk toppan egy szép szál rác baka és mialatt puskájával állandóan *P. Pinzger* orra alatt hadonászott, folyton azt kiabálta: „Nye szlobodno!” Végre sikerült passzunkkal megnyugtatónunk, hogy nem Magyarországra akarunk menni, hanem haza „Szerbiába.” Ezután a kedves kis epizód után csakhamar hazaértünk.

Jul. 28. Megy a gőzös, megy a gőzös Szigetvárra... Elöl ül a *M. Prohászka*, ki a bandát, ki a bandát igazítja... Így mondja a nóta és szakasztott így is volt. Kilenc óra tájban megérkeztünk a híres városba. Először a főtéren levő Zrínyi szobrot néztük meg, majd a várba törekedtünk, melyet az Almásy és kanyarog körül. Megvizsgáltuk a vár újabb és régibb részeit és meghallgattuk a szigetvári bennszülött testvérek magyarázatait. Ezután a *Sz. A. K.* pályáján footballoztunk egy olyan footballal, mely külsőleg a miénk, belsőleg azonban a *Sz. A. K.*-é volt. A kellemes játék után kibandukoltunk Turbékra, ahol megebédeltünk, utána pedig mindenféle érdekes dolgot játszottunk. Azután megfürödvé az Almás vizében, a kath. kör szép kertjében megszonnáztunk. Végül megnéztük még a török mecsetből átalakított főtemplomot és gyönyörű festményeit. Innen az állomásra siettünk. A vonat csakhamar befutott, mi ráfutottunk, azután kifutott és este nyolc órára már itt voltunk a Mecsek alján.

Jul. 31. Ma volt egy nagyszerű diszakadémia Szent Ignác tiszteleére. A szónoklattól a zenéig, a szavalattól az értekezésig minden elképzelhető és elképzelhetetlen műfaj képviselve volt. Gyönyörű volt minden, főleg a beszéd, amelyet az elnök tartott a könnyekig megható megszólítással: „Mélyen tisztelt Kanári Tar!...” Az én dolgozatom a jesusiták pécsi működéséről, szintén igen

hatásos volt. Nagy sikerét mutatja főleg az a körülmény, hogy a hallgatóság úgy elmerült és elmélyedt, hogy csak akkor tért magához, mikor a következő szavalo a tartalomhoz illő hangon dörögte el a vers címét: „Lámpavasra!...” Erre már felriadtak álmukból... akarom mondani elmélyedtségükből és tovább élvezték a szebbnél szebb műsor-számokat.

Aug. 4. Irtózatós ez a hőség, már majd megsülünk. Még a játékok sincs kedvünk. Alig várjuk a délutánt, hogy a sajnos elég régi, de mégis jóleső, hús vízben megfürödhessünk.

Aug. 8. Azt rebesgetik a városban, hogy az angol ezredes azért jött, hogy Pécsről és környékéről kiexpediálja a drágalátos szerbjeinket. Bárcsak igaz lenne!

Aug. 14. Mégis csak igaz volt a hír! Egészen biztos, hogy igaz, még pedig azért, mert ma kiküldötték a Baranyai szerb-magyar köztársaságot. Látszik, hogy már az utolsókat rugják.

Aug. 15. Ma ment a deputáció Belgrádba a szerb miniszterekhez egy vonaton velünk, kik Mohácsra tartottunk kétnapos kirándulásra. Volt nagy éljenzés, tüntetés, persze nem nekünk, hanem a követeknek. Minket csak a mohácsi konpiktorok fogadtak oly nagy örömmel, amilyennel viszont a küldöttséget aligha fogadták Belgrádban. Az iskola egyik termében telepedtünk le uszonnára, majd *M. Láng* és *M. Czigler* szétosztottak saját óhajunk szerint kit a football-meccsre, kit pedig a szigetre, hova kompon keltünk át. Majd ismét összejöttünk az iskolába, honnan a jószívű papák legőbbünket elvitték magukhoz és csak kevesen aludtak az iskolában.

Aug. 16. Ma reggel misét hallgattunk, azután kimentünk a „hős vértől” pirosult gyásztérre és megszemléltük a kis Cseleppatakot is. Visszatérve az iskolához, hátunkra kaptuk hátizsákjainkat, elszaladtunk a piacra dinnyét venni, csónakba szálltunk és áteveztünk a szigetre. Itt felvettük uszónadrágjainkat, majd rövid lubickolás után átkeltünk a tulsó parton fekvő zátonyra. Itt megebédeltünk, aztán hancuroztunk szárazon és vizen. Mikor azután hűvös szél kezdett fujdogálni, felöltözködtünk. Ijedten veszem észre, hogy sehol sincs a nadrágom. Keresem mindenütt, nincs. Hát most mi lesz?! Hirtelen eszembe jut, hogy tán a szigeten maradt. Ugye, áteveztünk páran a Dunán, de az ár úgy levitt bennünket, hogy partra kellett ugranom és pár száz békát átugrálva, pár száza rátaposva sikerült az elveszett nadrágot megtalálnom. Nemsokára, hogy visszatértünk indultunk is hazafelé. A nap hátralevő részét avval töltöttük el, hogy halakat pecéztünk, de bizony még a sahthéj maradék se használt, egyet sem fogtunk.

Aug. 17. Ma mise után megtekintettük a dobozgyárat. Ezután többen footballozni mentek, míg mi többiek még egy búcsúfürdőt zést rendeztünk a zátonyon. Majd búcsú után vége a vendégszerető házaktól, vonatra ültünk, és este tíz óra után szerencsésen vissza érkeztünk.

Aug. 22. Déli 12 óra. Magyarok vagyunk! Magyarok zászló lobog a városházán! Itt szorongok tizezred magammal, látom

katonáink bevonulását, kik visszahozták legnagyobb kincsünket: a szabadságot!!

Aug. 22. D. u. 6 óra. Itt állok társaimmal az első sorban. Látom a hullámozó, éljenző, virágot szóró tömeget. Látom a minket felszabadító Soós tábornagyot. Eljen a haza! Eljen a kormányzó!

Aug. 28. A mai tábori misén szintén ezernyi tömeges hullámozott és áldotta az Urat, ki ily nagy örömben részesítette a hozzá oly sokszor hűtlen nemzetet.

Szept. 5. Isten veled, naplóm, búcsúszom tőled. A többi intézetben még tart a vakáció, mi már koptatjuk az iskolapadokat. Nem akarom, hogy ennyi boldog nap után a szomorú diákelet szekundadús levegője keserítse el létedet. Isten veled!....

Antal István, VIII. o. t.

Muki hazatelefonál.

Telefon-idill a Piusban. Idő a XX. század.

(Muki a Pius telefonszobájába rohan izgatottan. Kézében az engedélycédula. Főlkapja a kagylót.) — Központ kérem! Kérem! — Tessék a mamukámmal összekötni! — Halló! — Hogy hol lakik? Kuvikfalván! — Mi tetszik? Az intézeti számot — Az 3-2-1. — Nem lehet? Dehogy nem! Megmutatom ha kell, hisz a harisnyámba is be van varrva! — Hja úgy a telefonszámot kell bemondani?! Kérem hol vegyem én azt a számot? — Itt kell lenni? (Körülnéz keresi. Leteszi a kagylót.) Csakúgyan itt van! De honnan tudja az a telefonos kisasszony olyan jól! Felnyitja a telefonkönyvet, lapoz) Hubafalva, Iczafalva, Juczafalva, Kakasfalva, na itt lesz már — Kuvikfalva. Na végre 13325. Tehát 1-3-3-2-5.

(Főlkapja a kagylót) Halló központ! Kérem kisasszony az 1-3-3-2-5 számot, — izé — Kuvikfalváról — Hogy nem a kisasszony dolga? — A bejelentő? Akkor tessék a bejelentő kisasszonynak szólni. (Leteszi a kagylót kétségbeesetten). — Hogy hová a csudába nem kell már fordulni. Először a Magisterhez, azután P. Praefectushoz, azután P. Rektorhoz, azután a telefonos kisasszonyhoz, azután most a bejelentőhöz. (Berreg a telefon. Muki főlkapja a kagylót.) Telefonos kisasszony megkapom a fejelentőt? — Hja úgy bejelentő! Sebaj! Hát akkor a bejelentőt. — Már ott is van. — Kérem bejelentő kisasszony — Bocsánat, azt hittem, hogy kisasszony — Hát kérem bejelentő ur a 1-3-3-2-5 számot Kuvikfalvára a Mamukámhoz! — Ne tessék elfelejteni 1-3-3-2-5 a főutcán lakunk a templom mellett. (Leteszi a kagylót. Vár — Telefon berreg. Muki hirtelen megfordítva teszi a szájkagylót füléhez, a főlkagylót szájahoz) — Halló! — Halló — (mégesebben) Halló! — Na fuccs! Megsiketültek. Jaj! hisz megfordítva tartom — Kérem halló! — Bocsánat az előbb a fülembé hallóztam, azaz az izébe a főlkagylóba.

Telefonos bejelentő ur, bekapcsolt már Kuvikfalvába? — Igen! — Köszönöm. Meddig kell várni? — — — (leteszi a kagylót.) Jaj! de goromba. — Hogy le van foglalva! — Mamuka van lefoglalva? Hisz ilyenkor, mamuka ebéd után nincs lefoglalva, mert Trézi néni mossa a tányérokat — (fölv teszi) Kérem telefonos ur, Mamuka nincs lefoglalva. Tévedés lesz. Jaj! úgy a telefon van lefoglalva? — (Leteszi a kagylót) No de milyen mérges lett. Hogy gyerek ne telefonálgasson, ha nem ért hozzá. Hát a latinhoz sem értek és mégse mondja a tisztelendő ur, hogy ne tanuljak, ha nem értek hozzá.

(Berreg a telefon. Felkapja a kagylót) Halló! Halló! — Ott Kuvikfalva! — Itt a puzsi telefonszoba — azaz én: Muki. — Mamuka, te vagy ott? (megrettenve) Mamuka, de mély, rekedt hangod van! (ijedten) ... O bocsánat én nem a bácsit, én a mamukámat akarom (leteszi kétségbeesetten a kagylót) Istenem! Most meg rosszul kapcsolak be a faluba, mert a fakereskedőhöz kapcsolak be. — És még milyen mérgesen rámförmed, hogy ne nyávojjak én az ő fölübe mamukákat. (Fölv teszi a kagylót félig síró hangon.) Kérem bejelentő telefonos ur, nem jól kapcsolt össze a Mamukámhoz, mert egy öreg mérges bácsiba kapcsolt bele. — Már nincs ott a bejelentő? A kisasszony van ott? — Tessék okvetlenül szólni a bejelentő urnak, mert nekem sürgősen kell beszélni a Mamukámmal — — Hogy ne izgágáskodjak?! — De mikor mindig másba kapcsolnak bele! (Berreg a telefon.) Bejelentő ur, az előbb Mamuka helyett egy mérges bácsival lettem megkapcsolva, és ő rám ordított, hogy ne zavarjam, mert ő kereskedő. — Kérem a 1-3-3-2-5-öt. — Köszönöm! (Sapkát emel a kagyló előtt.) Oszt meg most ő szid, pedig ő az ügyetlen fajankó! Na most várhatok vacsoráig. De legalább a studikát meglopom. (Berreg, odaugrik.) Mamuka te vagy ott? — A úgy maga az Trézi néni? Hol van Mamuka? A szomszédban? Hát rögtön hívja haza! De rögtön, mert már mérgesek a bejelentő ur meg a telefonos kisasszony és megint abba az öreg bácsiba fog bekapcsolni. (Vár.) — Mamuka, te vagy ott? — Na végre! — Kezeit csókolom! (Sapkáját megemeli.) — Mamuka, mért nem jöttél tegnap be? Első vasárnap volt. — Igen, nincs idő?! — Itt mindenki kiment és cukrászdába ment, meg a Pannoniába és én nem mehettem és ünnepi káposztát kellett ennem. — Gyere el a jövő vasárnapon! — Lehet-e jönni? — Hogyne lehetne? Addig gondolkozz rajta Mamuka, hogy valami okot hozzál fel a P. Praefektus előtt, hogy okvetlen el kellett jönnöd. — Nincs ok? — Dehogy nincs. — A harisnyám, meg a nadrágom ép tegnap szakadt el a rödlizásban. — — Szomorú bizony, de ez ok jönni. — Nagyon raffinált vagyok ilyenekben? Hát mikor muszáj! — A tanulás hogy megy? — Jaj — az jól, — elég jól — megy. (Izgatottan fészkelődik.) Izé, a számtanból beraffináltam — akarom mondani — bedaciztam, de holnap kijavítom, ha vasárnap bejössz. Hogy én ezt mindig csak igérem? — Hát most igazán komolyam igérem! — A latin pensemom

sem volt már négyes. — Hogy milyen volt? — Három kérdő? — — Ez nem szomorú, hanem a hármasnál csak kicsit rosszabb. — És a tanár úr egyszer azt mondta, aki lassan javul, még ahhoz is van remény, hogy a Madárral nem lesz egyenlő. — azt ígérem, hogy évvégén nem lesz hármason? — — Azt nem lehet Mamuka, azt nem lehet oly könnyen ígérni. A hittanár úr azt mondta, hogy nem szabad könnyelműnek lenni az ígéretekben. Aztán te nem is gondolod, milyen nehéz a latin. Mamuka, te is mondtad egyszer, hogy a záróban nincs latin! — Biztos azért voltál olyan jó tanuló — és a zárda nem Pius.

Jól meggondolom a dolgot. Itt most nem ígerek semmit, mert telefonon nem érvényes. — Jól van, vasárnapig meggondolom a dolgot. — — Na ne érts félre, ha vasárnap bejössz, akkor meggondolom, ha nem jössz, akkor nem gondolok semmit. — — Mamuka! Várj csak, ne siess! Még azt akarom mondani, hogy pakk nélkül be ne jöjj! Anélkül nem lehet tanulni! Ha pakk nincs, kedvem sincs s ezért van mindig hármason a bizonyítványban. — — Köszönöm! — De nagy legyen ám! — Legyen benne mákos, diós kifli, fánk, kolbász, kacsas, pörcc, birsalmasajt, meg alma, meg minden. — Hogy van a kis kutyus meg a Margit? — Igen eszembe jutott, hogy a Margit nevenapja együtt lesz a Mamukáéval. Tessék csak ezt különválasztani s két hét múlva Margit nevenapja miatt is egyet küldeni. Hogy együtt van a névnap, azt nem lehet tudni itt senkinek, főleg (óvatosan körülnéz) a P. Praefectusnak nem. Aztán a pakkban legyen pulyka is, Mamuka! — — — Halló! Halló! (kétségbeesetten) Halló mamukám! Mamuka halló! — — Tessék?! — ott a telefonos kiasszony?!... — — Letelt az öt perc s tovább nem lehet beszélni?! — Jaj! telefonos kiasszony csak még egy kicsit — egy kicsit! — — Elfelejtettem megmondani, hogy a pakkban legyen torta is a névnapiból. — — Hogy ez nem fontos? — De még mennyire. — Tessék megmondani, telefonos kiasszony a mamukámnak!... — Jó!! — Köszönöm!! (Sapkáját udvariasan szellőzteti a telefon előtt a kagylót leteszi s kimegy elégedetten, mint a győztes hadvezér a telefonszobából.)

Dicsőség neked, ó Istenem, mindörökön örökké azért a kegyességéért amely valóban mindig nagy volt irányomban, mert te tetted azt, hogy ebben a zsenge koromban eljárással szemben oly engedelmes voltam. Neked pedig romlatlan szívvel szolgáltam, s amennyire vissza tudok emlékezni, buzgóan vagy legalább is nem húzódozva végeztem a koromat megillető lelki gyakorlatokat.

Rákóczy Ferenc, önoallomásaiban.

Üzenetem.

Mikor a fák ködtől sirnak,
S nem ragyog egy árva csillag
Fenn a magas égen,
Eszembe jut nékem
Apám, anyám kis családunk,
Jegenyefás udvarházunk.

Ott ülnek az asztal körül,
Egyik széken senkisé is ül,
Azt a helyet nézik,
Könnyes szemmel kérdik:
Nem sir-e most, vagy tán beteg,
Mig künn csak zúg a fergeteg.

Jegenyefánk le-lehajlik
A világos kis ablakig
Koronáját zárva
Bebököl a házba,
Elmondja az üzenetem:
Kár aggódni, kár érettem.

A P. B. E. életéből.

Immár a második raj szállt ki a Piusból az élet mezejére. De amely barátságos volt az élet a középiskola diákéveiben, oly mostoha a felső iskolákban. Kit erre, kit arra vezettet a sorsa, s a főváros kietlenségében is alig akadunk egymásra. Azonban a közös sorsunk, árva elhagyatottságunk, ifjúkori remiszcentiáink már tavaly megérették bennünk a bajtársi egyesülés eszméjét, melynek megalakulásáról a „Mecsek Alján” előbbi számában már beszámoltunk.

A végleges megszervezése, az alapszabályok véglegesítése s jóváhagyása ezen iskolai év munkája volt. Október 2-iki alakuló gyűlésünkön megválasztottuk a tisztikart, mely P. Elsasser Gyula S. J. Magisztersége alatt eképen alakult:

Vezér:	Molnár Géza
Alvezér (senior):	Ruzsinszky László
Alvezér (iunior):	Kotzián Emil
Vezérbíró:	Romeisz Gyula
Kincstáros:	Majoros József
Íródeákok:	Vargha János Gurka Márton
Daruvezér:	Horváth Imre
Követ:	Strauss István.

Egyesületünk ezen megalapozása után, neki láttunk erős lélekkel a munkának. Legfőbb teendőnk közé soroztuk az ujjonnan

felkerült társaink bevezetését az egyetem és főváros szövevényes életébe. Segélyügyi bizottságot is szerveztünk, melynek feladata a szegényebb sorsú társaink segélyezése. Ez ellé ugyan leküzdhetetlennek látszó akadályok gördültek, de hiszük, hogy azért mégis csak könnyíthetünk bajtársaink sorsán.

Ezenkívül van egyesületünkben jegyzet osztály, mely a tanárok jegyzeteit beszerzi és a tagok rendelkezésére bocsátja. Van lakásközvetítő, továbbá vigalmi bizottság. Tervebe van véve a sportszakosztály is. Megkezdtük a bajtársi táborozainkat is, amelynek célja a bajtársi együttérzés kiművelése nemes szórakozás által. Gyűléseinket hetenkint tartjuk.

Egyesületünk jelenleg 34 tagot számlál, melyből a keszthelyi törzset négyen alkotják. Hétről-hétre van új jelentkező. Felkeresnek azok is, akik egy-két évet járhattak csak velünk, felkeresnek régi barátaink, hogy velünk együtt lehessenek és velünk együtt szöhhessék azt a fonalat, mely a legjobb, legbensőségesebb, legőszintébb barátokat fűzi össze az életben is, kik önzetlenül dolgoznak egymásért és Magyarország feltámadásáért.

Hol vannak az öregek?

- Bellontsik Aladár*, o. h., Budapest, Baross-u. 86.
Cížek Antal, keresk. akad. hallg., Budapest, Horánszky-u. 8.
Jäger Antal, o. h., *Bérdi József*, o. h., *Horváth Imre*, közg. Budapest, Podmaniczky-u. 4. II. 10.
Dokupil E. Dezső, o. h., *Majoros József*, közg., *Papp József*, g. m. h., *Vargha János*, közg. Budapest, Szent Imre-Kollégium Ráday-utca.
Krebsz András, o. h. } Pest-Szentlőrinc, Bánffy-Dezső-u. 10.
Csáki Árpád, közg. }
Khayatt Ince, mérnök h., Budapest, VI. Andrassy-u. 60.
Molnár Géza, mérnök h., Budapest, Csillag-u. 6. I.
Romeisz Gyula, g. m. h., Budapest, Budafoki-u. 20. II. 4.
Ruzsinszky László, g. m. h., Budafok, D. V. állomás.
Bótor Vince, gazd. ak. hallg., Keszthely, Kossuth L.-u. 73.
Ladányi Ferenc, g. a. h., Keszthely, Erzsébet királyné-u. 33.
Ratkovich Ferenc, gazd. ak. hallg., Keszthely, Kossuth L.-u. 51.
Zahoránszky Pál, gazd. ak. h., Keszthely, Deák Ferenc-u. 37.
Czímber József, teológus, Pécs, Nagyszeminárium.
Gurka Márton, közg., Budapest, Tanítók háza, Szentkirály-u.
Jaeger Miklós, o. h., Budapest, Bécsi-ut 40.
Kotzián Emil, j. h., Budapest, Jezsuita lépcső 6.
Löffler Alfréd, vegyész gyakornok, Pécs, Pannonia sörgyár.
Szabó Pál, bölcs. h., Budapest, IV. Koronaherceg-u. 2. IV. 2.
Weifert Károly, bankhiv., Zágreb, Jellasic-h-u.
Reisz Elemér, nov. S. J., Érd.
Sass Dezső, zene-akadémia h., Budapest, Aranka-u. 4.
Schöner Károly, ipari pályán, Budapest, A'éna-ut 75.

Mozaik.

„Hála Istennek, hogy végre valahára kikerültünk!” — Ugyan ki hálálkodhatik itt oly szörnyen — kérdé magában P. Praefectus, aki történetesen ép a gimnáziumi kijárat közelében volt. Kinéz és látja, hogy jó ferencrendi atyák mennek tovább megkönnyebült szívvel. — Fötisztelendő Urak! — Fötisztelendő Urak! — kiáltja utánuk P. Praefectus — jöjjenek vissza! — Dehogy jövőnk felelnek ezek. — Már egy órája, hogy bent mászkáltunk abban a labirint épületben. Sehoh senkit nem láttunk és ami a legborzasztóbb, nem találtuk a kijáratot. Ugy megkönnyebült a szívrünk, mikor nagy nehezen megtaláltuk a kijáratot. Most megégszter visszamenjünk? Nem, nem soha.

— János, vigye el ezt az írást a Piusba — hangzik a parancs a püspöki rezidenciából. Szegény Jánoson kiver a hideg izzadság. — Megint a Piusba! — gondolja magában kétségbeesve. Hisz ott az ember be csak betalál, aztán ha egyszer bent van, ne adj Isten, hogy ember a sok ajtó, folyosó, lépcső között megtalálja a kijáratot.

1920. április vége felé történt. Nagyon erősen tartotta magát a hír, hogy „bejönnek a magyarok.” Egy szép tavaszi vasárnap reggelén 8 és 9 óra között a rezes banda friss magyar indulója hozta izgatottságba a Pius környékét. Szerb hatósági engedéllyel próbát tartottak. — Itt vannak a magyarok — suttogták elremülve a vörösök és összedugták kócos fejüket és görbe orrukat. A fehérék bús arcára egy halvány reményugár lopódzott. A megszállás alatt most először mert nyilvánosan fujni a banda. Innen az izgalom. De a zene hangja váratlan vendégeket is csalt a Piusba. Büszke öntudattal fújták a nagyreményű zenei ihlettséggel megáldott ifjak a hangszerüket, egyszerre csak szerb katonák hatolnak a Piusba és egyenesen a játszótér felé tartanak. Mikor bátor zenészeink meglátták a szerbeket, azt hitték, hogy a hangszereket jönnek rekvirálni — futott ki merre tudott s egyre csak azt kiabálták: „Ez az enyém, a saját tulajdonom és nem az intézeté.” Kár volt a puskaporért. E szerb katonák valamikor réges-régen az osztrák-magyar hadseregben zenészek voltak és a jól ismert indulók hangja csábította kíváncsiságukat a látogatásra. Azonban bizalmasan megsugom, hogy akinek drága az élete, ne merje a zenészeink e dicső futását (in fuga salus!) előltök emlegetni. Jó magam is rettegésben élek, amióta ezt a fontos eseményt átadtam a történelem lapjainak. Már arra is gondoltam, hogy kölcsön kérem P. Hauer régiség-gyűjteményéből az új roham-sisakot, hogy legalább a fejem legyen védve esetleg támadás esetén.

P. Müller Fülöp nem tudom hány pár cipőt koptatott a szerb hatóságoknál a fiúk ügyeiben. Husvétii vakációra is haza akarta segíteni a fiukat. Küldözgették egyik hivatalból a másikba, végre a kormánybiztos oldotta meg a gordiusi csomót: folyamodványt kell benyújtani — lehet német nyelven is — s ő azt pártolól fogja felterjeszteni s hamarosan megjön az engedély. Elérkezett a vakáció, persze a folyamodványt nem intézték el. Elmúlt a vakáció, még mindig nem érkezett vissza a döntés. Már egészen feledésbe ment a kérelem, mikor végre május közepén a husvétii szünetre vonatkozó kérvény megjön azzal a megjegyzéssel: nyujtsuk be újból — de szerb nyelven.

K. B. szeretett volna átjutni a demarkon Kalocsára, ahol eddig tanult. Ügyvédhez fordult tehát, szerezze meg neki az engedélyt. Az ügyvéd jól megfizettette magát s meg is szerezte az engedélyt, mely szerbül és magyarul volt rávezetve a folyamodványra s hangzik vala ily módon: — „Megengedem, hogy K. B. semmi szín alatt s büntetés terhe alatt ne merje átlépni a demarkációs vonalat.“!

Madár — Lacihoz.

Kedves Bölcs Tanítványom!

Nagy meglepéssel és örömmel olvastam Zehiből Hozzám intézett leveledet. Látom, hogy a számárelvekhez számárcsökönyösséggel ragaszkodol a változott körülmények közt is. Csak kitérés, kedves Laci! Ha az emberek más felfogást akarnak rád oktrojálni, vagy beléd verni, vastag bőröd inkább tűrje el az ösztökét, de számárságaidból ne engedj. A számár semmit sem ad más véleményére.

Az én életem szürke egyformaságban telik. Mikulás napján ugyan nagy hullámokat vert számár szívem. Képzeld csak, azok a fickó konviktorok este felé kifogták a kocsimból, s a kocsit felvitték az I. emeletre. Aztán befogtak egy előttem ismeretlen számarat, s behuzatták vele a kocsimat a játszóterembe. Eleinte azt hittem, hogy te vagy az, kedves Lacikám! Majdnem nyakadba ugrottam. De neked kecsesebb volt a termeted! Csak nem nyomoritott így el a pusztai élelmzés? Talán egy idegen számár tolakodott ide? Ez ellen rögtön protestáltam egy hatalmas számárbögéssel. Jobban megdörzsölöm a szememet, hát látom, hogy patáját cipó burkolja, füle meg olyan különösen úg-rál, farka meg mintha papirosból volna. . . . Mikor kivezették nagy nehezen a játszóteremből, s leszedték róla a szerszámot, akkor láttam, hogy két konviktor volt az a számár, csak kölcsönként számárbörbe bujtak. Ezekről nem kell féltémen állásomat.

Ujban költsézzel is foglalkozom. Nemrégiben egy megható költeményt hallottam szavalni. Magyar hősökrol szolt. Ekkor egy zseniális ötletem támadt. Megénekelem a mi hőseinket is.

Nem akarom ugyan párhuzamba állítani e különböző hősoket — esetleg még sértésnek vennék az összehasonlítást — csak épen a mi hőseinket akarom kellő ünneplésben részesíteni egészen függetlenül Tóth Kálmán költeményétől. Ha valaki azt mondaná neked, hogy már hallott hasonló tartalmú költeményt, csak mondd egész bátran: hja, nagy szellemek találkoznak! Vagy azt is mondhatod védelmemre: számár nem szokott plagizálni!

Halld tehát remek versemet:

Ki volt nagyobb?

Nem tudom én, melyik volt szebb,
Melyik dicsőbb, melyik nagyobb?
Az-e, aki Bálámé volt
Es, ha akart, ordíthatott?

Az-e, aki Aesopushaz
Elbandukolt szép csendesen,
S megszóltá: Tudós uram!
Adj egy cseppnyi észt is nekem!?

Az-e, aki régi nevét
Isten előtt elfeledte,
S hogy' az ujat meghallotta,
Megjött rögtön régi kedve?

Vagy az, aki oroszlánbórt
Huzott egykor maga fölé,
S büszkén járta fel és alá
A világot tele bögé?

Vagy az, aki Megváltónkat
Hajdanában hátán vitte,
Mivel bizott rendületlen'
S olyan igen nagy volt hite?

Tán az, ki az Úr Jézussal
Tisza medrét megááni ment,
Mert ő volt az egyedüli,
Aki minden hibától ment!?

Az-e, aki hízkelnedi
Akart, mint a házi kutya;
S ráugrott a gazdjára,
Kül megülött majd a guta?

Vagy az, aki féllábával
A kecskét úgy oldalt rugta,
Hogy az egy kis ágon maradt
Hegyes kampós szaruán lógva?

Vagy az, aki erejénél
A patakban jobban bizván,
Belefekiült s úgy ment tovább
Úres szószákkal a hátán?

Vagy az, aki . . . Sokan voltak!
Nem tudom én, ki volt agyobb,
Csak áldom az Istenemet
Amért én is számár vagyok!

Madár, a Pius legelő számara.

Szellemi sziporkák.

Hittan. 1. Atyádfia szemében a gerendát is meglátod, a magadéban pedig a szálkát sem veszed észre. (T. A.) — 2. Izrael legkisebb fia volt Ben... Bendegúz (S. R.) — 3. A legelső méltatlan áldozat Kain volt. (D. T.) — 4. Az ördögök tiszte volt, az ördögölt megszállokatat a templomból kiutasítani. (K. I.) — 5. A lelki erőre szép példa a 13 éves sz. Ágnes, „aki sokkal erősebb alkatu volt, mint egy 60 éves aggyástyn. (B. Z.) — 6. Nem volt olyan könyv, melyet sz. Jeromos (†420.) nem olvasott volna el, ha nyomtatásban megjelent. (N. L.) — 7. Az emberiség közmegegyezése az, hogy van Isten, s még a szentek és vértanuk is hittek az Istenben. (A. J.) — 8. Fötisztelenlöd ur, kérem, teremthetne-e Isten egy akkora követ, melyet ő maga sem tudna felemelni? (N. G.)

Magyar. 9. A bibliai epika szerkezete harcias. (B. L.) — 10. *Balassa* költeményeit Dobó várának a felesége ihlette. (D. L.) — 11. *Zrinyi* olaszországi utján ismerkedett meg behatóbban a magyar irodalommal. (H. L.) — 12. *Gyöngyösi István* a Wesselényi családhoz komornának állt be. (J. P.) — 13. *Cerularius Mihály* nagyon tanulatlan műveltségű volt. (A. A.) — *Balassi* költeményeiben bucsuzik a vitézlköskolától és a lovakon szálguldó vitéz paripáktól. (St. K.) — 15. Szigetvár ostrománál Isten a magyarokhoz pártolt. (B. L.) — 16. A legelső magyar szentírás-fordítást szent Bálintnak köszönhetjük. (N.) — 17. Szent Ferenc legendáját, sz. Ferenc, ferencrendi szerzetes írta. (D. L.) — 18. A vakáció előkészítőjében első extemporálét írnak a leendő szecskák. T. mindenki írja először a nevét. Írják is: Lenci (L. L.), Vili (M. V.) — 19. A lovagi lira Nagy Károly korában fejlődött művésziesé Ausztráliában. (T. J.) — 20. Az ősmagyaroknak voltak dalaik, melyekben istenekhez kiabáltak, s ezek valószínűleg bordalok voltak. (A. J.)

Latin-görög. 21. A *verbena* zöld fücsomó, amelyet a fetialesek a fejükön (kezükbén) hordoztak. (S. A.) — 22. Görög dolgozatnál egy balul sikerült csempésben szerint: „a lovak fogaikkal rugnak és lábaikkal harapnak. (V. E.) — 23. Dareios hajóhada Athosznál megsebesült (H. J.) — 24. Kimon elesett és Perikles töltötte ki a helyét (G. Á.) — 25. Protheus nympha azt mondta, hogy Kalypso feleségül akarja venni Odysseust. (R. D.)

Történelem. 26. A magyarok Mohácsnál jöttek Magyarországra. (S. F.) — 27. Erdély pénzügyeit rendezte Fráter Lóránt. (M. J.) — 28. Nagy Ottó a görög császár leányát eljegyezte nővérével. (B. M.) — 29. Orsiolo Ottó leánya felesége volt sz. Istvánnak, fia pedig nagybátyja. (W. E.) — 30. A görög trónon Komosenz Manuel, sz. László Piroksa nevű leánya ült. (P. N.)

Földrajz. 31. Ha az óra ingája meghosszabbodik, az időjárás emelkedik. (G. T.) — 32. Látás az, amidőn a tarka szinek helyett másokat látunk. (A. J.) — 33. Kolumbusz Kristóf, Amerika nevezetes kikötője. (G. S.) — 34. Zirknitz időszaki tavaról nevezetes... ezt azt jelenti, hogy télen kiszárad, nyáron pedig beszárad. (S. E.) — 35. A Pireneus felszigetet a Gibraltár szoros választja el Ausztriótól. (N. S.) — 36. Rómában vannak az első keresztényektől visszamaradt katonakombák. (V. F.) — 37. Kérek emberelismervényt. (Ember földrajz.) (F. A.) — 38. Az eszkimók Dél-Amerikában az egyenlítő alatt élnek. (M. T.) — 39. Santiagóból a Pacific-vasut Hamburgig jár. (K. F.) — 40. A pápuák parókat viselnek. (B. G.) — 41. A hagymát Amerikából hozták be Európába. (S. L.)

Égészségtan. 42. Ha az ember sok friss kenyeret eszik, gilisztá nő az

orrában. (H. I.) — 43. A pékek a kenyeret rézgáliccal festik fehérre. (H. J.) — 44. Az árpának átlagos 80° C melegre van szüksége, hogy megérjen, ezért megerem az északi sarkkörön belül is. (N. L.) — 45. A tüdőhólyagocskák terjedelme 38 km² (D. L.) — 46. Felhevült állapotban óvakodni kell a hideg fagyaladtól. (D. L.) — 47. A tejből úgy csinálunk sajtot, hogy valamit beoltunk a ténbe. (S. R.) — 48. Egy szecska receptje hízó kurára. Testvéreink írta. „Kedves Gabi. Hallom hogy miken sóvány hógy fog kinézni mindenki köver csak maga nem ha akar, akor ezt a szabájt tarcsa be ha hazajön ne igyon semmit sem várja be az ebé det és ha levest meg ete akor ihat. kécer ebéd után fusa körbe a körágyast háromszor uzsona után szintén. szeretettel csókolja Gyurka.” (Sz. Gy.)

Krónika

a Mecsek alján büszkélkedő, s a Mecsek üde levegőjében uszó szép palotának eseményeiről, amelyek az 1921–22. iskolaév első felében lezajlottak. Csak hogy mostan nagyobbat kanyaríts, pennám, mivel hogy hát minnek előtte a diák urak megjöttek, máris feljegyzésre kívánczó dolgok történtek.

Aug. 22. Hát ez volt aztán az ünnepl Magyar bakát, magyar huszárt három évi rabságban nem látott magyar szemünk. Ma gyönyörködött szemünk-lelkünk a nemzeti hadsereg bevonulásával a virágcsokros, nemzeti szalagos, acélos, éljenöztől és könyzárortól kísért magyar katonában. De persze ezt meg kelle előznie a bocskoros rációk megfutomadásának. Hát bizony vitték is az irhájukat, éjjel-nappal tömve volt a pályaudvar siető utasokkal. No de, ha még a vörösök futását láttad volna! Nevettedben két óras göröcsök nyilallottak volna oldaladba. — Hála a jó Istennek, csak hogy egyszer már kiderült Pécs városa felett!

Aug. 23. Hja, de mi lesz most az új demarkontúli diákcsoporttal? Amíg emilyen füstölgünk magunkban, egyre szállingóznak a nevezett vitézek a Piusba. Áldozatul hozták vakációjukat vagy 16-an, s már itt végignézték a magyarok bejövételét. Lehet, hogy egy egész évre vettek bucsut az otthonról, a kedves szülőktől, testvérektől, kis galamboktól s a Bodritől — de kisugárik arcukon az öröm, hogy itt lehetnek mégis a Piusban.

Szept. 3. Szállnak, szállnak a szorgalmas méhikék a kasba! Nem egy határnál állítják meg őket igazolásra, de csak szállnak, egyre szállnak Csonka-Magyarországból, Cseho-Slovenskoból, Jugoszláviából, mert holnap megkezdődik a tudomány mézének a gyűjtögetése. Oda se neki, hogy más kasokba csak szeptember közepén gyülekeznek a méhek, a puszti méhikék csak szállnak, repülnek a puszti kasba.

Szept. 5. Alighogy kipakolászták az ifjak könyvüket s a könyvek mellett büszkélkedő hazai kolbászt s hasonló jókat, a kürt harsogó hangja máris katonás glédába sorakoztatja ő kelméket. Csak láttad volna rajtuk a vakáció tréninget! Ennek púpját hátbaveréssel kalapálja simára a két stráfos tiszt ur, amannak lekonyuló orrát peckeli feljebb a parancsnok, amott a csirkemelle, meg a túltáplált gyomorra hullik a vezénylő kemény korholása. Hát ezzel a kimustrált sereggel akar remekelni a Pius, Horthy kormányzó úr éles szeme előtt?

Szept. 10. Akik nem láthatták magyarok bevonulását Baranyába, ma végigélték azt váznon a moziban. Így is szép volt.

Szept. 14. Okos ember volt, aki a fürdést kitalálta, de még okosabb, aki a Piusban az uszodát kitervezte. Ebben a kánikulában csontra olvadnánk le, ha nem szedhetnénk egy kis üdítő erőt az uszoda fodros hús habjai közt.

Szept. 24. A Horthy-ünnepély első főpróbája. Első bandás kivonulás. Hogy ragyogtak a kokárdák a csillógó napfényben; a bandisták nemzeti színű karszalagján hogy fénylett az aranyszínű lira. Szaladt is utánuk a fél város.

Szept. 26. Ma elkészült a III. szakasz játszóterén a teniszpálya, használatba vették a kuglipályát is. S mindez az óriási munkát végezte *M. Siska István*, ki fáradságot nem kimélve, vakációját felfoldozva napszámos munkával rekkenő hőségben planirozta a rendezetlen játszóteret és tette használhatóvá. Hálás köszönet érte!

Szept. 29. Bucsut vesz az intézettel *P. Kolb Ede*. Hej, de őszinte könnyek pergették a bucsuzásnál ott a banda-teremben. Nem is csoda. Hisz annyit köszön a banda és az orchester *P. Kolb*nak, hogy e könnyek csak nagyon kis mértékben dokumentálják *P. Kolb* önfeláldozását és szívós munkásságát a zenekarok megszervezése és fejlesztése körül. A jó Isten áldása kísérje utain.

Okt. 5. *Horthy Miklós* kormányzó ur fogadtatása. Hej, de fényes ünnepségeket volt szemtanuja ma Pécs város! Te libatol pennám úgy se vagy képes azt leírni, ide tiszta aranytoll kellene. Leírhatnám-e a díszmenetet a kormányzó ur előtt? Birnám-e ecsetelni a délutáni sportünnepélyt, ahol a délcég századunk (már nem az a rokkant csapat, mint szept. elején) és fényes hangszerekkel masirozó bandánk remekelt és az ünnepelő közönség meleg elismerésében részesült. Szólhatnék-e méltót az esti diszeloadásról a színházban, avagy az utána következő szerenádról és pompás kilágításról és ragyogó tűzijátékról? Gyenge tollam minderre képtelen. Nem is irok rólok semmit.

Okt. 8. Kettőt azonban mégis fel kell jegyeznem ez ünnepélyekkel kapcsolatban. T. i., hogy 6 napi szünet dühöngött és hogy ma elsőrangú banda-uzsonát élveztek a zenészek.

Okt. 9. Az ifjuság kebelében megalakul a *Testnevelési Kör*. Elnöke: *Mantuano József*; titkára: *Szabó Ferenc*. Most aztán lesz atletika, lesz sport, lesz szertorna- és uszás tanulás. Valóságos akrobaták lesznek e fiúk az év végéig.

Okt. 14. Megkezdődött ismét a próza a költészet után. Ma pl. a szecsák egy része óbégat, mivelhogy a doktor bácsi megszurkálta karjukat beoltás címen.

Okt. 16. Még prózaibb dolog, mely az egész internátus eseményébe vágott: az első havi, mely ijesztően rosszul sült el. Van is hatása: pakktilalom, kimenő-megvonás. Az öröm mámorából savanyu ébresztő volt ez.

Okt. 22. Magas vendégek tekintették meg az intézetet: *Usetty Ferenc*, képviselő, a *F. J.* intézet igazgatója, *Viszota Gyula*, min. tanácsos, *Bitter Illés*, főigazgató. *Vass Bertalan*, tankerületi főigazgató urunk is ma látogatta meg az internátust.

Okt. 27. Nagyszabású tea-estély a III. szakaszban. Kitünő hangulatban, felejtettek minden bút-bánatot, sőt a fekete árnyakat el is tették oda, ahová azokat a magyar szokta eltemetni.

Okt. 28. Első fűtés. Kezd tényleg hűvös időjárás lenni. Oly jól esik most a meleg tanterem, oly szívesen megyünk ide — studiumra. Meglátogatták régi társaikat *Vargha J.* és *Papp J.* egyetemi polgár urak a Pius Bajtársi Szövetség színeiben. Örültünk a viszontlátásnak.

Okt. 30. Három napos lelkigyakorlatban szivünk is felmelegedett s levette jeges kergét, újra nagy tettekért, nagy eszmékért hevül, sőt lángol.

Nov. 2. Ismét vendégünk van. *Ratkovich Ferenc*, a keszthelyi gazdasági akadémia Pius-különítményének hozta üdvözlését. Szeretettel viszonzozuk.

Nov. 6. Nagy napja van ma a Piusnak. Nézd csak a hetye urfiakat és legénykéket. Szépen frizurázva, simára borotválva, csinosan öltözködve ruganyos léptekkel ki-ki kukkintanak a termekből, nem hívja-e őket a papa, a mama, a tánti, a koma, a sógor. Mert hát ma kimenő van. Csak látnád úgy 11 óra felé, hogy változik az orr, az arc, ha fentevezettek közül senki sem mutatkozik. 12-ig még csak egy reménysugár vibrál a lelkek előtt: hátha megszán valamely jószívű osztálytársam és kikéret a papájával. De 12-kor a káposztás disznókaraj határkövével lezárul minden további elmélázás.

Nov. 10. Első hó! ho-hó! Ródlizni be jó! Így sugdosták egymásnak a felkelés után látván a nagy hótömeget az ablakon keresztül. De biz' megtérfálta az ifiurakat Tél apó, mert mire hazakerültek az iskolából, vígan folydogált a hó-víz a csatornáknban.

Nov. 18. Minck következtében ma remek fürdést lehetett rendezni szinte forró vízen. Hja a kultuszminiszter törölte a szótárakból a szénszűneteket. Szénnnek muszáj lenni!

Nov. 20. Ma másodszor csap le ez évben a havi. De a pakk- és kimenő-elkobzás már is meghozta fényes eredményét: alig bukfeneczett valaki.

Nov. 21. Kegyelmes püspök Atyánk kegyes látogatásával tisztelte meg az internátus növendékeit.

Nov. 25. *Berchmans sz. János* jubileuma alkalmából a Pázmány-Önképző Kör diszülést rendezett. A zenekar az új vezetés alatt is remekelt. — A „Dunántul” így irt róla: „Az intézet vonós zenekara bámulatra méltó fejlődésről adott számot. Wagner: Zarándokok karát, Offenbach: Orpheus nyitányát és a Rákóczi indulót játszották figyelmezett összejátékkal, színes kidolgozásban. A 30 tagú zenekar teljesítménye gondolkodóba ejthette sok más szakembert, hogy céltudatos, őszellen és ambíciózus akarással, hozzáértéssel mi mindent lehet elérni. A fuvós együttes, mely egy kivétellel tisztán az intézet növendékeiből került ki (összesen 11) minden szakember elismerését kell, hogy kiváltsa. Nem szabad természetesen elfelednünk, hogy tanulókról van szó, akiknek hangszerük gyakorlására valami tulságosan sok idejük nincs. Vajjon miért nem követi a kézen fekvő példát pl. a városi zeneiskola?”

Nov. 28. Újból nagy havazás, de most már komolyan meg akar maradni fehér leple a földnek. Elő is kerülnek a rozsdás talpu ródlík. Az asztalos bácsi egész nap csak szegél, kovácsol, gyalul, told-fold. De vígan is repül ám a ródlí, de még vígábban gurulnak a rajta ülők. Hajrá! Előre! Csak a Skergula Pista tett esküt, hogy soha többé ródlíra nem ül. Inkább fekszik 3 hétig a betegteremben.

Dec. 5. *Mikulás ünnepe*. Hej drukkoltak is a szecsák. S ha egy marcona III. szakaszossal találkoztak, akiben ördögöt sejtettek, majdnem terden állva esdekeltek hozzá: csak ne nagyon erősen üssenek majd. Este el is jött kedves angyalokká kíséretében a Mikulás bácsi és édes jutalmakat osztogatott a jóknak. De aztán beugrott három ördög és a gonoszoknak is adott valamit emlékül. Sőt a két legjobbat puttonban magukkal vitték az alvilágba.

Dec. 6. Főtisztelendő *P. Provincialis, Somogyi Jenő S. J.*, látogatása a Pius-kollegiumban. Szívből örvendtünk, hogy mi is üdvözölhettük *P. Provincialist* az internátusban most, amikor a 3 éves megszállás után először látogat-

hatta meg az intézetet. Atyai szeretettel felkereste mind a három szakaszt, sőt két kis ünnepélyünket is megtisztelte becses jelenlétével.

Dec. 8. A pécsi kongregációk közös ünnepélye a budai kath. körben. Kimenetre a Pius zenekara játszott, de a közönség csak nem akart mozdulni. A Rákóczi-indulót kellett talp alá huzni, hogy kilejtsenek a teremből.

Dec. 10. Sűrű sötét az éj, dühöng a déli szél és kidönt egy villanyvezető oszlopot, miért is teljes sötétségben marad a Pius. Egy jó következménye azonban mégis volt: korán fekdüdtünk és későn keltünk.

Dec. 16. Szállnak haza a pesti bajtársak a meleg családi kör karácsonyi hangulatába. Egy kedves bajtársat gyászkocsi hoz ki a fagyos temetőbe. *Ollé Lajost*, orvostanhallgatót, Budapesten a gázyár vétkes gondatlansága fosztotta meg tragikusan, viruló életétől. Mély részvéttel és bánattal bucsuztunk fiatal bajtársunktól, mert sokat vesztettünk benne. Kemény magyar volt; amit elhatározott, keresztül is vitte. A megszállás alatt nem volt irredenta ifjúsági szövetség, melyben nem szerepelt volna. Valóban, ahol ember kellett a tetterre, onnan a mi Lajcsi bajtársunk nem hiányzott, ott ő az első sorokban harcolt. Férfias hitvallás, rajongó hazaszeretet embere volt. Tiszta lelkében nagy erők csendesedtek el, hogy pihenni tért. Szelleme éljen továbbra is közöttük,

Dec. 20. Azt mondják, hogy manapság nem történnek csodák. Nos erre megdönthetetlenül rácafol a mai nap a Piusban. Még tegnap volt vagy 20 beteg, igaz, hogy csak könnyű meghűléssel, szembajjal, lábfájással. És ma reggel? A betegek maguktól felugráltak, fogták ágyukat és vitték a hálóba. A sánták jártak, a vakok láttak, a torokbajosok harsányan eljeneztek, a berekedtek kirekedtek . . . Mi okozta e csodás gyógyulásokat? — Hja kérem, ma van a pakkolás és holnap az utazás a karácsonyi vakációba. Ez megfejt minden rejtvényt.

Dec. 21. Tényleg a robozó vonat száguld minden irányban a lelkes ifjúsággal. Csak 12 kedves vendége marad a Piusnak, kik nem mehetnek át Jugoszláviába.

Dec. 24. De azért itt is kellemes, szórakoztató vakációban telnek napjaik. Ma gyönyörű karácsonyfa alatt ott találták a karácsonyi ajándékaikat a kis Jézuskától.

Dec. 31. *Te Deum laudamus* ez évben nyert sok jétéményért, különösen, hogy visszanyertük a magyar hazát.

1922. Január 2. Ha az öregeket erre viszi utjuk Budapest felől, Keszthely felől, a szélrózsa más irányból, el nem mulasztják, hogy fel ne keressék a jó nevelő anyját, a Pius. E kis szünidőben is oly jól esik őket itt látni és üdvözölni, ahová mint az életben küzdő ifjak térnek be, akik mint rövidnadragós, matróz ruhás gyermekek itt készültek fel az életre. Meleg szeretettel köszöntünk.

Jan. 9. Minden irányból sóhajtozva pőfékel a vonat. Telve van bús piuszistákkal. Ma van a bevonulás emlékezetes napja. Mind berukkol, csak egy szecska gondolta, hogy csak holnap szabad az édes otthon elhagynia.

Jan. 16. Verbuvalják az ifjakat a honvédség kötelékébe. Őt externistát találtak tauglichnak, akik ma berukkolnak, de amellet a honvéd mundebran oskolába járnak. T. békés nyersdiákok ki ne kezdjete velük, mert megcsilandoznak a bajonéttal. Mindennap egyre többen jelentkeznek. Éljenek!

Jan. 31. Aratás napja. Szekundát arat, ki lustaságot vetett; jelist, ki szorgalmat vetett a barázdába.

FÜGGELÉK.

Pius-dalok.

Pius-induló.

*Ha zúg és mennydörög zivatar,
Vad szélvész bennünket nem zavar,
Puha a mi fészünk,
Hol vidáman élünk,
Mert nekünk ragyog a napsugár,
Bájosan dalol a csalogány,
Szürke élet gondja
Békénk meg nem rontja.*

*Am éjsötét felhők takarják elrejtett jövőnket,
Csaták zaja hallik a messze távolból felénk,
Sok jó derék bajtárs megmozog, elhagyja körünket,
Már-már megrettenünk de felharsan a jelgénk:
„Ha hány, vet az élet durva sodra —
Küzdj bátran, így fordul a sorsod jobbra.“
Tompán döng a föld a lábunk alatt,
Erdős hegyek zengik tovább dalunkat.*

*Daliák! Zúgja a kürt a csatariadót!
Diadal! Pereg a dob, előre vig fiúk!
Az élet hiv megállnunk nem szabad.
Ha hány-vet az élet durva sodra,
Küzdj bátran, így fordul a sorsod jobbra.*

Lapunk előfizetői.

Alapító tagok: Pongrác Lajos 300 K, Talpag János 300 K, Graumann Gusztáv 300 K, König József 500 K, Molvay Ferenc 300 K, Cocron Miklós 400 K, Kelemen Alajos 300 K.

Jötevők: Zoltány Kálmán 200 K, Eötvös Pál 200 K, Lítke Lőrinc 200 K, Koszits Andor 200 K.

TARTALOM.

<i>Saághy András</i>	Mater ter admirabilis	1
<i>Mihalovich László</i>	Intézetünk a megszállás alatt	3
<i>Gyomlai József</i>	Hogyan szöktem a Piusba	7
<i>Lukács Andor</i>	Aisz	9
<i>Lukács Andor</i>	Fehér emlék	11
* * *	Levél	12
<i>Antal István</i>	Naplóm a vakációból	14
* * *	Muki haza telefonál	18
* * *	Üzenetem	21
* * *	A P. B. E. életéből	21
* * *	Hol vannak az öregek	22
* * *	Mozaik	23
* * *	Madár — Lacihoz	24
* * *	Ki volt nagyobb?	25
* * *	Szellemi sziporkák	26
* * *	Krónika	27
	Függelék	31

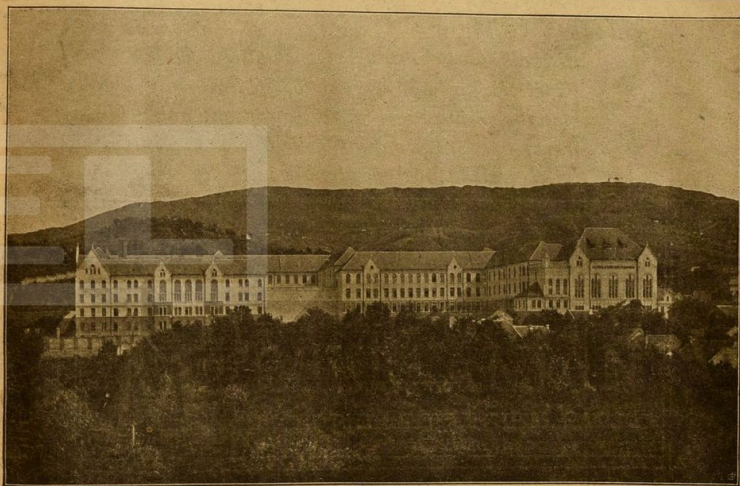
1922.

NEGYEDIK SZÁM.

FEBRUÁR.

MECSEK ALJÁN

Á PÉCSI PIUS-KOLLÉGIUM LAPJA

PÉCSETT.

TAIZS JÓZSEF KÖNYVNYOMDÁJA

1922.

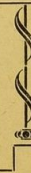
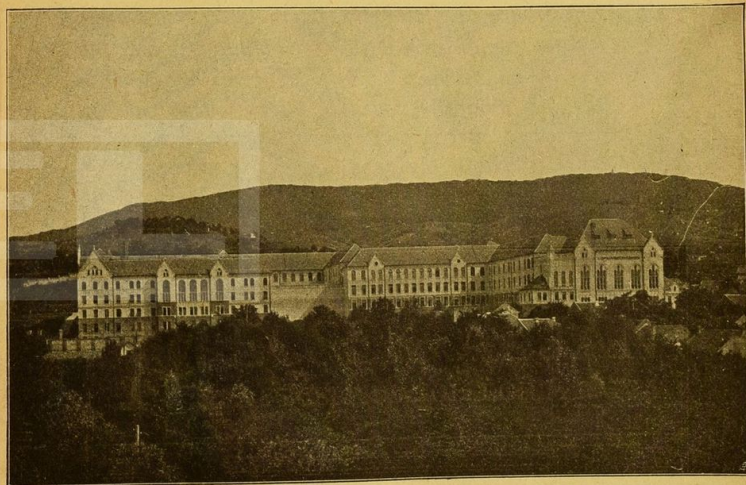
1922.

ÖTÖDIK SZÁM.

JULIUS.

MECSEK ALJÁN

A PÉCSI PIUS-KOLLÉGIUM LAPJA

MECSEK ALJÁN

A PÉCSI PIUS-KOLLÉGIUM LAPJA.

Megjelenik évenként kétszer: július és február havában.

Mecsek Alján a Pius-gimnázium diákjainak a lapja. E lapban örökítik meg az iskolaév nevezetesebb eseményeit; itt ragyogtatták derüs jókedvüket; itt érintkeznek az eltávozott öreg jó barátaikkal.

Mecsek Alján a Pius gimnáziumból kikerült öreg diákok lapja. Ezáltal szerezhetnek hírt egymásról az élet viharában egymástól gyakran oly távolra elsodort jóbarátok; ezáltal kapcsolódnak ide az intézethez, melyre mint nevelő édes anyára szeretettel emlékeznek mindenkor; itt közölhetik öreg és ifju barátaikkal a Pius-Bajtársi-Egyesület terveit, reményeit, működését.

Mecsek Alján a szülőknek s az intézet jóbarátainak a lapja, kik oly érdeklődéssel kísérik az intézeti élet minden megnyilvánulását, akik e lapokon olvashatják kedves gyermekük, szeretett pártfogoltjuk szellemi szárnypróbálgatását: belepillanthatnak abba a titokzatos miliőbe, melyben gyermekük távol a kedves szülői háztól mozog, él, dolgozik, örül.

Előfizetési módokzatok:

1. **Alapító tagok.** Legalább 300 K-t fizetnek s ennek fejében életfogytiglan kapják a lapot.
2. **Jótevő tagok.** Legalább 200 K-t fizetnek s nyolc évig kapják a lapot.
3. **Pártoló tagok.** 200 K-nál kevesebbet fizetnek s ezen összeg arányában jár a lap.

Egyes szám növendékeinknek 15 K, másoknak 20 K. — Előbbi számok még kaphatók. Egyenkint növendékeinknek 15 K, másoknak 20 K.

Mecsek Alján

A pécsi Pius-kollégium lapja.

1922.

Ötödik szám.

Julius.

Tíz év után.

Ma, jun. 29., van tíz éve annak, hogy *P. Jablonkay Gábor S. J.*, a Pius-kollégium első rektora, Pécsre érkezett, hogy az első szervezés és berendezés munkáját megkezdje. Tíz éves jubileumot ülnék ma, s bár a történelem naplójában vajmi rövid idő ez a tíz esztendő, az intézet fejlődésében mégis jelentős korszak. Hadd ragadunk ki egy-két fontosabb mozzanatot intézetünk gyermekeiből.

József-utca 19. alatt ringott a Pius-gimnázium bölcsője. Két évig tartózkodott ott, míg a Makár-utcai hatalmas palota fel nem épült. 1914-ben költözködött át a gimnázium és internátus az új épületbe. Ép hogy befejezték a munkákat, kitért a világháború és hőseink mellé oda temette szép reményeinket és terveinket az épület fejlesztése, belső szépítése körül. Hiányzik még a templom, nem épült fel a kollégium egyik szárnya. Belsőleg azonban annál szebb fejlődést tüntetnek fel az évi értesítők. Az első évnek 51 tanulója a Bács-Baranya-Tolna- és Belovár vármegyéből rekrutálódik össze; 1916–17-ben már 24 vármegye küldi gyermekeit a Piusba, sőt Ázsiai-Törökországnak is van egy képviselője *Khayatt Wadih* személyében.

A szerb megszállás 1918–19-ben roppant megnehezíti a vidéki tanulók beérkezését. 37 tanuló a karácsonyi, illetve husvéti vakáció után nem bír visszatérni. A többi szökve lépi át a demarkációs vonalat; olykor merész kalandokkal, olykor még szabadságukat, életüket is kockáztatva térnek vissza a Piusba. Megható volt e derék fiúknak ragaszkodása nevelőintézetükhöz, kik többször csak 3 vagy 4-szeri kísérlet után birtak átjutni a demarkációs vonalon.

Ezen akadályok ellenére is a 10. évben a gimnáziumba beiratkozott: 392 tanuló.

Az *internátusba* is annyi a jelentkező nemcsak a magyar területről, hanem Jugoszláviából, Csehszlovákiából és Romániából is, hogy a hatodrészt lehet csak felvenni (jelentkező 179, betölthető hely: kb. 30.)

Erdekes jelenség volt az, hogy a vidék jobban ismerte a Piuist, mint a város; azért inkább a vidékiek keresték fel. Pl. 1917–18-ban 205 vidékivel szemben csak 51 helybeli van;

1920—21-ben már 97 helybeli keresi fel a Püsti és 226 vidéki, míg a 10. évben 1921—22-ben az év végén 129 a helybeli, 235 a vidéki. Mi tette szélesebb körökben ismeretese a Püsti? Vidéken leginkább a szülők, kik legnagyobb megelégedéssel nyilatkoztak ismerőseik körében a modernül berendezett internátusról és gimnáziumról, a jó nevelésből, amelyben gyermekeik részesülnek. Helyben nem vették észre azt a hatalmas épületet a város végén. Nyilvános fellépéseink, nevezetesen a fuvózenekarunk nyilvános szereplése az urnapi kórnak kezdte a figyelmet jobban a Püsti irányítani. Hozzájárultak a jól rendezett és jól előadott színelőadások és ünnepélyek, amelyek iránt mindenkor oly nagy volt az érdeklődés, hogy a tulzsfolt-ság elkerülése céljából (pedig utóbb már 3-szor is előadták a darabot) a legszigorúbb rendszabályokhoz kellett nyulnunk.

A nyilvános szereplést már az első évben megkezdtek. Kegyelmes püspök Atyánk tiszteletére névnapja alkalmából diszakadémiát rendeznek a kis tudósok. Énekelnek, szavalnak, latinul beszélgetnek, latin fejszámolást végeznek. Már a 3. évben kis farsangi szindarabban próbálkoznak (A fogadás. — Víg párbaj.), persze csak szűkebb körben, míg aztán 1915. dec. 22-én a Püsti felavató ünnepén a nyilvánosság elé merészkednek a „*Kis mese, nagy igazság*” című 4 felvonásos szindarabban. Attól kezdve minden évben kétszer-háromszor van nagyobb-fajta előadás, melyre még messze vidékről is beutaznak a szülők.

A „*Pázmány-Önképzőkör*”, amelyet 1916—1917. iskolaévben alapított P. Jablonkay Gábor, évenként 2—3 kisebb ünnepélyt, rendszeresen zártkörűt, rendezett. A megszállás idején különös érdemet szerzett azzal, hogy ünnepélyein a hazafias szempont domborodott ki, jóllehet üldöztetés, börtön lehetett volna ezért osztályrésze.

Az alsó osztályokban már az első évtől kezdve szervezve voltak az u. n. „*akadémiák*”, ahol kisebb-nagyobb buzgósággal képezték tovább magukat a tehetségesebbek. A kitaró szorgalom meg is termette a gyümölcsöt, amennyiben a tanulásban elért eredmény minden évben elég jónak mondható. Mégis leg-szebb eredményt tüntet fel az 1913—14. év, amelyben csak 6% bukott meg több tantárgyból, és az 1919—20. év, ahol csak 5% utasítottak ismétlésre. Legrosszabb az 1918—19-i év volt 9%-os bukással két és több tárgyból.

De nemcsak a tanulmányok nyertek lendületet bizonyos szervezetekben, hanem a vallásos élet, a diákársadalmi élet és a játék is.

A kongregáció tömörítette azokat, kik lelkiéletüket a Mária-kultusz által akarták mélyíteni.

A kis kongregációból fakadt 1921. december havában az *eucharisztikus-szövetség*, melybe az alsó négy osztály 95% belépett azon kötelezettséggel, hogy hetenként legalább egyszer járulnak a sz. áldozáshoz.

A diákéletet hathatósan támogatta az Acél-keresztes ifjak szövetsége. A vakációi életet szervezte eleinte a *Püsti-kör*, majd az Aisz tartotta kötelességének fellendíteni a vakációi munkát. Végül a sportot és játékot a *PTK* karolta fel nagy lelkesedéssel és szép reményekre jogosító eredménnyel. Mindezekről már részletesen beszámolt a *Mecsek Alján* úgy, hogy itt nem szükséges bővebben velük foglalkoznunk.

Az egész Püsti élet fölött tündökölve ragyog egy nap. Ez keltette életre életfakasztó sugaraival, ez nevelte melegen hevével, ez derít fényt a világosságot szomjazó lelkekre, ez fejleszti tökéletes szépséggé az egyház és a haza örömeire. S ez a ragyogó nap: kegyelmes Alapító Püspök Urunk kifogyhatatlan szeretete. A püsti növendékek száza és ezrei gondolnak szerető szívével e tíz éves jubileumon kegyelmes Atyánknak oly sokszor tapasztalt igaz szeretetére és imádságos ajakkal kéri a Mindenhatót, hogy a jó Isten még sokáig engedje tündökölni e napot a fejlődő Püsti fölött.

Kedves öregek!

Még ide a budapesti zagyva zürzavarba is elhallatszott lelkes-bús dalotok: Ballag már a vén diák... Ti csak búcsúztatok akkor, s istenveleteket mondtatok felső, s alsó tantermeknek és szép ábrándjaitokba nem hurogott bele a sorvasztó gondolat: hát voltaképen hová is ballagjunk?

Bizony, édes öregek, oda ballagtok most, ahová nem kísér el benneteket a püsti fuvóbanda büfelejtő harmoniája, ahol kevesebb lesz az éltető napsugár, de hegyekbe tornyosul a gondfelhő. Ahol nem vezényelnek jobbra, balra át-tal, hanem magadnak kell keresztül verekedned magadat.

Tudom, a legtöbb Pest-Budára jöttök egyetemi polgárnak. Engedjétek meg, hogy már előre némi tájékoztatást nyújtsak nektek az egyetemi berendezkedésről.

Ma sokan bizakodva tekintenek a *József műegyetemre*, mert az innen kikerülő ifjúságtól várják hazánk technikai, ipari reorganizációját. Az egyetemnek több szaka van, u. m.: *Gépészet, építészet, kultur- és vegyészmérnökség*. Mindegyikről néhány észrevételt.

1. A *gépészet* jelenleg eléggé tulhalmozott ága a műegyetemnek, a képezéseket azonban legtöbb állam nosztrifikálja, magáévá teszi. Ha ide pályáztok, ügyes rajzolónak kell lennetek, sok és gondos rajzot kell beadni. Ábrázoló mértan előnyös, matematikai érzékre szükség van. Négy-öt év múlva a szorgalmas diák, mint diplomás ember ballaghat állást keresni. Itt jó korán érdeklődjétek a felvétel iránt az alább irt címen. Lehetőleg jó érettségít és, ha akad, összeköttetéseket hozzatok

magatokkal. A piusi páterek által kiállított erkölcsi bizonyítványt ajánlom mindenkinek.

*Építészet*hez van kedvetek?

Az építési álláshoz, ha valaki igazi szakember akar lenni, esztétikai érzék, egészséges, leleményes fantázia, ügyesen rajzoló kéz okvetlenül szükséges. A gimnáziumi mathesis kell, a matematika azonban nem szigorlati tárgy. Kevesen vannak, mert az építkezést a mai világban a pénz ingadozása károsan befolyásolja.

A *kultur-* vagy *általános mérnöki* szakma roppant tág; rengeteg munkakört nyújt út-, vasút-, hid-, víz-építés mérnöki tervezése, illetőleg vezetése folytán. E szakmán, hol nincsenek is sokan a többiekhez képest, matematika és rajzok kellene. Négy év alatt végezhettek, ha azonban valamelyitek lekésik a korlátolt szám miatt, iratkozzék építésznek és egy év leforgása alatt lépjen át.

Vegetáriánusoknak jöjjenek, akik a laboratoriumi életet szeretik és a kémiai boszorkánykonyhát. A hivatalos elvégzési idő 4 év, de a mai viszonyok közt a szerek korlátoltsága folytán 5–6 év is beletelhet. A sok jelentkező közül korlátolt számban vesznek fel. Az esetleges összeköttetéseitől tehát ne feledkeztek el. A középiskolai matematika elég.

Mint már fentebb említettem, a technika képesítéseit a külföld elismeri, magáévá teszi; ezt azonban azért ajánlom figyelemtekbe, mert a zsúfoltság csökkenni fog azáltal, hogy elég sok pesti kollégának a figyelme külföld felé terelődött, ti azonban a kiaknázatlan magyar föld emberei legyetek, hisz a technikus a saját magánvállalatait is vezetheti. Okos, kitértő munkával szenteljétek meg az isteni Gondviselésbe vetett bizalmatokat.

Egy év alatt a diplomaszerezés után közgazdasági képesítést is kaphattok a technikán, mely pénz, politikai, szociológiai stb. jártasságról tanuskodik.

Ne gondoljátok azonban, hogy a technikai pályák csak anyagi előnyökkel kecsegtetnek, fontosak ezek hazánk ujjaépítése céljából, azonfelül a katolikus szempontjából is, mert a jellemes technikus ember sokat javíthat munkásain. A technikán dolgozni kell keményen, ez megedzi a jellemeteket is.

De most siessünk a Múzeum körútra a *Pázmány Egyetemre*. Az *orvosi fakultás*, habár tömött, igen jó és ajánlható. A budapesti egyetem orvosi képesítései világszerte elismertek. Ide talpig becsület és szorgalmas fiu jöjjön, mert kötelesség és munka van elég. Anyagiakban, ha nem köti magát helyhezvároshoz az orvos, feltétlen előnyös helyzetben van. E független pálya kezében van letéve az élet fonala, a faj ereje. Az orvos rengeteget érthat, de még több jót tehet; nem akarom itt a városok titkos bajait említeni, sem a higiéné többi hiányait, melyeken nagyrészt a katolikus orvostudomány fog segíteni, mert a lelki bajok és testi betegségek kölcsönhatásban állanak és azt hiszem, hogy egy katolikus orvosnak a haldokló ágyánál az

örök értékű lélekkel szemben is vannak kötelességei. Az orvosi pályán azonban a boncoláshoz jó idegzet, biztos kéz is kell. A hullákat meg lehet szokni.

A *jogászság*, mint minden fakultás, túltömött. Sokféle tisztviselőre képesít, de független pályákra is. Ha valamelyitekben forr a politikai agilitás vágya, ajánlom, bár a politikát más oldalról is meg lehet közelíteni. Független pálya embe politizálhat meggyőződése szerint. A jogásznak mellékeresetre is van bőven ideje.

A *tanárjelöltek*, vagy bölcsészek, a fiatalok közül nincsenek sokan, mert diplomájukat gyenge fizetés, csonka határok szabják körül. „Itt élnek, halnod kell!” Ez a pálya semmi kincssel sem kecsegtet és mégis végtelen értékeket rejt magában: a jövőt. Idealizmus kell ide, tüzes lelki élet, lelki életet adni másoknak, jóra, nemesre nevelni a züllött kor árthatlanjait.

Egy-egy tanár hosszú generációt javít meg, vagy dönt romlásba. Ne feledkeztek meg erről a pályáról, önérzetes, katolikus ifjak! A bölcsész mellékes jövedelemre is talál időt.

A *közgazdasági* egyetemre térek most. 1920-ban alakult kiváló tanerők garanciájával. Van külügyi, mezőgazdasági, közgazdasági és kereskedelmi ága. Az első évfolyamban közések a tantárgyak. Van földrajz, kémia, matematika, jog, politika stb. El van aprózva, egyből tehát nincs sok. A 2., 3. év már speciálisabb, a 4. teljesen specialis. A külügyi szak részben miniszteriumi tisztviselőket, részben konzulatusiakat nevel. Ezen 2 nyelv, a többin 1 sajátítandó el a négy év folyamán. Melléközlalkozásra van idő. Az okvetlenül szükséges praxist a *Baross Gábor* kör segélyével lehet elnyerni. Nagybirtokok, bankok, magán és állami vállalatokban való alkalmazásra van kilátás. Habár tömve van, gyakorlati tehetségeknek. kik ismerik a pénz értékét, szép jövőt hozhat.

A tanulmányok előmozdítása céljából elarulum, hogy jegyzetek kaphatók. Vigyázatok azonban, hogy mint tapasztalatlan „golyákat” elavult vacakokkal be ne csapjanak. A jegyzetek ára átlag fölötte magas. Kolloquiumok, ha nem is mindenütt kötelezők, részben elvárhatók, részben tanácsosak mensa és egyéb kedvezmények miatt. Alapvizsgák, illetőleg szigorlatok a negyedik félévvel lépnek fel.

Ezen egyetemi pályákon kívül vannak még főiskolák, melyekről szintén lehetne sokat írni. Ilyen pl. a *papi és szerzetesi élet*. Persze, ide nem spekuláció viszi az ifjút, hanem isteni meghívás meg szabad elhatározás és nemes, önzetlen emberbaráti szeretet. A pályaválasztásnál ne zárjátok ki már előre e magasatos életpályát. Egy csendes órában a szentség előtt, a szent áldozás után tegyétek megfontolós tárgyává, nem szunnyadnak-e lelketekben ama képességek, amelyekkel Isten eme kitüntető hívásának meg tudnátok felelni?

Végül az *ipar és kerehedelem* tág terét ne feledjétek el; egy-egy fejlődő városban szép jövőt hozhat.

Egyre még felhívom a figyelmeteket, kedves öregek. Ne ugrassatok be akármilyen szövetségbe, mert keservesen rajta-
veszthettek. Mindegyiteknek ajánlom az *Egyetemi Mária kongre-*
gációt, tekintet nélkül arra, hogy középiskolában voltatok-e kon-
greganisták. A Pécsről is ismert *P. Elsasser* vezetői (VIII. Mária-u.
25. alatt lakik). Jelenleg 250—300 idegátogatott tagja van. Még va-
kációban, június vége felé irjatok írást, pontos és világos kérdé-
sekre rövidesen részletes információt kaphattok. (VIII. Horánszky
u. 18—20.)

Lakásról korán gondoskodjatok és legyetek elővigyázatosak.
Egyébként mi, végzett öregek, szívesen adunk útmutatást nektek.
A Pius Bajtársi Egyesület már vár benneteket.

Meg kell azonban még jegyeznem a kongregációról, hogy
az egyetemek összes ága szerint kiépített szakosztályaiban sok
hasznos dologra számíthatok. Itt kérhetek tanácsot lakásra, be-
iratkozási módokra, folyamodványokra, jegyzetekre stb.-re. Jegy-
zetek és könyvek a kongregáció könyvtárában is vannak. Van
más fajta kath. egyesület is, mint pl. az *Americana*. Egyetlen
általános magyar kath. diákszövetség. Megkívánja tagjaitól, hogy
évenként legalább 4-szer járuljanak a szentségekhez. Egyben kü-
lönbözök más szervezetektől, hogy több előkelő kath. családot
magába szervez és így tagjai összeköttetésbe juthatnak a jó csa-
ládokkal, ami a fővárosban nagy előnyt jelent.*

Abban a felületes palatotomögben ráérezik az ember a
vallásra. Vigyék fel tehát férfias bátorsággal lelketek tűzét, a
piusi „*ignis ardens charitatis*“-t, hogy mint tűzoszlop másoknak
is útát, példát mutassatok.

Bővebben informállak benneteket, kedves öregeim, ha irtok
nekem a Piusba.

Legyetek, mint cédrus . . . ezt kívánom nektek.

Szabó Pál, P. B. E. senior.

E levélnek mintegy kiegészítéseképpen a P. B. E. vezérsé-
gének megbízásából *Papp József* II. é. gm. hallg., h. titkár, a
következő sorokkal kereste fel a szerkesztőséget:

„Mint hogy egy újabb csapat jön ki ismét az anya-intézet-
ből, a P. B. E. kötelességének tartja, hogy már jó előre felhívja
a pesti egyetemekre készülöket, hogy teljes tájékoztatásukat
és Pesten, az egyetemen való járatlanságukat némiképpen ellen-
súlyozza, hogy bármilyen ügyes-bajos dolgukban, folyamodványok
elintézésében, lakáskérdésekben a leggondosabban támogatja az
ujonnan érkezőket. Éppen ezért szükségesnek tartotta, hogy ezen
utón — levélileg — ismét felszólítsa azokat, kik Pestre készül-
nek, hogy adjanak életjelt magukról és ne az utolsó pillanatban
kapkodjanak a felvétel ügyében.

* Mi úgy gondoljuk, legcélszerűbb a *Pius Bajtársi Egyesületet* talpra
állítani és buzgó, ker. kath. alapon nyugó tevékenységgel, önfeláldozó ön-
zetlenséggel, lemondó összetartással, szeretettel életben tartani és tovább fej-
lesztetni.

Szerk.

Kérném Fötisztelendő urat, közölje a fiukkal a következőket:

I. Az egyetemekre a kérvény beadás határideje aug. 15—31.

II. Azok, akik a kir. József műegyetemre jönnek, kérvé-
nyüket az összes iratokkal együtt küldjék el a következő címre:
Molnár Géza III. é. mérnök h., Pusztá-Adorján, u. p. Tolna-Tamási.
(Molnár garantálja, hogy akik ő neki küldik kérvényeiket, be-
kerülnek mind a technikára.)

III. Közgazdasági egyetem; bármilyen felvilágosítással kész-
ségesen szolgál és a folyamodvány ügyeket elintézi: *Gurka Már-*
ton II. é. közg. h. Budapest, VIII. Szentkirályi-utca 47.

IV. Azok, akik a tudomány egyetemre (orvos, bölcsész,
jogász) akarnak bekerülni, kérvényeiket a rendes időben adják
be az illető fakultás dékáni irodájában és bármily számban föl-
lesznek véve.

Quickborn.

A nagy világháború és az utána következő forradalmak
teljesen felkavarták Európa rendjét, társadalmi, gazdasági és
politikai viszonyait. Természetes tehát, hogy számtalan új problé-
ma került felszínre, melyek közül nem egy igen sürögő meg-
oldást követel. Nem utolsó helyen áll ezen sürögősen megoldandó
új kérdések közül az ifjuság képzésének változott problémája.
Ez magyarázza meg aztán azt a tünetet, hogy ezen a téren
Európában mind a forradalmi és reakciós kormányok, mind
pedig a társadalom részéről, minden más égető kérdés mellett
is oly sok kezdeményezés történt, különösen a közép és
keleteurópai országokban, hol a felfordulás a legteljesebb volt.
Ez a nagy problémája meg van Magyarországnak is, amint azt
nemcsak minden hivatásos paedagógus, hanem minden szülő is
jól tudja, ki éber figyelemmel kíséri gyermekének fejlődését.
Azért tehát nem lesz érdektelen a „*Mecsek Alján*“ barátai szá-
mára, ha a nagy német nemzet megoldási kísérletezéseit fogjuk
ezekben a sorokban egy-két példában feltüntetni. Talán egy-két
talpraesett jó eszmét mi is értékesíthetünk szervezkedésünknel.

Jóllehet Németországban a katolikusok kisebbségben
vannak, mégis, vagy talán éppen azért, megvan nekik azon agi-
litásuk és a nehézségektől vissza nem riadó akarásuk, ami sok,
tulnyomóan katolikus ország katolikusairól nem mondható el.
Mélán csodálkozhatnánk, ha a szervezőképességéről olyannyira
ismert német szellem nem nyilatkozott volna meg impozánsan
ifjusági szervezeteiben is. Nos, katolikus részről is megtörtént
a szervezkedés, rögtön az összeomlás után, még pedig grandió-
zusz formában, két, hatalmas diákszervezet formájában. E két
diákszervezet a *Quickborn* és a *Neudeutschland*. Mindkettő tisz-
tán és lényegesen katolikus szövetség, de nemcsak a német
katolikus ifjuságnak tekintélyes száma miatt fér meg nyugodtan

egymás mellett, hanem azért is, mert mindkettő lényegében két különböző típust képvisel. A *Quickborn* világi papok alapítása erős franciskánus szellemi hatás alatt, a *Neudeutschland* jézusita alkotás ignáciusi szellemmel; az egyik elsősorban a kedély, a másik pedig az akarat iskolája és típusa, de természetesen a lelki tehetségek diszharmoníája elkerülésével.

A rendelkezésünkre álló tér csekély volta miatt jelenleg csak a *Quickborn*-nal foglalkozhatunk, a *Neudeutschland* ismeretét az „*Mecsek Alján*” következő számára tartjuk fenn.

E név *Quickborn* származik; *erquicken* = felrészít, *Born* = Brunnen = kút, forrás. Tehát *Quickborn* az ifjuság jelképe, a csobogó, üdítő vizü, ki nem apadó forrás. A diákszervezet első keletkezése ugyan már 1909-re vezethető vissza, mikor Frankfurt és több város egyetemi hallgatói antialkoholista szervezetbe egyesültek és itt vették fel a *Quickborn* nevet is. De a mozgalom végleges és mostani alakját csak a viláégégés után kapta meg, mikor 1919-ben *Rothenfels* várában a Majna mellett megtartották első nagyszabású gyűlésüket.

A *Quickborn* szervezete a következő: Az egyes városokban csoportok (*Gruppe*) vannak, még pedig fiúk és lányok számára külön. Annnyira függetlenek egymástól, hogy csak az u. n. szülői estéken (*Elternabende*) jön össze futólag a mindkét nemü ifjuság. Egy csoporthoz nem tartozhatik 15-nél több tag; ha többen vannak, akkor új csoportot alkotnak. Minden csoport élén egy vezető van, szintén tag, kit a többi választ soraiból. Ha lehetséges, papot kérnek fel vezetőnek, ki tanácsaival szoi-gál nekik. Több csoport tartományt (*Gau*) alkot. Ennek élén van a tagok által választott képviselő, fiú vagy lány. Ez a *Gauleiter*. A tartományi elnökök teljesen alá vannak rendelve az első vagy fővezérnek, s ez jelenleg *dr. B. Strehler* breslauer pap.

A tulajdonképeni *Quickborn* tagjai csak középiskolások lehetnek. Akik már kint vannak az életben, azok a „*Grossquickborn*” tagjai lesznek, az egyetemi hallgatók pedig a „*Hochland*”-ban csoportosulnak. E két utóbbi szervezet azonban szemlelileg teljesen a *Quickborn*-nal azonos, csak a tagok korához képest külsőségekben módosul.

Igen érdekes a *Quickborn* *alapeszméje*; nem az az első szándéka, hogy az ifjút előkészítse a jövő nehéz életére, hanem hogy *alkalmat adjon neki ifjú, gyermek voltát, addig, amíg ifjú, teljesen és zavartalanul élvezheti és ifjuságának kincseit és előnyeit lehető teljes mértékben kiaknázni és kiélvezni* a legegészségesebb, legharmonikusabb és legerkölcösebb módon, szigorúan a katolikus vallás elvei alapján. Ez a *Quickborn* alapeszméje; ez különbözőzeti meg a *Neudeutschland*tól is és a többi ifjusági szervezettől és ezt a célt kell annak szem előtt tartania, aki a *Quickborn*-t helyesen megítéli és megérteni akarja. Eine möglichst vollkommene Weise jugendlichen Daseins! Az a gondolat vezet: nemesen töltött ifjuság, életmód, mely teljesen megfelel az ifjú *jelen* állapotának, minden játszi, szenvedélyes,

türelmetlen, csapongó, szabadságszerető, de egyúttal nemes ideálért lelkesedő, romantikus, érzelmedüis tulajdonságaival együtt, minden különösebb előkészítés nélkül is arra fogja képesíteni a majdan érett embert, hogy az életben helyt álljon.

Minden csoport igyekszik otthon szerezni, melyet aztán a legszerényebb felszereléssel maguk látnak el. Maguk meszelik ki a házat, amelyet a város határában vettek, melléje kertet, melyet maguk ültetnek, gondoznak, öntözgetnek. Irigylük azt a csoportot, mely pl. valami kiszolgált malom tulajdonába jutott és azt avatta fel otthonának. Ez a körülmény u. i. nagyban hozzájárul a dolog romantikájához. Ebbe az otthonukba gyűlnek aztán össze rendszeresen. Itt énekelnek, tanulnak új énekeket, van hivatalos énekgyűjteményük, olvasnak közösen komoly könyveket, tárgyalnak meg vallási és életkérdéseket; itt olvassák társulati lapjaikat, költeményeket és elbeszéléseket. Majd pedig papi barátjuk köré gyűlnek, ki nekik tanáccsal, útbaigazítással szolgál, vele közösen és egyenrangúan beszélnek meg terveiket és az előfordult eseményeket. Időnkint nagyobb előadásokat rendeznek, ahol énekelnek, mesélnek, szindarabot játszanak, táncolnak. Majd komoly, ünnepélyes, magába szállt külsőjük elárulja, hogy most a lelkiyakorlatot végzik. A közös szentáldozás napjai meg vannak állapítva. Ezen valamennyien megjelennek. A szabad napokon, misehallgatás után, korán reggel kettős, hármas csoportokban, de soha tömegesen, útra kelnek s a nagy vakációban bejárják Németország, Ausztria és Svájc városait és falvait, legnagyobbbrészt gyalog; az ily vándorlások bő alkalmat nyújtanak az egyszerű parasztházak, plébániák, kolostorok és *Quickborn*-társaik vendégszeretetének kitapasztalására.

EVENKINT egyszer tartományi gyűlést tartanak, amelyre minden egyes csoport elküldi képviselőit. A közös istentisztelet és szentáldozás után a tartomány ügyeit beszélnek meg és előadásokat hallgatnak, végre kötelező határozatokat hoznak. A végén pedig a fiatalságnak való kedves dolgok, mint ünnepi felvonulások, játékok, tűzijátékok stb. következnek élvezetes egymásutánban.

Egyszer egy évben tartják általános gyűlésüket *Rothenfels* várában, a *Quickborn* vezérkari székhelyén. Ez az egyetlen alkalom, ahol fiúk és lányok több napon át együtt vannak.

Érdekes lesz az 1920. évi nyári általános gyűlésnek programját itt közölni, melyen körülbelül 1450 fiú és lány vett részt.

Előgyűlés: július 28 — augusztus 1. Lelkiyakorlatok fiúk és külön lányok számára. Ugyanakkor megbeszélések a vezető ifjak közt.

A tulajdonképeni gyűlés: augusztus 9—12. Ünnepi istentisztelet és szentbeszéd után a német közélet legnevezetesebb férfiai mellett a tagok is mondanak beszédeket: *Quickborn*, a mi reményünk; *Quickborn*, a mi örömünk. A vezető lelkiülete;

a vezető önévelése; a vezetés szeszélyei. A mi szabadságunk és annak határai. Viszonyunk a többiekhez stb. A szent leckét és az evangéliumot a miséző pap németül is elolvassa. Míse alatt közös szentáldozás, az egész gyűlés alatt több, mint ötezer áldozást jegyeztek fel. Mindennap este zindarabot is adtak elő. Erdei ünnepélyt is tartottak. Közben a vezetők többször is közös megbeszélésre jönnek össze. Végül az elkésztettek vagy akadályozottak részére még egy háromnapos lelkigyakorlattal fejeződik be az általános gyűlés.

Fiatalnak lenni, jung sein! Ez a Quickborn vezéreszméje. És ezt az eszmét akarja keresztül vinni az egész vonalon a katolikus erkölcsstan szellemében és korlátai között. Azért nem feledkezik meg a lemondásról sem: így az antialkoholizmusról, még kevésbé a teljes erkölcsi tisztaság követelésétől. Mert az ifjuság élete nem lehet csak játék, hanem küzdelem a rossz ellen is, ami már, sajnos, a fiatal lélek mögött is ott leselkedik.

A Quickborn programjába tartoznak természetesen a külső viselkedés, az Anstand formái is. Ezen a téren egyszerűsíteni akar. Elfordul a társadalmi érintkezés holt formáitól és a szív egyszerű, közvetlen módját akarja meghonosítani. A Quickborner nem szólít senkit a személytelen „Sie”-vel, Ön-nel, hanem azt mondja, hogy „Ihr”, mely talán a régi magyar barátságos „kegyelmed”, az elkorcsosodott „kend”-nek felelne meg. Megtanítja az ifjút a más nembelivel való viselkedésre is: de különben is a keresztény erkölcsi szempontból vezetett ifjú soha sem téved arra a merően külső, üres, férfit lealázó, nőt azonban mégsem becsülő, léha érintkezési formára, mely most divik szerte a világon.

Egyszóval a Quickborn felkarolja az ifjút mindenével, lelkével, testével, örömeivel, bánatával, vágyaival, kisérteiseivel, mindenben a legnemesebbet akarja neki nyújtani. A lélek és a test harmóniáját akarja létrehozni, mert abban a meggyőződésben van, hogy harmónikusan fejlődött ifjúból harmónikus férfiú vagy nő fog majd válni. Az ifjúkor nem pusztá játék ideje, de viszont a fejlődő lelket nem szabad elnyomni az élet korai terhének és keserűségének.

A harmadik raj.

A harmadik érettségi vizsgálat június hó 8.-án és 10.-én folyt le *Dr. Vizsota Gyula* főigazgató és ügyosztályfőnök elnöklése alatt. Jelesen érett lett 5: Hamerli Károly, Keller Béla, Majoros János, Mantuano József, Szabó Ferenc. Jól érett 8: Antal István, Brigovác Sándor, Csígyó János, Gebauer Tivadár, Koch István, Lukács Andor, Péter Lajos, Treer István. Egyszerűen érett 7: Czobor Andor, Klobucsár Dezső, Kopári Dénes, Stroh-májér István, Sztáray Mihály gr., Bedics József, Szabó Lóránt.

Éljenek!

A választott életpályák a következők:

Közgazdasági: Antal I., Péter L. *Gazdasági:* Csígyó I., Czobor M., Kopári D., Stroh-májér I., Sztáray M. gr. *Mérnöki:* Mantuano J., *Gépészmérnöki:* Szabó F., Treer I. *Technikai:* Koch I. *Vegyész-mérnöki:* Hamerli K., Bedics J. *Gyógyszerészi:* Keller B. *Orvosi:* Brigovác S., Majoros J. *Kereskedelmi:* Gebauer T., Klobucsár D. *Tanári:* Lukács A. *Jogi:* Szabó L.

Nyaraló az országút mellett.

Farsangi előadás.

A farsangot mindenütt megünneplik s ez évben Carneval a „Piusz” sem felejtette ki utjából. Másol álarcos vagy álarc-talan bállal ünneplik meg, mi ellenben egy csattanós vigjátékkal neveltették meg a farsangoló pécsi közönséget.

„Nyaraló az országút mellett” c. vigjátékot adtak elő. Nagyszerűen felépített darab ez; de nem hallgathatjuk el az „Anonymus” átdolgozó érdemét sem, aki olyan magyaros ízt adott az egésznek, hogy szinte el is felejtettük, hogy ez a darab nem magyar földön termelt.

A siker egyik feltétele: a jó darab tehát meg volt, de nem hiányzott a másik kelleke sem: a jó szereplők.

A siker oroszlánrésze az országút mellett nyaraló tulajdonosát, Pókaházi Buksy Habakukot illeti meg, aki nem volt más, mint Péter Lala VIII. o. P. i. Olyan közvetlenül, olyan természetesen játszott s úgy beleélté magát hálás szerepébe, hogy rá sem ismertünk volna, ha nem tudnók, hogy ilyen igazán jó borbén levő növendék csak egy van a Piuszban s az a Péter Lajos.

Hasonlóképen *Benkő Jenő* és *Lukács Andor* VIII. o. tanulók alakítása is megérdemel minden dicséretet s különösen *Lukács Andor* színházigazgatói szerepéhez annyira illő pátoszosa nem egyszer kacagattatta meg a közönséget.

Hüén jelenítette meg *Metz Márton* VI. o. t. a tipikus cigány-primást s bandájával olyan gyönyörű összhangban játszott, hogy majdnem mindnyájan kiszaladtunk a teremből s hálával adózunk *Marcinak* (*Kiss Károly*, V. oszt. t., Buksy inasa), hogy nem engedte sokáig élveznünk ezt a bűvös-bájos zenét, hanem elkergette őket a nyugalomszerető Buksy háza tájékaról.

Sztáray Mihály gr. VIII. P. i. sikerült alakítását a közönség nyílt színen tapssal jutalmazta.

Nem maradnak az előbbieket mögött *Benkő Ferenc* IV. o. t. (borbély), *Majoros János* VIII. o. P. i. (üveges tót), *Fazekas István* VI. o. t. (Icig házaló) és *Kovács Kálmán* VI. o. t. (örmester).

Ezt a négy tipikus alakot: a fecsegő borbélyt, az ablaktörésnek örvendő drótos tótot, a „mindig ráfizető” zsidó házalót s a zsarnokoskodó örmestert igazán nagyszerűen adták.

A felvonások közben zenebetétek gyönyörködtették a közönséget.

Hatalmas vegyes zenekarunk *Boieldieu* „Bagdadi kalifa“-nyitányát adta elő bravúros készültséggel. A „*Magyar népdalegyvelegben*“ sok fülbemászó magyar nótát élveztünk át. Lelkes tapsvihar követte *Fučík* II soldato s *Vrtek József* karmesterünk Riegl-indulóját. Az intézet zenetanárai pedig *Mozart* *Larghetto* klarinét-ötöséből adtak elő egy bájos részletet sok érzéssel, nagy technikával és bámulatos összjátékkal.

A szép számban megjelent közönség közül, azt hiszem, senki sem bánta meg, hogy eljött s legkevésbé volt bánkódásra oka a P. T. K.-nak, amely a közönség áldozatkészségéből befolyt szép összegből beszerezhetette első felszerelését.

Kiss Andor, P. i. VII. o.

Piusi Tudományos Felfedezők Köre.

I. Egyesüljünk.

Börtsök Ádám kipislantott a tanári-szoba ajtaján és mikor látta, hogy tiszta a levegő, szétterpesztett lábbal két társa elé állt és gyászkeresztes mutatóujjával homlokának kellős közepére bökött.

Gyerekek, érdekel titeket ez a földrajz? — Nem, — felelte a másik kettő.

Hát azt tudjátok-e, hogy engem mi érdekel? — Azt sem.

Megmondom. Az, hogy mi van a fürdő mögötti folyosón, meg hogyan lehetne eljutni arra a lapostetejű micsodára ott a díszterem fölött.

Engem meg a cseresznyefa a szőlő közepén — gondolta Zsír János, de nem szólt közbe. Irgalom Dani csak a fülét vakarta.

Füük, — folytatta Börtsök — nagyszerű tervem van. Alapítsunk egy kört és induljunk felfedező útra. A szünidőben majd eldicsekedhetünk, hogy hol és merre jártunk mi már.

Te, ez igazán tetszik nekem, — kiáltott fel Irgalom lelkesen. — Gyönyörűen fog hangzani: Irgalom Dániel, a felfedező kör elnöke. Nagyon tetszik nekem.

Hát ki mondotta, hogy te leszel az elnök? — Én kilépek a körből.

Csak nem akarsz te lenni, te béka? — Vagy magad béka.

— Börtsök engedett. — Jó, nem bánom, légy te az elnök, de én leszek a trapper.

Hát az mi? — kérdezték mind a ketten.

Ojvé, ezt sem tudjátok? Aki az utakat kutatja.

Én mi leszek? Én is akarok valami lenni, — okoskodott Zsír.

Te majd a hordár leszel, én láttam képen, az is keli az expedíciókhoz, — jelentette ki az új elnök.

De én nem akarok hordár lenni.

Börtsök békíteni kezdte: Neked mindig van csomagod, te leszel az élelmzési biztos, mert a felfedező utaknál a legfontosabb, hogy legyen elegendő harapnivalónk.

Azután tovább folytatták a tanácskozást és megbeszélték, hogy a kör címe P. T. F. K. lesz, vagyis Piusi Tudományos Felfedezők Köre. Jelszavuk: A tudomány nevében előre! Kis zászlókat fognak készíteni és azt tűzik majd ki a felfedezett helyeken. Első cél az a kis terrasza díszterem felett, mert mégis csak szégyen, hogy két éve vannak már itt a Piusban és még azt sem tudják, mi van ott. Végül szigorú titoktartást fogadtak, hogy egymást el nem árulják, még ha haragban lesznek is.

Valamiről megfélekedtünk, — szölt ekkor Börtsök.

Nem emlékeztek, mit mondott a mult hittanórán a páter? Minden társulatnak szokott lenni védőszentje, a kongregációnak is van. Nekünk szintén kell egyet választanunk.

De én nem ismerek egy szent felfedezőt sem, — bökte ki Zsír őszintén.

Akkor hallgass! Tisztelt kör, én azt javasolom, hogy válasszunk meg Kolumbus szent Kristófot.

Kicsodá-á-á-t?

Kolumbus szent Kristófot, mert ő is felfedező volt, a kis Jézust vitte a vállán, amikor felfedezte Amerikát. Én tudom, a szakácsnőnk mesélte.

Igy azután Kolumbus szent Kristóf lett a pártfogójuk és javában azon vitakoztak, hogy honnan szerzik be a gyertyát, meg a gyufát, meg hogy hol égessék a tiszteletére, a játszótéren-e, vagy a hálóban, mikor csengettek. Büszkén mentek a többiekhez, büntetésidejük letelt. Másnap ketten is bedaciztak a földrajzból, no de sebai, a tudomány nevében előre.

II. Kolumbus szent Kristóf segít.

Börtsök Ádám belülről szorította oda a fülét a konvikтусi padlás vasajtájához. Rémullet kiabált a szemében és talán minden hajaszála égnek mered, ha nincs a Piusban az a furcsa parancs, hogy minden kismagyart kopaszra nyírjanak. Zsír kétségbeesetten szorongatott a kezében egy félróf kolbászt. Irgalom pedig rekedt hangon, suttogva kérdezte: Jönnek? — Igen, — felelte Börtsök.

Most mi lesz?

Börtsök Zsír felé mutatott, aki már biztosította magát, mert belebújt egy nagy utazókosárba. Irgalom szeme merészen villant: Bújunk mi is el gyorsan, amíg nem késő, — sügta és hamar a legközelebbi nagy ládához ugrott. Emeli a fődélét.

Zárva. A másikat, szintén csukva. Végre talált egyet, Börtsök hasonlóképen és épenhogy bebújhattak, mert kulcs fordult meg a zárban, az ajtó feltárult és belépett rajta a P. Prefectus, András Feri cipőtisztogatóval. Börtsök magára rántotta a kosár tetejét, szerencsére nem vették észre.

Feri nagyot szippantott a levegőből. P. Prefektus is észrevett valamit, mert megszólalt: Milyen erős kolbászszag van itt?! Biznyosan valamelyik haszontalan bennfelejtette a táskájában. Nézz csak meg egy párat!

A kosarak lakói pokoli félelmet állottak ki, legjobban természetesen Zsír, az élelmezési biztos szurkolt. Mi lesz velük, ha most őket fedezik fel? Börtsök homlokára hideg verejték ült ki. Hallotta, hogy járja végig a P. Prefektus, meg a Feri a ládákat, kosarakat, kofferoakat és amelyiket lehetett, felnyitják. Épen hozzá értek. Feri megragadta a lakat-födőt, de Börtsök bele-vájt a körmet a fűzfafonásba, úgy húzta lefelé. Szíve, mint a muraközi ló patája, úgy dobogott. Végem van, — villant át agyán. P. Prefektus megszólalt: Én most nem érek rá itt bibelődni, keresd csak meg nekem a 98-ast és hozd le azonnal a szobámba. Utána feljöhetsz és tovább nézheted, hol van az a kolbász. Meg a kosarakat is nagyobb rendbe rakd ám.

Igenis, — szólott Feri, P. Prefektus meg elstetett, amerre jött.

Feri egyedül maradt. Nagyokat sóhajtva dobálta jobbra-balra a táskákat és önmagával beszélt: Hun a csudában találjam én meg ennyi közt a 98-ast. Még csak azt se mondta meg, hogy kosár-e, vagy bőrláda. Ajnye, de mennykü nagy kosár az ott. Hátha az? No, ippeg 98 van rápingálva. Milyen szerencse! Ahhoz a kosárhoz ment, amelyikben Zsír rejtőzött.

Míntha ennek volna kolbász szaga, — folytatta Feri gyerek elmélkedését. — Mán csak leviszem, oszt nézze meg, aki akarja, mert hogy a kóbászt mán egerek eszik, az bizonyos. Tyhű, itt van valami. De milyen nehéz.

Ezalatt Börtsök óvatosan kinézett a saját fészkeből. Hirtelesen eszébe jutott, hogy Feri székel és hozzá még babonás. — Hamar visszabujt és felsóhajtott: Jaj, huj!

Feri gyerek, mintha kígyó csipte volna meg, nagyot ugrott. Azután felénken körültekintett és óvatosan megindult arra felé, ahonnan a hang jött. Most meg Zsír pisogott ki és hamarosan átlátott a szítán, visszakuporodva ő is sóhajtott: Juj, juj!

Feri megdermedve állt meg és remegve megszólalt: Ki van itt?

Börtsök csak mozgott a kosárban, mint a medve.

Ki van itt? — ismételte a szegény cipőtisztító kérdését.

Rekedt, elváltozott hang felelt: Feri, Feri.

Ki beszél itt? — A dedőregapád lelke.

Jaj, mit akar tőlem? — rémüldözött Feri és nézte, merre az ajtó.

Engem Kolombus szent Kristóf küldött, — folytatta ugyanaz a mély, rekedt hang, — hogy megszidjalak.

De mit csináltam én?

Rossz vagy gazember, dohányzol és nem tisztítod szépen a cipőket.

Juj! Én csak a III. sz. csikljeit szittam, amit kidobtak az ablakon; a konyhában meg nem adtak zsirt a lurionhoz, zsír nélkül meg nem tudom fényesíteni a cipőt, — nyögte Feri.

Hazudsz gazember! — szólalt meg a másik kosár és utána olyan ugatás, mormogás, vonyítás támadt, hogy Feri, mint az örült rohant kifelé. Egyenesen a P. Prefektushoz és kiabált: Jaj végem van, jaj dedőregapám, jaj Kolombus szent Kristóf.

A kosarak lakói hamarosan előkerültek. Félelmük ellíant, mint a kámfor. Majd megfulladtak, úgy nevettek.

De most szedjük ám a lábunkat, — szólalt meg végre Börtsök, — siessünk vissza, amerre jöttünk, a melléklépcső felé, arra majd nem keresnek.

Még idejében sikerült különböző ürügyek segítségével a studium kezdetére eljutniok. Szent pártfogójuk úgy akarta, hogy a Magiszter semmit se gyanítson. Csak a P. Prefektus sóváolta gyánusan a fejét, mikor Feri nagynehezen mindent elmondott.

Hm, Kolombus sz. Kristóf! Azután a kolbászszag! Itt valami lappang, mert nincs olyan piusista, aki a padláson felejténé a kolbászat.

III. Jegyzőkönyv.

A P. T. F. K.-nek jegyzőkönyve a II-ik gyűlésről. Jelen voltak az összes tagok: Irgalom Dániel elnök, Börtsök Ádám trapper és Zsír János élelmezési biztos.

Az elnök tudatja a tagokkal, hogy hárman a tudományos kutatásért vértanúi kínokat szenvedtek, amennyiben egy ellenséges hatalom (a P. Prefektus) elfogta (illetőleg lehuzatta) és fejbőrüket megnyúzva a kánpadon gyötörtette őket (vagys elverette). Indítványozza, hogy mind a három tag, úgymint: Irgalom, Börtsök és Zsír ezért a kabátjuk alatt vaskeresztet viselhesenek. A kör egyhangulag elfogadja.

Zsír János beszámol az élelmezés nehézségeiről és ajánlja, hogy a tagok jobban spóroljanak.

Börtsök Ádám jelenti, hogy Dinnyés Bendegúz tagnak jelentkezett. Az elnök nem ajánlja, mert mikor az említett vértanúk éppen a legjobban megkínzott részüket tapogatva elvontak, Dinnyés őket kinevette.

A kör úgy dönt, hogy csak azon esetben lehet tag, ha az élelmezés felét magára vállalja.

Majd az elnök felszólítására Börtsök Ádám felolvassa ezt a levelet, amelyet Főregtet Rézi, háztartásbeli alkalmazottnak intéznek és amelyet a vakáció folyamán hozzá eljuttatnak.

Tisztelt Rézi!

Örök harag. Maga az oka mindennek. Ha maga nem mondja, hogy Kolombus Kristóf szent, minket sem ver meg a

P. Prefektus. A multkor közénk jött és mesélt. Én kérdeztem tőle, hogy hány éves korában halt meg Kolumbusz szent Kristóf. Azt mondta, hogy az nem szent. Én erősítettem, hogy a Rézi mondta, Irgalom és Zsir szintén. Akkor csak nevetett. De utána hozzá kellett mennünk és mindjárt tudta, hogy mi a padláson jártunk és megverett. Máskor ne mondjon olyat, amit nem tud. Börtsök András s. k., — Irgalom Dániel s. k., — Zsir János s. k.

Végül az elnök magára vállalta, hogy a szentek életében keres egy igazi felfedezőt és evvel a gyűlés véget ért.

A jegyzőkönyvet hitelesítem

Irgalom Dániel elnök,

én szintén

alsóreötségi Börtsök Adám trapper.

Üzenet a mamának.

*Édes anyám, sohse sirjon,
Nem tartanak itt rabszijen
Engemet.*

*Adnak enni káposztából,
Mákos csikból, babcsuszpájból
Eleget.*

*Ha studika, ha studika
Nem lenne,
Itt maradnék a Piusba'
Örökre.*

*Édes anyám, ne búsuljon,
Elég jól megy itt a dolgom
Igazán.*

*Labdát ütni, versenyt futni,
Néha-néha verekedni
Lehet ám.*

*Hogy ha latin, számtan, mértan
Nem volna,
Legjobb diák én lennék a
Piusba'!*

A pápai nuntius az intézetben.

„Jaj csak eső ne legyen!” — „Hiába dolgoztunk!” Hallatszik mindenfelől. Van is okuk az aggodalomra a Pius diákjainak. Nagy ünnepély lesz holnap. Kegyelmes és főtisztelendő Schioppa Lőrinc pápai nuntius, c. érsek úr látogatja meg az intézetet és egyuttal részt vesz a délután tartandó nagy tornaünnepélyen.

Tikkadt, nyomasztó a levegő. Minden pillanatban egy hatalmas tavaszi záporra lehet számítani. De imé egy kis szellő kezd lengedezni, mely a veszélyt elhárítja s kezdetét veheti a diszités befejezése. A pápai cimereből kiindulva hatalmas gírlan-dok futnak végig a második szakasz játszóterének dróthálóján. Sárga-fehér széles csokrok kötik össze a végeket, a csucsokon pedig a pápai és a magyar zászlócskák lengenek.

Délután fél öt van. Nagy a sürgés forgás. Vég nélkül jön egymásután a sok vendég, mindmegannyi régi jó ismerőse ott-honunknak. Majd öt órakor a kegyelmes érsek úr is megérkezik gr. *Zichy Gyula*, kegyelmes atyánk és püspökünk kisérétében az ünnepély színhelyére.

Hirtelen éles füttyszó után a vezényszavak összevisszasága hallatszik és megindul a tornászok csapata élén a fuvózenekarral a díszfelvonulásra.

A nézők sorai közt a pápai cimere szemben zászlódiszes zöld lombsátor alatt foglal helyet a nuntius öngagyelműsége püspök urunkkal s legfőbb vendégeinkkel együtt. Ott van nagymélt. *Soós Károly*, a déli végek katonai parancsnoka. Jelen van még főtisztelendő Aldo Lagi a nuntius ur titkára, mélt. Hanuy Ferenc, egyetemi tanár, v. rector, azután még sok más előkelőség.

Az üdvözlő beszédet erőteljes hangon mondja *Németh Béla* és különösen kiemeli és hangsúlyozza a Pius-Kollégium hódoló tiszteletét szentséges atyánk, XI. Pius pápa iránt. Örömmel ragadjuk meg az alkalmat, hogy hódolatunkat Öszentsége küldöttje előtt szóval is, tettel is kimutassuk.

Kegyelmes püspök Atyánknak *Rausch Ede* mond üdvözlő verset.

Figyelmünket egyszerre más irányba tereli a zenekar a „Hol szent Péter sirba téve...” főnséges ütemével, amit az ifjuság kísér énekével. Majd füttyszó „vigyázz” állásba rántja a felvonultakat s megkezdődnek a zenekar tizes tornaindulóival a tornászok pontos és katonás szabadgyakorlatai. A hat gyakorlat végén a tornászok átadják a helyet az alsóosztályosoknak, kik hatvan méteres stafétában versenyeznek az intézeti bajnokságért. Győztesek lettek a bennlakók és pedig: *Szablar István, Biró Lajos, Riszt József, Both János és Novák István*. Egyszerre csak felzúg a közönség tapsvihara, amivel a szertornászok ügyes és erőt igénylő mutatványait honorálják. A IV. osztályos *Benkó* a

nyújtón remekel. Úgyesen és rugányosan mozognak a lovon és a bakon az alsó osztályosok is; különösen a negyedik osztály tesz ki magáért.

Az erre következő szünetben a zenekar játssza művészi kidolgozással Jahn Vlachnak az „*Arany Idők*” című keringőjét, ami főtiszt. *P. Buzna Viktor* érdeme, aki fáradságot nem ismerő kitartással tanította be a zenészeket.

A zenekar még ki sem vonult a színterről, mikor a korláton a felsősök, az ugrózsámolyokon pedig a kis első és másodosztályosok kezdik el ügyes, többször mulattató gyakorlataikat. Majd a két nehéz, de alaposan kidolgozott és ügyes gyorsasággal felépített gula következik. *Csokonay Sándor* tornatanár úr valóban időt és fáradságot nem kímélve lankadatlan buzgalommal és ki nem apadó odaadással készítette elő a torna gyakorlatokat. Fáradozásának meg is volt a megfelelő eredménye, amennyiben oly rövid készület után is a precíz gyakorlataink a legnagyobb elismerést váltották ki a vendégeinkben. Végül az egész ünnepély fénypontja, az internátus katonai gyakorlatai következnek Hamerli Károly százados vezetésével, amelyeket még a kicsinyek is meglepő fegyelemmel végeznek.

Majd felvonulás után a jutalomérmek kiosztása következik, amiket a győztesek nagy megtiszteltetésére a nuntius ur ő nagyméltósága személyesen tűzött ki az örömtől daadó keblekre. Ennek végeztével a magyar himnusz felemelő akkordjai zárják be az ünnepélyt.

Másnap reggel utazott el Öszentsége követe. Az állomásra vonultunk, ott búcsúztunk el tőle s zenekarunk lelkes indulója mellett indult meg lassú tempóval a vonat Budapest felé . . .

Kollár Gyula P. i. V. o. t.

A Pius-főgimnáziumi Testgyakorló-Kör.

Már 1920. őszén kezdtük meg azt a sporttevékenységet, melynek eredményes oldala csak ez évben domborodott ki. A viszonyok mostohasága és tornatanárunknak távolléte megátolta sportszerető ifjuságunk nagyobbarányú működését. Az idei őszi munkánk is szűk keretek közt mozoghatott, mert tornatermünk (nehány egyéb teremmel együtt) a katonaság számára szolgált szállásul. Majd később a téli hónapok alatt kezdetét vette egy tornacsapat kiképzése, melynek munkáját igen megnehezítette az a körülmény, hogy a háborús évek alatt csaknem teljesen szünetelt a tornaoktatás és így nem egy volt, akinek VII–VIII.-osztályos korában nyílt alkalma kipótolni azt, amitől a mostoha viszonyok oly sokáig visszatartották. A tavaszi szezonban lázas munkakedv éledt fel a kör tagjaiban, mihelyt az időjárás engedte, megkezdődött a komoly munka.

Ifjú Körünk, mely még csak második évét éli, április 23-án lépett először a nagy nyilvánosság elé, mikor a pécsi középiskolák a mezei futóbajnokságot csapatversenyt rendeztek. A 3200 méter szokatlan távolság nem riasztotta vissza fiatal atlétáinkat. Azonban a tömegesen jelentkezők begyakorlásához csak akkor láttunk, mikor intézetünk orvosa dr. Jobst Pál, nagylelkűen felajánlotta szíves szolgálatait a Kör céljaira és díjmentesen vállalta a tagok állandó orvosi felügyeletét. Az orvosi vizsgálat alkalmasságát jelentette ki az összes jelentkezőt s ezzel megkezdhetők a trainingeket, amiknek kedvéért a dohányzók mérsékeltek magukat s vagy teljesen felhagytak a dohányzással vagy a minimumra szállították a napi adagot. Minden második nap training volt a tornatanár úr szakszerű, személyes vezetése mellett. A komoly önmegtagadások és gyakorlások azonban abban maradtak, mert a rossz időjárás miatt csak a husvéti vakáció után került versenyre a sor. Már pedig a vakáció élvezetei nem a legjobb előkészítője a nehéz mérkőzésnek. Az intézetbe visszatért versenyzőkre izgalmasan hatott a váratlan hír, hogy pár nap múlva felvirrad a verseny napja. Utolsó erőfeszítések után mégis csak starthoz állottak 25-en és az első nyilvános küzdelem meghozta az első babért. Vadon (főreál) gyönyörű iramban nyerte meg az egyéni bajnokságot; utána azonban a P. T. K. atlétái: Czobor, Schäffer, Ney, Nett, Milla zárt phalanxban beérkeztek anélkül, hogy közéjük más intézetbeli jutott volna. Szép eredménnyel megszerezték intézetünk számára a legelső bajnokságot; a „Pécsi középiskolák mezei futóbajnokcsapata 1921–22-ben” címet. A sikerhez a többiek is hozzájárultak azzal, hogy a pontarányt jó beérkezésükkel igen kedvezővé alakították s így 20:40 ponttal győztünk a második csapattal szemben. A győztes bajnokcsapat tagjai kis ezüst érmét kaptak, azonkívül Czobor még egy kis ezüstöt, Schäffer pedig bronzot mint II., illetve III. helyezettek. Jól megérdemelt házi ünnepséget rögtönöztek a hazatérő bajnokok számára. A jövő évi futókra hárul a kötelesség, hogy komoly munkával igyekezzenek megvédeni a bajnokságot, melynél igen erős versenytársakra számíthatnak.

Másodízben közreműködött a P. T. K. azon tornaünnepélyen, amely az intézetet meglátogató Schioppa Lőrinc pápai nuncius Óexcellenciája tiszteletére és kegyelmes Püspök Atyánk névnapjának ünneplésére április 30-án rendezett. A szabadgyakorlatok, melyeket az intézeti zenekar ütemére krb. 300 tornász végzett, egyöntetű, precíz kivitelben nagyszerű benyomást gyakoroltak a nagyszámú közönségre. A fejlődésben levő szertornász csapatból Békésy, Mantuano, Schäffer váltak ki igen értékes mutatóvonalokkal, míg a kisebbek ügyességi gyakorlatokkal tündek ki. Az alsó osztályosok 4 × 60 m-es staféta versenyében a konviktoroknak Szablár, Biró, Riszt, Both, Novák J. csapata győzött.

Ezután már a tanulmányok miatt mérsékelni kellett a sporttevékenységet és csak arra szorítkoztak, ami elől ki nem térhettünk. Részt vettünk a footballversenyen, melyet a középiskolák a Fröhlich-serlegért lejátszottak. Egyébként is fiatal csapatunk a kevés training mellett nem sokra jutott; hozzájárult még, hogy néhány jó játékosról éppen a döntő mérkőzéseken le kellett mondanunk. Így az eredmény a főreáliskolával szemben 4:0, a kereskedelmi iskolával szemben 3:1 az ő javukra; a cisztercita főgimnáziummal való mérkőzést 2:0 arányban megnyertük s így harmadik helyre kerültünk. Néhány év szoralmos munkájára lesz szükség, míg legnagyobb részt fiatal és gyakorlatlan játékosaink sikeresebben állhatnak helyt a P. T. K. színeért.

Végül pünkösöd hétfőn, közvetlenül az érettségi előtt 3 csapatban 45 versenyzővel indult a P. T. K. a nagyarányú 15 × 300 m.-es stafétaversenyben, amelynek páratlan érdekességét kölcsönöztött az a körülmény, hogy a Szigeti-országúttól kiindulva a Ferenciek-u., Széchenyi-tér, Király-utca, Kossuth L.-u., Irányi Dániel-tér, Rákóczi-u., Siklósi-u., B. T. C. pálya volt az utirány. A déli hőség, az emelkedések, helyenkint rossz utak nehéz feladat elé állították a versenyzőket. III. csapatunk, melyet a IV. osztály sportbuzgósa állított ki, nem remélhetett győzelmet, inkább a versenyek megkedvelése és megszokása céljából indult. I. és II. csapatunkra a pünkösdi kimenő és ünnep kedvezőtlen előnapot jelentett. De mégis szép sikerrel végződött a heteken át tartó erős trainingek munkája. A reálnevelőintézet edzett növendékei vitték az elsőseget, a P. T. K. I. csapata a második helyen érkezett be. Majd a főreáliskola I. csapata és cisztercita főgimnázium csapata után befutott a P. T. K. II. csapata is, míg a III. csapatunk késve bár, de célhoz ért a főreál II. csapata után. Az első csapatunk kis ezüst érmet nyert: Czobor, Hamerli J., Békéssy, Milla, Ney, Nagy J. VI., Brokes, Schäffer, Nagy János V., Gász, Rézbányai, Weber VI., Nett, Schmidt A., Benedek. A II. csapatban részt vettek: Schuth V., Kotzián, Csúcs, Tevely, Szablár, Faller, Kiss, Nagy József, Schmidt V., Skergula, Dömötör, Hübler, Lang, Cholnoky, Fuchs. A III. csapat tagjai: Brunner, Huth J., Saághy, Novák J., Schmidt F., Schuth H., Dvorszky, Gregor I., Gregor II., Batsmegyei, Weber IV., Klement, Papp, Biró, Németh.

Ennyi versenykészülődés után csakugyan itt volt az ideje, hogy a sport zaja elhallgadjon és az atléták a tanulmányok veszélyes Scyllai és Charybdisei között vasszorgalommal evezzenek az évszáró felé. És hála Istennek voltak szép számmal atléták, kik a szellemi küzdelemből is kiténtetéssel kerültek ki.

A vakáció hidalja át az elmúlt év és a jövő év munkáját. Nagy nehézségek leküzdésére sokat használhat ez a két hónap. A P. T. K. anyagi helyzete siralmas. Nagy fáradtsággal szerzett első felszerelésünk április végén porráhamvad egy szerencsétlenség következtében. Bár, mint a gimn. értesítő arról részlete-

sen beszámol, nemes adományozók siettek segítségünkre, mégis mennyi munkát és utánjárást kíván a tagoktól a hátralevő nélkülözhetetlen összeg előteremtése!! Pedig hozzá kell látni, mert anyagiak nélkül nem lehet sportot űzni és elesünk az őszi sportszezontól, ha üres kézzel kezdjük az évet.

De még fontosabb a vakációban az atlétaerények gyakorlása: a test edzése, fegyelmzése, a nikotin és alkohol legyűrése, akaraterő és kitartás elsajátítása és a komoly training, amelyre ellenőrzés és buzdítás hiányában is képesít mindenkit a haza és társadalom érdeke. (Lapzártakor értesültünk róla, hogy Czobor Mátvás, a P. T. K.-nak immár érettségizett derék atlétája, a zalaegerszegi atlétikai versenyen az 1500 m.-es futásban első díjat nyert. Gratulálunk a szép vakációi munkához!)

Ha ily szempontból sem a vakációban, sem a jövő tanévben nem érheti gáncs ifjú atlétagárdánkat, akkor még ha a külső siker hibáinkon kívül el is maradna, a sokkal értékebb erkölcsi erő lesz titalmunk, amely legnemesebb gyümölcse az intézetünk elvei szerint való józan sportnak.

Fotballista sóhaj.

(Édes anyám, csak az a hérésem ... dallamára.)

Fotballcipő, fotballcipő, vágyam netovábbja.

Egy éve már, egy éve már epedek utána.

Fotballcipő, sej, haj,

Kerek stuplis talppal,

Nem csúszik, csúszik, csúszik,

Nem csúszik, csúszik, csúszik,

Ha az ember nyargal.

De a cipő, de a cipő nem ér egy krajcárt sem,

Hogy ha kerek, hogy ha kerek fotball-labda nincsen.

Fotball-labda sej, haj,

Gömbölyü formájú,

Az gurul, gurul, gurul,

Az gurul, gurul, gurul,

Nem a falspofájú.

A III. szakasz levizsgázott.

Junius elseje. Választási küzdelmek heves tüze perzseli Pécs városát. Még tüzeesebb az elvek tusája. Nem jó az ifjuság idealizmusát e fonnyasztó hatásoknak kitenni — tehát a magas miniszterium szünetet rendel. Eljenek a honatyák, kik ily bölcs

körülmekintéssel s az ifjúság általános meglegedésére oldják meg a nevelés nehéz problémáit.

Itt a Piusban egy ilyen szünetnapra aztán ezer és egy cifra terv sül-föl a fejekben. Ezt a napot is alaposan ki akartuk használni, de persze többen számot tartottak reá, s így össze kellett egyeztetni a különböző érdekeket annál is inkább, mert mindegyik a magáét tartotta legfontosabbnak. Előrukkolt a P. T. K., hogy neki okvetlenül nagy traininget kell ma tartania, mert külföldben 5-én a staféta-versenyen leégünk, be se jutunk a célhoz. A kis kongregáció képsorozatát akar bemutatni, ez az utolsó alkalom, el ne mulassza senki megtekinteni. A III. szakasz is előáll, hogy neki holnap latinból relációznia kell, tehát a mai szabad időt ki kell aknáznia a tanulásra.

Mindezen különböző érdekeket latba vetve, P. Prefectus megállapította a rendet. Korán reggel keljünk, $\frac{1}{2}$ 7-kor induljunk a Mecsek üde, reggeli friss levegőjére. A III. szakasz mérsekeltlen menjen, hegyet ne másszon, hogy a versenyzők ki ne fáradjanak nagyon, mert hát az intézet becsülete is megkívánja, hogy jó formában álljanak versenyhez. Menjenek tehát Szentkúthoz, onnan gyalogoljanak vissza, tizre okvetlenül itthon legyenek a többi fontos dolgok elintézésére.

Nagy megnövekedéssel vettük a napi parancsot, mert ezen beosztás mellett mindenre jutott volna idő, különösen a holnapi nagy relációra.

Hogy szakszerűen végezzük a kirándulást, a VII. o. felszerelte magát katonai térképpel. Ez évben új tantárgyként tanulták a térképolvasást, most könnyű szerrel vizsgát tehetnek belőle. Megmutatják majd azoknak az analfabéta hatásoknak, hogy nem hiába vezette be a magas minisztérium ezt az új tantárgyat, nem hiába tanulmányozták Hajts Lajos kézikönyvét, akár csukott szemmel is elvezetik a szakaszt Szentkútra és vissza. A kiket még nem avattak a térképolvasás művészes titkaiba, a Mecseki Utmutatót vágják a mellényzsebbe és vígan fűtőrészeve neki vágunk az ürögi völgynek, rétnek.

Gyönyörű idő volt. Az üde fűszálakon még ott himbálódzott a csillogó harmatcsepp, s a Nap mosolyogva nézte bennük reggeli ábrázatát. A fülemüle csattogását, a verebek csiripelését bűvöly kísérte a szorgalmas méhikék édes zümmögése. Fenséges reggel volt ez, szinte égi magaslatokban járt a lelkünk, s ha poéta volnék, biztosan költeményben zengtem volna meg e ritka tüneményű reggelt.

Ésre se vettük, s már is ott csobogott lábunk előtt Szentkút üdítő forrása. Nyolc óra lehetett. Nem falatoztunk, hiszen tíz órára otthon leszünk, nem hoztunk magunkkal semmit. Azért pihentünk egyet, frissítő kortyot merítettünk s felcihelődtünk, hogy pontosan haza érkezzünk. Mivel még két óra állott rendelkezésünkre, a Remete réten át akartunk Pécs felé kanyarodni. Rövid haditanács után el is fogadta valamennyi a tervet, s új erővel utra keltünk. Egy kettéágazó uthoz jutottunk. Oda

se neki, itt vannak a szakértők, a katonai térképek, elő velük, s ezek világosan mutatták, hogy bal felé kell fordulnunk, s egyenesen haladva Pécssett lyukadunk ki.

Nagyszerű erdei uton haladtunk előre. A nap már emelkedni kezdett az égbolton, de mi nem éreztük a hevét, kellemes árnyéket vetettek utunkra a sűrű erdő fái. Helyenkint elragadtatással szemléltük az elbájoló kilátást. Grósz Miklós egyre bosszankodott, hogy miért nem hozta magával a fényképező gépét, mert ilyen remek tájképet még a festő sem tudna vázsonra varázsolni, különösen az egyik szűk völgyben. Egyikünk ugyan kifejezte abbéli aggodalmát, hogy ez a paradicsomi völgy mintha nem volna azonos a köves Bárány-uttal, amely Pécsre visz, de ekkor előugrott Schmidt Tóni, s fennen hangoztatta, hogy ő, mikor a zircibe járt, cserkész volt, ő ismeri az utakat, s mérget vesz rá, hogy ez Pécsre visz. Ily szaktekinéty előtt természetesen meghajoltunk, s magunkba fojtva minden aggodalmat, bandukoltunk előre.

Háromnegyed tíz. No még negyed óra és otthon vagyunk, vár a lány kenyér. Mert bizony már éhesek vagyunk. Tíz óra, s még nem látjuk a város tornyait? Bizonyára a fák nagyon magasra nőttek tavaly óta, mert tavaly még lehetett látni Pécs városát a Bárány útról . . . Hopp, itt füvet kaszál egy ember, meg kell kérdezni tőle, mennyire vagyunk még Pécsről. Mert itt kell valahol lennie, az biztos, csak mi nem találjuk, s a katonai térkép is mintha elavult és hibás volna e helyen . . .

„Ugy-e, bácsi, jól megyünk Pécsnek ezen az uton?”

„Jó napot kívánok, ifjurar; hászén maguk onnan felől gyűnnek!”

???

„Hát, hát akkor voltaképen hol vagyunk??”

„Hát menjenek csak itten tovább egy hajitásnnyira, ott lent a hegy lábánál meglátják Abaligetet“ . . .

Délután 2 óra volt, mikor ebédhez ülhettünk az abaligeti csárdában. Addig egy árva falatot sem ettünk. Innen adtunk fel sürgönyt az otthon aggódo P. Prefectusnak, hogy az esti vonattal érkezünk haza. Ebéd után megtekintettük a cseppkőbarlangot, ha már Abaligetre vetett a sors. Mindkét helyen persze adósak maradtunk a fizetéssel. Legkellemetlenebb azonban az volt, hogy a hazautazásra se volt pénzünk. Lótottunk-futottunk a plébános úr után, de ő ép akkor a barlangban kalauzolt egy pécsi iskolát. Nem maradt más hátra, mint az abaligeti vendéglőt, akinél amúgy is már jó számlánk volt, mégégszer megpumpolni. És a jó öreg kocsmáros megsajnált bennünket, de aztán nyakunk közé vettük a lábunkat, s futólépésben szaladtunk az állomásra, ahol ép hogy még felugráhattunk a kocsiakra és már indulásra fűttengett a vonat. Nehezen indult, mert a diákseregen kívül 3142 K adósságot is kellett szállítania. Otthon hideg vacsora várt és másnap szigorú reláció latinból. Így vizsgázott a III. szakasz a térképolvasásból.

Mikor az I. szakasz elalszik.

Széles, gömbölyű arccal nevetett a keltő óra és mutatta a pontos időt, $\frac{3}{4}$ 6 lesz 5 perc múlva. A magiszter felébredt fáradt álmából, kívülről ajtócsapkodás és lábdobogás, köhögés és reggeli torokköszörülés hallatszott be, mikor tekintete átsiklott a kettyegő jósággra. Jaj nekünk, elaludtunk. A következő pillanatban energikus csengetés és harsány ébresztő reszketette meg a levegőt: 5 perc alatt mindenki készen legyen! Gyorsan!

Es álmos kis nebulók raja dolgozik serényen. Pista a harisnyáját rántja fel, ripsz, elszakadt; sebaj, hajrá! Amott Zoli a lavorját borítja ki, hajrá, több is veszett Mohácsnál! Náci kezében marad a cipőfűző, oda se neki, így is jó lesz.

Újabb vezényszavak pattognak: Tempó; Gyula, azért kell ám mosakodni; ne hagyj magad Schlezinger!

Ki az a kis fűrge apróság? A legügyesebb, már készen van, rohan az ajtó felé. De mi fityeg ott hátul? A nadrágtartója vitorlaként repül utána. Árpád fordítva veszi fel a zubbonyát, Sanyi felemás cipőt húz. Ugye, ne sajnáld, egy perc még! — Megkondul a kolomp. — Gyerünk fiúk. — Jancsi harisnyában rohan utánuk, a lépcsőn huzza fel a cipőjét. Be az imakönyvért a tanterembe. Indulás. Ez azután szakasz! Észre sem lehetett venni, hogy későn keltek.

Mennek a fiúk. Ahítatos Józsi szépen, szerényen halad a többivel a kápolna felé. Egyszer csak ketten is, hárman is kuncogni kezdenek. Józsi csak megy, mint akinek teljesen rendben van a szénája. A magiszter komoly ábrázattal csendre pisszeget, de egyszerre csak ő is felnevet. Józsi csak ballag, az ő lelkiismeretét semmi sem zavarja. A sarkon szigorú pillantással méri végig a szakaszt a P. Prefektus, Józsi láttára azonban mosollyá simulnak kemény arcvonásai. A III. szakasz ajtajában simára kékelt fej jelenik meg s boldog birtokosa hangosan felkacag. Józsi megbotránkozva ily hallatlan fegyelmetlenségen, annál komolyabban szedi lábait. Végre hozzá lép a magiszter: „Hát te miből akarsz imádkozni?” „Hát ebből az imakönyvből!” felel nagy csodálkozással s oda tartja azt, amit kezében szorongatott. „Igazán a ruhakéféből akarsz imádkozni?” Most veszi csak észre Józsi, hogy a nagy sietségben a keféjét hozta el imakönyve helyett. Ezért az általános derűtség e komoly pillanatokban is.

Azóta szállóige a Piusban: Ha az óra fel nem ébreszt, Imakönyv is kefévé lesz.

Apponyi Albert gr. kalksburgi diákveiből.

Kalksburg Bécs mellett, gyönyörű, vadregényes tájon fekszik. A Pius-internátus testvérintézete. Ugyanazon szellem hatja át mindkét intézetet, ugyanazon évszázados tradíciókon nyugszik ott is a nevelés nehéz művészete. Nevelőiről és tanáiraól szép

emléket állított emlékirataiban Apponyi Albert gr. Egy kis szemlényt ime itt közlünk belőle.

„Kalksburgi éveimről is csak a legmélyebb hálaérzetemmel szólhatok és jól esik nekem, hogy személyes befolyások alapján vissza nem utasítható tanbizonytságot tehetek a sokat rágalmozott szerzet mellett. Hat esztendőt töltöttem a jezsuiták fedele alatt és csak jót láttam, csak jóban részesültem. A tanári és nevelői személyzet változásai folytán a rend tagjainak nagy számával léptem érintkezésbe; találtam köztük több szellemileg, szívbellel és a lelki élet terén kiváló férfiut, de egyet sem, aki a legkisebb erkölcsi kifogás alá eshetett volna. A nevelés szeretetteljes, gondos és individualizáló volt; meglátszott rajta és folyton érezni lehetett, hogy nem kenyérkereset, hanem magasabb hivatás a mozgató ereje. Vallásos hit volt természetesen az alapja; de vallási gyakorlatok túltengéséről nem lehetett beszélni.

Hangos vidámság uralkodott a házban; annak, amit az előítélet „jeszuitizmusnak” szokott nevezni, nyoma sem volt. De nyertünk alapos tudást vallásunk lényegéről, hitünk erősségeiről, amely — megerősítve a szülői ház benyomásait és tanítását — nagyban hozzájárult ahhoz, hogy sem a modern tudományosság minden irányzatával való megismerkedés, sem az élet viharai bennem soha egy percre meg nem ingatták katolikus hitem szilárdságát. Isten különös kegyelméből ehhez az erősséghez, lelkemben soha kétely nem férközött, pedig túrhőten ismerem a hitellenes tudomány egész fegyvertárát; de az isteni kinyilatkoztatásnak a világtörténelem ragyogó fényébe helyezett tényével szemben azt mindenkor nagyon gyöngének találtam. Hogy ez a megtámadhatatlan vallási meggyőződés nem állott utjában a modern társadalom mentalitása, a többvallású nemzet erkölcsi létfeltételei méltánylásának, azt közpályám talán elendőképek bebizonyította.”

Egy orosz vezérkari ezredes a Piusról.

„Négy hónapja vagyok már Pécsen s mindezeidig nem tudtam, hogy milyen nagy értékeket rejt magában ez a város. Majdnem a városon kívül, egy mellékutcában van a jóságnak szentelt hajléka, amelyet itt a Jezuíták iskolájának neveznek.

A számkivetésnek éveit nagy küzdelmek és csalódások között töltöttem el, láttam sok fájdalmat és megaláztatást Oroszországban és a külföldön, elvesztettem hazámat, császáromat, egyházamat. S azért kimondhatatlan szomjúsággal szívja fel lelkem a fénynek és jóságnak minden apró sugarát, mert minden jóság arról győz meg, hogy nem halt ki még a földről teljesen az örök nagy eszmények szeretete.

Tegnap egy igen kedves uriaszony társaságában a korai reggeli szentmise után bemehettem a jezsuiták iskolájába.

Nem akarom leírni magát az iskolát, mert az intézet közismert mindenütt, csupán azt a hatást akarom egy-két szóval vázolni, amelyet rám gyakorolt.

Mikor áthaladtam ezeken a magas, széles és világos folyosókon, mikor elnéztem a tantermeket, tornatermet, zenetermet, a fürdőt nagy medencéjével, a hosszú világos hálótermet, úgy tetszett, hogy minden kövön Pécs város nemes püspökének jóságos kezenyomát látom, aki egymaga hívta létre mindezt. S örömmel telt meg a lelke a gondolatra, hogy mindezt gyermekeknek szánta, hiszen nekik szól itt minden gond, minden figyelem, minden szeretet.

Akaratom ellenére is visszazállott lelkem a mi gyermekeinkhez, az orosz városokba, visszazállt a lelke szegény kis leányomra, akit édesanyjával otthon kellett hagynom, az orosz árvákhoz, akiknek ma fáj az éhség, akiknek nincsen hajlékuk, nincsen örömük, nincsen vallásuk, akik elfeledve nőnek ma fel, mint a mezők vad virágjai. Gondoltam azokra a zsenge emberhajtásokra, akik elvesznek ma a világégésben, s ez az égő fájdalom sötét árnyékot vont a lelkemre.

S mikor nagy küzdelemmel elszakadtam ettől a fájó gondolattól, az intézet kápolnájában alázattal hajtottam meg fejemet az Ur oltára előtt s hálát adtam neki, hogy ő itt van még a világ keresztény országaiban s ellentáll a gonoszság minden hatalmának. Hálával gondoltam ebben a pillanatban arra, hogy a jezsuita atyák jóságából Konstantinápolyban is orosz kolóniáink gyermekei keresztény nevelésben részesülnek s a mohamedán környezet dacára megmentik őket a Megváltónak. Nagy tiszteltetlenséggel állottam meg lélekben ezen atyák előtt, akik annyi evangéliumos buzgósággal szolgálják az emberiséget. — Az Ur Jézus azt mondotta: „Engedjétek hozzám a kisdedeket.” S kezét áldóan terjesztette ki a gyermekek fölé. Ez ég felé vezető utat, melyet az emberiség elfeledett, ezek az egyszerű fekete taláros atyák erős lélekkel járják, hogy arra visszavezessék az emberiség reményét és jövődjét: a gyermeket.

Mikor elhagytam az intézetet ez a feledhetetlen kép állott előttem: napsugárral tele széles udvar, amelyen egy gyermek-csapat labdát játszott. Öröm ragyogott a gyermekeken, ebben a csapatban egy egyszerű pap szaladt, játszott, örült és nevetett a gyermekekkel. „Legyetek, mint a gyermekek.” Az Evangéliumnak szava még sokáig csengett a lelkemben s úgy éreztem, hogy a lelkekben fényes napsugaras távlatok nyílnak meg, egy meleg kéz áldóan simogatja homlokomat. — Pécs, 1922. június 6.

Dunántul 1922. jun. 7.

Száz jó vicc.

Hittan. 1. Lót tehát kelet felé tért és Madeira szigetet választotta lakhelyül. (M. L.) — 2. Eszter három napig hamuban bójtölve ült. (Sz. L.) — 3. A napkeleti bölcsek nyugati fejedelmek voltak (F. A.) — 4. Az öncsonkítás azonban néha meg van engedve, mert Jézus is mondotta: Ha jobb szem megbotránkozott, vágd ki. (B. L.) — 5. Milyen köszöntéssel szózták egymást köszönteni a katolikusok? — Ezzel: „Baldog új évet!” (V. N.) — 6. A legenda oly elbeszélő költemény, amelyben a Szentlélek élete van megírva. (G. M.) — 7. Az ember lelke a pokolig marad a földben. (H. P.) — 8. Az irgalmasság testi cselekedetei: élőket és holtakat eltemetni. (L. L.) — 9. Az egyház első pápája I. Gergely volt. (B. L.) — 10. Sz. Pétert szent Pállal együtt lefejezték. (B. L.) — 11. Az ókori eretnekégek közül vezetes a szaduceusok eretnekége. (B. L.) — 12. Szt. István Krisztus előtt szenvedett vértanuhalált. (D. T.) — 13. Szilveszter estéjét a keresztények a szentmisével ülik meg. (D. T.) — 14. Sz. József szűz Mária édesapja volt, (G. Gy.) — 15. Mit tesz, ha kétsége van aziránt, vajjon tényleg vasárnap van-e? „Még-nézem a lexicont”. (B. M.) — 16. Az angyalok vagy a jót sugallják nekünk vagy a rosszra csábítanak. (H. J.) — 17. A vágykeresztység az, amikor valaki nem keresztelkedik meg önhibájából. (N. J.) — 18. Az első tévtanító Nikotinus volt (Nicolaus.) (H. J.) — 19. Húsvét napján a pap megszózza (megáldja) a húst. (F. M.) — 20. *Magyar*: A magyar nyelv rokona a zürzén nyelvnek. (D. L.) — Kisfaludy főműve a keserű szerelem. (U. L.) — 21. A végrímek lehetnek tiszták és — tisztátalanok. (D. L.) — 22. „Lábával élébe topantott, Rémitő szarvával (= szavával) erőset kurjantott.” (K. F.) — 23. „*Néma* (= béna) harcfi lép be sok jó estét kíván.” (S. F.) — 24. „Tett”-ben miért van két „t”? — Mert egy kevés, három pedig sok volna. (N. B.) — 25. A „helyett” szóban pedig azért van két t, mert mult idő. (R. E.) — 26. Csokonay Debrecenben nagy csapás érte: megházasodott (= háza leégett). (D. L.) — 27. Csokonay atyja borbély és urologus (kirurgus) volt. (D. L.) — 28. „Még pehelytoll sem legényzik ajkán.” (S. A.) — 29. Toldi jelleme tallérozatlan. (K. S.) — 30. Kazinczynek fordításaival az a célja, hogy az író szeretetét átültesse önmagába. (J. P.) — 31. A régi magyarok a rovására cyrill betűket használtak (T. B.) — *Latin*: 32. „Kérem, én ma szeretnék latinból relációzni, mert holnap beteg leszek.” (R. J.) — 33. Az időhatározói mellékmondat nem egyéb mint, mondat alakjában kifejezett helyhatározó. (P. J.) — 34. A harmadik declinational az ígehatározózt liter-rel képezük. Pl. felix, fél-liter. — (K. I.) — 35. A római katonák bakancsot hordtak, amely azonban a lábukat szabadon hagyta. (S. L.) — 36. A római hadsereget az „időjósok” követték. (S. J.) — 37. A rómaiak lerombolták Numantia városát, aztán kiéhezették. (K. I.) — 38. Caesar „Te is, fiam, Brutus” kiáltással tógájába merítette arcát (L. L.) — 39. A tanuló kifejté „sublatum” jelentését a szövegben: A rómaiaknál, mielőtt a gyermek megszületett, atyja lábai elé tették, ha felvette, felnevelték, ha nem, akkor kidobták. (S. V.) — 40. D.: Ferdinánd halála után . . . T.: Nos? A mennyoországba jutott? . . . D.: Nem, hanem arra törekedett, hogy a rendek fiát válasszák meg királynak. (H. F.) 41. Szechenyi idejében alakult meg a Budát és Pestet összekötő részvénytársaság. (V. M.) — 42. I. Ferenc Martinovicsot szatmári érsekké nevezte ki. (V. M.)

— 43. Az utolsó magyar insurrectio fegyvertelenül indult a franciák ellen. (W. M.) — 44. Octaviánus feleségét odaadta nővérül Antoniusnak. (K. F.) — 45. Tulajdonképeni Görögországnak a görögök . . . tulajdonképeni hazáját nevezük. (K. L.) — 46. A görögök begyarmatosították az ocean nyugati medencéjét. (N. Gy.) — 47. A nemesség kizárta a köznépet a legelők használatából. (B. E.) — 48. Budát 1912. április 1-én foglalták vissza a törököktől. (D. J.) — 49. Az ónodi országgyűlésen „Eb ura fakó” kiáltással megtagadták az adót. (B. F.) — 50. Az ónodi országgyűlésen Turóc vármegye köveit felboncolták. (S. J.) — 51. Ulászlót sz. István ereklyetartójával koronázták meg. (K. F.) — 52. Berengár vezetése mellett Attila és hunjai átkeltek a Volgán és megkezdtek pusztításait. (S. L.) — 53. Az özvegy születt Ulászlónak csak kevés főúr fogta pártját. — 54. A II. Géza alatt beköltözött flamandok és szászok kezdetűl fogva nagy szabadságot élveztek, t. i. papot és bírót maguk vásároltak. (T. L.) — 55. A jezsuiták nevezetes szentje közé tartozik Kálvin sz. Péter. (B. L.) — 56. Sz. Terézia fiatal korában azért rázta a clepsydrát (vizórát), hogy gyorsabban folyjon a homok. (S. V.) — 57. Istenes János alapította a nazarénusokat. (S. V.) — 58. Kolumbusz Kristóf hallott valamilyen új földrészlől és elment oda megnézni. (O. J.) — 59. Az egyiptomiak élő állatokat véstek a kövekbe. (G. J.) — 60. Kr. u. 81-től uralkodott a 14 hónapok Titus, aki a zsidó háborúban hajmeresztően kegyetlenkedett. (P. J.) — 61. Az egyiptomiak műveltségéről tanuskodnak a gulyák (gulák). (N. Gy.) — 62. Bethlen Gábor Tokaj vármegyét kapta osztályrészü. (P. J.) — Szinán nagvezér 25.000 matrózzal (martialóc) Sziszeket ostrom alá fogta. (G. Gy.) — 63. II. Rákóczy rézből vert liberálisai (libertas) elvesztették értéküket. (G. Gy.) — *Földrajz*: 64. Magyarország Dévénynél ömlik a Dunába. (E. S.) — 65. Kis Ázsia hegyei a Tigris és az Euphrát. (N. S.) — 66. Az angol folyóknak az a sajátosságuk, hogy mind a tengerbe ömlenek. (D. L.) — 67. Anglia európai gyarmata Brittország. (D. L.) — 68. Hollandia tulajdonképen Európához tartoznék, ha nem feküdné a tenger színe alatt. (T. B.) — 69. Mivel a föld gömbölyű, azért semmi sem egyenes. (G. V.) — 70. Már elkészült az a szikla, amelyen keresztül vágják a Panama-csatornát. (K. A.) — 71. Cook János, mikor felfedezte Ausztráliát, lefényképezte. (K. J.) — 72. Amerika legműveltebb benszülőttei a kinaiak. (N. S.) — 73. Abesszinia a róla elnevezett sivatágról kapta a nevét. (S. J.) — 74. Törökország lakóainak csak a negyedrésze török, a többi vegyes. — Ugymit? — Ugymit? poány . . . (N. S.) — 75. Melyik Franciaország leglátogatottabb bucsujárhelye? — Monaco. (Sz. L.) — 76. Németország fővárosa London. (A. A.) — 77. T.: Melyek ázsiai Oroszország nevezetesebb városai? D. (bölcse hallgat, de sugnak: Baku, Baku . . .) merészen kivágja: Kuba. (B. L.) — 78. A svájci tehének nálunk melancholiába esnek és lassan elfajulnak. (H. J.) — *Természetrajz*: 79. A szárnak igen sok tolla van. (V. J.) — 80. A kacsá hím a lúd. (G. J.) — 81. A galamb fogában rekeszek vannak. (G. M.) — 82. A kankalin virága a levegőn és a napon függ. (G. M.) — 83. A termések kinyílnak és benyílnak. (E. S.) — 84. A mókus halpikkelyeket eszik. (M. G.) — 85. A hiúz igen kis állat, a fülein kitömött párnák és pamlagok vannak. (S. Gy.) — 86. Az őznek három ágancsa van és ezeken három szarv is szokott lenni. (G. V.) — 87. A vörösréz őtvényei: a sárgaréz, a bronz és a prófung. (K. K.) — 88. A szárnakohóghés legjobb orvosszere: Egy darab kenyeret lenyalatunk a szárnal és azt a beteg megeszi. (G. J.) — 89. Körülbelül

400 évvel ezelőtt az emberek oly erősek voltak, hogy sohasem aludtak. (H. J.) 90. A sűrke gém fején üstökös van. (S. Gy.) — *Math.—Geom.—Fizika*. 91. A tudóvszt manapság leginkább disznóturóval gyógyítják. (S. V.) — 92. Egy magántanuló írja az írásbelin: N. N. dolgozata a számtan-nyelvből. — 93. A ferde szögek azok, amelyek ferdek. (P. L.) — 94. A fény gyorsaságát először Filkó (Fizeau) határozta meg. (B. L.) — 95. A nagyothalló készüléket a süketnémak használják. (D. L.) — 96. A hold fizikai tulajdonsága a napfogyatkozás. — 97. Hány lapja van a kockának? — . . . izé . . . négy. És hány oldalauk a kocka lapjai? — . . . igaz . . . háromszögek. (Z. K.) — 98. A gúla számtalan sok oldalú kúp. (D. L.) — 99. Az elipszis fókusait úgy kapjuk meg, hogy ha a kör középpontját megfelezzük. (F. J.) — 100. Egy szecska levele: „Számantanárur. Legyen szives éngem elültetni mer a V. L. mindig lögdös és a tollszárt dobalyja. Én is oly ember akarok lenni, mint a papám. És boccsáson meg hogy oly roz voltam. Vége Irta E, S, . . .”

Krónika.

Pécs híres-neves városának végében égnek meredő, százötven méhszorgalmu nebuló kedves otthonában lezajlott világra szóló eseményeiről az Urnak 1922. esztendejében, annak is az első felében.

Februárius 2. Kis és nagy apródek lépnek Szűz Mária oltára elé, ahol felajánlják hűséges szolgálataikat a meny Királynőjének, mire *Dr. Igaz Béla* kanonok úr lovagokká üti őket. Felemelő ünnepe mindenkor a kongregációjában a tagavatat, amikor az ifjú szíve tiszta szeretetével, akarata acélos ruganyosságával Szűz Mária örök szolgálatába szegődik.

6. Habemus Papam! . . . Futótűzként terjed az örömhír: Már nem vagyunk árvák, van szentséges Atyánk, XI. Pius pápa személyében. Szent Atyánk, fogadd a Pius-intézet gyermeki hódolatát!

6. Óriási hófúvás, ablakrepszto hideg. De mi a jó meleg szobából mosolyogva nézzük az egymással viaskodó hópolyhüket a farkasodtú hidegben.

9. *Winkelhoffer*, afrikai utazó, előadást tart élményeiről. Évekkel ezelőtt már bemutatkozott a Piusban. Sajnos, az akkori előadás fénypontja a „Rudi” hasbeszédét nem produkálhatta, mert gonosz emberek ellopták tőle egyik utazása alkalmával.

11. *Molière* 100 éves jubileumán a pécsi Nemzeti Színház előadja a „Képzelt beteg”-et az ifjúság részére.

16. A pécsi tél eddigéle abban állott, hogy egy-két napig havazott, fagyott, egy-két napig ródiztunk, egy-két napig fázunk, s egy-két hónapig sárban gázoltunk. Az idén hűtlen lett Tépáló eddigi praxisához. Heteken át focsikorgató hideget varrt a nyakunkba. Ennek okáért korcsolyapálya kísérletezések folynak. Itthon a tennis pályán, kint is a gyakorlóterén — az első próbálkozások nehézségeivel.

23. A farsangi bolondos idő ez évben elég hosszú. Volt is elég mindenféle jókedvű tréfa, játék. Ma pl. az I. szakasz rendezett egy kis farsangi előadást nagy tetszést aratva s kacagó jókedvet fakasztva.

25. Ma pediglen a diszteremben ünneplik Carnevalt. Előadásra kerül: „Nyaraló az országút mellett” című vigjáték. Háromszor adták elő telt diszterem mellett a P. T. K. első felszerelésére. A tiszta jövedelem 22.000 K. volt.

26. Főtiszt. *P. Rector* nevenapja. Sajnos, nem volt teljes az örömrünk, mert szeretett atyánk súlyos betegségben szenved.

Március 9. *Péter Lajos*, a P. T. K. pénztárosa, *Csokonay Sándor* tornatanár úrral Budapestre utazik a P. T. K. felszerelésének beszerzésére.

14. Kirándulás. Kitiünően sikerült. Dicsérettel emlékszik meg a krónikés a III. szakaszról, kik önzetlenül lemondtak a kirándulás fáradsalmairól, ásót, kapát, csákányt, hengert ragadva, javították játszóterüket. Jutulmul csak a kirándulással járó jobb uszonnát kérték.

15. Nemzeti ünnepély a diszteremben. A megszállás után szabadon szállhat égnék a magyar himnusz és nem tiltja be senki — mint ahogy törtülte a cenzura e szót — Éljen a magyar.

24. Budapestről Pécsre rándul az egyetemi bizottság. Különböző intézetekben tettek látogatást az egyetem elhelyezése céljából. A Püist is kiszemelték áldozatnak.

31. A „*Magyar Jövő*“ ünnepélyén a színházban zenekarunk nagy teljesést arat.

Április 5. Talpig gyászban az ország, magyar lelklünkre ránehezedik a bús sorsorúság: meghalt *Károly király*, megíngott nemzeti nagylétünk alapja, sirba szállt szebb jövönk édes reménye. Jó magyarok, hullasatok bánatos könnyeket nagy királyunk sírjára . . .

7. Indul a sereg a rövid husvétü vakációba. Csak 16 jügoszláv fiu kénytelen itt töltöni a szüniöt.

18.-án azonban már mind itt vannak, hogy a tudomány bö patakjából meregessenek.

20. *Székhely* zongoramüvész fönséges játékát élveztük ma a diszteremben, aki bátyja: *Székhely Mihály* zenetanár úr meghívására nekünk külön előadást tartott.

23. Mezei futóverseny. Megnyerjük fényes eredménnyel a csapat-bajnokságot. Itthon a gimnázium előtt a fuvónékar és az itthon maradt fiúk fogadják a győzteseket.

26. Borzasztó katasztrófa. Leégtünk. Porrá égett a III. sz. játszóteremben a P. T. K. teljes felszerelése a szekrénnny együtt. Ejjel tört ki a tűz s a maturandusok, kik már 4-kor talpon voltak, vették észre a szerencsétlenséget. Könyvezve álltuk körül reggel az üszkös romokat.

30. *Schioppa Lőrinc*, pápai nunciüs úr tiszteletére tornaünnepélyt rendeztünk. Májusi ájtatosság kezdete szüü Anyák tiszteletére.

Május 3. A gimnáziumban felhangzik a mélabús „Ballag már a vén deák“ . . . bucsuznak a nyolcasok az alsó s felső tanterektől. Van azonban olyan is, aki mégégyyszer végig szeretné járni a nyolcadik osztályt, ha a tanári kar a konferencián megengedni kegyes lesz.

4. Kirándulások. A III. szakasz is útra kel, de szerencsésen el is téved. Késő este érkezik haza.

14. Májusban fotball-meccek a középiskolák közt. A négy versenyző közt a 3.-ik helyet foglaljuk el.

16, 17, 18. Érettségi írásbeli. Nagy drukkolással szoritgatják a maturandusok hönuk alatt a sorvezetőt és itatóst . . . Döntő csatára — kellőképen felfegyverkezve — indul a csapat.

25. *Fischer János* pósta fötanácsos, a PAC titkára előadást tart a sport fegyvelemlről, mert bizony fegyvelem nélkül semmi szépet vagy nagyot nem lehet alkotni e föld hátán.

Junius 1. Iskolai szünet a választások miatt. Mit tehetünk mást, mint kirándultunk ki erre, ki arra. A III. szakasz a legrövidebb és legkényelmesebb utat választotta: Szentkútra. S itt úgy eltévedt, hogy Abaligetén lyukadt ki s este tért vissza 3142 K. adóssággal.

4. Bérmalás szentségében sokan részesülnek. Erősítse is meg a Szentlélek Ur Isten akaratukat a jóra s világósítsa fel értelmüket a helyesnek és üdvösnek megismerésére,

5. Staféta futás a városon keresztül. Másodiknak futunk be.

7. Kegyelmes püspök urunknak egy balesetből való szerencsés megmenekülése és felgyógyulása alkalmából Te Deum-ban mondtunk hálát a jó Istennek.

8. és 10. Nagy napok. Érnek a maturandusok. Ma d. u. 12 kerül sorra s a vizsga $\frac{1}{4}$, 10-ig tartott.

11. A maturusok közös sz. áldozást tartanak és hálátelt szívvvel zengik a Te Deumot.

13. Azt mondják, hogy a 13.-as szerencsétlen szám. Dehogy! A mai napon hozzák tudomásunkra, hogy 30.-a helyett 24.-én mehetünk haza. Kelle ennél nagyobb öröm és meglepetés? Viszi is a pósta az örömet a szélrózsa minden irányába, hogy valamiképen itt ne felejtessenek a szülök jun. 24.-én.

15. *Ürnapja*. Kimentünk az úrnapü körmenetre, de bandaszó nélkül. A katonaság adta a zenét és dísz-századot.

16. Kezdődnek a vizsgák. Minden évközi drukk újból szorongatja bal-sejtelmektől gyötört szívünket. No, majd megusszuk ezt is. A finishnél meg kell feszülni minden izomnak.

18. Az imponáló gyüdi férfizárandoklatot este 8-kor fogadta volna a banda az állomáson. Sajnos esett az eső, s így nem vonulhattunk ki.

21. Szent Alajos ünnepe. 1915. óta még nem ülhette meg az ifjuság pártfogójának ünnepét. Meg is ültük egyházilag, meg világilag, amennyiben szünet volt és elsőrangú jó — ebéd.

23. Jézus Szentséges Szívének ünnepe. Tegnap a novéna végén megújítottuk felajánlásunkat Jézus sz. Szívéhez. Az övéi akarunk maradni mindenkor. Uralkodjék ő mirajtunk, értelmünkönü és akaratunk és mindenünkön. Ugyancsak tegnap megkérlelő és hálaadó szentségimádást tartottunk. Minden osztály negyed órán át tartott imádást. — Délután, évszázó ünnepély a szabadban. Az időjárás nagyon kedvező volt. A praemiumok közül a konviktorok 37-et, az externisták 25-öt szereztek. Öt osztályban az elsőség a konviktoroké, háromban az externistáké.

24. A reggeli vonatokkal a legtöbbben már haza repülnek a szülöi házba. Csak egy-két jügoszláv fiú maradt itt, míg szüleik elhelyezésükről gondoskodhatnak.

Te Deum laudamus!

— A. M. D. G. —

TARTALOM.

* . . *	Tíz év után	1
<i>Szabó Pál.</i>	Kedves öregek!	3
* . . *	Quickborn	7
* . . *	A harmadik raj	10
<i>Kiss Andor.</i>	Nyarló az országút mellett	11
* . . *	Piusi Tudományos Felfedezők Köre	12
* . . *	Üzenet a mamának	16
<i>Kollár Gyula.</i>	A pápai nuntius az intézetben	17
* . . *	A Pius Testgyakorló Köre	18
* . . *	Fotballista sóhaj	21
* . . *	A III. szakasz levizsgázott	21
* . . *	Mikor az I. szakasz elalszik	24
* . . *	Apponyi A. diákéveiből	24
* . . *	Egy orosz vezérkari ezredes a Piusról	25
* . . *	Száz jó vicc	27
* . . *	Krónika	29

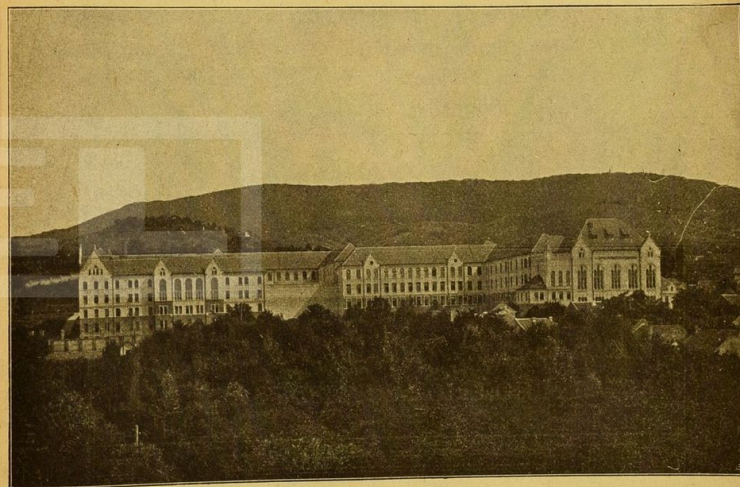
1922.

ÖTÖDIK SZÁM.

JULIUS.

MECSEK ALJÁN

A PÉCSI PIUS-KOLLÉGIUM LAPJA

PÉCSETT.

TAIZS JÓZSEF KÖNYVNYOMDÁJA

1922.